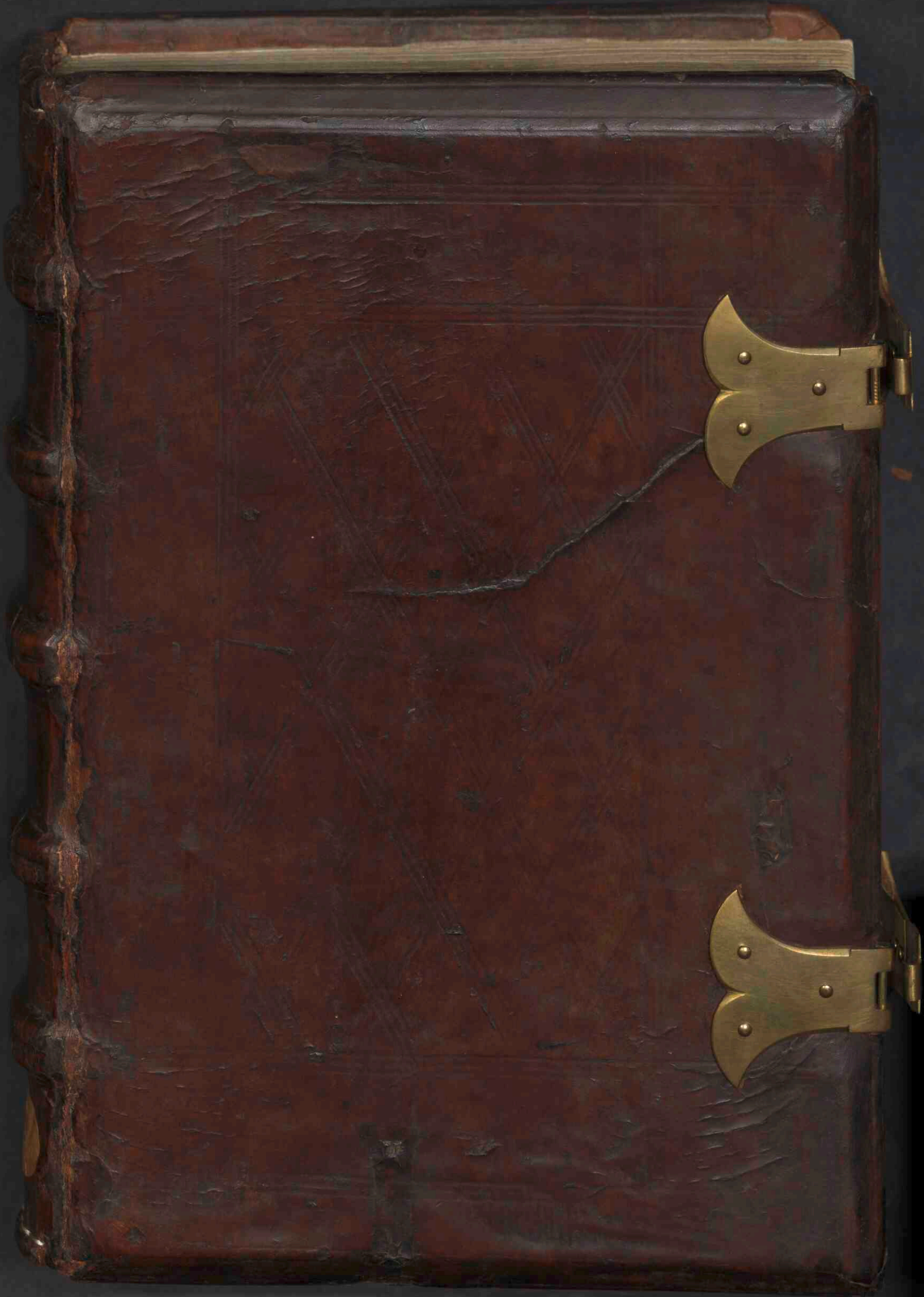




Historiae Alexandri Magni

<https://hdl.handle.net/1874/461640>



Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

uerunt. Prerupta rupes est qua spectat occidentem
eadem qua uergit ad orientem leuiore summissa fasti-
gio. multis arboribus obsita perennem habet fontem
ex quo longe aque manant. Circuitus eius triginta &
duo stadia comprehendit. In uertice herbido campus
In hoc multitudinem in bellum confidere iubet. Ipsi
qua rupes erant arborum truncos & saxa obmolunt
tredecim milia armata erant. In horum obsidione
Crathero relicto: Ipse Sathabarzanem sequi festinat
Et quia longius abesse eum cognouerat ad expugnandum
eos qui edita montium occupauerunt rediit. Ac
primo expugnari iubet quicquid ingredi posset. deinde
ut occurrebant inuicem cotes prerupte rupes irritus la-
bor uidebat obstante natura. Ille ut erat animi sem-
per oblectantis difficultatibus cum & progredi ar-
duum & reuerti periculosum esset. uersabat se ad omnes
cogitationes aliud atque aliud ita ut fieri solet ut prima
queque damnantur subiciente animo. hesitanti quod ra-
tio non potuit: fortuna consilium subministravit. Ve-
hemens fauonius erat & multa materia miles aditum
per saxa molitus. Hec uapores torrido iam aruerat.
Ergo aggeri alias arbores iubet: igni dare alimenta
celeriterque stipitibus cumulatis fastigium motus equitum
est. Tunc undique ignis iniectus cuncta comprehendens
flammam in ora hostium uentus ferebat. Fumus in-
gens uelut quadam nube asconderat celum. Sonabant
incendio silue. atque ea quoque que non incenderat miles
concepto igne proxima quoque adurebant. Barbari
suppliciorum ultimum si qua iter moraretur ignis
effugere tentabant. Sed qua flamma dederat locum
hostis obstabat. Varia igitur cede consumpti sunt.
Alios in medios ignis precipitauere se. Pauci semi-

lib. 5 70
ustulati uenerunt in potestatem. Hinc ad Cratheronem
qui Arthabazana obsidebat rediit. Ille omnibus pre-
paratis expectabat aduentum capte urbis titulo sicut
par erat cedens. Igitur Alexander turrem admoueri
iubet. Ipsaque aspectu barbari territi e muris supinas
manus tendentes orare ceperunt. iram in Sathabar-
zanes defectionis autorem reseruaret. supplicibus se-
met deditibus parceret. Rex data uenia non obsi-
dionem modo soluit sed omnia sua incolis reddidit.
Ab hac urbe digressio supplementum nouorum militum
occurrit. zolus quingentos milites equites ex grecia
adduxerat. Tria milia ex Illyrico Antipater miserat
Thessali equites centum uiginti quinque cum Philippo
erant. Ex Lybia duo milia & sexcenti peregrinus
miles aduenerat. Tricenti equites gentis eiusdem se-
quabantur. Hic manu adiecta Drancas bellicosa na-
tio est. Satrapes erat Barzanescus sceleris in regem suum
particeps Besso. Is suppliciorum que meruerat metu
profugit in Indiam. Iam nouum diem statua erant
cum externa uisionem territus modo rex sed inuictus
intestino facinore petebatur. Dymnus modice auto-
ritatis apud regem & gratie exoleti cui Nicomaco
erat nomen amore flagrabat. obsequio uiri sibi dediti
corporis iunctus. Is quod ex uultu quoque perspicui po-
terat similis actonito remotis arbitris cum iuvene se-
cessit in templum archana se & silenda afferre pre-
fatus. Suspensumque expectatione per mutuam cari-
tatem & pignora utriusque animi rogat affirmet ut ui-
reuerando que commisisset silentio esse tecturum. Et
ille ratus nihil quod etiam cum piurio detegendum foret
indicatur per prius deos adiurat. Tum Dymnus aperit
incertum diem regi insidias comparatas. sequi eius

X. qu.
157

Cm

Cm



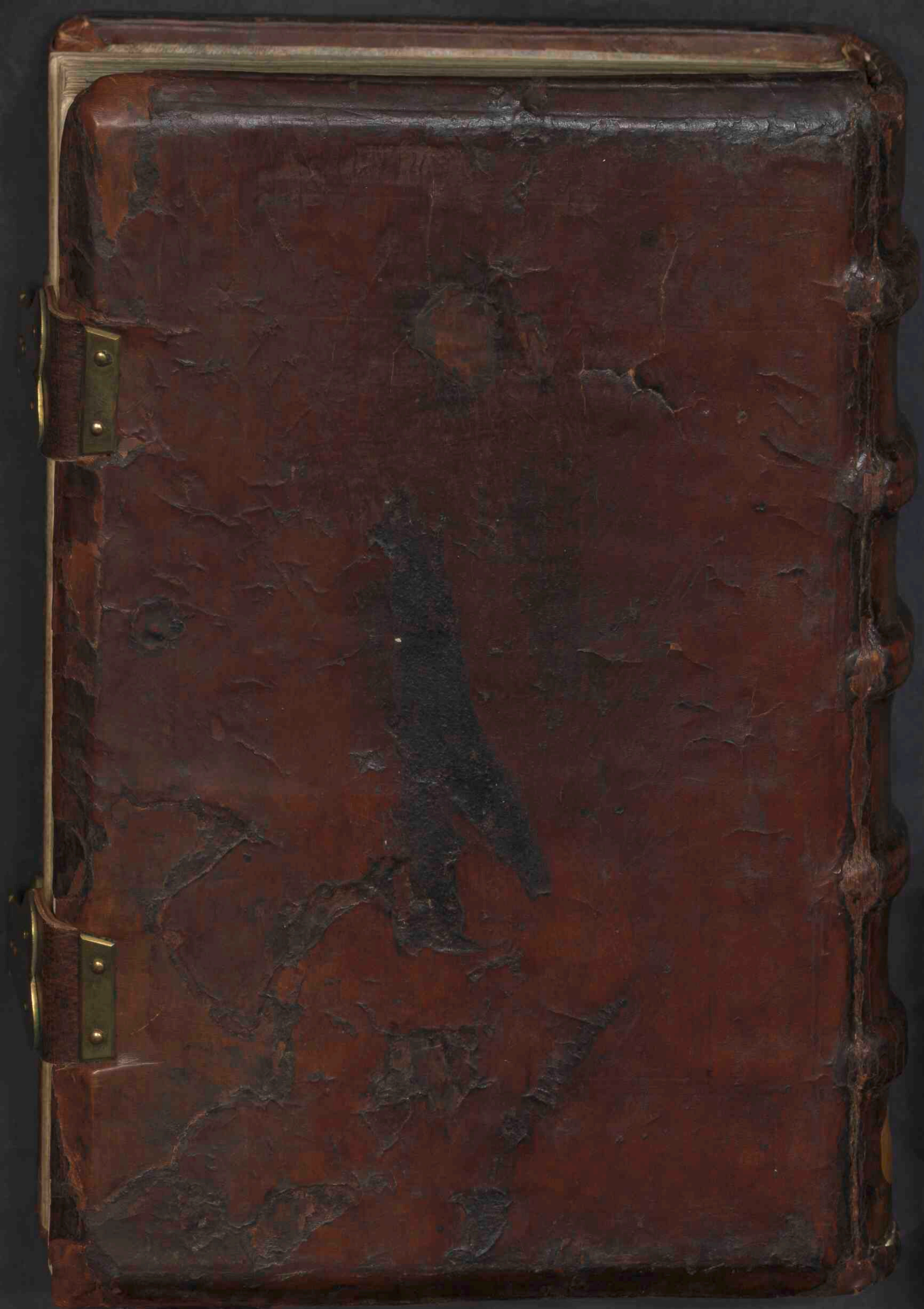


Cm



Cm





Litterae Latinae
Quarto n°. 157.

195. **Curtius Rufus, Q.**, De rebus gestis Alexandri Magni, [Rome]
Georgius Lauer [vóór of in 1472], 4o. X, 4o. 157
Type 2. — HC 5879. — BMC IV p. 37. — Peddie II p. 204. — Pell. 4064. —
Pr. 3407.
Op het schutbl.: „S. Johannis”, Uit het kapittel van S. Jan te Utrecht.

- S. Iohannis

N. 91. A

Die 4. Aug. 1994

INTER hec Alexander ad conducen-
dum ex Pelopōnesso militem Cleandro cū
pecunia misso Lytie pamphiliisq; rebus cō-
positis ad urbem Celenas exercitum admo-
uit. Media illa tēpestatē menia iterfluebat
Marsus amnis fabulosis grecoꝝ carmibus *Marsus amnis.*
inclytus fons eius ex summo mōtis cacumine excur-
rens in subiectam petram magno strepitu aquarum
cadit. Inde diffusus circumiectos rigat cāpos liquidus
& suas dumtaxat undas trahens. Itaq; color eius pla-
cido mari similis locum poetarum mendacio fecit.
Quippe traditū est nymphas amore amnis retentas
in illa rupe cōfidere. Ceterum q̄ diu inter muros fluit.
nomen suum retinere. At cum extra munimenta se
uoluit maiore ui ac mole agētē undas Lycū appellāt *Lycus fl.*
Alexander quippe urbem destitutam a suis intrat.
arcem uero in quam confugerant oppugnare adorsus
caduceatorem premisit qui denuntiaret ni dederent
se ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in tur-
rim & situ & opere multum editam perductū quanta
esset altitudo intueri iubent ac nuntiare. Alexandro
non eadem ipsum & incolas estimatione munimenta
metiri. Se scire inexpugnabiles esse. ad ultimum pro
fide morituros. Ceterum ut circumfederi arcē & oīa
sibi in dies arctiora uiderunt esse: quadraginta dierū
indutias pacti ut nisi intra eos auxilium. Darius ipse
misisset dederent urbem. Postq̄ nihil inde presidii
mittebatur ad prestitutā diem permisere se regi. Sup-
ueniūt deinde legati Atheniensium petentes ut capti
apud Granicum amnem redderentur sibi. Ille nō hos



modo sed etiam ceteros grecos restitui suis iustū re-
spōdit finito persico bello. Ceterū uero Dario ī minēs
de Alexandro cura erat quem nondum eufraten sup-
asse cognouerat undiq; omēs copias contrahit totū
uiribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat
per quā ducebatur exercitus pluribus uicis q̄ urbib;
frequens. Tunc habebat quondā nobilem Mide ci-
uitatem regiam Gordium nomen est urbi quam Sā-
garius amnis interfluit pari interuallo pontico &
cylico mari distātem: Inter hec maria angustissimū
Asie spatium esse comperimus. utroq; in arctas fau-
ces compellente terram. Que quia cōtinēti adheret
sed magna ex parte cingitur fluctibus: speciem insule
prebet. Ac nisi tenue discrimen obiiceret maria que
nunc diuidit committeret. Alexāder urbe in suam di-
cionem redacta Iouis templum intrat: uehiculū quo
Gordium patrem uectum esse constabat aspexit cul-
tu haud sane a uilioribus uulgarisq; usu abhorrens.
Notabile erat uinculū astrictum cū pluribus nodis
in semetipsos implicatis & celantibus nexus: Incolis
deinde affirmātib; edictā esse oraculo sortē Asie po-
tuit: q̄ inexplicabile uinculū soluisset. Cupido īcessit
animo sortis eius īplende. Circa regē erāt & phrygū
turba & Macedonū. Illa ex deprecatione suspēsa: hec
sollicita ex temeraria regis fiducia. Quippe series uī-
culorū erat ita astricta ut unde nexus inciperet quo
ue se conderet nec ratione nec uisu p̄cipi posset. Sol-
uere aggressus iniecerat curam ei ne iane uertere ī-
ritum inceptū. Ille nequaquā diu luctatus cū latētibus
nodis. Nihil inquit interest quomō soluant. gladioq;
ruptis omibus loris oraculi sortē uī illisit uī īpleuit.
Cū dein Dariū regē ubicūq; eēt occupare statuisset

Gordium urbs.

Gordius pater.

*Vinculū nota-
bile ab Alexan-
dro gladio solū.*

ut a tergo tuta relinqueret Amphoterum classi ad
 oram Hellepontis: copiis autem prefecit Eglogum
 Lesbium & Chium eorumque presidiiis hostium liberaturos
 His talenta ad belli usum quingenta tribuit. Ad An-
 tipatrum & eos qui grecas urbes tuebantur sexcenta
 missa ex federe. naues sotiis imperate: que Helleponto
 presiderent. Nondum enim Memnonem uita excessisse
 cognouerat in quem omnes intenderet curas. satis gna-
 rus cuncta inexpedito fore si nihil ab eo moueretur. *Inexpedito.*
 Iamque ad urbem Ancyram uentum erat: ubi numero *Heneti, unde*
 copiarum inito Paphlagoniam intrat. Huic iuncti *Veneti.*
 eneti. unde quidam uenetos trahere originem credunt
 omnesque hec regio paruit regi. datisque obsidibus tri-
 butum quod ne Persis quidem tulissent pendere ne
 cogarentur impetrauerunt: Chalas huic regioni pre-
 positus est. Ipse assumptis qui ex Macedonia nuper
 aduenerant. Capadociam petit: At Darius nuntiata
 Menonis morte haud secus quam par erat motus omissa
 omni alia spe statuit ipse decernere. Quippe que per
 duces suos acta erant cuncta clamabat ratum pluribus
 curam omnibus abfuisse fortunam. Igitur castris ad
 Babyloniam positis quo maiore animo. capescerent
 bellum tunc uniuersas vires in conspectum etiam
 dedit & circumdato uallo quod decem milium arma-
 torum multitudinem caperet xerxis exemplo numerum
 copiarum iniit orto sole ad noctem agmina sicut de-
 scripta erant intrare uallum. Inde occupauerunt e-
 missa Mesopotamie campos equitum peditumque prope
 modum innumerabilis turba maiorem quam pro numero
 spectiem ferens. Persarum erant centum milia: in quibus
 eques triginta milia implebat. Medi decem equitum quin-
 quaginta milia peditum habebant. Bactrianorum equitum

*Copia Davij
 quantae sint.*

quinq; milia fuere armati bipennibus leuibusq; scutis
celte maxime spēm reddentibq; peditū decem milia. e/
quitū pari armatura duo. m. sequebāt. Armeni qua/
dragita milia miserāt peditū. additis septem milibus
eqtū. Hyrcani egregii ut iter illas gētes sex milia ex/
pleuerāt. Militatura itē uicies q̄draginta peditū. m.
armati erāt: pluribus erāt ferro p̄fixe haste. Quidam
lignū igne durauerunt. hos quoq; duo milia eqtū ex/
eadē gēte comitata sunt. A Caspio mari octomiliū
pedester exercitq; uenerat: ducenti equites. Cum his
erant ignobiles Asie gētes. duomilia peditū: eqtum
duplicē parauerat numez. His copiis triginta milia
grecoꝝ mercede conducta egregie iuuetutis adiecta
sunt. Nā Bactrianos & Sogdianos & indos ceterosq;
rubri maris accolae ignota etiam ipsi gentiū nomia
festinatio prohibebat acciri. Nec quicq; illi minus q̄
multitudo militum defuit. Cuius uniuerse aspectu ad/
modum letus purpuratis solita uanitate spem eiꝝ in/
flantibus conuersus ad Charidemū attheniensem belli
peritū & ob exilium infestū Alexādro. Quippe athe/
nis iubente eo fuerat expulsq; percōtari cepit: satis ne
ei uidere ē instructq; ad obterēdū hostē At ille sue for/
tis & regie superbie oblitq; ueꝝ inquit & tu forsan
audire nolis & ego nisi nunc dixerō alias nequaq; cō/
fitebor. hic tāti apparatq; exercitq;. hec tot gētium &
totius orientis excita sedibq; suis moles finitimq; po/
test eē terribilis. Nitet purpura auroq; fulget armis
& opulētia quātā q̄ oculis subicere animis concipere
pnt. Sed macedonū acies torua sane & iuculta clipeis
hastisq; immobiles cuneos & conserta robora ui/
rorum tegit. Ipi phalāgē uocāt: peditū stabile agmē
uir uiro: armis arma conserta sunt: ad nutū mouētis

113^{re}
intenti sequi signa: ordines seruare didicere. Quod i-
peratur: omnes exaudiunt: obistere circum discurre
in cornu mutare pugnam non duces magis quam milites
callent. Et ne auri argenti studio teneri putes: adhuc
illa disciplina paupertate magistra stetit. Fatigatis
humus cubiculo est. Cibus quem occupati parant sa-
tiet tempora somni arctiora quam noctis sunt. Iam thessali
eq̃tes & acharnanes etholiq̃ iuncta bello manus fun-
dis credo & hastis igne duratis repellunt. pari robore
opus est. In illa terra que hos genuit auxilia querenda
sunt. Argentum istud atq̃ aurum ad conducendum
militem mitte. Erat Dario mite ac tractabile inge-
nium nisi suam naturam plerumq̃ fortuna corrumpere
Itaq̃ ueritatis impatiens hospitē ac supplicem tunc
maxime utilia suadentem abstrahi iussit ad capitale
supplitium: Ille ne tum quidem libertatis oblitus ha-
beo inquit paratum mortis mee ultorem. Expetet
penas mei consilii sprete ipse contra quem tibi suasi.
Tu quidem licentia regni tam subito mutatus docu-
mentum eris posteris. homines cum se permisisse for-
tunc etiam naturam dediscere. hec uociferentē quibus
imperatum erat iugulant: Sera deinde penitentia subit
regem ac uera dixisse confessus eum sepeliri iussit.
Timodes erat Menoris filius impiger iuuenis cum p̃-
ceptum est a rege ut omnes peregrinos milites inq̃s
plurimum habebat spei a farnaboro acciperet. opera
eorum usus in bello. Ipsi pharnabazo tradit impe-
rium: quod ante Mennoni dederet. Anxiū de instā-
tibus curis agitabant etiam per somnum species im-
minentium rerum. Siue illas egritudo siue diuinitas
animi presagientis accersit. Castra Alexandri magno
ignis fulgore collucere euersa sunt & paulopost Alex

andrum adduci ad ipsum in eo uestis habitu quo ipse
fuiſſet. Equo deinde per Babylloniā uect9 subito cū
ipſo equo oculis eſſe ſubductum. Adhec uates uaria
interpretatione curē diſtraxerant. Alii letū id regi
ſomniū eſſe dicebant q̄ caſtra hoſtiū ariſſent q̄ A/
lexandrum depoſita regia ueste in perſico & uulgari
habitu productū eē uidiſſet. Quidam non ita augura
bant. Quippe industria macedonum caſtra uifa ful/
gorem Alexandro protendere quoue regnum Aſie
occupare habuiſſet haud ambigue rei. qm̄ in eodem
habitu Darius fuiſſet cū appellatus eſt rex: Vetera
quoq; oīa ut fert ſollicitudo r̄uocauerāt. Recēſebāt
enī Dariū in p̄ncipio ip̄erū uaginā Acinacis p̄ſicam
iuſſiſſe mutari in eā formā qua greci uterentur proti/
nuſq; caldeos interpretantes imperiū: Perſarū ad eos
trāſiturū quorū arma eēt imitatus: Ceterū ipſe & ua/
tum reſponſo qd̄ edebāt in uulguſ & ſpetie que per
ſomniū oblata erat admodū letus caſtra ad Eufratē
mouere iubet patrio mōre p̄ſarū traditū ē orto ſole
demū procedente die iā illuſtri ſignum e tabernaculo
regis buccina dabať. Sup tabernaculū unde ab oībuſ
conſpici poſſet Imago ſolis criſtallo incluſi fulgebat.
Ordo autē agminis erat talis. Ignis quē ipſi ſacrū &
eternū uocabāt argēteis altaribus p̄ſerebat. Magi
proximi patriū carmen canebāt: & ſexagintaquinq;
iuuenes ſequebāt punicis amiculis uelati toti9 dieb9
anni pares nūo. Quippe Perſis quoq; i totidem dies
deſcript9 ē annus. Currū dem̄ Ioui ſacratū albentes
uehebāt eq̄ hoſ eximie magnitudis equ9 quē ſolis ap/
pellabāt ſequebāt. Auree uirge & albe uestes regētes
equos adornabāt haud p̄cul erāt uehicula decē multo
auro argētoq; celata: Sequebāt h̄ eq̄tat9 duodecim

gentium uariis armis & moribus: p̄ximi ibāt quos
 per se imortales uocāt ad decē milia: cult⁹ opulentie
 barbare non alios magis honestabat. Illi aureos tor-
 quēs: illi uestē auro distinctā habebāt manicatas tu-
 nicas geminis etiam adornitas. Exiguo interuallo
 quos cognatos regis appellāt decē & quīq; milia ho-
 minū. Nec uero turba muliebriter p̄pe modū culctā
 luxu magis q̄ decoris armis aspiciua erat. Doriphora
 uocabāt p̄ximū his agmē soliti uestē excipere regalē
 hicurrū regis anteibant. quo ipse eminēs uehebatur.
 Vtrūq; curr⁹ lat⁹ deoz simulacra ex auro argentoq;
 expressa decorabāt. Distinguebāt internitētes gēme
 iugū ex quo eminebāt duo aurea simulacra cubita-
 lia quorū altez i altez belligerebat effigiē. Inter h̄ au-
 reā aquilā plumā extēdenti similē sacrauerāt. Culct⁹
 regis inter omnia luxuria notabāt: Purpuree tunice
 mediū albū intextum erat. pallā auro distinctā. aurei
 accipitres tres uelut rostris inter se concurrerēt ad-
 ornabāt. Et zona aurea muliebriter cinctus acinacē
 suspēderat. cui ex gēma erat uagina. Cidarim per se
 regiū capitis uocabāt insigne. Hoc cerulea fascia al-
 bo distincta circuibat. Currū decē milia hastatorum
 sequebant̄ hastas argento exornatas spiculo aureo p̄-
 fixa gestabant. Dextra leuaq; regē ducēti ferme no-
 bilissimi p̄p̄inquoꝝ comitabāt. hoz agmē claudēbāt
 triginta milibus peditū quos equi regis quadrigenti
 sequebant̄. Interuallo deinde unig stadii matrē Darii
 Sysigambim currus uehebat & in alio coniunx erat
 Turba feminarū reginas comitātū equis uectebant̄
 Quindecim inde quos armanaxas appellabāt seque-
 bantur. In his erant liberi regis & q̄ educabant eos
 Spadonumq; grex haud sane illis gentib⁹ uilis. Tū

gem
 fort

regie pelliceus tricente sexaginta uehebatur. & ipse
regali cultu ornatus. Post quas pecuniam regis
sexcenti muli & trecenti cameli uehebant presidio sa-
gittariorum prosequente propinquorum amicorumque
coniuges huic agmini proxime. lixarumque calonum gre-
ges uehebantur. Ultimi erant cum suis quisque ducibus
qui cogerent agmen leuiter armati. Contra si quis aciem
macedonum intueretur dispar acies erat. equis uirisque
non aurea non discolori ueste: sed ferro atque ere fulgentibus
agmen & stare paratum & sequi: nec turba nec sar-
cinis pregrauae intentum adducis non signum modo sed
etiam nutum. Et castris locus & exercitus comestus
suppetebant. Ergo Alexandro in acie miles non de-
fuit. Darius autem multitudinis rex: loci in quo pugnauit
angustias reductus est ad paucitatem quam in hoste con-
tempserat. Interea Alexander Abisthamene Capadociae
preposito: etiam petens cum omnibus copiis regionem
que castra Cyri appellat peruenit. Statua illic habu-
erat. Cyrus cum aduersum Cresum in Lydiam exercitum
duceret. Aberat ea regio quinquaginta stadia ab adi-
tu quo Cyliciam intramus. Pylae incolae dicunt arctissimas
fauces munimenta que manu ponimus naturali situ
imitante. Igitur Arsanes qui Cyliciae praerat reputans
quod in initio belli Mennon suauisset quoddam salubre
consilium sero exequi statuit. Igne ferroque Cyliciam
uastat. ut hosti solitudinem faciat. Quicquid usui po-
test esse corrumpit: sterile ac nudum solum quod tueri
nequibat relicturus. Sed longe utilius fuit angustias
aditus qui Cyliciam aperit ualido occupare presidio: iu-
gumque oportune itineri immines obtinere: unde multum
subeuntem hostem aut prohibere aut opprimere po-
tuisset. Tunc paucis qui callibus presiderent relictis

li. 4.
Cilicia
retro ipse concessit populator terre quā populationi
b) uindicare debuerat. Ergo qui relictī erant p̄ditos
se ratī nec aspectum quidem hostis sustinere uoluerūt
cum uel pauiores locum obtinere potuissent. Nāq;
perpetuo iugo montis asperi ac prerupti Cylicia in-
cluditur. Quod cū a mari surgat uelut sinu quodam
fluxuꝝ curuatum rursus alio cornu in diuersum
littas occurrit. Per hoc dorsum qua maxie itrorsum
mari cedit asperi tres aditus & per angustī sunt. quorū
uno Cylicia intrāda est: campestris eadem q̄ uergit
ad mare planiciem eius crebris distinguētibus riuis
P̄rhamus & Cydnus incliti amnes fluunt. Cydnus
nō spatio aquarum sed liquore memorabilis. Quippe
leui tractu e fontibus labens puro solo excipit. Nec
torrentes incurrunt qui placide manantē aluē tur-
bent. Ita q̄ incorruptus idemq; frigidissimus. quippe
multa riparum amenitudine inumbratus ubiq; fontī-
bus suis similis in mare euadit. Multa in ea regione
monimenta uulgata carminibus uetustas exederat.
Monstrabātur urbium sedes Lyrnesi & Thebes &
Lyphontis quoq; specus & coritum nemus ubi cro-
cū gignitur. Ceteraq; in quibus nihil prēter famā du-
rauerat. Alexander fauces iugi que pile appellantur.
intrauit cōtemplatus locorum situs non alias magis
dicitur admiratus esse: felicitatem suā obrui potuisse
uel saxi confitebatur si fuissent qui subeuntes percel-
lerent. Iter uix quaternos capiebat armatos. Dorsum
montis imminēbat uie non anguste modo sed pleꝝq;
prerupte crebris oberrantibus riuis qui ex radicibus
mōtiū manant. Tracas tamen leuiter armatos pre-
cedere iusserat. scrutariq; calles ne occulto hostis ī-
subeuntes erumpret. Sagittariorum quoq; manus

Thora
ras

occupauerat iugū: intenti arcus habebāt inituri non
iter ipsum sed preliū. hoc modo agmen peruenit ad
urbē Tarson cui tū maxime per se subiiciebāt ignē.
ne opulētū oppidū hostis inuaderet. At ille Parma
nione adhibedū incendiū cū expedita manu p̄misso
postq̄ barbaros aduentu suorū fugatos eē cognouit
urbē a se conseruatā intrat. Mediam Cydnus amnis
de quo paulo ante dictum ē interfluit. Et tunc estas
erat: cuius calor non aliā magis q̄ Cylicie orā uapore
solis accendit: & diei feruidissimū tēp̄ ceperat. Pul
uere simul ac sudore perfusum regē inuitauit liquor
fluminis ut calidū adhuc corp̄ ablueret. Itaq; ueste
deposita in conspectu agminis decorū quoq; futurū
ratus si ostendisset suis leui ac perabili cultū corp̄
se esse contentū: descendit in flumen uixq; ingressi
subito horrore arctus rigere ceperunt. Pallor deinde
suffusus & totū propemodū corp̄ uitahs calor r̄liq̄
Expiranti similē ministri manu excipiunt: nec satis
cōpotē mentis in tabernaculū deferunt. Ingens sol
licitudo & pene iam luctus in castris erat: flētes que
reban̄ in tanto impetu cursuq; rerū omnis etatis ac
memorie clarissimum regem nō in acie saltē non ab
hoste deiectum sed abluentē aqua corpus ereptum ē
& extinctū. Instare Dariū uictorem anteq̄ uidisset
hostē. Sibi easdē terras quas uictores peragrassent
repetendas. omnia aut ip̄os aut hostes populos per
uastas solitudines etiam si nemo insequi uelit euntes
fame atq; inopia debellari posse. Quem signū datur
fugientibus? quem ausurū Alexandro succedere? Iam
ut ad Hellespontiū fuga penetrarēt classem qua trā
seant quē preparaturū. Rursus in ip̄um regē miseri
cordia uersa illum florē iuente illā uim animi eūdē

li. 3.
regē & cōmilitonē diuelli a se & abrumpi imemores
sui querebant. Inter hæc liberio meare spiritus cepit
alleuabatq; rex oculos. & paulatim redeunte aīo cir-
cūstantes amicos agnouerat: laxataq; uix morbi ad
hoc solū uidebat: quia magnitudinē mali sentiebat.
Animū autem egritudo corporis urgebat. Quippe
Dariū quinto die in Cyliciā fore nūtiabat: unctum
ergo se tradi & tantā uictoriā eripi sibi e manibus
obscuraq; & ignobili morte in tabernaculo extingui
se querebat. Admissisq; amicis pariter ac medicis: In
quo me inquit articulo rerū mearū fortuna dephē-
derit cernitis. Strepitū hostiliū armorum exaudire
mihi uideor. & qui ultro ituli bellū iā puocor. Dariū
ergo cū tā superbas lras scriberet: fortunā meā i cōsi-
lio habuit. Sed nequaquā si mihi arbitrio meo curari
licet. Lēta remedia & segnes medicos nō expetūt tē-
pora mea. uel mori strenue q̄ tarde cōualescere mihi
melius ē. Proinde siquid opis si quid artis i medicis ē
sciāt me nō tā mortis q̄ belli remediū querere: ingētē
omnibus incusserat curā tā p̄ceps temeritas eū. Er-
go p se q̄sq; p̄cari cepere ne festinatiōe periculū au-
geret: sed eē i p̄tate medētū. In expta remedia haud
iniuria sibi eē suspecta: cū ad perniciē eius eē a laterē
ipsiq; pecunia sollicitaret hostis. Quippe Dariū mille
talēta interfectori Alexādrī datūq; se p̄nūtiari iusserat
Itaq; ne ausūq; qdē quēq; arbitrabit experiri reme-
dium quod ppter nouitatē posset esse suspectū: Erat
inter nobiles medicus e macedonia regē secutū Phi-
lippū natione acarnas fidus ad modū regi puero co-
mes & custos salutis datus nō ut regē mō sed etiā ut
alumnū eximia caritate diligebat: Is nō p̄ceps se sed
strenuū remedium afferre tanq̄ uim morbi potione

medicata leuaturū eē promisit : Nulli promissum ei
placebat preter ipm cuius periculo pollicebat. omnia
quippe facili9 q̄ morā ppeti poterat. At illi & acies
in oculis erāt & uictoriā in ea positā eē arbitrabatur
si tātū ante signa stare potuisset. Id ipsum q̄ post diē
tertiū medicamētū sumptur9 esset. Inter hec a Par
menione fidissimo purpuratorum litteras accipit q̄
bus ei denuntiabat ne salutē suam Philippo cōmit
teret. mille talentis a Dario & spe nuptiarū sororis
eius esse corruptū. Ingētem animi sollicitudinē lre
incusserant: & quicquid in utramq; partē aut metus
aut spes subiecerat secreta existimatione pensabit.
Bibere perseuerē ut si uenenū datū fuerit ne im
rito quidē quicqd acciderit euenisse uideat. Dam
ne medici fidem in tabernaculo ergo mē opprimi pa
tiatur? non. Atqui satius est alieno memori scelere q̄
metu meo. Diu animo in diuersa uersato. nulli quid
scriptum esset enūtiat. epistolāq; sigillo anuli sui im
pressam i puluino cui incūhebat subiecit. Inter his
cogitationes bi duo assumpto: illuxit a medico desti
natus dies: cum poculo in quo medicamētū diluerat
intrauit. Quo uiso Alexander leuato corpore in cu
bile epistolā a Parmenione missam sinistra manu te
nens accipit poculum & hausit interritus. Tum e
pistolam legere Philippum iubet: nec a uultu legētis
mouit oculos ratus aliquas conscientie notas in ipo
ore deprehendere. Ille epistola perlecta plus indig
nationis q̄ pauoris ostendit proiectis amiculo &
litteris ante lectum Rex inquit semper quidem spi
to me9 ex te pepēdit. sed nunc uere arbitror sacro &
uenerabili ore trahit crimē p̄icidii qd̄ mihi obiectū
est tua salus diluet. Seruat9 a me uitam mihi dederis

lignis
oro quosq; amissosq; metu patere medicamentum cō-
cipi uenis laxa paulisper animum quem intempestiua
solicitudine amici sane fideles sed moleste seduli tur-
bant: non securum modo hec uox. sed etiā letū regē
ac plenum bone spei fecit. Itaq; si dii inquit Philippe
tibi permisissent quomodo maxime animum uelles
expiri meum: alio profecto uoluisses: sed certiore q̄ ex-
pertus es ne optasses quidē. hac epistola accepta tñ
quod dilueras bibi & nunc credo te nō minus p̄ tua
fide q̄ pro mea salute eē sollicitū. Hec locut⁹ dextrā
Philippo offert. Ceterum tanta uis medicaminis fuit
ut que secuta sunt criminationem Parmenionis ad-
iauerit. Interclusus spiritus arte meabat. Nec Phi-
lippus quicq̄ inexpertum omisit. Ille fomenta corp⁹
admoit. ille torpentem nunc cibi nunc uini odore
excitauit. Atq; ut primum mentis compotem eē sen-
sit: modo matris sororūq; modo tātē uictorie appro-
pinquantis admonere nō desistit. ut uero medica-
mentum se dissipit in uenas & sensim toto corpore
salubritas percipi potuit: primo animus uigorē suū
deinde corp⁹ quoq; expectatiōe maturius recupauit.
Quippe post tertium diem q̄ in hoc statu fuerat: in
conspectum militum uenit. Nec auidius ipsum regē
q̄ Philippum intuebat exercit⁹. Pro se quisq; dextrā
eius amplexi grates habebant presenti deo. Nam p̄
haud facile dictu est preter ingentem illi gentē erga
reges suos uenerationem quantum huius quoq; regis
uel admirationi dediti fuerint uel caritate flagraue-
rint. Iam primum nihil nisi diuina ope aggredi ui-
debatur. Nam cum presto esset ubiq; fortuna
temeritas in gloriam cesserat: Ea; uix tantis ma-
tura rebus sed abunde sufficiens omnia equidem

etiā opera honestabat. & que leuiores haberi solent:
plerūq; i re militari: gratiora uulgo sunt. exercitatio
corporis inter ipsos cultus habitusq; paulo a priuato
abhorrens militaris uigor. Quis ille uel ingenii doti-
bus uel animi artibus ut pariter carus ac uenerandus
esset effecerat. At Darus de aduersa nūctio auidie
eius accepto celeritate quāta poterat tā graue agmē
ad Euphraten contendit. Iunctoq; eo pōtibus q; nōq;
cū diebus traiecit exercitū Cyliciā occupare festinās.
Iamq; Alexander uiribus corporis receptis ad urbē
solis peruenerat. Cuius potius ducentis talentis noīe
multe exactis arci presidium militum imposuit. Vota
deinde pro salute suscepta per ludū atq; otium reddēs
cōfēdit quāta fiducia barbaros sperneret. Esculapio
& Minerue ludos celebrauit. Spectanti nūctius letus
afferit Alycarnasso persas acie a suis esse superatos
Mindios quoq; & Caunos & pleraq; tractus eius sue
facta ditionis. Igitur edito spectaculo ludicro castrisq;
motis & Pyrramo an ne pōte iuncto ad urbē Malū
peruenit. Inde alteris castris ad oppidū Castabluum
Ibi Parmenio regi occurrit quē p̄miserat ad explo-
rādū iter saltus per quē ad urbē Isson noīe penetrā-
dū erat. Atq; ille angustias eius occupatis & p̄sidio
modico relicto: Isson quoq; desertam a barbaris cepe-
rat. Inde progressus deturbatis qui interiora mōtiū
obsidebant. presidiiis cuncta firmavit. Occupatoq; iti-
nere sicut paulo ante dictū est. idē & auctor & nūctius
uenit Isson idē rex copias demouit. ubi consilio habito
utrum ne ultra progrediendum foret an ibi operiēdi
essent milites noui quos ex macedonia aduētare cō-
stabat. Parmenio nō aliū locū p̄lio aptiorē eē cēsebat
Quippe illic utriusq; regis copias nūo futuras pares

li-2^{us}
7
camposq; eē uitādos ibi circūiri ubi ancipiti acie op
p̄mi possint. Timere ne nō uirtute: sed lassitudine sua
uincerent. Persas recētes inde successuros si laxius
stare potuissent. facile rō tam salubris cōsiliū accepta
est. Itaq; inter angustias salt9 hostē operiri statuit.
Erat in exercitū regis Sysenes perses quōdā a p̄tore
Egypti miss9 ad Philippū. donis & omni honore
cultus exiliū patria sede mutauerat. Secut9 deinde i
Asiā Alexandrū inter fideles suos habebat. huic e
pistolā cretēsis miles ob signatā anulo e9 signū haud
sane notū erat tradidit. Nabarzanes pretor Darii mi
serat eā hortabatq; Sysenē ut dignū aliquid nobilit
tate ac maiorib9 suis ederet. Magno id ex apud regē
honorifere. Has lras Sysenes ut pote innoxius ad A
lexandrū sepe deferre temptauit. Sed cū tot curis ap
paratuq; belli regē uideret urgeri: aptiq; subinde t̄p9
expectās suspitionē initi scelesti cōsiliū prebuit: Nāq;
ep̄la priusq; ei redderet in man9 Alexandri puenerat
lectāq; eā & ignoti anuli sigillo impresso Syseni da
ri iusserat ad extimādā fidē barbari. Qui quia per cō
plures dies nō adierat regē scelesto cōsilio eam usq; ē
supprexisse. & in agmine a cretēsib9 haud dubie iussu
regis occisus ē. Iā greci milites quos ethymodes ab
artabano acceperat p̄cipua spe & p̄pmodū unica
Alexandri ad Dariū peruenerat. Hi magnopere sua
debant spatiosos ut Mesopotamie cāpos repeteret.
Si id cōsiliū damnaret at ille diuideret saltē innumera
biles copias. neu sub unū fortune ictum totas regni
uires cadere pateretur. Minus hoc regi q̄ purpu
ratis suis displicebat: ancipitem fidem & mercede
uenalem proditiōē imminere: & diuidi non ob aliud
copias uelle q̄ ut ipsi in diuersa digressi si quid com

missum esset tradere ntur Alexādro. Nihil tuti9 fore
q̄ circūdatos exercitu toto obrui telis documentum
non multe perfidie futuros. At Dari9 ut erat sanct9
& mitis se uero tantum facinus negat esse facturum
ut suam secutos fidem suos milites iubeat trucidari.
Quem deinde amplius nationum exterarum salutem
suā crediturū sibi si tot militū sanguine imbuisset
man9? Meminē stolidum consilium capite luere de
bere. Defuturos enim q̄ suaderēt si suasisse periculū
esset. Deniq̄ ipsos quotidie ad se aduocari in consiliū
iubet uariasq̄ sententias facere nec tamē melioris fi
dei haberi qui prudentius suaserint. Itaq̄ grecis nū
tiari iubet ipsum quidem beniuolentie illoz gratias
agere. Ceterū si retro ire pergat haud dubiū regnū
hostib9 redditurum. Fama bella stare & eum qui re
cedat fugere credi. Trahendi uero belli insulam esse
rationem. Tante enim multitudini utiq̄ cum iā hiems
instaret in regiōe uasta & inuicem a suis atq̄ hoste
uexata non suffectura alimenta. Nec diuidi quidem
copias posse seruato more maioz qui diuersas uires
semper discrimini bellorum obtulerunt. Et hercule
terribilem antea regē & absentia sua ad uanā fiduciā
elatum postq̄ aduētare se senserit. cautum pro teme
rario factū. Delituisse īter āgustias salt9 ritu ignobi
liū fera9 q̄ si strepitu p̄tereūt nū audito siluaz latebris
se occulerit tā ē ualitudis simulatione frustrari suos
milites. Sed n̄ ampli9 ipm eē passuz detractare certa
mē. In illo specu ī quē pauidi recessissent opp̄ssuz eē
cūctātes. h̄ magnificētig iactata q̄ uerig. Cetez pe
cunia omni rerumq̄ pretiosissimis Damascum Sy
rie cum modico presidio militum missis reliquas co
pias in Siciliam duxit. insequentibus more patrio

10
li. 7.^{us}
agmen coniuge ac matre uirgines quoque eum paru-
o filio comitabantur patrem. Et forte eadem nocte &
Alexander ad fauces quibus Syriam aditur: & Dari-
us ad eum locum quem amanicas pilas uocant peruenit:
Nec dubitauere per se quin Iffon relictam quam ceper-
ant macedones fugerent. Nam etiam sauii quidam &
inualidi qui agmen non poterant insequi excepti erant
quos omnes instinctu purpuratorum barbara feritate
seuientium precisis adustisque manibus circūduci ut cor-
poras suas noscerent. satisque omnibus spectatis nūtiare
que uiderent regi suo iussit. Motis ergo castris su-
perat Spinarum amnem in tergis ut credebant fugi-
entium esurg. At illi quorum amputauerant manus ad
castra macedonum penetrant Dariū quanto maximo
cursu posset sequi nuntiātes. uix fides habebat. Itaque
speculatores maritimas regiones premissos explorare
iubet ipse adesset an prefectorum aliquis specie tribuisset
uniuersi uenientis exercitus. Sed cum speculatores
reuerterentur procul ingens multitudo conspecta est
Ignes deinde totis campis collucere ceperunt omniaque
uelut continenti incendio ardere uisa: cum incondita
multitudo maxime propter iumenta laxius tenderet.
Itaque eo ipso loco metari suos castra iusserat. letum quod
omni uoto expetierat in illis potissimum angustiis
decernendum fore. Ceterum ut solet fieri cum ultimi
discriminis tempus adueniat. in sollicitudinē uersa fi-
ducia est. Illam ipsam fortunam quam aspirante res tam prospera
gesserat uerebatur nec iniuria ex his que tribuisset sibi
quodque mutabilis esset reputabat unam superest noctem que tam
tanti discriminis moraretur euentum. Rursus occurrebant maio-
ra periculis premia. Et sicut dubium esset an uinceret: ita
illud utique certum esse hoste & cum magna laude moriturus.

Itaq; corpora milites curare iussit ac deinde tertia uigilia instructos & armatos eē. Ipse iugū editi mōtis ascendit: multisq; collucentibus facibus patrio more sacrificium presidibus loci fecit: Iamq; tertiu sicut preceptum erat signum tuba miles acceperat. itineri simul paratq; & prelio. strenueq; iussi procedere oriēte luce puenerūt ad āgustias quas occupare decreuerāt Darium triginta inde stadia abesse premissi indicabant. Tunc consistere agmen iussit. armisq; ipse sumptis aciem ordinabat. Dario aduentum hostium pauidi agrestus nuntiauerant uix credēti: occurrere etiam quos ut fugientes sequebantur. Ergo non mediocris omniū animo formido. Quippe itineri q̄ p̄lio aptiores erant. raptimq; arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium suosq; ad arma uocantium maiorem metum incussit: Alii in iugum montis euaserant ut hostiū agmen inde prospicerent. equos pleriq; frenabāt. discors exercitus nec ad unū intentū imperium uario tumultu cuncta turbauerant: Dario initio iugum montis cum parte copiarum occupare statuit & a frōte & a tergo circuiturus hostē. A mari quoq; quo dextrum eius cornu tegebatur alios obiecturus. ut undiq; urgeret. Preter hec uiginti milia p̄missa cum sagittariorum manu spinarum amnem q̄ duo agmina interfluebat trāsire & obicere sese macedonum copiis iusserat: Si id prestare non possent: introcedere in mōtes & occulte circuire ultios hostiū Cetez; destinata salubriter dī rōe potētior fortūa discussit. Quippe alii p̄ metu īperiū exe q̄ n̄ audebāt. alii frustra exequiebāt. Acies aut hoc mō stetit. Nabirzanes eq̄tatu dextz; cornu tuebat: additis fūditoz; sagittarioroz; xx: fere milib9. In eodē timodes erat grecis

peditibus mercede conductis triginta milibus ppositis
 hoc erat haud dubium robur exercitus. par macedonie
 phalangi acies. In leuo cornu Aristhomides thessalus
 uiginti milia barbarorum peditum habebat. In subsidis
 pugnacissimas locauerat gentes. Ipsum regem in eode
 coruu dimicaturum tria milia delectorum equitum
 assueta corporis custodia. & pedestres acies quadra
 draginta milia sequebantur Hyrcani deinde Medis
 equites his proximi. Ceterarum gentium ultra eos
 dextra leuaq; dispositi. hoc agmen sicut dictum est in
 structum sex milia iaculatorum funditorumq; ante
 cedebant. Quicquid in illis angustiis adiri poterat
 impleuerunt: copie cornuaq; hinc a iugo illinc a mari
 stabant: Vxorē matremq; regis & alium feminaz
 gregē in medium agmen acceperunt. Alexander pha
 langē qua nihil apud macedones ualidius erat ī frōte
 cōstituit. Dextrū cornu Nicanor Parmenionis filio
 tuebat. Huic pximi stabāt canos: & plicas & mele a
 ger Ptolomeus & Amytas sui q;sq; agnīs duces. In
 leuo quod ad mare ptinebat. Chraterus & Parmenio
 erant. Sed Chraterus Parmenioni parere iussus. Eq
 tes ab utroq; cornu locati. Dextrū Macedones The
 salis adiunctis. Leuum peloponnesioci tuebantur.
 Antehanc aciem posuerant funditorū manus sagit
 tariis admixtis. Thraces quoq; & Cretēses ante ag
 men ibāt & ipi leuiter armati. At his qui primi a Da
 rio iugum montis insiderant Agrianos opposuit ex
 grecia nuper aduectos: Parmenioni autē pcepit ut
 quātū posset agmē ad mare extēderet quo lōgī ab
 eēt acies mōtib; quos occupauerāt barbari. at illi neq;
 obstar ueniēti nec circuire ptergressos ausi fūditoz
 maxie aspectu territi pfugerāt. Ea; res Alexādro

tutum agminis latus quod ne superne icesseretur timuerat: prestitit. Triginta & duo armatorum ordines ibant. Neque enim latius extendi aciem patiebantur angustie. Paulatim deinde laxare se & singulorum montium & maius spatium aperire ceperant ita ut non pedes solum pluribus ordine incedere: sed etiam lateribus circumfundi posset equitatus: Iam in conspectu sed extra telum iactum utraque acies erat cum priores per se inconditum & truce sustulere clamorem. Rediit & a Macedonibus clamor non minor iugis montium vastisque saltibus repulsus. Quippe semper circumiecta nemora petreisque quantacumque accipere uocem multiplicato sono referunt. Alexander ante prima signa ibat identidem manu suos inhibens ne suspensi acius ob nimiam festinationem concitato spiritu capesserent bellum. Cumque agmen obequiritaret uaria oratione ut cuiuscumque animis aptum erat milites alloquebatur. Macedones tot bellorum in Europa uictores ad subiugandum Asiam atque ultima orientis non ipsius magis quam suo ductu profecti inueterate uirtutis admonebant illos terrarum orbis liberatores: emensosque olim Herculis & liberi patris terminos non patris modo sed et omnibus gentibus imposituros iugum. Macedonum copias minime esse que nunc intuerentur: sed omnia uictoria parari. Non iter pruptis petris ylliriorum & thracie saxis sterilem laborem fore. Spolia totius orientis offerri: uix gladio futurum opus. Totam aciem suo pauore fluctuantem umbonibus posse propelli. Victor ad hec Atheniensium Philippum pater inuocabatur: domiteque Boetie nuper & urbis in ea nobilissime ad solum dirute species representabatur animis iam Granicum amnem iam tot urbes aut expugnatas aut in fidem acceptas omnia quecumque post tergum erant strata & pedibus

Calamitas

whinny

Macedones

Oratio

Philippus

Boetia

113^m
eoz subiecta memorabat: Cum adierat grecos admonebat ab illis gētibz illata grecie bella. Darii prius de inde xerxis insolētie aquam ipos terramq; poscentiū ut neq; fontiū haustum nec solitos cibos relinquerēt: Dedita eis templa ruinis & ignibus esse deleta. urbes eoz expugnatas. federa diuini humaniq; iuris uiolata referebat: Illyrios uero & thracas raptu uiuē assuetos aciem hostiū auro purpuraq; fulgentē intueri iubebat. p̄dam non arma gestantē. Irent et imbellibus feminis aurū uiri eriperēt. Aspera montiū suoz iuganudasq; calles et ppetuo rigētes gelu datibus persaz campis agrisq; mutarēt: Cum persaz equites iam ad teliactum puenerant. ferociter in leuū cornu hostiū inuecti sunt. Quippe Darius equestri p̄lio decertare optabat phalangem macedonici exercitus robur esse coniectās. Iamq; etiā dextrū Alexandri cornu circuibatur. Quod ubi macedo cōspexit duabus alis equitū ad iugū montis iussis obistere: ceteros in mediū belli discrimen strenue transfert. Subductis deinde ex acie Thessalis equitibus p̄fectum eoz circuire tergū eoz iubet occulte parmenioniq; cōiūgi: & qd imperasset impigre obsequi. Iamq; ipi in mediū psaz undiq; circumfusi egregie tuebant. Sed cōferti et quasi coherētes tela uibrare non poterant. Simul ut erant emissa in eosdem cōcurrentia implicabantur. leuiq; et uario ictu pauca in hostem. plura in humū innoxia cadebāt. Ergo cominus pugnam coacti conserere. gladios impigre stringunt. Tum uero multū sanguinis fusum ē. Due quippe acies ita coherebant ut armis arma mucrones in ora dirigerēt: Non timido non ignauo cessare tum licuit collato pede quasi singuli inter se dimicareant in eodē uestigio stabant. donec uincendo locū

sibi facerēt. Tum demū tergo pmoueabant gradū cū
hostem pstrauerāt. At illos nouus excipiebat aduer
sus fatigatos. nec uulnerati ut aī solēt acie poterāt
excedere cum hostis instaret a fronte. Alexander nō
ducis magis q̄ militis munera exequabatur. Quippe
Darius curru sublimis eminebat & suis ad se tuendū
et hostibus ad incessendū ingens incitamentū. Ergo
frater eius Oxartes cum Alexandrū instare ei cerne
ret equites quibz p̄erat ante ipm currū regis obiecit
armis & robore corpis multū super ceteros eminens
animo uero & pietate in paucissimis. Illo utiq; prelio
clarus alios inpreuide instantes pstrauit alios in fu
gam auertit. At macedones circa regē erant mutua
adortatione firmati. cum ipso in equitū agmen irrū
punt. Tum uero similis ruine strages erat. Circa cur
rum Darii iacebant nobilissimi duces añ oculos regis
egregia morte defuncti: cōs in ora p̄ni sicut dimican
tes pcubuerant aduerso corpore uulneribus acceptis
Inter hos Athities & torountes & Staces p̄tor egip
ti magnoz exercituū prefecti noscitabant. Circa eos
erat cumulata peditū equitūq; obscurior turba. Ma
cedonū quoq; non quidē multi sed p̄mptissimi tamen
cesi sūt. Inter quos Alexandri dextrū femur leuiter
mucrone p̄strictū est. Iamq; qui Dariū uehebant eq̄
confoffi hastis & dolore efferati iugū quaterere & regē
curru excutere ceperant. Cū ille ueritus ne uiuus ueī
ret in hostiū p̄tātē: desilit & in equū qui ad hoc ipm
sequebat imponit. insignibus quoq; imperii ne fugā
pderent in decore abiectis. Tū uero ceteri dissipant
metu. & que cuiq; patebat uia erumpūt. arma iaciē
tes que pauloante ad tutelā corpoz sumplerant adeo
pauor etiā auxilia formidat. Instabat fugiētibz eques

117
a parmeniōe missus. & forte in illud cornu om̃s fuga
abstulerat. At in dextro p se thessalos equites uehe
mēter urgebāt. Iamq; una ala ipso impetu pculcata
erat. Cum thessali strenue circumactis equis delapsi
rursus in preliū redeūt. Sparsosq; & incompósitos ui
ctorie fiducia barbaros ingēti cede p̃sternūt. Equi
pariter eq̃tesq; p̃sax syrie laminax ob id genus gra
ue agmē. Quod celeritate maxime cōstat egre molie
bant. Quippe in circūagēdis equis suis thessali mul
ti occupauerant. Hac tam p̃spera pugna nunciata
Alexander nō ante ausus p̃sequi barbaros utiq; iā
uictor instare fugiētibus cepit. haud amplius regē q̃
mille equites sequebant. cum ingēs multitudo hosti
um caderet. Sed quis aut in uictoria aut in fuga co
pias numerat. Agebant ergo a tam paucis pecorū
mō. Et idē metus qui cogebat fugere fugiētes mora
bat. At greci qui in darii p̃tib; steterāt Amynthā
duce Pretor hic alexandri fuit tunc transfuga abrup
ti a ceteris haud sane fugiētib; similes euaserāt. Bar
bari longe diuersam fugā intenderūt. Alii qua rectū
iter in p̃sidem ducebat: quidā circuitus rupis saltusq;
montiū occultos petiuere. pauci castra darii. Sed iā
illa quoq; uictor intrauerat om̃i quidē opulētia ditia
ingēs auri argētiq; pōdus nō belli sed luxurie appa
ratū diripuerant milites. Cūq; plus raperēt passim
strata erant itinera uilioribus sarcinis quas in com
patione melioꝝ auaritia cōtempserat. Iamq; ad femi
nas puentū erat quibus quoq; cariora ornāmēta sūt
uiolētius detrahebant. Nec corporib; quidē uis ac li
bido parcebat: oīa plantu tumultuq; put cuiq; fortu
na erat castra repleuerāt: nec ulla facies mali deerat
cum p om̃s ordines etatesq; uictoris crudelitas ac li

*Capitulum mater rerum
de Darij*

cētia uagaret: Tunc uero inpotētis fortune spēs cō
spici potuit. cū hī qui cū Dario tabernaculū exorna
uerāt omni luxu & opulētia instructū: eadē illa quasi
uēturo dño r̄seruabant. Namq; id solū intactū omise
rāt milites. ita tradito more ut uictori uicti regis ta
bernaculū exciperent. Sed enī oculos animosq; in se
met auerterāt captiue mater cōiunxq; Darii. Illa nō
maiestate solū sed etiā etate uenerabilis. Hec forme
pulcritudinē. nec illa quidē sorte corrupte: Receperat
in sinū filiū nōdū sextū annū etatis egressum ī spem
tante fortune quantā pater eius pauloante amiserat
genitū: At in gremio anus iacebat adulte due uirgi
nes nō suo tm̄ sed illius merore cōfecte Ingens circa
eam nobiliū feminaꝝ turba cōstiterat laceratis crini
bus abscissaq; ueste p̄stini decoris īmemores reginas
dn̄asq; ueris quondā. tunc alienis noībus inuocantes
Ille sue calamitatis oblite in utro cornu Darius ste
tisset que fortuna discriminis fuisset reqrebāt: Nega
bant se captas si uiueret rex. Sed illū equos subinde
mutantē lōgius fuga abstulerat. In acie autē cesa sūt
persaꝝ peditū centū milia. Decē uero milia interfecta
equitū. At ex parte Alexandri quatuor & qngenti
saucii fuere. triginta oīo & duo desiderati sunt. equitū
centū quiquaginta interfecti: Tantulo impēdio in
gens uictoria stetit. Rex diu Dariū psequēdo fati
gatus postq; & nox appetebat & gsequēdi spes n̄ erat
in castra pauloante a suis capta puenit. Inuitari de
inde aīcos quibꝫ maxie assueuerat iussit. Quippe sū
ma dūtaxar cutis in femore p̄stricta phibebat inter
esse quiuio. Tū repēte e pximo tabernaculo lugubris
clamor barbaro ululatu plāctuq; pmixto epulātes q
terrui. Cohors quoq; que excubabat ad tabernaculū

gr. natus de
Fals. Darius
li. 3^{us}
regis uerita ne maioris motus p̄ncipiū esset arma
se cepat. Causa timoris subiti fuit q̄ mater uxorq;
darii cum captiuis nobilibus regē quē interfectū esse
credebāt ingēti gemitu euilatuq; deflebāt. Vnus nā
q; e captiuis spadonibus qui forte a n̄ ipsaz taberna
culū steterat amiculū qđ pauloante Darius sicut di
ctū est ne cultu pderet abiecerat i manibus eius q;
reptū ferebat agnouit. ratus iterfecto detractū esse
falsum nunciū mortis eius detulerat Hoc errore cō
perto Alexander fortune Darii et pietati eaz illacri
masse fert. ac p̄mo Mithrenē qui Sardis tradiderat
peritū lingue p̄sice ire ad cōsolandas eas iusserat Ve
ritq; deinde ne p̄ditor captiuaz irā dolorēq; augeret
Leonatū ex purpuratis suis misit iussū indicare fal
so lamētari eas Dariū uiuū. Ille cū paucis armigeris
in tabernaculū in quo captiue erāt puenit. missumq;
se a rege nūciari iubet At hi qui i uestibulo erāt ut
armatos cōspexere ratū actū esse de domis in taber
naculū currūt uociferātes adesse sup̄remā horā mis
sosq; qui occiderēt captas. Itaq; ut que nec p̄hibere
possent nec admittere auderēt nullo respōso dato ta
cite operiebant uictoris arbitriū. Leonatus expecta
to diu qui se intromitteret postq̄ nemo pducere au
debat relictis in uestibulo satellitibus intrat in ta
bernaculū. Ea ipsa res turbauerat feias q; irrupisse
nō admissus uidebat. Itaq; mater & giunx puolute
ad pedes orare ceperūt ut priusq̄ interficerent darii
corpus ipsis patrio more sepellire pmitteret functas
sup̄mo in regē officio ingenue inde sese morituras
Leonatus & uiuere Dariū & ipsas non incolumes
mō sed etiā apparatu pristinae fortune reginas fore
Tū darii mater alleuari se passa ē Alexāder postero

die cū cura sepultis militibus quoz corpora inuen-
erat: persaꝝ quoq; nobilissimis eundē honorē haberi
iubet. matricq; Darii p̄mittit quos uellet patrio more
sepelliret. Illa paucos arcta p̄pingtate giūctos pro
habitu p̄ntis fortūe humaniussit. Apparātū funeꝝ
quo p̄ se sup̄ma officia celebrarēt inuidiosum fore ex
istimās cū uictores haud p̄ciose uel humarēt. Iamq;
iustis defunctoz corporibus solutis p̄mittit ad capti
uas qui nūciarēt. ip̄m uenire. Inhibitaq; comitantū
turba tabernaculū cū Ephestione intrat: Is longe
omniū amicoꝝ carissimus erat regi cū ip̄so p̄ter edi
tus secretoꝝ omniū arbiter libertatis quoq; i admo
nēdo & nō alius ius habebat qđ tamē ita usurpabat
ut magis a rege p̄missum q̄ uēdicatū ab eo uideret.
Et sicut etate par erat regi: ita corporis habitu p̄sta
bat ergo regine illū regē esse rate suo more uenerate
sunt. Inde ex captiuis spadonibꝝ qs Alexander esset
monstrātibꝝ Sisigambis aduoluta ē pedibus eius ig
norationē nunq̄ antea uisi regis excusans. Quā ma
nu alleuās rex non errasti inquit mater. Nam & hic
Alexander est. Equidē hac cōtinētia animi si ad ulti
mū uite pseuerare potuisset feliciorē fuisse credere q̄
uisus est esse: cū liberi patris imitaret triumphū ab
hellesponto usq; ad oceanū om̄s gētes uictoria emē
sus si uicisset p̄fecto sup̄biā atq; iram mala iuncta si
abstinuisset inter epulas cedibus aīcoꝝ egregioꝝq;
in bello uiros & tot gentiū secū domitores inuicta
causa nō ueritus esset occidere. Sed nondū fortūa se
aīo eius sup̄fuderat. ita orientē eā moderate & prudē
ter tulit ad ultimū magnitudinē eius nō cepit. Tūc
quidē ita se gessit ut om̄s ante eū reges & cōtinētia
& clemētia uincerent: Virgines & reginas ex cellē

lis forme tã sancte habuit quasi eodẽ quo ipse parẽte
genite foret: cõiugẽ eiusdẽ quã nulla etatis sue pulcri
tudine corpis uicit adeo ipse nõ uiolauit ut summã
adhibuerit curã ne q̃s captiuo corpori illuderet: Om
nẽ cultũ reddi femĩs iussit: nec quicq̃ ex p̃stine for
tune magnificẽtia captiuis p̃ter fiduciã defuit. Itaq̃
Sisigambis rex inquit m̃hieris ut ea precemur tibi
que Dario nostro p̃cate sumus Et ut uideo dignus
es qui tantũ regẽ nõ felicitate solũ sed et eq̃tate su
paueris. Tu quidẽ matrẽ me & reginã uocas. sed ego
me tuã famulã esse cõfiteor. Et p̃terite fortune fasti
giũ cupio & p̃ntis iugũ pati possum: Tua interest
quantũ in nos licuerit Si id potius clemẽtia q̃ seuitia
esse uis testatũ. Rex bonũ animũ h̃re eas iussit. filiũ
collo suo admouit. atq̃ nõ ille cõspectu tũ primũ a
se uisi cõterritus ceruicẽ eius manibus amplectitur.
Motus ergo rex costãcia pueri Ephestionẽ intuens
q̃ uellẽ inquit Darius aliqd ex hac indole hausisset.
Tum tabernaculo egressus tribus aris in ripa pinari
amnis Ioui atq̃ herculi Minerueq̃ sacratis: Syriam
petit. Damascũ ubi regis gaza erat Parmenione pre
misso Atq̃ cũ p̃cessisse Darii Satrapã cõperisset ue
ritus ne paucitas suoz sp̃neret accrescerẽ maiore ma
nũ statuit. Sed forte inexploratores abeo p̃missos i
cidit noie Mardus. Qui ad parmenionẽ pductus li
teras ad Alexandrũ a p̃fecto Damasci missas tradi
dit ei. nec dubitare eũ qn omnẽ regiã suppellectilẽ
cũ pecuniã traderet adiecit Parmenio asseruari eo ius
su lras apit in quis erat scriptũ ut mature Alexãder
aliquẽ ex ducibz suis mitteret cũ manu exigua. Cũq̃
rex tenẽs eũ reliquisset. Itaq̃ Mardũ datis comiti
bus ad p̃ditorẽ remittit. Ille e manibus custodiẽtũ

lapsus Damascū intrat ante lucē: Turbauerat ea res
parmenionis animū insidias timētis & ignotū iter
sine duce nō audebat ingredi. Felicitati tamen regis
sui confusus agrestes qui duces itineris essent excipi
iussit. Quibus celeriter reptis q̄rto die ad urbē pueit
Iam metuēte p̄fecto ne sibi fides habita non esset.
Igit̄ quasi paz̄ muuimētis oppidoꝝ fidēs ante solis
ortū pecuniā regiam quā gazā perse uocant cū pre
ciosissimis rez̄ afferri iubet fugā simulās. re uera ut
predā hosti offerret multa milia uiroꝝ feīazq; exce
dentē oppido sequebant̄. oīs miserabilis turba p̄ter
eū cuius fidei cōmissa erat Quippe quo maior p̄ditio
nis merces foret obicere hosti p̄parat gratiore omī
pecunia predā nobiles uiros p̄toꝝ Darii cōiuges li
berosq; p̄ter hos grecaꝝ urbiū legatos quos Dari
us uelut in arce tutissima in p̄ditoris reliquerat ma
nibus Gangabas perse uocāt humeris onera portan
tes. Hi cū tollerē nō possent quippe & p̄cella subito
niuē effuderat & humus rigebat gelu: tūc astrictas
uestes quas cū pecunia portabāt auro & purpura in
signes induūt nullo p̄hibere auso cū fortuna regis
et humillimis in ip̄m licentiā faceret. Prebuere ergo
parmenioni nō sp̄nēdi agminis sp̄m: qui intentior
circa suos quasi ad iustū preliū paucis adhortatus.
quis calcaria iubet subdere & acri impetu in hostem
euehi. At illi qui sub oneribus erant omissis p̄ metū
capescūt fugā. Armati quoq; qui eos p̄sequebant̄ e
odē metu arma iactare ac rota diuersoria petere cepe
rūt Prefectus et̄ ipse quasi cōterritus simulās cuncta
pauore cōpleuerat. Iacebāt totis campis opes regie.
Illa pecunia stipēdio ingēti militū p̄parata ille cul
tus tot nobiliū uiroꝝ tot illustriū feīaz: aurea uasa

li. 2^{us}
freni aurei: tabernacula regali magnificētia ornata:
uehicula quoq; a suis destituta ingētis opulētie plēa
facies etiā p̄dantib; tristis siquā re avaritia moraret̃
Quippe tot annoꝝ incredibili & fidē excedēte for-
tuna cumulata tunc alia stirpib; lacerata alia in sce-
nū demersa eruebant̃. Nō sufficiebant p̄dantiū ma-
nus prede. Iamq; eē ad eos qui p̄mi fugerant uentū
erat. femine plerēq; paruos trahētes liberos ibant:
Inter quas fuere tres uirgines Ochi qui ante Dariū
regnauerat filie: olim quidē ex fastigio paterno rez
mutatione detractē sed tū sortē eaz crudelius agra-
uāte fortūa. In eodē grege uxor quoq; eiusdē Ochi
fuit Oxatris frater hic erat Darii filia & cōiunx. Ar-
thibaza p̄cipis purpuratoꝝ filius cui Ihoneo fuit
nomē: pharnabazi quoq; cui summū imperiū mari-
time ore rex dederat uxor cū filio excepta est. Men-
toris filie tres ac nobilissimi ducis Mēnonis cōiunx
et filius. Vixq; ulla domus purpurati fuit tante cla-
dis. Lacedemonii & atheniēses societatis fide nō ui-
lata p̄las secuti: Aristogiton & Tropides & Leucra-
tes inter atheniēses genere fama; longe clarissimi
Lacedemonii Passipus & Onomas. Thorides cum
Amao & Callicratide. Hi quoq; domi nobiles: Sum-
ma signata pecūia fuit talētoꝝ duomilia & sexagita
Facile argēti pōdus q̄ngēta equabat. p̄terea trigita
milia hominū cū septē milib; iumētoꝝ dorso onera
portantiū capta sunt. Ceterz tāte fortūe p̄ditore se
pulture celeriter debita pena p̄secuta ē. Iamq; unus
ex 9sciis eius credo regis uicē eē in illa sorte reuerit9
iterfecti p̄ditoris caput ad Dariū tulit oportunū so-
laciū p̄dito q̄ppe et ult9 iimicū erat & nōdū in om-
niū aīs meōriā maiestatis sue exoleuisse cernebat.

AR IVS tanti modo exercitus rex
qui triumphantis magis q̄ dimicātis
more curru sublimis inierat prelium
per loca que prope immensis agmini
bus impleuerat iam inania et ingenti solitudine ua
sta fugiebat. Pauci regem sequebantur. Nam nec eo
dem omnes fugam intenderant. & deficientibus eq̄s
cursum eoꝝ quos subinde mutabat equare non po
terant: Onchos deinde peruenit ubi exceperere eum
grecoꝝ quatuor milia: Iam rex tum ad Eufraten cō
tendit. Id demū credens fore ipsius quod celeritate
preripere potuisset. At Allexander Parmenionem
per quem apud Damascū recepta erat preda iussit
eam ipsam diligentī asseruare custodia Syrie quam
Celen uocant prefecit: Nouū imperium sirii nondū
belli cladibus satis domiti aspernabantur: Sed celeri
ter subacti obediēter impata fecerunt: Aradis quo
q̄ insula deditur regi: Maritimam tamē oram & ple
raq̄ longius etiam a mari recedentia rex eius insule
Strato possidebat Quo in fidem accepto castra mo
uit ad urbem Marathon ubi illi littere redduntur a
Dario. Quibus ut supbe scriptis uehementer offen
sus est. Precipue eum mouit q̄ Darius sibi regis ti
tulum nec eundem Alexandri nomini ascripserat:
Postulabat aut magis q̄ petebat ut accepta pecunia
quantamcumq̄ tota macedonia caperet. coniugem
sibi ac matrem liberosq̄ restitueret. De regno equo
si uellet Marte contenderet Si saniora consilia tan
dem pati potuisset cōtentus patria cederet alieni im
perii finibus: socius amicusq̄ esset: In ea se fidem &
dare paratum & accipere: Cōtra Alexander in hūc
maxime modum rescripsit: Rex Alexander Dario

lib. 7
Darius cuius nomen sumpſisti: grecos qui oram hel
lesponti tenent coloniasq; grecoꝝ ionas omni clade
uastauit. Cum magno deinde exercitu traiecit illato
macedonie & grecie bello. Rursus xerxes gentis ei
usdem ad oppugnandum nos cum immaniũ barbaro
rum copiis uenit. Qui nauali prelio uictus Mardoni
um tamen reliquit in grecia ut absens quoq; popula
retur urbes agros ureret. Philippum uero parentem
meum quis ignorat ab his interfectum esse quos in
gentis pecunie spe sollicitauerant uestri: Impia enĩ
bella suscipitis. & cum habeatis arma: licitamihi hos
tium capita: Sicut tu proxime talentis mille tanti ex
ercitus rex percussorem in me emere uoluisti. Repel
lo igitur bellum si infero. Dii quoq; pro meliori stant
causa: Magnam partem Asie in ditionem redegi me
am: te ipsum acie uici. Quem & si nichil a me oportebat
impetrare utpote qui ne belli quidem in me iura
seruaueris tamen si ueneris supplex & matrem et cõ
iugem & liberos sine precio recepturum te esse pro
mitto. Et uincere & consulere uictis scio. qd si te cõ
mittere nobis times dabimus fidem impune uenturũ
De cetero cum mihi scribes memento non solum re
gis sed etiam tuo scribere. Ad hanc pferendam Ther
sippus missus. Ipse in phenicem descendit & oppi
dũ Biblo traditũ recepit. Inde ad Sidoniam uentũ ē
urbẽ uetustate fama q; cõditoꝝ inclitã. Regnabat in
ea Strato Darii opib; adiut9: Sed qd dediticnẽ ma
gis populariũ q̃ sua spõte fecerat regno uisus idign9
Ephestioni q; pmissũ ut quẽ eo fastigio Sidonis dig
nissimũ arbitraret̃ q̃stitueret regẽ Erāt Ephestioi
hospites clari inter suos iuuenes Qui facta ip̃is ptãte
regnãdi negnauerũt quẽq; patrio more in id fastigiũ

recipi nisi regia stirpe ortum: Admiratus Ephe-
sion magnitudinem animi spernentis: quod alii
per ferrū ignesq; peterent. uos quidem inquit mac-
ta uirtute estote qui primi intellexistis quanto ma-
ius esset regnū fastidire q̄ accipe. Ceteꝝ date aliquē
qui meminerit a uobis acceptum habere se regnum
Atq; illi cum multos imminere tante spei cernerent
singulis amicoꝝ Alexandro ob nimiam regni cupi-
ditatē adulantib; statuūt neminē esse potiorē q̄ Ab-
dalominū quendam longa quidē cognatione stirpi
regie adnexum. sed ob inopiam suburbanū ortū exi-
gua colentē stipe Causa tam paupertatis sicut plerisq;
pbitas erat. Intentusq; operi diurno strepitū armoz
qui totam Asiam cōcusserat non exaudiebat. Subi-
to deinde de quibus ante dictū est cum regie uestis i
signib; ortū intrāt quē forte steriles herbas colligēs
Abdalominus repurgabat. Tunc rege eo salutato al-
ter ex his habitq; inquit Hic uestis quē cernis in meis
maib; cū isto squallore pmutand; tibi ē. Ablue cor-
pus illuue eternisq; sordibus squalidum. Cape regis a-
nimū & meam fortunam qua dignus es istam con-
tinentiam perfer. Et cum in regali solio residebis
uite necisq; omniū ciuium dominus caue ne obliuif-
caris huius status in quo accipis regnū ymo hercē
propter quem somno similis res Abdalomino uide-
batur interdum satis ne sani essent qui tam proter-
ue sibi illuderent percentabatur. Sed ut cunctanti
squalor est ablutus & iniecta uestis purpura auroq;
distincta: fides a iurantibus facta sero iam rex hisdē
comitantibus in regiam peruenit: Fama deinde ut
solet strenue tātās urbes discurret alioꝝ studium ali-
oꝝ indignatio eminebat: ditissimus q; humilitatē

lib. 4^{us}
inopiāq; eius apud amicos Alexandri criminabatur
Admitti rex p̄tinus iussit Diuq; contēplat⁹ corpo
ris inquit habitus fame generis non repugnat. Sed
uolo scire inopiam qua paciētia tuleris. Tū ille utinā
inquit eodē animo regnū pati possim. hec man⁹ suf
fecit desiderio meo. Nihil habētī nihil defuit. Mag
ne indolis specimen ex hoc sermone Abdalomini ce
pit. Itaq; nō Stratonis mō regiā suppellectilē attri
bui ei iussit: sed pleraq; etiā ex persica preda. Regio
nē quoq; urbi appositā ditioni eius adierit: Interea
Aminthas quē ad persas ab Alexandro transfugisse
diximus cū quatuor milibus grecoꝝ ip̄ius ex acie p
secutis fuga Tripolim puenit. Inde in naues militib⁹
impositis Cyprū transmisit. & cum illo statu reꝝ id
quēq; qđ occupasset habitūꝝ arbitraret̄. uelut certo
iure possessum. Egiptū petere decreuit. Vtriq; regi
hostis erat & semp ex ancipiti tempoꝝ mutatione
pendēs: hortatusq; milites ad spem tante rei docet
Stacē pretorē egipti cecidisse in acie. persaz p̄sidiū
& sine duce esse & iualidū. Egiptios semp p̄torib⁹
eoꝝ infestos: p̄ sociis ipsos nō p̄ hostibus extimatu
ros: Omnia experiri necessitas cogebat. Quippe cū
primas spes fortuna destituit: futura presentibus
uidentur esse potiora. Igitur conclamant duceret
quo uideretur. At ille utendum animis dum spe ca
lerent ratus ad pelusium hostium penetrat simulās
a Dario se esse premissum. Potitur ergo Pelusii &
Memphim copias p̄mouit. Ad cuius famam Egi
ptii uana gens et nouandis q̄ gerenlis aptior reb⁹
ex suis quicq; uicis urbibusq; hoc ip̄m gcurrūt ad de
denda presidia persaz. Qui territi tamen spem reti
nendi Egiptū nō amiserunt Sed eos Aminthas p̄lio

Omnia experiri
necessitas cogebat

superatos in urbem oppellit. castrisque positos victores ad
populandos agros uelut in medio positos hostium cuncta
agebant. Mazaces quique infelici patre suoque animos terri-
tos esse cognouerat tamen palantes & uictorie fiducia
incautos ostentans: perculit ne dubitarent ex urbe erum-
pet. & res amissas recuperare. Id consilium non ratione pru-
dentius quam euentum felicius fuit. Ad unum omnes cum ipso du-
ce occisi sunt. has penas Amyinthus utrique regi de-
dit nihilo magis ei ad quem transfugerat fidus quam illi quem
deseruerat. Darii protectores qui prelio apud Isson super fue-
rant cum omni manu que fugientes secuta erat assumpta
& capadocum & pasphagenum iuuentute Lidiam recupe-
rare tentabant. Antigonus protector Alexandri lidie pre-
erat. Qui quique plerisque ex militaribus presidiiis ad regem
dimiserat: tamen barbaris spretis in aciem suos eduxit.
Eadem illic quoque fortuna partium fuit. Tribus preliis
aliaque alia regione commissis per se funduntur. Eodem tempore
classis macedonum ex grecia accita Aristomenem qui
ad hellespontum oram recuperandam a Dario erat missus
captis eius atque euersis nauibus superatur. Amilesius
deinde Barnazus prefectus regie classis pecunia exac-
ta & presidio in urbem humiliter introducto centum nauibus
Andrum et deinde Siphum perciit. His quoque
insulas presidiiis occupat. pecunia mulctat: Magni-
tudo belli quod ab opulentissimis Europe Asiisque re-
gibus in spem totius orbis occupandi gerebatur.
Grecie quoque & Crete arma commouerat. Hages la-
cedemoniorum rex octo milibus grecorum qui ex cilicia
profugum domos reperiuerant contractis bellum An-
tipatro macedonie prefecto mouebatur. Creten-
ses has aut illas partes secuti nunc Sparthianorum
nunc macedonum presidiiis occupabantur. Sed leuiora

lib. 4^{us} 90
inter illos fuere discrimina. Vñ certamē ex quo cete-
ra pendeāt intuite fortuna. Iam tota Syria iam
phenice quoq; excepta Tyro macedonū erat. habe-
bātq; castra in continētī a quo urbē augustū fretū
dirimit. Tyrus & magnitudie & claritate ante omēs
Syrie phenicisq; memorabilis facilius societate Alex-
andri acceptura uidebat̃ q̃ imperiū. Coronā aut̃ au-
ream donū legati afferebāt. cōmeatusq; large & hos-
pitaliter ex oppido adduxerāt: Ille dona ut ab ami-
cis accipi iussit benigne legatos allocutus Herculi
quē p̃cipue Tyrii colerēt sacrificare se dixit: Mace-
dones credere ab illo deo genus ducere. Se uero ut
id faceret eē oraculo monitū Legati respondēt esse
templū herculis extra urbē in ea sede quā paletyron
ipsi uocēt. ibi regē deo sacrū rite factū. Nō tenuit
iram cuius alioqui potēs non erat. Itaq; uos inquit
quidē fiducia loci q̃ insulā incolis pedestrē hunc ex-
ercitū spernitis: Sed breui ostendā in continētī uos
esse. Proinde sciatis licet aut intratū me urbē aut
oppugnatū: Cū hoc responso dimissi monere cepe-
runt ut regē quē Syria quē phenice recepiſſet: ipsi
quoq; urbē intrare paterent̃. At illi loco satis fisi
obsidionē ferre decreuerāt. Namq; urbē a continētī
quatuor stadioꝝ fretū diuidit aphrico maxime obiec-
tū crebros ex alto fluctus in littore euoluit: nec ac-
cipiēdo operi quo macedones cōtinētī insulā iunge-
rē pabāt quicq; magis q̃ ille uēt9 obstabat. Quippe. uix
leui & trāquillo mari moles agi possūt. Aphric9 ue-
ro p̃ma queq; cōgesta pulsu illisa mari subruit. nec ul-
la tā firma moles quā nō excidāt uētī p̃ nexus opeꝝ
manātes. & ubi acrior flat9 existit sūmi opis fastigio
sup̃sunt p̃ter hanc difficultatē haud minor alia erat

Muros turreſq; urbis p̄altū mare ambiebat. Nō tor
mēta. niſi e nauibus p̄cul excuſſa mitti nō ſcale me
nibus applicari poterāt. Preceps in ſtilū murus pede
ſtre intercepat iter: Naues nec habebat rex & ſi ad
mouiſſet pendentes et inſtabiles miſſilibus arceri po
terant: Inter que haud parua dictu res Tyrioꝝ fidu
ciā accēdit. Cartaginēſiū legatī ad celebrandū ſacꝝ
anniuerſariū tunc uenerāt. Quippe Cartaginē Tirii
condidere. ſemp parentū loco culti. hortari ergo pe
ni ceperūt ut obſidionē forti aīo paterēt. breui car
tagine auxilia futura. Namq; ea tēpeſtate magna ex
parte punitis claſſibus maria obſidebant: Igit̃ bello
decreto p̄ muros turreſq; tormēta diſponūt. arma
iunioribꝯ diuidūt: Opifices quoꝝ copia urbs habūda
bat iofficinas diſtribuūt. ciā belli apparatus ſtrepūt
Ferree quoꝝ manꝯ Carpagonas uocāt. Quas opibꝯ
hoſtiū inicerēt coruiq; & alia tuēdis urbibus exco
gitata p̄parabant. Sed cū fornacibꝯ ferrū qđ excu
di oportebat impoſitū eſſet. admotiſq; folliſbus ignē
flatu accenderēt ſanguinis riui ſub ipſis flāmis exti
ſſe dicunt. Idq; omēn i macedonū metū uerterunt
Tyrii: Apud macedones quoꝝ cū forte panē quidā
milītū frangerēt manātis ſanguis guttas notauerūt
territoq; rege Ariſtander peritiſſimus uatū ſi extrin
ſecus cruor fluxiſſet macedonibus id triſte futuꝝ ait
Cōtra cū ex interiore pte manauerit urbi quā obſi
dere deſtinaiſſet exitiū ptendere. Alexander cum &
claſſem p̄cul hrēt & longā obſidionē magno ſibi ad
cetera impedimēto uideret fore: Caduceatores qui
ad pacē eos cōpelleret miſit. Quos Tirii cōtra ius
gentium occiſos p̄cipitauerunt in altum. Atq; ille
ſuoꝝ iam indigna morte cōmotus urbem obſidere

statuit. Sed ante iaciēda moles erat que continenti
urbē cōmitteret. Ingēs ergo animos militū de spatio
icessit cernentiū pfundū mare quod uix diuina ope
possit impleri. que saxa tam uasta que tam pceres ar
bores possent repiri? Exhauriēdas esse regiones ut
illud spaciū exaggeraret. Exestuare semper fretū.
Quoq; artius uoluet inter insulam & continentē:
hoc acrius furere. At ille haud quā rudis ptractādi
militares animos spēm sibi herculis in somno oblātā
esse pnunciat dextrā porrigētis. illo duce illo a piēte
in urbē intrare se uisum. Inter hec caduceatores iter
fectos gentiū iura uiolata referebat. Vnam esse urbē
que cursum uictoris morari ausa esset. Ducibus dein
negociū dat ut suos quisq; castiget. Satisq; omib;
stimulatis opus orsus est. Magna uis saxoz ad mā
nū erat Tyro uetere prebēte. Materies ex Libano
mōte arcib; & turrib; faciēdis aduehebat. Iamq; a
fundo maris in altitudinē mōtis opus excreuerat. nō
dum tam aque fastigiū equabat. Cū Tyrii paruis na
uigiis admotis p ludibriū exprobabāt illos armis in
dutos dorso sicut iumēta onera portare. Interroga
bant eē num maior Neptūno Alexander esset. Hec
ipsa infectatio alacritatē militū accendit. Iamq; pau
lulū moles aquā eminebat. & simul aggeris latitudo
crescebat urbiq; admouebat. Cū Tyrii magnitudie
molis cuius incrementū eos antea sefellerat cōspecta
leuib; nauigiis nondū cōmissum opus circuire cepe
runt. Missilibus quoq; eos qui p ope stabāt inuasere
Multis ergo ipune uulneratis cū & remouere & ap
pellere scaphas in expedito nō esset: ad curā semetip
sos tuēdi ab ope quēterāt. Et quo lōgiq; moles age
bat a litore: hoc magis qcqd ingerebat paltū mare

absorbebat. Igitur ex munimibꝫ coria uelacꝫ iussit
extēdi ut extra teli iactū essent. dualꝫ turres ex ca-
pite molis erexit e quibus in subeuntes scaphas tela
ingeri possent. Cōtra Tirii nauigia ꝑcul a cōspectu
hostiū littori appellūt. Expositisꝫ militibus eos qꝫ
saxa gestabant cōtruncāt. In libano quoꝫ Arabū
agrestes incōpositos macedonas adorti: triginta fere
interficiūt paucioribus captis. Ea res Alexandrū di-
uidere copias coegit. Et ne segniter assidere uni ur-
bi uideretꝫ: operi Perdicā Crathezꝫ ꝑfecit. ipse cū
expedita manu Arabiā peciit: Inter hec Tirii nauē
magnitudine eximia saxis arenaꝫ a puppi oneratam
ita ut multū ꝑra emeretur bitumine ac sulphure illi
tam remis cōcitauerūt et cum magnā uim uenti ue-
la quoꝫ cōceperant celeriter ad molē successit. Tū
ꝑra eius accēsa remiges desiluere in scaphas que ad
hoc ipm ꝑparate sequebantꝫ. Nauis autē igne con-
cepto latius fundere incendiū cepit. Quod priusꝫ
posset occurri turres & cetera opa in capite molis
posita cōprehendit. At qui desiluerant in parua na-
uigia faces & quicquid alēdo igni aptū erat in eadē
opa ingerunt. Iamꝫ non macedonū turres sed etiā
sūma tabulata cōceperant ignē. cum hi qui in turri-
bus erant partim haurirent incendio partim armis
omissis in mare semetipsi imittebant. At tyrii qui
cape eos qꝫ interficere maluerūt natantiū manꝫ sti-
pitibus saxisꝫ lacerabant. donec debilitati impune
nauigijs excipi possent: nec incendio solū opera cō-
sumpta sed forte eodē die uehementior uētus totū ex
profundo mare illisit in molem. crebrisꝫ fluctibus
compages operis uerberate laxauere saxa que inter
fluens unda. medium opus rupit. Proruptis igitur

lib. 4.
lapidū cumulis quibō iniecta terra sustinebat p̄cept
in pfundū ruit. tanteq; molis uix ulla uestigia inue
nit. Arabia rediēs Alexander hoc qđ in aduersis re
bus solet fieri alius in aliū culpam referebāt. cum om̄s
uerius de seuitia maris queri possent. Rex noui opis
molē orsus in aduersum uentū nō latere sed recta frō
te direxit. Ea cetera opa uelut sub ipsa latentia tue
bat. Latitudinē quoq; aggeri adiecit ut turre in me
dio excitate p̄cul teli iactu abessent. Totas aut arbo
res cum ingētib; ramis in altū iaciebant. tum humo
aggerebat. supq; alta strue saxoꝝ arborūq; cum iata
uelut quodā nexu continēs opus iunxerāt. Nec Tyrii
quicquid ad impediendā molē excogitari poterat seg
niter exequēbant. precipuū auxiliū erat quia procul
hostiū a conspectu subibant aquā. occultoq; lapsu ad
molem usq; penetrabant falcib; palmites arboꝝ e mi
nentiū ad se trahētes. Que ubi secute erant pleraq;
secum in pfundū dabant tunc leuatos onere stipites
truncosq; arboꝝ haud egre moliebant. Deinde totū
opus qđ stipitibus fuerat innixū fundamēto lapsō se
quebat. Ergo animi Alexandro utq; ne pseueraret
an abiret nō satis certo classis Cypro aduenit. Eodē
q; tempe Cleander cum grecis militib; in Asiā nup
adductis centū & nonaginta nauīū in duo diuidit cor
nua. leuū Pithagoras rex cipōꝝ cū crathero tuebat
Alexandrū in dextro qnqueremis regia uehebat. Nec
tyrii qđ classē hēbant ausi sunt nauale inire certa
men. Tres om̄ino naues ante ip̄a menia opposuerunt
quibus rex iuectus ipsas demersit. Postero die ad me
nia classe admota undiq; tormētis & maxime arietū
pulsu muros quatiant. quos tyrii raptis obstructis
saxis refecerunt. Interiorem quoq; murū ut si prior

refellisset illo se tuerentur undiq; orsi. Sed undiq; vis
mali urgebat: Moles intra teli iactum erat. classis me-
nia circuibat. Terre stri simul naualiq; clade obrueban-
tur. Quippe binas quadriremes macedones inter se
ita cōiunxerant ut p re cohererent. puppes interval-
lo quantū cape poterant distarent. Hoc puppium in-
teruallum antennis asseribusq; ualidis deligatis. supq;
eos pontibus stratis qui militē sustinerēt impleuerāt
Sic instructas remis ad urbem agebāt. Inde missilia
in ppugnantes ingerebantur tuto. quia prorsus milites
tegebantur. Media nox erat cum classem sicūtī dictū
est paratam circuire muros iubet. Iamq; naues urbi
undiq; admoueant. & tirii desperatione torpebant.
Cum subito spisse nubes intēdere se celo. & quicquid
lucis internitebat effusa caligine extinctum est. Tum
inhorrescens mare paulatim leuari. Deinde acriore uē-
to concitatum fluctus agere et inter se nauigia colli-
dere. Iamq; scindi ce pant uincula quibus cōnexa qua-
driremes erant. ruere tabulata & cum ingenti fragorē
in pfundum secū milites trahere: Neq; enim conser-
ta nauigia ulla ope in turbido regi poterant. Miles
ministeria nautarū. remiges militis officia turbabant.
Et qd in eiusmodi casu accidit periti ignaris parebāt
Quippe gubernatores aī imperare soliti tum metu
mortis iussa exequiebant. Tandē remis ptinaciū euer-
beratū mare uelut eripientibus nauigia classicis cessit
appulsaq; sunt littori lacerata. pleraq; hisdē forte die-
bus Carthaginēses legati triginta supueniūt magis
obfessis solaciū q̄ auxiliū. Quippe domestico bello pe-
nes impediri nec de imperio sed p salute dimicare nū-
ciabant. Siracusani tunc Affricam urebant. & haud
pcul Carthaginis muris locauerant castra. Non tñ

lib. 4th
defecere animis tyrii quod ab ingenti spe destituti erant.
Sed coniuges liberosque deuehentos Carthaginem tra-
diderunt fortis quicquid accideret laturo si carissimam
suam partem extra sortem communis periculi habuis-
sent. Cumque unus e ciuibus in cōtione indicasset ob-
latam esse per somnum sibi spem Apollinis quem
eximia religione colerent urbem deferentis molemque
a macedonibus in salo iactam in siluestrem saltum esse
mutatam. quod auctor leuis erat: tamen ad iteriora cre-
denda prout metu aurea catena deuixere simulacrum
Aree Herculis cuius numini urbem dicauerant in-
seruere uinculum quasi illo deo Apollinem retenturo
Syraculis id simulacrum deuexerant penitus & in ma-
iorum loca uerant patria. multisque aliis spoliis urbiū
a semet captarum non Carthaginem magis quam Ty-
rornauerat. Sacrum quoque quod equidem diis minime
cordi esse crediderim multis seculis intermissum repe-
tendi auctores quidam erant ut ingenuus puer Saturno
immolaretur. Quod sacrilegium uerius quam sacrum Car-
thaginenses a conditoribus traditum usque ad excidium
urbis sue fecisse dicunt. At nisi seniores obstetissent
quorum consilio cuncta agebant. humanitatem dira super-
stitio uicisset: ceterum efficacior omni arte imminens
necessitas non usitata modo presidia sed quedam etiam
noua admouit. Namque ad implicanda nauigia que muros
subibant ualidis asseribus alligauerant. ut cum tormēto
asserēs promouissent subito laxatis funibus iicerent una
quoque & falces ex hisdem asseribus depēdētes aut propug-
natores aut ipsa nauigia lacerabant. Clipeos uero e-
reos. multo igne torrebant quos repletos feruida arēa
cenoque decocto e muris subito deuoluebant. Nec ulla
pestis magis timebatur. Quippe ubi loricam corporis

feruēs arena penetrauerat nec ulla ui exruti poterat
& quicquid attigerat perurebat: Iacentesq; arma la-
laceratis omnibus quis protegi poterant uulneribus
multi periebāt. Corui uero & ferree manu tormento
remisse plerosq; rapiebāt. hinc rex fatigat⁹ statuerat
soluta obsidione Egyptum petere. Quippe cū Asiam
ingēti uelocitate percurrisset: circa muros unig urbis
herebat tot maximarū rerum opportunitate dimissa
Ceterum tam discedere irritum q̄ morari pudebat: fa-
mam quoq; qua plura q̄ armis euerterat rat⁹ leuiorē
fore si Tyrū quasi testem se posse uinci reliq̄set: Igit̄
ne quid in expertū omitteret plures naues admoueri
iubet delectosq; militum imponi: Et forte belua inu-
sitate magnitudinis super ipsos fluctus dorso eminēs
ad molem quam macedones iecerant ingens corpus
applicuit. diuerberatisq; fluctib⁹ alleuās semet utriq;
conspēta est. Deinde a capite molis rursus alto im-
mersit. At modo per undas eminens magna sui pte
superfusis fluctib⁹ condita haud procul munimētis
urbis emerit. Vtriq; letus fuit belue aspectus. Ma-
cedones iter iaciendo operi demonstrasse eam augu-
rabātur: Tyrii neptumnū occupati maris uindicem
arripuisse beluam ac molem breui profecto ruiturā
Letiq; omine eo ad epulas dilapsi onerauere se uino.
Quo graues orto sole nauigia conscendūt redimita
floribus coronisq; adeo uictorie nō omen mō sed et
gratulationē perceperant. forte rex classem in diuer-
sam partē agi iusserat triginta minoribus nauigiis re-
lictis in littore. E quib⁹ Tyrii duob⁹ captis cetera
ingenti terruerunt metu. donec clamore audito A-
lexander classem littori a quo fremitus acciderat ad-
mouit. Prima e macedonum nauibus quinquercinis

lib. 46
7
uelocitate inter ceteras emmens occurrit. Quam ut
conspexere tyrie due ex diuerso in latera ei9 iuecte
sunt: In quarum alteram quiqueremis eadē cōcitata
& ipsa rostro icta est & illam inuicem tenuit. Iamq;
ea que non coherebat libero ipetu conuecta ī aliud
quinqueremis latus inuehebatur. Cū opportunitate
mira triremis e classe Alexandri in eam ipsam que
quinqueremi imminabat tāta ui impulsā est: ut tyri9
gubernator in mare excuteretur e puppi: plures de
inde macedonum naues superueniunt: Et rex quoq;
aderat. Tum tyrii incumbentes remis egre euellere
nauem que herebat. portūq; omnia simul nauigia re
petunt. Confestim rex insecut9 portum quidē intrare
non potuit cum procul e muris missilib9 submoueret
Naues autē omēs fere aut demersit aut cepit. Biduo
deinde ad quietem dato militibus iussisq; & classem
& machinas pariter admouere ut undiq; territis ista
ret ipse in altissimam turrem ascendit: ingenti animo
periculo maiore. Quippe regio isigni & armis fulgē
tibus conspicu9 unus p̄cipue telis petebat. Et digni
prorsus spectaculo edidit & multos e muris propa
nantes hasta trāffixit. quosdam etiā comin9 gladio
clipeo impulsos precipitauit. Quippe turris ex qua
dimicabat muris hostium propemodum coherebat.
Iamq; crebris arietibus saxoz compage laxata mu
nimenta defecerant & classis intrauerat portū & qdā
macedonū ī turre hostiū desertas euaserēt cū Tyrii
tot siml̄ malis uicti alii supplices ī tēpla 9fugiūt. alii
forib9 ediū obleratis occupāt libez mortis arbitriū.
Nō nulli ruūt ī hostē haud multi tñ perituri: magna
ps summa tectoꝝ obtinebāt saxa & qd fors ī manu
dederat igerētes subeūtib9. Alexander exceptis qui

in tēpla cōfugerūt om̄s iterfici : ignem tectis iniici
iubet his per preconēs .pnūciatis nemo tñ armatus
opē a diis petere sustinuit. Pueri uirginesq; tēpla cō
pleuerant. uiri inuestibulo suaz quisq; ediū stabāt pa
rata seuentib; turba. Multis tñ saluti fuere sidoni
qui itra macedonū p̄sidia erāt. hi urbē quidē iter uic
tores itrauerāt. Sed cognationis cū tyriis memores
Quippe utrāq; urbē Agenorē condidisse credebant
multos tyriorum etiā protegentes ad sua perduxere
nauigia. Quib; occultatis Sidona deuecti sunt. Qui
decim milia & quingēti furto subducta seuitie sunt
Quantūq; sanguinis fusum sit uel ex hoc existimari
potest q; itra munimēta urbis sex milia armatoz tru
cidata sunt. Triste deide spectaculū uictorib; ira p
buit regis. Duo milia i q; occidēdis d̄fecerat rabies
crucib; affixa per igēs litoris spatiū pepēderūt. Car
thaginensium legatis pepcit addita denūtiatiōe belli
qd̄ presentiū rerū necessitas moraret̄. Tyrus septio
mēse q̄ oppugnari ceptū erat capta ē urbs & uetul
tate originis & crebra fortūe uarietate ad memoriā
posteritatis insignis condita ab Agenore. Diu mare
nō uicinū modo sed q̄dcunq; classes ei; adierūt dici
onis sue fecit. Et si fame libet credere hec gēs literas
prima aut docuit aut didicit. Colonie certe ei; pere
toto orbe diffuse sunt. Carthago i Aphrica i Boetia
Thebe. Gadis ad oceanū : Credo libero cōmeantes
mari sep̄iq; adeūdo ceteris icognitas terras elegisse
sedes iuuetuti etiā qua tūc abūdabat siue q; crebris
motib; terre .nā hoc quoq; tradiēt cultores ei; fati
gati noua & externa domicilia armis semet querere
cogebant̄. Multis ergo casibus defuncta & post ex
cidium renata nūc tamen lōga pace cūcta resouente

lib. 4.
sub tutela romane mäsuetudis acquiescit. Hisdē ferme
diebus Darii littere allate sunt tandē ut regi scripte.
Petebat ut filiā suā Statiphne erat nupte nomē A
lexander sibi adiūgeret: Dotem fore omnē regionem
inter Hellespontū & Alym & amnem sitam. deinde
orientē spectantibus terris contentū. Si forte dubi
taret quod offerret accipere inūq̃ diu eodē uestigio
stare fortunā. Sēperq̃ homines quantameūq̃ felici
tatē habeant: inuidiam tamē sentire maiore. uereri
se ne auiū modo quas naturalis leuitas ageret ea que
possideret inanibus ac puerilibus liniamētis efferret.
Nihil difficile ē q̃ in illa etate tātā capere fortunā
Multas se adhuc reliquias habere. nec semper inter
angustias posse deprehēdi. Trāseūdum ē Alexandro
Eufraten Tygriq̃ & Araxem & Idaspē magna mu
nimēta regni sui. Veniendum in cāpos ubi paucitate
suorū erubescendū sit. In mediā Hyrcanā Bactra &
Indos oceani accolas quādoq̃ adituz. ne Sogdianos
& Arachosios nominē. ceterasq̃ gētes ad Caucasum
& Tanaim pertinētas. Senescendū fore tātū terraz
uel sine prelio obūti: Se uero ad ipsum uocare desi
neret. Nāq̃ illi exitio se esse uenturū. Alexander his
qui litteras attulerant respōdit. Dariū sibi aliena p
mittere & qd̃ tutum amiserit uelle partiri. Doti sibi
dari Lydiam Ioniā Eolidē Hellespōti orā uictorie
sue p̃mia. Leges aut a uictoribus dici accipi a uictis
In utro statu ambo eēnt si solū ignoraret: q̃ primū
mar te decernerat. Se quoq̃ cum trāsiret mare tum
Cyliciā aut Lydiā ignorare. Quippe tanti belli exi
guam hāc esse mercedē. Sed Persepolim caput regni
eius Bactra deīde Echatēna. ultimi oriētis oram im
perio destinasse. Quocunq̃ ille fugere potuisset ip̃m

sequi posse Desineret terrere fluminibus quē sciret
maria trāsisse. Reges quidem hec inuicē scripserant.
Sed Rhodii urbē suā portusq; dedebāt. Alexandro
Ille Cyliciā Socrati tradiderat. philote regioni circa
Tyrū iusso presidere. Siriā que Celes appellatur An
dromacho Parmenio tradiderat. ab illo qđ superat
iter factur9: Rex ephestione phenicie oram classe
p̄teruehi iusso ad urbem Gazā cū omnibus copiis
uenit. isdem fere dieb9 solēne erat ludicrū isthmiorū
quod cōuentu totius grecie celebrabatur: In eo cō
cilio greci ut sunt grecorum temporalia ingenia de
cernunt ut quindecim legarent ad regē qui ob res p
salute ac libertate grecie gestas coronam aureā do
num uictorie ferrent: iidem pauloante incerte fame
captauerant aurā: ut quocunq; pendentes anim9 tu
lisset fortunā sequerentur. Ceterū nō ipse modo rex
obibat urbes adhuc iugū imperiū recusantes: sed pre
tores quoq; ipsiq; egregii duces pleraq; inuaserāt Cha
las paphlagoniā. Antligonus: Lycaoniā: Balatro Hy
darne Darii pretore supato Miletū cepit. Ampho
terus & Egilochus loc9 centū sexagita nauū classe
insulas inter Achim atq; Asiā in dicionē Alexādri
redegerūt: Tenedon quoq; receptaculū incolis ultro
uocantibus statuerant occupare: Sed Pharnabazus
Darii pretor comprehēsus qui res nouas ad macedo
nes trahebat rursus appollinidē & Athenagore suaz
partiū uiris urbē cū modico presidio militum tradit.
Prefecti Alexandri in cbsidiōe urbis pseuerabāt nō
tam suis uiribus q̄ ipsorum qui obsidebāt uolūtate.
Nec fefellit opinio. nā iter Apollinidē & duces iditū
orta editio irrūpēdi i urbē occasionē dedit. Cūq; por
ta effracta cohors macedonū intrasset oppidani olim

lib. 4^{us}
consilio proditoris agitato aggregāt se amphotero
& Egilochō. Persarūq; presidio Ceso prarno Bazus
cum Apollonide & athenagora uincti. Traduntur
duodecim triremes cum suo milite ac remige preter
eas triginta naues & pyratice lembi. Tria milia gre-
corum a persis mercede cōducta: his in supplemētū
suarum copiarū distributis pyraticeq; suppliceo af-
fectis captiuos remiges adiecere classi sue. Forte A-
ristonicus methymneorum Tyrannus cū pyratice
nauib; ignarus omniū que apud Chium acta erant
prima uigilia ad portū claustra successit. Interroga-
tusq; a custodib; quis esset: Aristonicū ad pharna-
bazum se uenire respondit. Illi Pharnabazū quidem
iam quiescere & non posse eū adiri. Ceterū patere
sono atq; hospitii portum & postero die Pharnabazū
copiam fore affirmāt. Nec dubitauit Aristonicus pri-
mus intrare. Secuti sunt ducē pyratice lembi. Et dū
applicant nauigia crepidini portus obiciūt a uigilib;
claustrum & qui proximi excubabant ab hisdem ex-
citant. Nullo ex his auso repugnare omnib; catene
iniec̃te sunt. Amphotero deinde Egilochōq; tradūt.
Hinc macedones trāsire Mitilētu quā Cares athe-
nēsis nup occupatā quatuor milium persarū presidio
tenebat. Sed cū obsidionē tolerare non posset urbe
tradita pactus ut in colum abire liceret imbrū petit.
Deditis macedones pepercerunt. Dariū desperata pa-
ce quā per litteras legatosq; impetrare posse credide-
rat ad reparandas uires bellumq; inpigre renouādū
intendit animum. Duces ergo copiarum Babylonem
conuenire. Bessum quoq; Battrianorum ducem per
q̃ maximo posset exercitu coacto descēdere ad se iu-
bet. Sunt autē Battriani inter illas gētes p̃mitissimū

horridis ingeniis multumq; a Persarum luxu abhor-
rentibus: siti haud procul a Scytarum bellicosissima
gente & raptu uiuere assueta: semper in armis erant.
Sed Bessy suspecta pfidia haud sane equo animo i se
cūdo se continens gradu regem terrebat. Nam cum
regnū affectaret proditio qua sole id assequi poterat:
timebatur. Ceterum Alexāder quam regionē Dariū
petisset omni cura uestigans tñ explorare nō poterat
More quodam persarum archana regū mira celātū
fide: Non metus non spes elicit fidem qua prodātur
occulta. uetus disciplina regum silentiū uite periculo
sanxerat: Lingua grauius castigat q̄ ullum pbū.
Nec magnam rem magis sustinere posse credunt ab
eo cui tacere graue sit. quod homini facillimū uoluit
esse natura. Ob hanc causam Alexander omniū que
apud hostem gererētur ignarus urbem Gazā obside-
bat. Preerat urbi Betis eximie in regem suam fidei
Modicoq; presidio muros ingentis operis tuebatur.
Alexāder extimato locorum situ agicuniculos iussit:
facili ac leui humo acceptante occultū opus. Quippe
multam harenam uicinum mare euomens: nec saxa
cotesq; que iterpellēt spec9 obstāt. Igitur ab ea parte
quam oppidani conspiciere nō possent ut a sensu ei9
auerteret turres muris admoueri iubet. Sed eadē hu-
mus admouendis inutilis turribus desidente sabulo
agilitatem rotarum morabatur: & tabulata turrium
perfringebat: multiq; uulnerabantur impune: cū idē
recipiendis qui admouendis turribus labor eos fati-
garet. Ergo receptui signo dato postero die muros
corona circūdari iussit. ortoq; sole prius q̄ admoueret
exercitum opem deum exposcens sacrū patrio more
faciebat. forte preteruolans coruus glebam quam

unguibus tenebat subito omisit. Que cum regis ca-
 pitū incidisset re soluta defluxit: ipsa tamen auis in
 proxima turre confedit. Illita erat turris bitumine ac
 sulphure in qua alii herētibz frustra se alleuare con-
 natus a circumstantibus capitur. Digna res uisa de
 qua uates cōsuleret & erat nō intacta ea superstitiōe
 mētis: Ergo Aristander cui maxima fides habebat
 urbz quidem excidium augurio illo portendit: ceterz
 periculū esse ne rex uuln9 acciperet. Ille q̄q̄ unā urbē
 sibi quo minus securus Egyptum intraret obstare
 egre ferebat: tamē paruit uati signūq; r̄ceptui dedit
 Huic animus creuit obseſis. egressiq; porta recedēti-
 bus inferunt signa: cunctationem hostium suam fore
 occasionem rati. Sed acrius q̄ constantiq; preliū inie-
 runt. Quippe ut macedonū signa circumagi uidere.
 repente sistunt gradum. Iamq; ad regem preliātium
 clamor peruenerat. Cum denūtiari periculi haud sane
 memor: lorica tamē quam raro induebat a micis o-
 rātibz sumpsit. & ad prima signa peruenit. Quo cō-
 specto arabs quidam Darii miles maius fortuna sua
 facinus ausus gladium clipeo tegens quasi transfixa
 genibus regis aduoluitur. Ille assurgere supplicē re-
 cipiq; inter suos iussit. At Barbarus gladio strenue
 in dextra trāſ lato ceruicē appetiit regis: qui exigua
 corporis declinatione euitato icta: in uanum manū
 barbari lapsam amputat gladio. Denuntiato in illum
 diem periculo ut arbitrabatur ip̄e defunctus. Sed ut
 opinor inuitabile est fatum. Quippe dum iter pri-
 mores promptius dimicat sagitta ictus est. Quā per
 lorica adactam stantē in humero medicus eius Phi-
 lippus euellit. Plurimus deinde sanguis manare cepit
 omnibus territis quia q̄ alte penetrasset celū lorica

obstāte nō cognouerāt. Ipse ne oris quidē colore mu-
tato suppressi sanguinē & uuln9 obligari iussit. Du-
ante ipsa signa uel dissimulato uel uicto dolore p̄stite-
rat cū suppress9 pauloā sanguis medicamento quo
retent9 erat manare longi9 cepit & uulnus qđ recēs
adhuc dolorē nū mouerat frigēte sanguine itumuit.
Linq deide animo & submitti genu cepit: Quē pxi-
mi exceptū ī castra receperūt. Et Retis interfe ctū
rat9 urbē ouās uictoria repetit. At Alexāder nō lū-
pcurato uulnere aggerē quo meniū altitudinē eq̄ret
extruxit pluribusq; cuniculis muros subruī iussit.
Oppidani ad p̄stinū uastigiū meniū nouū extruxere
munimētū. Sed ne id quidē turres aggeri impositas
poterat equare. Itaq; interiora quoq; urbis īfesta te-
lis erāt. Vltia pestis urbis fuit cuniculo subrut9 mu-
rus per cuius ruinas hostis itrauit. Ducebat ip̄e rex
aūsignanos: & dū īcauti9 subit. saxo crus ei9 affligit
Innexus tamē telo nō dum prioris uulneris obducta
cicatrice inter primores dimicat: Ira quoq; accens9
q; duo in obsidiōe urbis ei9 uulnera accepit. Betlim
egregia edita pugna multisq; uulnerib9 cōfectū de-
seruerūt sui Nec tamē segni9 preliū capeſſebat lubri-
cis armis suo pariter atq; hostiū sanguīe. Sed cū undi-
q; telis ē circūduct9 īsolēti gaudio iuuenis elat9 alias
uirtutes et ī hoste imitat. Tūc iqt Alexāder non ut
uoluisti morieris. Sed qcqđ tormētōz ī captiuū iue-
niri pōt. Passuz eē te cogita. Ille n̄ īterito mō sed cō-
tumaci quoq; uultu ītuēs regē nullam ad minas ei9
reddidit uocē. Tū Alexāder uidetis ne obstinatū ad
tacēdū iqt. nū genu posuit: nū uocē supplicē misit.
Vnicā tñ silētiū. & si nihil aliud gemitu īterpellabo.
Irā dein uertit ī rabiē iā tādē peregrinos rit9 noua

lib. 4
subeūte fortūa. ptalos. n. spirātis lora traiecta sunt :
religatūq; ad currū traxer circa urbē eq; gloriāte re
ge Achillē a quo gñs ipse duceret imitatū se eē pena
i hostē capiendā. Cecidere p̄saz arabūq; circa decē mi
lia. Nec macedonib; icruenta uictoria fuit. Obsidio
certe n̄ tā claritate urbis nobilitata ē q̄ geminato p
iculo regis. Qui Egyptū adire festinās Amintā cū. x.
tri remib; macedoniā ad inquisitionē nouoz militū
misit. Namq; eē satis sibi erat multitudinis. tñ copie
deuictazq; gētū militū minor q̄ domesticos fides ha
bebat. Egyptii oli persaz opib; infensi qppe auare
& supbe iperitatū sibi eē credebāt: ad spē aduēt; eius
erexerāt anios: utpote q̄ Amintā quoq; trāsfugam
& cū p̄cario iperio ueniētē leti recepissent. Igit̄ igēs
multitudo Pelusiū qua intratur; erat uidebat cōue
nerat. Atq; ille septimo die postq̄ a Gaza copias mo
uerat i regionē Egypti quā nūc castra Alexandri
uocāt peruenit. Deinde pedestrib; copiis Pelusium
petere iussis ipse cū expedita delectorū manu Nilo
amne uect; ē. Nec sustinere aduētū ei; Perse defec
tione quoq; p̄territi. Iamq; haud procul Memphi
erat. in c; presidio Astace pretor Darii relict; orōte
amne superato ottigēta talēta Alexādro omēm; re
giā suppellectilē tradidit. A Memphi eodē flumie
uect; ad iteriora Egypti penetrat. opositisq; rebus
ita ut nihil ex p̄io more Egyptioz mutaret adire
Iouis hāmonis oraculū statuit: Iter expeditis quoq;
& paucis uix tolerabile igrediendū erat. terra celoq; a
quarum penuria ē. steriles harene iacēt. quas ubi ua
por solis accendit feruido solo & urente uestigia in
tolerabilis estus existit: luctandumq; est non solum
cū ardore & siccitate regionis: sed et cū tenacissimo

fabulo: quod prelatū & uestigio cedēs egre molunt
pedes. Hec Egyptii uero maiora iactabāt: Sed ingēs
cupido animū stimulabat adeūdi Iouē quem generis
sui autorem haud contentū mortali fastigio aut cre-
debat eē aut credi uolebat: Ergo cum his quos secū
ducere statuerat secundo amne descendit ad Mareo-
tidem paludem. Eo legati Cyrenēsū dona attulere
pacem & ut adiret urbes suas petentes. Ille donis ac-
ceptis amicitiaq; coniuncta destinata exequi pergit.
Ac primo quidē & sequēte die tolerabilis labor uisq;
non dum tam uastis undiq; solitudinibus aditis: iam
tū sterili & emoriēte terra. Sed ut apuere se cāpi alto
obrutū fabulo haud secus q̄ profundum equor īgressi
terrā oculis requirebant. Nulla arbor nullū culti soli
occurrebat uestigium: Aqua etiā defecerat: quā utri-
bus cameli uexerāt: & ī arrido solo & feriudo fabulo
nulla erat: Ad hec sol omnia incenderat: siccaq; &
adusta erant ora. cū repente siue illud deorum munus
siue casus fuit: obducte celo nubes condidere solem:
ingens estu fatigatis etiā si aqua deficeret auxilium.
Enim uero ut largū quoq; imbrem excusserunt p-
celle: pro se quisq; eum concipere. Quidam ob sitim
impotentes ore quoq; hyanti captare ceperāt. Qua-
triduū per uastas solitudines absumptū ē. Iāq; haud
pcul oraculi sedes erāt cū opulentes corui agmini oc-
currūt modico uolatu pma signa aīcedētes. Et mō
humi residebāt cū lētig agmē īcederet: mō se pennīs
leuabāt aīcedētiū iter monstrātiū ritu. Tādē ad sedē
cōsecratā deo uētū ē. Incredible dictū iter uastas so-
litudines ita undiq; ambiētib; ramis uix in densam
umbrā cadēte sole cōtēta ē. Multiq; fontes dulcibus
aquis passim manātib; alunt siluas. Celi quoq; mira

temperies uerno tempori maxime similis omnes anni
partes mira salubritate percurrit. Accole sedis sunt
ab oriente proximi Ethyopū. In meridiem uersum
Arabes spectant: troglodytis agnomē est. Horū re-
gio usq; ad rubrum mare excurrit. At qua uergit ad
occidentē alii Ethyopes colunt quos Sumos uocāt
A septentrione Nasamones sunt: gens tyria nauigi-
orum spoliis questuosa: Quippe obsident littora: &
estu destituta nauigia notis sibi uadis occupāt. Inco-
le nemoris quos hammonios uocant: dispersis tugu-
riis habitant. medium nemus pro arce habēt triplici
muro arcum datū. Prima monitio tyrannorū ueterē
regiā clausit. In proxima conjuges eorum cum libe-
ris & coniugibus in habitabāt. hic quoq; dei oraculū
est. ultima munimenta satellitum armigerorumq; se-
des erant: Est & aliud Hammonis nemus. in medio
habet fontem quem solis aquā uocāt: sub lucis ortu
tepida manat medio die auus uehementissimū ē calor
frigida eadem fluit. Inclinato in uesperā calescit. me-
dia nocte feruida exestuat. Quoq; nox propiū uergit
ad lucem multum ex nocturno calore decrescit. Do-
nec sub ipsum diei ortum assueti tempore lāguescat
Id pro deo colit. non eādē effigiem habet quā uulgo
diis artifices accomodauerūt. umbilico maxie similis est
habitū smaragdo & gēmis coagmētat. hoc cū rñsum
petit nauigio aurato gestāt: sacerdotes mītis argēte
is pateris ab utroq; nauigii latere pēdētib9 Sequūt
matrone uirginesq; patrio more icōditū quoddā car-
mē canētes: quo ppitiari Iouē credūt: ut certū edat
oraculū. Attn qdā regē ppī9 adeūtē maximū natu-
e sacerdotib9 filiū appellāt. hoc nomē illi parētē Iouē
redder affirmās: Ille se uero & accipe ait & cognoscer

humane sortis oblitus. Consuluit deinde an totius orbis imperiū fatis sibi destinaret. Pater eque in adulationem compositus terrarū omnium rectorē fore ostēdit: Post hec institit querere an omēs parētis sui interfectores penas dedissent. Sacerdos parentis ei⁹ interfectore negat ullius scelere posse uiolari. Philippi autē omnes interfectores leuissē supplicia. Adiecit iūictū fore donec excederet ad deos. Sacrificatio deīde facto dona & sacerdotib⁹ & deo data sunt pmissumq; amicis ut ipse quoq; consulerēt Iouē. Nihil ampli⁹ quesierūt q̄ an autor eēt sibi diuinis honoribus colēdi suū regē. hoc quoq; acceptū fore Ioui uates respōdēt ut ipsi uictores regē diuino honore colerēt uera & salubri extimatione fidē oraculi uana profecto responsa sicut uideri potuissent. Sed fortuna quos sibi credere coegit magna ex parte auidos glorie magis q̄ capaces facit. Iouis igit filiū se nō solū appellari passus ē sed et iussit re⁹q; gestarū famā dū augeri uult tali appellatiōe corrumpit. Et macedones qdē assueti regio imperio sed ī maiore libertatis umbra q̄ ceterē gētes immortalitate affectātē contumaci⁹q; aut ipis expediebat aut regi aduersati sunt. Sed hec suo quoq; tēpori reseruent nūc cetera exequi pergā. Alexāder ab Hāmone rediens ut Mareoti paludē haud procul īsula pharo sitā uenit cōtemplat⁹ loci naturā primū in ipsa īsula statuerat urbem nouam condere. Inde ut apperuit magne sedis īsulam haud capacem esse elegit urbi locum ubi nunc est Alexandria appellatiōem trahens ex nomine auctoris. Complexus q̄ quid soli est inter paludem ac mare octuaginta stadiorū muris ambitum destinat. Qui edificande urbi preeēt rēlictis Mēphī petit: Cupido haud iusta qdē

lib. 4^o
ceterū intempestiua incesſerat non interiora modo
Egypti ſed etiā Ethiopiā inuiſere. Mēnonis Tito-
niꝝ celebrata regia cognoscende uetustatis audū tra-
hebant pene extra terminos ſolis. Sed imminēs bellū
cuiꝝ multo maior ſuperat moles otioſe pagrāti tꝓa
exemerat Itaqꝫ Egypto preſecit Eſchylū Rhodiū
& Peuceſchen macedonē quatuor milibꝯ militū in
pſidiū regiōis eiꝯ datis. Clauſtra Nilī fluminis Po-
lemonē tueri iubet. Triginta ad hoc triremes date.
Affrice dein qua Egypto iūcta ē prepoſitꝯ Apollo-
nius ueſtigalibꝯ eiꝯdē Affrice Egyptiqꝫ clemens.
Ex finitimis urbibꝯ cōmigrauerē Alexandriā iuſſis
nouā urbem magna multitudie impleuit: fama ē cum
rex urbē futuri muri polenta ut macedonum mos eſt
deſtinaret: auiū greges aduolaſſe & polēta eē paſtoſ
Cūqꝫ id omē pro triſti habereēt a pleriqꝫ eēt acceptū
rūdiſſe uates magnā illā urbem aduenarū frequētiam
culturā multiſqꝫ eā terram alimēta prebiturā. Regē
cū ſecundo annie deſlueret aſſequi cupiens Hector
Parmenionis filius eximio etatis flore in paucis A-
lexandro carus paruum nauigium deſcendit. pluribꝯ
qꝫ capere poſſet impoſitis. Itaqꝫ merſa nauis omnes
deſtituit. Hector diu flumini obluctatus cum madēs
ueſtis & aſtricti crepidis pedes natate prohiberent:
in ripa tamē ſemianimis euasit. Et ut primum fati-
gatꝯ ſpiritum laxauit quem metus & periculum in-
tenderat nullo adiuuante: quippe in diuerſum euaserāt
alii exanimatus eſt. Amiſſi eiꝯ deſiderio uehementer
afflictus ē rex. repertumqꝫ corpus magnifico extulit
funere. Onerauit hunc dolorem nūtiꝯ mortis An-
drimachi quem preſecerat Syriæ uiuum Samarite
cremauerant. Ad cuiꝯ interitum uindicandum

quanta maxima celeritate potuit cōtēdit. Adueniētīq;
sunt traditi tāti sceleris autores. Andromacho deīde
Mēnona substituit affectis supplītiī tyrannis qui pre
torē interemerāt. Itē deinde Rhodiorum & Chioꝝ
legatos audit. Athenienses uictoriā gratulabānt. &
ut captiui grecorū suis restituerent orabāt. Rhodii
& Chii de p̄sidio querebant omēs ea que desiderare
uisi impetrauerūt. Mithileneis quoq; cō egregiam
in partes fidem & pecuniā quā in bellū impenderant
reddidit & magnā regionē finīū adiecit. Cypriorum
quoq; regibus qui & a Dario defecerāt ad ipsum &
oppugnātī Tyrū miserant classē p̄ merito honos
habitoꝝ. Amphoterq; deīde classis p̄fectus ad liberādū
Cretā missus. Nanq; & Persarū & Sparthanorū ar
mis pleraq; eig insule obsidebāt: an oīa mare a pyra
tīcis classibus uindicare iussit. Quippe obnoxii erat
predonibus in bellū utroq; rege cōuerso. His cōpo
sitis Herculi tyrio ex auro craterē cum triginta pa
teris dicauit. imminensq; Dario ad Eufratē iter p̄
nuntiari iussit. At Dario cum Egypto diuertisse in
Aphricā hostē comperisset dubitauit utrum ne circa
Mesopotamiā subsisteret: an interiora regni sui p̄e
teret. haud dubie potentior autor: p̄ns futurq; ultimis
gentibus inpigre bellum capeſſendi quas egre p̄ p̄fec
tos suos moliebatur. Sed ut idoneis autoribus fama
uulgauit Alexandrum cum cōmibus copiis quantūq;
īpe adisset regionē petiturū haud ignarq; q̄ntū stre
nuiore eo eēt oīa lōgiquaq; gētium auxilia Babylona
contrahi iussit: Battriani Scytheq; & Indi conue
nerant: Nam & ceterarum gentium copie partibus
simul affuerunt. Ceterū cum dimidio ferme maior eēt
exercitq; q̄ ī Cylicia fuerat multis arma deerant que

summa cura cōparabant. Equitibus equisq; erāt ex
ferreis laminis serie iter se cōnexis: Quis ātea pter
iacula nihil deerat: scuta gladiq; adiciebāt. Equozq;
domādī greges peditib; distributi sunt: ut maior p-
stino eēt equitat; Ingeniq; ut crediderat hostiū ter-
ror: ducēte falcate quadrigē unicū illaz gētū auxiliū
secute sunt: Ex summo temone haste prefixo ferro
eminebāt. Vtrinq; a iugo ternos direxerāt gladios.
Inter gladios rotaz plura spicula eminebāt ī aduersū
Alie deīde falces summis rotaz orbib; herebant. &
alie ī terrā demisse quicq; d obuiū cōcitatis eqs fuisset
amputauere: Hoc mō instructo exercitu ac parmato
Babylone copias mouit: A pte dextra erat Tygris
nobilis fluius. leuā tegebat Euphrates. Agmē Me-
sopotamie campos īpleuerat Tygri deinde superato
cū audisset haud procul abeē hostē Satropatē equitū
prefectū cū mille delectis premisit. Mazeo pretori
sex milia data quib; hostē trāsitu amnis arceret: Ei-
dē mādātū & regionē quā Alexander eēt aditur; po-
pularēt atq; ureret. Quippe credebāt inopia debellari
posse nihil habētes nisi quod rapiēdo occupassent. Ipi
aut comitat; alii terra: alii Tygri amne subuehebāt
Iā peruenere Arbelā uicū nobilē sua clade factur;
hinc commeatum sarcinarumq; maiore parte depo-
sita Lycum amnem ponte iunxit: & per dies quinq;
sicut ante Euphratē traiecit exercitum: Inde otto-
ginta stadia fere progressus ad alterum amnem Bou-
melo nomen est castra posuit. Oportuna explicādis
copiis regio erat. equitabilis & uasta planities nec
stirpes quidem & breuia uirgulta operiunt solū. Li-
berq; prospectus oculoz et ad ea que pcul recessere
permittit. Itaq; si qua campi eminebāt iussit equari.

totumq; fastigium extendi. Alexādro qui per numerum copiaꝝ eius quantum procul coniectari poterat extimabant uix fecerunt fidem tot milibus celis maiores copias esse reparatas. Ceterum omnes periculi & maxime multitudinis cōtēptor undecimis castris ad Euphrāten peruenit. Quo pontibus iuncto equites primos ire .phalāgem sequi iubet. Mazeo qui ad inhibendum transitum cum sex milibus equitum occurrerat: nō auso periculum sui facere. Paucis dein non ad quietem sed ad preparandoꝝ aīos diebus datis militi strenue hostem insequi cepit. metuens ne interiora regni sui peteret: sequēdusq; esset per loca omni solitudine atq; inopia uasta. Igitur quarto die preterita Arbela penetrat ad Tygrim. Tota regio ultra amnem recenti fumabat incendio. Quippe Mazeus quecunq; adierat haud secus q̃ hostis urebat. Ac primo caligine quā fumus effuderat obscurante lucem insidiarum metu substitit: deinde ut speculatores premissi tuta omnia nuntiauerunt paucos equitum ad temptandum uadum fluminis premisit. Cuius altitudo primum summa equorū pectora. Mox ut in mediū alueum uētum est: ceruices quoq; equabat. Nec sane alius ad orientis plagā tā uolenter inuehitur. multoꝝ torrentium non aquas solum sed etiam saxa secū trahens. Itaq; a celeritate qua defluit Tygri nomen inditum quia persica lingua Tygrim sagittā appellāt. Igitur pedes uelut diuisus in cornua circumdato equitatu leuatis super capita armis haud egre ad ipm alueum penetrat. Primus inter pedites rex egressus in ripam uadum militibus manu qū uox exaudiri nō poterat ostendit. Sed gradū uix firmare poterāt cū modo saxa lubrica uestigium uallerent: mō rapidior

lib. 7
unda subduceret. Precipue erat labor eorum qui hu-
meris onera portabant. Quippe cum semetipsos regere
non possent in rapidos gurgites in commodo onere
auferebantur. Et dum sua quisque spolia consequi studet
maior inter ipsos quam cum amne orta luctatio est. Cum
mulique sarcinarum passim fluitantes plerisque pertur-
lerant. Rex monere ut satis haberent arma retinere
Cetera se redditurum. Sed neque consilium neque im-
perium accipi poterat. Obstrepebat enim hinc metus
preter hunc inuicem natantium mutuus clamor. Tandem
qua leuiore tractu aperit vadum emersere. Nec
quicquam preter paucas sarcinas desideratum est. Deleri
potuit exercitus si quis uincere ausus esset. Sed prope-
tua fortuna regis auertit hostem inde. Sic Granicum
tot milibus equitum peditumque in ulteriore statibus
ripa superauit. Sic angustissimis Cylicie collibus tam
tam multitudinem hostium. Audacie quoque qua max-
ime uiguit ratio minus potest. Quia nunquam in discrimine
uenit an temere fecisset. Mazeus qui si transeuntibus
flumen superuenisset haud dubie oppressurus fuit in-
compositos in ripa. deinde etiam per armatos ad equi-
tare cepit. Mille admodum equites premiserat. Quo-
rum paucitate Alexander explorata deinde contem-
pta prefectum penorum equitum Arystona laxatis
habenis inuehi iussit. Insignis eo die pugna equitum
& precipue Arystonis fuit. Prefectum equitatus Per-
sarum Satropaten directa in gutture hasta trans-
fixit. fugientemque per medios hostes consecutus ex
equo precipitauit. & obluctanti gladio caput deiecit
Quod relatum magna cum laude ante regis pedes
posuit. Biduo ibi statua rex habuit. In proximum de-
inde pronuntiari iter iussit. Sed prima fere uigilia

luna deficiens primū nitorem sideris sui condidit. De
inde sanguinis colore suffuso lumen omne fedauit.
Sollicitisq; sub ipsum tanti discriminis casum ingens
religio & ex ea formido quedā icussa est. Diis inuitis
ī ultimas terras trahi se querebātur. Iā nec fulmia
posse adire nec sidera pristinū seruaū fuigorē. Vastas
terras deserta omnia occurrere. In unius hominis
iactationem tot milium sanguinem impendi. fastidio
esse patriam abdicari Philippum patrem Celū uanis
cogitationibus petere. Iam pro seditione res erat cū
ad omnia interritus duces principes & militum frequē
tes adesse pretorio iubet. Egyptiosq; uates quos celi
ac siderum peritissimos esse credebat quod sentiret
expromere iubet. At illi qui satis scirent temporum
orbes implere destinates uices: lunamq; descere cū
aut terrā subiret aut sole p̄meret: Rationē quidē ab
ipsis perceptam non docent uulgus ceterū affirmant
solem grecorum lunam esse persarum. Quotiesq; illa
deficiat ruinā stragemq; illic gentibus portendi. Ce
teraq; exēpla p̄cēsent p̄sidis regē: quos aduersis diis
pugnasse lune ostendisset defectio: Nulla res multi
tudinem efficacius regit q̄ superstitio. Alioqui impor
tens seu mutabilis: ubi uana religiōe capta est: meli9
uatibus q̄ ducibus suis parent: Igitur edita ī uulg9
egyptiorum responsa rur9 ad spem & fiduciā erexere
torpentes. Rex impetu animorū utendum ratus se
cunda uigilia castra mouit. Dextra Tygrū habebat
aleua montes quos cordeos uocant. hoc ingressi iter
speculatores qui premissi erāt sub lucis ortū Dariū
aduenire nuntiauerūt. Instructo igit milite & cōpo
sito agmine aīcedebat. Sed persarū exploratores erāt
mille ferme qui spetiem magni agminis fecerant.

lib. 7.
Quippe ubi explorari uera nō possunt falsa per me-
tum augurantur: his cognitis rex cum paucis suoꝝ
affecutus agmen refugientiū ad suos alios cecidit ali-
os cepit. equitesq; premisit simul speculatum: simul
ut ignem quo Barbari cremauerant uicos extingue-
rent. Quippe fugientes raptim tectis acruisq; frumē-
ti iniecerant flammās. Que cum in summo hesissent
ad inferiora nondum penetrauerant: Extincto igne
plurimū frumenti repertum est: Copia aliaꝝ quoq;
rerum habundare ceperunt. Ea res ipsa militi ad p-
sequendum hostem animū accēdit: Quippe urente
& populante eo terram festinandū erat ne incendio
cuncta preriperet. In rationē ergo necessitas uersa
est. Quippe Mazeus qui antea per ocium uicos iu-
cenderat iam fugere contentus pleraq; inuiolata hos-
ti reliquit: Alexander haud longius centum quinqua-
ginta stadiis Darium a se abesse compererat. Itaq;
ad facietatē quoq; copia cōmeatuū instructus q̄triduo
in eodem loco substitit. Intercepte deinde Darii litte-
re sunt quibus greci milites sollicitabantur ut regē
aut interficerent aut p-lerent. Dubitauitq; an eas
pro contione recitaret satis confusus grecoꝝ quoq; er-
ga se beniuolentiā ac fidei. Sed parmeno terruit non
esse talibus pmissis imbuendas aures militū affir mā-
patere uel insidiis unius regem. Nihil nephas esse a-
uaritiē. Secutus consilii auctorē castra mouit. Iter fa-
cienti spado e captiuis qui Darii uxorē comitabant
deficere eam nuntiat et uix spiritū ducere itineris cō-
tinui labore animiq; egritudine fatigata: Inter socrus
& uirginū filiaꝝ manꝝ collapsa erat. Deinde extinc-
tam id ipm nunciās alius supuenit. Et rex haud secus
q̄ si parentis sue mors nūciata esset: crebros edidit

gemitus. lacrimisq; abortis quales Darius pfudisset
in tabernaculum in quo mater erat Darii defuncto
assidens corpori uenit. hic uero reuocatus est meror
ut prostratam humi uidit recenti malo priorum quoq;
admonitam. Recepat in gremiū adultas uirgines:
magna quidē mutui doloris solacia. sed quibus ipse
deberet esse solacio. In conspectu erat nepos puulus
ob id ipsum miserabilis q̄ nondum sentiebat calamita-
tatem ex maxima parte ad ip̄m redūdantē. Crederes
Alexandru inter suas necessitates flere. & solacia nō
adhibere sed querere. Cibo certe abstinuit. omnēq;
honorē funeri patrio persarū more seruauit. Dignus
hercule qui nūc quoq; tantū & mansuetudinis & cō-
tinētie ferat fructū. Semel oīo eam uiderat quo die
ipsa capta est. nec ut ip̄am sed ut Darii matrē uide-
ret. Eximiamq; pulcritudinē forme eius nō libidinis
habuerat incitamentū sed glorie e sp̄adonib; qui cir-
ca reginam erant Tyriotes inter trepidationē lugē-
tium elapsus p̄ eam portam que quia ab hoste auer-
sa erat leuius custodiebatur ad Darii castra puenit.
Exceptusq; a iugibus in tabernaculū regis pducitur
gemens & ueste lacerata Quem ut conspexit Darius
multiplici doloris expectatione cōmotus & quid po-
tissimū timeret incertus: uultus hic inquit tuus nel-
cio quod ingens malū p̄fert Sed caue miseri hominis
aurib; parcas: Didici esse infelix & sepe calamitatis
solaciū est nosse sortē suā Num q̄ maxie suspicor &
loqui timeo ludibria meorum nūciaturus es mihi & ut
credo ipsis quoq; oī tristiora supplicio. Ad hec Tyri-
otes: istud quidē pcul abest inquit. Quantuscūq; e-
ni reginis honos ab his qui parēt haberi potest: tuis
a uictore seruatus ē Sed uxor tua paulo ante excessit

lib. 4
76
e uita. Tunc uero nō gemitus mō sed et euilatus tō
tis castris exaudiebat. Nec dubitabat Darius qn in
terfecta esset quia nequisset cōtumeliā ppēti. Excla
matq; amens dolore q ego tantū nephas commisi.
Alexander quē tuorū ppinquoꝝ necauit ut hāc uicē
seuicie mee reddas. Odisti me nō quidē puocatus sed
finge iustū intulisse te bellū cum feminis agere deb
uerat Tyriores affirmare p deos patrios nihil meā
gratius esse cōsultū. Ingemuisse et Alexandrū mor
ti: & non parcius fleuisse q ipse lacrimaret. ob hec
ipse amantis animus in sollicitudinē suspicionēq; re
uolutus est. desiderii captiue pfecto a cōsuetudine
strupri ortū esse cōiectans. Sūmōtisq; igit arbitris
uno dumtaxat Tyriote retento iam nō flens sed su
spirans uidet ne Tyriotes locū mendacio non esse
Tormēta iam hinc erūt Sed ne expectaueris p deos
si quid tibi tui regis reuerētie est Num quod & scire
expeto & querere pudet ausus est & dominus & iu
uenis. Ille questioni corpus offerre. deos testes inuo
care caste sancteq; habitam esse reginā. Tandē ut fi
des facta est uera esse que affirmaret spado capite ue
lato diu fleuit. Manantibus adhuc lacrimis ueste ab
ore reiecta ad celū manus tendens Dii patrii inquit
primū mihi stabilite regnū Deinde si de me iam trāf
actū est precor ne quis potius Asia rex sit q iste tā
iustq; hostis tam misericors uictor. Itaq; q̄q; frustra
pace bis petita oīa in bellum consilia cōuerterat: ui
ctus tamē continētia hostis ad nouas pacis cōditio
nes ferendas decē legatos principes cognatoꝝ misit.
Quos Alexander cōsilio aduocato introduci iussit
Equibus maximus natu Dariū inquit ut pacē a te
iā hoc tertio peteret nulla uis subegit sed tua iusticia

& cōtinētia exp̄ssit Matrē cōiuges liberos eius nisi
q̄ sine illo sunt: captos esse non sensimus: pudicie
earū que sup̄sunt curam haud secus q̄ parēs agens.
Reginā appellas. spetiē pristine fortūe retinere pa
teris. Vultū tuū uideo qualis Darii fuit cū dimitte
remur ab eo. Et ille tamē uxore tu hostē luges. Iāq̄
in acie stares nisi cura te sepulture eius moraret. Et
mirū est si tam ab amico aīo pacē petis. Quid op̄
est armis inter quos odia sublata sunt? Antea impe
rio tuo finē destinabat Alym amnē qui lydiam ter
minat. Nūc quicq̄d inter bellisponthū & eufraten
est: in dotē filie offert. Tibi tradidit Occhum filiū
quē habes pacis & fidei obsidē retine: Matrē & du
as uirgines filias redde. p̄ tribus corpibus triginta
milia talentū auri p̄catur accipias. Nisi moderationē
animi tui notam habere nō dicere hoc esse tempus
quo pacē non dare solū sed et occupare deberes. Re
spice quantū post te r̄liqueris. intueri quantū petas.
Periculosum est p̄grauē imperiū. Difficile est retine
re qd̄ cape nō possis. Vides ne ut nauigia que modū
excedūt regi nequeant. Nescio an Darius ideo m̄sta
amiserit quia nimie opes magne iacture locū faciūt.
Facilius est quedā uincere q̄ tueri q̄ hercule expe
ditius manus nostre rapiūt qui continēt: Ipsa mors
uxoris Darii admonere p̄t minus iam misericordie
tue licere q̄ licuit: Alexāder legatis excedere taber
naculo iussis qd̄ placeret ad cōsiliū refert. Dū nemo
qd̄ sentiret ausus est dicere incerta regis uolūtate.
Tandē parmenio Antea suasissimē ait ut captiuos a
pud Damascū redimētibus redderes. Ingentē pe
cuniam potuisse redigi ex his qui multi uicti uiroꝝ
fortiū occuparēt manus. Et nunc magno pe censerē

lib. 7
ut unam anū & duas puellas itinerū agminūq; im-
pedimēta triginta milibus talentū auri pmutēs. opi-
mū regnū occupari posse conditione non bello Nec
quemq; aliū intra hystriū & eufraten possedisse ter-
ras ingētī spacio interualloq; desertas: Macedoniā
potius respiceret q̄ Battra & Indos intueretur: In-
grata orō regi fuit. Itaq; ut finem dicendi fecit Et
ego inquit pecuniā q̄ gloriā mallē si Parmenio essē
Nunc Alexander de paupertate securus sum. Et me
non mercatorē meminī sed regē: Nihil equidē habeo
uenale sed fortunā meam utiq; non uendo. Captiuos
si placet reddi honestius dono dabimus q̄ p̄cio remi-
ttemus. Introductis deinde legatis ad hunc modum
respondit. Nunciate Dario me que fecerim clemēter
& liberaliter non amicitie eius tribuisse sed nature
mee nec aduersus calamitates sed aduersus hostium
uires contendere. Bellum cum captiuis & feminis
gerere non soleo. Armatus sit oportet quem oderī
q; si saltem pacem bona fide peteret: deliberatorē for-
sitan an darem Verū enim uero cū modo milites me
os litteris ad prodicionem modo amicos ad p̄nitentiam
meam pecunia sollicitet ad internicionem mihi p̄se-
quendus est non ut iustus hostis sed ut percussor ue-
neficus: Conditiones uero pacis quas affertis si acce-
pero: uictorē eum faciunt. Que post Eufraten sunt
liberaliter donat. Vbi igitur me affati obliti estis.
Nempe ultra eufraten Sūmum ergo dotis quam p̄-
mittit terminū castra mea transeūt: hinc me depel-
lite ut sciam uestrum esse quod ceditis Eadem libe-
ralite dat mihi filiam suam Nempe quam alicui scio
seruorum eius nupturam: Multum uero mihi pre-
stat si me Mazeo genēq; p̄ponit. Ite nunciate regi

uestro & que amisit & que adhuc habet premia es
se belli: hoc regem esse & utriusq; terminos regni id
quemq; habiturū quod p̄xime lucis assignatura for
tuna est. Et me non uenisse in Asiam ut ab aliis
acciperem sed ut aliis darem. Si secundus tamen et
nō par mihi uellet haberi: facerem forsitan que pe
tit. Ceterū nec mundus duobus solibus potest regi
nec duo summa regna saluo statu terrarū potest ha
bere. Proinde aut deditionem hodie aut in crastinū
bellum parēt nec aliam sibi q̄ expertus est pollicea
tur fortunam: Legati respondēt. cum bellum in a
nimo sit facere eum simpliciter q̄ spe pacis non fru
stetur ipsos petere ut q̄primū dimittantur ad regē
eum quoq; bellum parare debere Dimissi nūciāt
adesse certamen. Ille quidem confestim Mazeum
cum tribus equitum milib; ad itinera que hostis
petiturus erat occupanda premisit Alexander cor
pori uxoris eius iustis persolutis omniq; grauiore
comitatu intra eadem munimenta cum modico p̄si
dio relicto duo cornua dimiserat peditum utriq; la
teri circumdato milite impedimēta sequebantur ag
men premissum. Deinde cum Scitis equitibus Me
nidam iubet explorare ubi Darius esset: At ille cū
Mazeus haud procul confedisset non ausus ultra
procedere non aliud q̄ fremitum hominū innitūq;
equorum exaudisse nūciat. Mazeus quoq; conspe
ctis procul exploratoribus in castra se recepit ad
uentus hostium nūcius. Igitur Darius qui in pa
tentibus campis decernere optabat armari militem
iubet aciemq; disponit. In leuo cornu batriani ibāt
equites mille adnodū: Dache totidem & Arachosii
Susianiq; quatuor milia explebant. hos centum fal

lib. 4.
cati curro sequebantur. Proximus quadrigis erat
Bessus cum octo milibus equitum item battrianis
Massagete duobus milibus agmen eius claudebant.
Pedites his plurimum gentium non mixtos sed sue quae
nationis iunxerat copias: Persas deinde cum Mar
sis Sogdianisque Ariobarzanes & oryombates duce
bant. Illi partibus copiarum Summe orsynes preerat a
septem regibus persis oriundus Ad Cirum quoque no
bilissimum regem originem sui referens. hos alie gen
tes ne sociis quidem satis note sequebantur. Post quas
quingenta quadrigas pharadates magno caspiorum
agmine antecedeat. Indi ceterique rubri marisque ac
cole nomia uerius quam auxilia post currus erant Clau
debat hoc agmen aliis falcatis curribus quis pere
grinum militem adiunxerat: hunc armenii quos mino
res appellant: Armenios babilonii utrosque Belite
& qui montes casseo incolebant sequebantur. Post
hos ibant gortue gentes quidem euboice medos
quondam secuti. sed iam degeneres & patrii moris
ignari: Applicauerat his phrigas & Cataonas. par
thorum deinde gens incolentium terras quas nunc par
thi Scythia profecti tenent claudebat agmen. Hec
sinistri cornu acies fuit Dextrum tenebat natio ma
ioris Armenie Cadusique & Capadoces & Syri ac
Medi. his quoque falcati currus quingenta erant
Summa totius exercitus equites quadraginta quinque
milia Pedestres acies ducenda milia expleuerant. hoc
modo instructi decem stadia praecedunt iussique susti
nere armati hostem expectabant: Alexandri exerci
tum paucior cuius causa non suberat inuasit. Quippe
lymphati trepidare ceperunt. omnium pectora occul
to metu praecurrente. Celi fulgor tempore estiuo ardenti

similis internitens ignis prebuit spēm . flāmasq; ex
Darii castris splendere uelut illatis temere presidiiis
credebant . q̄ si perculsis Mazeus qui p̄sidebat iti-
neri supuēisset . ingens clades accipi potuit Nunc
dum ille segnis meo quē occupauerat tumulto sedet
contentus non laceffit . Alexander cognito pauorē
exercitus signū ut constiterat dari ante ipsos arma
deponere ac leuare corpora iubet . admonens nullā
subiti causam esse terroris . hostem p̄cul stare Tan-
dem compotes sui pariter arma & animos recipere
Nec quicq; ex p̄sentibus tutius uisum est q̄ eodē lo-
co castra munire . Postero die Mazeus cū delectis
equitum medito colle & quo macedonū castra p̄spi-
ciebantur considerat . siue metu siue quia speculari
modo iussus erat ad Dariū rediit Macedones eū
ipsum collem quem deseruerat occupauerunt Nam
& tutior planities erat & inde acies hostiū que in
campo explicabat cōspici poterat . Sed caligo quā
circa humidī effundebant montes uniuersē quidem
rei faciem non abstulit . Ceterū agminū discrimina
atq; ordinē p̄hibuit perspicere . Multitudo inundaue-
rat campos : fremitusq; tot miliū etiā procul stantiū
aures impleuerat . Fluctuari animo rex & modo suū
mō p̄mensionis sera extimatione p̄pendere : Quippe
eo uentū erat unde recepi exercitū nisi uictor sine
clade nō posset : Mouebat eū multitudo hostiū re-
spectu paucitatis sue gentis Sed interdū reputabat
quantas res cū hac gente gessisset quātosq; p̄p̄os
fudisset . Itaq; cū spes metū uinceret piculosius dif-
ferre bellū ratus ne despatio suis cresceret . Itaq;
di simulato eo mercēnariū equitē exponi & p̄cede-
re iubet Ipse phalangē sicut antea dictū est in duo

lib. 7.
cornua extēderat. Vtrūq; cornu equites tegebant.
Namq; nitidior lux discussa caligine aciem hostium
ostenderat & macedones siue alacritate siue tedio ex
pectatiois ingentē pugnantiū more edidere clamorē
Redditus et a persis nemora uallesq; circūiectas ter
ribili sono impleuerat. Nec iam macedones poterāt
contineri quin cursu quoq; ad hostem contenderent
Melius adhuc ratus in eodem tumultu castra muni ri
uallū iaci iussit: Strenueq; opere perfectō in taber
naculū ex quo tota hostiū acies cōspiciebat secessit
Tum uero uniuersa futuri discrimis facies in oculis
erat Armis insignibus equi uiriq; splendebāt: & om
nia intentiore cura pparari. Apud hostē sollicitudo
pretoꝝ agmina sua interequitantiū ostendebat. Ac
pleraq; inania sicut fremitus hominū: equoꝝ hinitꝝ
armoꝝ internitentiū fulgor sollicita expectatione
mentē turbauerāt. Igit siue dubius animi siue suos
expiret consiliū adhibet quid optimū factu esset ex
quirēs: Parmenio peritissimus inter duces artiū bel
li furto non p̄lio opus esse censebat. Intempesta no
cte opprimi posse hostes discordes moribus linguis
adhuc somno & inproviso piculo territos. qñ in noc
turna trepidatione coituros? At p̄ diem primū terri
biles occursuras facies scythaz battrianorūq; hirta
illis ora & intonsas comas esse: p̄terea eximiā uasto
rum magnitudinē corpoꝝ. uanis & inanibus militē
magis q̄ iustus formidinis causis moueri. Deinde tan
tam multitudinē circūfunli pautioribus posse: Non
in Cylicie angustiis & in uiis callibus sed in aperta
& lata planicie dimicarēt. Omnes ferme Parmeniōi
assentiebant: Polypeon haud dubie in eo cōsilio po
sitam uictoriā arbitrabat. Quē intuens rex Namq;

Parmenionē nup̄ acrius q̄ uellet increpitū rursus cā
stigare nō sustinebat: Latrūculorū inquit & furtum
ista solertia est quā p̄cipitis mihi Quippe illoz uotū
unicū est fallere Mee uero glorie aut absenciā darii
aut angustias locoꝝ aut furtū noctis obstare nō pa
tiar. Palam luce agredi certū est. Malo me fortune
peniteat q̄ uictorie pudeat. Ad hoc illud quoq; ac
cedit uigilias agere barbaros & ī armis stare ut ne
decipi quidē possint comptū habeo. Itaq; ad preliū
uos pate Sic incitatos ad corpora curāda dimisit. Da
rius id qđ Parmenio suaserat hostē facturū esse con
iectās frenatos equos stare magnāq; exercitū partē
ī armis esse ac uigilias intētiore cura seruari iusserat
Ergo ignibus tota eius castra fulgebāt. Ipse cū du
cib; p̄pinq; agmina in armis stantiū circuibat
solē & mitrā sacrūq; & eternū ignē inuocās ut illis
dignā uetere gloriā maiorēq; monimētis fortitudine
inspirarēt. Et p̄fecto siqua diuine opis auguria hu
mana mēte cōcipi possent: deos stare secū. Illos nu
per Macedonū animis subitā incussisse formidinē.
Adbuc limphatos ferri agiq; arma iaciētes: Expe
tere p̄sides p̄saz imperii debitas a uecordib; penas
Nūc ip̄m ducē seniorē esse Quippe ritu feraz p̄dā
mō quam expeteret intuentē in p̄nitētiā que añ p̄e
dam posita esset incurrere. Similis apud macedonas
quoq; sollicitudo erat. Noctēq; uelut mea certamē
edito metu egerūt Alexander nō alīs magis territus
ad uota & p̄ces Aristandrū uocari iubet. Ille ī can
dida ueste uerbenas manu p̄ferēs capite uelato p̄ibat
preces regis Iouē Myneruamq; uictoria p̄piciante
Tūc quidē sacrificio rite p̄petrato reliquū noctis ac
q̄eturū in tabernaculū rediit Sed nec somnū capere

lib. 7^{us}
nec quietē pati poterat mō erugo mōtis acie in dex
trū p̄saz cornu dimittere agitabat mō recta frōte
gcurrere hosti. Interdū hesitare an potius in leuū
detorqueret agmē Tandē grauatū animi anxietate
corp⁹ altior somn⁹ opp̄ssit: Iā p̄ luce orta duces ad
accipiēda impia guenerāt. Insolito circa p̄tor iū si
lētio attoniti Quippe aī s accersere ip̄os & interdū
morātes castigare assueuerat. Tūc ne ultimo quidē
reꝝ discriminē excitatū esse mirabant Et nō somno
quiescere sed pauore marcere credebāt. Nō tñ q̄sq̄
ex custodib⁹ corp⁹ intrare tabernaculū audebat &
iam t̄p⁹ instabat nec miles sine iussu ducis aut ar
ma cape poterat aut i ordines ire. Diu Parmenio
cūctatus cibū ut caperēt ip̄e p̄nūciat. Iāq̄ necesse
erat exire Tūc demū intrat tabernaculū Sepius ni
mieq̄ cōpellatū. cū uoce nō posset tactu excitauit
Multa inq̄t lux est Instructā acie hostis admouit:
Tuus miles adhuc inermis expectat imperiū Vbi ē
uigor ille animi tui? Nēpe semp excitare uigiles so
les: Ad hec Alexander: credis ne me p̄us somnū ca
pere potuisse q̄ exonerarē animū sollicitudinē que q̄
etē morabat Signūq̄ pugne tuba dari iussit Et cū
in eadē admiratiōe Parmenio asseueraret q̄ solutū
se curis somnū cepisse dixisset Minime inq̄t miꝝ est
Ego eui cū Dari⁹ terrā ureret uicos incēderet ali
m̄ta corrūpet potēs mei nō erā Nūc uero qd metuā
cū acie decernere paret Hercle uotū meū i pleuit sed
h⁹ cōsiliū postea quoq̄ rō reddet Vos ite ad copias
q̄bus q̄sq̄ p̄est Ego iā adero & qd fieri ueli exponā
Raro admodū admonitu agēs aīcoꝝ dū metu disci
mis adeūdū erat uti solebat Tūc q̄ munimēto corp⁹
sūpto p̄cessit ad milites nō aī s tā alacrē uiderāt regē

& uultu eius interrito certā spem uictorie augura-
bant. Atq; ille pruto uallo exire copias iubet acie
q; disponit. In dextro cornu locati sūt equites quos
agmina appellabāt. p̄erat his Clytus cui iunxit phi-
lote turmas Ceterosq; p̄fectos equitū lateri eius ap-
plicuit. Ultima Meleagri hala stabat quā phalanx
sequebat: Post phalangē Argyraspides erant His
Nicanor Parmenionis filius p̄erat in subdiis cū ma-
nu sua Conon. Post eū Orestes Lyncestesq; sunt.
Post illos Polypcon dux peregrini militis. huic ag-
mīs Aminthas p̄nceps erat & Phaligrus Balacrq;
eos regebat in societate nup̄ ascitos. Hec dextri cor-
nu facies erat. In leuo Craterus peloponnesiacos e-
quites habebat. acheoz et locresiu & malleonensiu
turmis sibi adiunctis. hos thessali equites cladebāt
philippo duce. Peditū acies equitatu tegebat. frons
leui cornu hec erat. Sed ne circuii posset a multi-
tudine ultimū agmē ualida manu cinxerat. Cornua
quoq; subsidiis firmauit non recta fronte sed a latere
positis: ut si hostis circūuenire acie temptasset: pa-
rata pugne foret. Hic Agriani erant quibus Atta-
lus p̄erat adiunctis sagittariis cretēsis: Vltimos
ordines auertit a fronte ut totam acie orbe muniret
Illyrii erāt adiuncto milite mercede gducto. Thracas
quoq; simul obiecerat leuiter armatos Adeoq; acie
uersabile posuit ut q; ultimi stabāt ne circuiret uer-
ti tñ & i fronte circūagi possent. Itaq; non p̄ma q̃
latera nō latera munitiora fuere q̃ terga. His ita or-
diatis p̄cepit ut si falcatos curro cū fremitu barbari
emitterēt ip̄i laxatis ordinib; impetū incurrentiū si-
lēcio excipient haud dubio sine noxa trāscursuros si
nemo se opponeret. Sin aut sine fremitu imissi essent

lib. 4.
eos: ipsi clamore terrerent: pauidosque equos telis
utrimque suffoderent Qui cornibus perant extedere
ea iussi ita ut nec circumuenirent si artius starēt nec
tamen ultimā aciem exinanirent. Impedimenta cum
captiuis inter quos mater liberique Darii custodiebant
haud procul acie in edito colle constituit modico per
fidio relicto. Leuū cornu sicut alius Parmenioni tu-
endum datum Ipse in dextro stabat. Nondū ad iac-
tum teli puenerat cum Bion quidam transfuga quā-
to maximo cursu potuerat ad regem peruenit nunti-
ans murices ferreos in terram defodisse Dariū qua-
hostē equites emissurum esse credebat. Notatumque
certo signo locum ne fraus euitari a suis posset. ob-
seruari transfuga iusso duces conuocat. Expositoque
quod nunciatum erat monet regionē monstratā declinēt
equitēque piculū edoceāt. Ceterum hoc tandē exercitus
exaudire non poterat usum auriū intercipientē fre-
mitu duorum agminū Sed conspectu omnium duces & per-
iculum quēque interequitans alloquebat. E mensis tot
terrīs in spem uictorie de qua dimicandum foret hoc
unū superesse discrimen. Granicū hic amnem Cylici-
eque montes & Syriam Egiptūque peruentibus raptas
ingentia spei glorieque incitamenta referebat: Rephe-
sos fuga plures pugnatuos quā fugere nō posset Ter-
cio iam die metu exsangues armis suis oneratos in eodē
uestigio herere Nullū despatiois illorum maius indicium
esse quā quod urbes quod agros suos urerēt. quicquid nō cor-
rupissent hostium esse confessi Noīa uero uania gentium ig-
notarum ne extimescerēt Neque enim ad belli discrimen per-
tineret quod ab his scitarum qui uel Cadusii appellentur Ob id
ipsum quod ignoti essent ignobiles esse quam ignorari uiros
fortes At inbelles ex latebris suis erutos nihil propter

nomina ferre. Macedones uirtute affecutos nequis
toto orbe locus esset qui tales uiros ignoraret. In
tuerentur barbarorum inconditum agmen. alium nihil
preter iacula habere. alium funda saxa librare. pau-
cis iusta arma esse. Itaque illinc plures stare: hic plu-
res dimicatueros. nec postulare se ut fortiter capel-
cerent prelium nisi ipse ceteris fortitudinis fuisset ex-
emplum: Se ante prima signa dimicaturum spondere pro
se tot cicatrices totidem corporis decora scire ipsos
Vnum pene se prede cois exortem. In illis colendis
ornandisque usurpare uictorie premia. hec se fortibus
uiris dicere. Si qui dissimiles eorum essent illa fuisse di-
cturum puenisse eos unde fugere non possent Tot ter-
rarum spacia emensis tot annibus montibusque post ter-
gum obiectis iter in patriam & penates manu esse faciem
dum Sic duces sic proximi militum instructi sunt. Dari-
um in leuo cornu erat magno suorum agmine delectis equi-
tum peditumque stipatum. Contempseratque paucitatem ho-
stis uenam aciem extentis cornibus ratus. Ceterum si
cut curru eminebat dextra leuamque ad circumstantia ag-
mina oculos manusque circumferens: Terrarum inquit
quas oceanus hinc alluit illinc claudit hellespontus
pauloante domini iam non de gloria sed de salute &
quod saluti preponitis libertate pugnandum est. hic di-
es imperium quo nullum amplius uidit etas aut consti-
tuet aut finiet. Apud Granicum minima uirum parte
cum hoste certauimus. In cyclica uictos syria poterat
excipere. Magna munimenta regni tygris atque eufra-
tes erant Ventum est eo unde pulsus ne fuge quid locus
est. Omnia tam diutino bello exhausta post tergum sunt Non
incolas suos urbes. non cultores habent terre Coniuges
quoque & liberi sequuntur hanc aciem preda hostibus preda

lib. 4^{us} 40
nisi pro carissimis pignoribus corpora opponimus.
Quod mearum fuit partium exercitum quem pene im-
mensa planities uix caperet comparavi: Equos arma
distribui. Comeatus ne tante multitudini deessent pro-
vidi. Locum in quo acies explicari posset elegi. Ce-
tera in uestra potestate sunt. Audete modo uincere famam
Infirmissimum aduersus fortes uiros telum cote-
mpnite. Temeritas est quam adhuc pro uirtute timui-
stis. Que ubi primum impetum effudit uelut quedam
animalia amisso aculeo torpent: Hii uero campi de-
prehendere paucitatem quam Cylicie montes abscō-
derant. Videtis ordines raros cornua extenta medi-
am aciem uanam & exhaustam. Nam ultimi quos
locauit auersos terga prebent. obteri me hercule e-
quorum ungulis possunt etiam si nihil preter falca-
tos currus emisero. & bello uicerimus si uincimus
pro. Nam ne illis quidem per fugam locus est. hic
Eufrates illinc Tygris prohibet inclusos. Et que
antea pro illis quidem ad fugam erant in contrarium
uersa sunt. Nostrum mobile & expeditum agmen
Illud preda graue. Implicatos ergo spoliis nostris
trucidabimus. Eademque res & causa erit uictorie
& fructus. quod si quem e uobis nomen gentis mouet
cogitet macedonum illic arma esse non corpora Mul-
tum enim sanguinem inuicem hausimus. Et semper
grauior in paucitate iactura est. Nam Alexander quantum
cumque ignaris & timidus uideri potest: unum animale est & si quid
mihi creditis temerarium & uecors adhuc uero pauor
qui sua uirtute felicius Nihil autem potest esse diuturnum cui
non subest ratio. licet felicitas aspirare uideatur tamen ad
ultimum temeritati non sufficit. propterea breues & muta-
biles uices rerum sunt & fortuna nunquam simpliciter indulget

Forſan dii ita fata ordinauerint ut perſarū imperiū
quod ſecūdo curſu per ducentos triginta annos ad
ſummū faſtigium euexerant magno motu concute
rent magis q̄ affligerent: admonerentq; nos fragili
tatis humane cuius nimia in pſperis rebus obliuio
eſt. Modo grecis ultro bellum inferebamus. nunc
in ſedibus noſtris ppulſamus illatum: lactamur in
uicem uarietate fortune. Videlicet imperium quia
mutuo affectamus una gens non capit: Ceteꝝ etiā
ſi ſpes non ſubeſſet neceſſitas tamen ſtimulare debe
ret. Ad extrema puenit eſt. Matrem meā duas fi
lias Ochum in ſpem huius imperii genitum p̄ncipes
illam ſobolem regie ſtirpis duces uestros regum in
ſtar uinctos habet. Niſi quod in uobis eſt ego ip̄e
maiore mei parte captiuꝝ ſum. Eripite uiſcera mea
ex uinculis: reſtituite mihi pignora pro quibus ipſi
morti non recuſatis. Parentem liberos meā coniugē
in illo carcere amiſi: Credite nunc omnes extendere
ad uos manus. implorare patrios deos. opem ueſtrā
miſericordiā fidem expoſcere ut cōpedibus ut ſerui
tute ut p̄cario uictu ip̄os liberetis: An creditis equo
animo his ſeruire quoꝝ reges eſſe faſtidiunt? Video
admoueri hoſtium aciem. Sed quo propius diſcrimē
accedo hoc minus his que dixi poſſum eſſe cōtentus
Precor uos per deos patrios eternumq; ignem qui
p̄fertur altaribus. fulgoremq; ſolis intra fines reg
ni mei orientis. per eternam memoriam Ciri qui ad
emptum Medis Lydiſq; imperium primus in perſi
dē intulit. Vindicate ab ultio dedecore nomē gētēq;
pſaꝝ Ite alacres et ſpiritu pleni ut quam gloriā acce
piſtis a maioribꝝ ueſtris poſteris relinquatis In dex
tris ueſtris libertatē opem ſpem futuri t̄pis geritis

Effugit mortē quisq; contēpserit. timidissimū quē
q; consequit̃: Ipse nō patrio more solū sed etiā ut cō
spici possim curru uehor. Nec recuso quo min9 imi
temini me siue fortitudinis exemplū siue ignauie fu
ero. Interim Alexander ut demonstratū a trāsfu
ga insidiarū locū circuiret & Dario qui cornu tuebat̃
occurreret obliquū incedere iubet. Darius quoq; eo
dē suū obuertit Besso admonito ut massagetes eq̃tes
in leuū Alexandri cornu latere inuehi iuberet. Ipse
ante se falcatos curr9 habebat quos signo dato uni
uersos in hostē effudit. Ruebāt laxatis habenis au
rige quo plures nondū satis puiso impetu obtererēt
Alios ergo haste multū ultra themonē eminentes
alios ab utroq; latere demisse falces lacerauerunt: Nec
sensim macedones cedebāt, sed effusa fuga turbaue
rant ordines. Mazeus quoq; p̃culis metū iniecit.
mille equitibus ad diripiēda hostis impedimēta cir
cū uehi iussis. ratus captiuos quoq; qui simul obser
uabant̃ rupturos uincula cū suos appropinquātes
uidissent. Non fefellerat Parmenionē qui in leuo e
rat. Propere igit̃ Polydamāta mittit qui & piculū
ostēderet & quid fieri iuberet cōsuleret. Ille audito
Polydamāte. Abi inquit nūcia parmenioni si acie ui
cerimus non nr̃a solū recupaturos sed eē que hostiū
sunt occupaturos. Proinde non est q̃ uiriū quicq;
subducatur ex acie. Sed ut me & philippo patre dignū
est contēpto sarcinarū dāpno fortiter dimicet. Inte
rim barbari impedimēta turbauerāt. cesusq; plerisq;
custodiū capti uinculis ruptis qcq; obuiū erat quo
armari possent corripit Et aggregati suorū eq̃tib9
macedonas acipiti circū uētos malo inadūt letiq; cir
ca Sisigambim erāt uicisse dariū ingēti cede p̃stratos

hostes ad ultimū etiam impedimentis exutos nunci-
ant. Quippe eandem fortunam esse ubiq; credebant
& uictores persas ad predā discursisse: Sifigambis hor-
tantibus captiuis ut animū a merore alleuaret in e-
odē quo antea fuit p̄seuerauit Non uox ulla excidit
ei non oris color uultusq; mutatus ē Sedit imobilis
precoq; gaudio. uerita irritare fortunā adeo ut quid
mallet intuentibus eā fuerit incertū: Inter hec Me-
nidas p̄fectus equitū Alexandri cū paucis turmis o-
pem impedimētis laturus aduenerat. at incertū suo
ne cōsilio an reges impio Sed nō sustinuit Cadusioꝝ
Scytharūq; impetū. Quippe uix tēptato certamine
refugit ad regē amissioꝝ impedimētoꝝ testis magis
q̄ uindex. Iam cōsiliū Alexandri dolor uicerat & ne
cura recuperandi sua militē a p̄lio auerteret nō imeri-
to uerebat. Itaq; Arathen ducē hastaz que sacri so-
phoros uocabāt aduersus Scythas mittit. Inter hec
currus q̄ circa prima signa turbauerāt aciē in pha-
langē inuecti erāt. Macedones cōfirmatis aīs in me-
diū agmē accipiūt. Vallo similis acies erat. Iunxerat
hastas & ab utroq; latere temere in currentiū illa
suffodiebāt. Circuire deinde & currus & ppugnato-
res p̄cipitare ceperūt. Ingēs ruina equoꝝ aurigarū
q; aciē cōpleuerat. Hi territus regere nō poterāt q̄
crebra iactatione ceruicū nō iugum mō excusserāt
sed et currus euerterāt: Vulnerati interfectos trabe-
bant nec cōsistere territi nec p̄gredi debiles poterāt
Pauce tamē euasere quadrigē in ultimā aciem his
quibus inciderunt: miserabili morte consumptis:
Quippe amputata uiroꝝ mēbra humi iacebāt & q̄
calidis adhuc uulnerib; aberat dolor: trūci quoq; &
debiles tñ arma nō omittebāt donec mīti sanguis effu-

fo exanimati p̄cumberent. Interim Arethis scytaꝝ
 qui impedimēta diripiebant duce occiso grauius ter
 ritis instabat. Sup̄uenere deinde a Dario Battriani
 pugneq̄ uertere fortunam. Multi ergo macedonū
 primo impetu obtriti sunt. plures ad Alexandrū re
 fugerunt. Tum per se clamore sublato qualem uicto
 res solent edere ferociter in hostem quasi ubiq̄ p̄fli
 gatum incurrerunt. Alexander territos castigare
 adortari p̄lium quod iam elanguerat solus accen der̄
 Confirmatisq̄ tandē animis ire in hostem iubet Ra
 rior acies erat ī dextro cornu persaꝝ. Inde battriani
 discesserant ad opprimenda impedimēta. Itaq̄ Alex
 ander laxatos ordines inuadit & multa cede hostiū ī
 uebitur. At qui in leuo cornu erant perse sepe posse
 eum includi agmen suū a tergo dimicantis opponūt
 Ingensq̄ piculum in medio herens adisset: ni eq̄tes
 agriani calcaribus subditis circūfusus regi barbaros
 adorti essent auersosq̄ cedendo in se obuerti coegis
 sent. Turbata erat utraq̄ acies: Alexander & a fron
 te & a tergo hostem habebat. Qui auerso ei instabāt
 ab agrianis equitibus p̄mebantur. Battriani impedi
 mentis hostium direptis reuersi ordines suos recupe
 rare non poterant. plura simul abrupta a ceteris ag
 mia ubicūq̄ aliū alii fors miscuerat dimicabāt. Duo
 reges iunctis prope agminibus prelium accendebāt
 plures perse cadebant. par ferme utrimq̄ numerus
 uulnerabatur: Curru Darii Alexander equo uehe
 batur: Vtrumq̄ delecti tuebantur sui immemo
 res. Quippe amisso rege nec uolebant salui esse nec
 poterāt: An̄ oculos sui q̄sq̄ regis mortē occūbere
 ducebat egregiū Maximū tñ piculū adibant quos
 maxie tuebāt q̄ppe sibi q̄sq̄ celi expectabat decus

Ceteræ siue ludibriū oculorū siue uera species fuit qui
circa Alexandrū erant uidisse se crediderunt paululū
supra caput regis placide uolantem aquilam non so-
no armorū non gemitu morientū territam. Diuq;
circa caput Alexandri pendenti magis q̃ uolanti si-
milis apparuit: Certe uates Aristander alba ueste i-
dutus & dextra p̃ferens lauream militibus in pug-
nam intentis auem mōstrabat haud dubiū uictorie
auspiciū ingens: ergo alacritas & fiducia paulo ante
territos accendit ad pugnam. Vtiq; postq̃m auriga
Darii qui ante ip̃m sedens equos regebat hasta trāf-
fixus est Nec aut per se aut macedones dubitauere
quin ipse rex esset occisus: Ergo lugibri ululatu & i-
condito clamore gemituq; totam fere aciem adhuc
equo Marte pugnantē turbauere Cognati Darii &
armigeri leuoq; cornu in fugam destinauerant currū
Quem adextra parte stipati in mediū agmen recepe-
runt. Dicitur Acynace stricto Darius dubitasse an
fuge dedecus honesta morte uitaret. Sed eminēs cur-
ru nondum omnē suorū aciem prelio excedentem de-
stituere erubescibat: Dum inter spem & desperationē
hesitat: sensim per se cedebantur & laxauerant ordi-
nes Alexander mutato equo quippe plures fatigau-
rat resistentiū aduersa ora fodiebat fugientiū terga
Iamq; non pugna sed cedes erat. Cum Darius quoq;
currum suū in fugam uertit. herebat in tergis fugi-
entiū uictor. Sed p̃spectum oculorū nubes pulueris
que ad celum referebatur abstulerat. Ergo haud se-
cus q̃ in tenebris errabant. ad sonū note uocis aut
signū subinde coeūtes. Exaudiebant tamē strepitus
habenarū quibus equi currū uehentes idemtidem uer-
berantur. Hec sola fugientis uestigia excepta sunt.

lib. 3.
At in leuo macedonum cornu quod Parmenio sicut
ante dictū tuebatur. lōge alia fortuna utriusq; partis
res gerebatur. Mazeus cum omī suo equitatu uehe-
menter inuectus urgebat macedonum alas. Iamq;
abundās multitudinē aciem circumuehi ceperat. Tū
Parmenio equites nuntiare iubet Alexandro in quo
discrimine ipsi essent: ni mature subueniretur: non
posse sisti fugam. Iam multum uie precesserat rex i-
minens fugientium tergis cum a Parmeniōe tristis
nuntius uenit. Refrenare equos iussit qui uehebant
agmen constitit frendente Alexandro eripi sibi uicto-
riam e manibus. Et Darium felicius fugere q̄ sequi.
Interim ad Mazeū superati regis fama peruenerat.
Itaq; q̄q; ualidior erat tamen fortuna partiū territo-
perculsis languidius instabat. Parmenio ignorabat
quidem causam sua sponte pugne remisisse. Sed occa-
sionem uincendi strenue est usus. Thessalos equites
ad se uocari iubet. Enqui uidetis inquit istos qui se-
rociter modo instabat pedem referre subito pauore p-
territos. Ni mirum nobis quoq; regis nostri fortuna
uicit. omnia Persarum cede strata sunt. Quid cessatis
Anne fugientibus quidem pares estis. Vera dicere
uidebantur. & spe languētes erexerat. subditis calca-
ribus proruerē in hostem. Et illi iam non sensim sed
citato gradu recedebant: Nec quicq; fuge nisi. q̄ nō
dum terga uerterant deerant. Parmenio tamen ig-
narus que ī dextro cornu fortuna regis eēt repressit
suos Mazeus dato pugne spatio non recto itinere
sed maiore & ob id tutiore circuitu Tygrim supe-
rat. & Babylioniam cum reliquis deuicti exercitus:
intrat: Darius paucis fuge comitibus ad lycū amnē
contenderat. Quo traiecto dubitauit an solueret

pontem. Quippe hostem iam affore nuntiabatur.
Sed tot milia suorum que nondum ad amnem per-
uenerant ponte reciso uidebat hostis predam fore.
Abeuntem cum intactus sineret pontem dixisse cō-
stat male sequentibus iter dare. q̄ auferre fugiētib9
Ipse ingens spatium fuga emensus media fere nocte
Arbelam peruenit. Quis tot ludibria fortune ducū
agminum cedem multiplicem deuictorū fugam cla-
des nunc singulorum nunc uniuersorum aut animo
assequi queat aut oratione complecti. prope modū
seculi res in unum illū diem pro fortuna cumulauit.
Alii qua breuissimum patebat iter. Alii diuersos sal-
tus & ignotos persequētib9 calles patebant. Eq̄tes
peditesq; confusi sine duce armatis inermes integris
debiles implicabantur. Deinde misericordia in metū
uersa qui sequi non poterant inter mutuas gemitus
deserebantur. Sitis precipue fatigatos & saucios
perurebat. passimq; omnibus uiis prostrauerant cor-
pora: preterfluentem aquam hianti ore captantes.
Quam cum auide turbidam hausissent tendebantur
ex tēplo precordia premente limo resolutisq; & tor-
pentibus membris. Cum superuenisset hostis: nouis
uulneribus excitabantur: Quidam occupatis p̄ximis
riuis diuerterāt longiq; ut quicquid occulti humoris
usque manaret exciperēt: Nec ulla adeo auia & sicca
lacuna erat ut uestigantium sitim falleret: Et proxi-
mis uero itineri uicis ululat9 senum feminarumq; ex-
audiebant: barbaro ritu Dariū adhuc regē clamātū
Alexāder ut supradictum est inhibito suorū impetu
ad lycum amnem peruenerat ubi ingens multitudo
fugiētium occupauerat pontē. Et pleraq; cū hostis
urgeret in flumen se precipitauerunt: grauesq; armis

& prelio ac fuga defatigatis gurgitibus hauriebant.
Iamq; non pons modo fugientes sed ne amnis quidē.
capiebat agmina sua inprouide subinde cumulantes
Quippe ubi itrauit animos pavor id solum metuūt
quod primum formidare ceperunt. Alexander instā
tibus suis ne impune abeuntem hostem permitteret
sequi hebetia esse tela & manus fatigatas tantoq;
cursu corpora exhausta & preceps i noctem diei tēp
causatus est. Re uera de leui cornu qđ adhuc in acie
stare credebatur sollicitus reuertī ad ferendā opē suis
statuit. Itaq; signe conuerterat cum equites a Par
menione missi illius quoq; partis uictoriam nuntiat.
Sed nullum eo die maius periculum accidit dum co
pias reducit in castra. Pauci eum & incompoti se
quebantur. ouantes uictoria. Quippe omnes hostes
aut fuga effusos aut in acie cecidisse credebant. Cū
repente ex aduerso apparuit agmen equitum. Qui p
mo exhibuere cursum. Deinde macedonū paucitate
conspicua turmes in obuios concitauerunt. An signa
rex ibat dissimulato magis periculo q̄ spreto. Nec de
fuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas. Namq; p
fectum equitatus audum certaminis & ob id ipsum
incautius in se ruētem hasta trāffixit. Quo ex equo
lapso proximum & deinde plures eodem telo cōfodit.
inuasere turbatos amici quoq; nec per se multi cade
bant. Quippe non uniuerse acies q̄ he tumultuarie
manus uehementiq; inicere certamen. Tandem bar
bari cum obscura nocte tutior fuga uideretur esse q̄
pugna. dispersis agminibus abiire. Rex extraordi
nario periculo defunctus incolumes suos reduxit in
castra. Cecidere Persarum quorum numerū uictores
finire potuerunt quadraginta milia Macedonum

minus q̄ trecenti desiderati sunt. Ceterum hanc uictoriam rex maiore ex parte uirtuti quā fortune sue debuit. Animo non ut antea loco uicit. Nam & acie peritissime instruxit : & promptissime ipse pugnauit & magno consilio iacturam sarcinarum impedimentorumq; contempsit. Cum in ipsa acie summe rex uideret esse discrimen. Dubioq; adhuc pugne euentu pro uictore se gessit : perculosos deinde hostes fudit. fugientes quod in illo ardore animi uix credi potest prudentius q̄ auidius persecutus est. Nam si ex parte exercitus adhuc in acie stante instare credentib; perseverasset : aut culpa sua uictus esset : aut aliena uirtute uicisset. Iam si multitudinem equitū occurrentium extimauisset uictori aut fede fugiendum aut miserabiliter cadendum fuit. Nec duces quidem copiarum sua laude fraudandi sunt. Quippe uulnera que quisq; excepit inditia uirtutis sunt. Ephestionis brachium hasta ictum est. Perdica & Conos & Menydas sagittis prope occisi. Et si uere extimare Macedonas qui tunc erant uolumus fatebimur & regē talib; ministris & illos tāto rege fuisse dignissimos.

Ve interim ductu imperioq; Alexandri uel in Grecis uel Illyriis ac thracia gestata sunt si suis queq; temporibus reddere uoluerō. Interrumpende sunt res Asiæ quas utiq; ad fugam mortemq; Darii uariueras in conspectu dari & sicut inter se coherent ita operi coniungi haud paulo aptius uideri potest. Igitur que in prelio apud Arbelam coniuncta sunt

lib. 5

ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbela[m] p-
uenerat. Eodemq[ue] magne partis amicorum eius ac
militum fugam fortuna compulerat. Quibus conuo-
catis exponit haud dubitare se quin Alexander ce-
leberrimas urbes agrosq[ue] omni copia rer[um] abundantes
petiturus erat. Predam opimam paratamq[ue] ipsum
& milites spectare. Id suis rebus tali in statu salutis
fore. Quippe se deserta cum expedita manu petitur[um].
Ultima igitur regni sui adhuc intacta esse. Inde
bello vires haud egre reparaturum: Occuparet sane
Gazam auidissima gens & ex longa fame faciat
se auro mox futura prede sibi. Didicisse usu pretio-
sam suppellectilem pellicesq[ue] & spadonum agmina
nihil aliud fuisse q[uam] onera & impedimenta. Eadem
trahentem Alexandrum quibus rebus antea uicisset
inferiores fore. Plena omnis desperationis uidebatur
oratio. Quippe Babyloniam urbem opulentissimam
dedi cernentibus iam susa cetera ornamenta regni
causamq[ue] belli uictorem occupaturum. At ille doce-
re pergit non spetiosa dictu sed usu necessaria in re-
bus aduersis sequenda fore. Ferro geri bella no[n] auro
uris non urbium tectis. Omnia sequi armatos. Sic
maiores suos percussos in principio celeriter rerum
pristinam reparasse fortunam. Igitur siue confirma-
tis eorum animis siue imperium magis q[uam] consilium
sequentibus Medie fines ingressus est. Paulo post
Alexandro traditur Arbela regia suppellectili Darii
q[ue] Gaza repleta quatuor milia talentum fuere. Pre-
terea pretiose uestes totius ut supra dictum est exer-
citus opibus in illam sedem congestis. Ingruentib[us]
deinde morbis quos odor cadauerum totis iacentiu[m]
campis uulgaret: maturius castra mouit. Euntibus

a parte leua Arabia odorum fertilitate nobilis regio
Campestre iter est: inter Tygrim & Euphraten ia-
centia tā ubere & pingui solo sunt ut a pastu repelli
pecora dicantur: ne facietas perimat. Causa fertilita-
tis est humor qui ex utroq; amne manat toto fere so-
lo propter uenas aquarum resudante. Ipsi amnes ex
Armenie montibus profluūt ac magno deinde aqua-
rum diuortio iter quod ceperunt percurrunt: ut &
quingenta stadia emēssi sunt qui amplissimum iter
uallum circa Armenie montes notauere. Item cum
Medye & Gordia eorum terras sedare ceperunt pau-
latim in arctus coeunt. Et quo longius manant hoc
angustius inter se spatium terre relinquunt. Vicini
maxime sunt his campis quos incole Mesopotamiā
appellant. Mediam namq; ab utroq; latere conclu-
dunt. Eadem per Babyloniorum fines in rubrum
mare perumpūt. Alexander quartis castris ad Me-
mum urbem peruenit. Cauerna ibi est: ex qua fons
ingentem bituminis fundit um. adeo ut satis cōstet
Babylonios muros ingentis operis huius fontis bitu-
mine interlitos esse. Ceterum Babyloniam procedēti
Alexandro Mazeus qui ex acie in eam urbem con-
fugerat cum adultis liberis supplex occurrit: urbem
seq; dedens. Gratus aduentus eius fuit regi. Quippe
magni operis obsidio fortune tam munite urbis. Ad
hoc uir illustris & manu promptus fameq; etiam in
proximo prelio celebris ceteros ad deidtionem sui in-
citaturus exemplo uidebatur. Igitur hunc quidem
benigne cum liberis excepit. Ceterum quadrato ag-
mine quod ipse ducebat uelut in acie migrarent in-
gredi suos iubet. Magna pars Babyloniorum consti-
terat in muris auida cognoscendi nouum regem. Ples

lib. 5.
ob uia egressi sunt. Inter quos Bagophanes arcis &
regie pecunie custos ne studio a Mazeo uinceretur
totum iter floribus coronisq; constrauerat argenteis
altaribus utroq; latere dispositis que non thure mo-
do sed omnibus odoribus cumulauerat. Dona eum
sequebatur. greges pecorum equorum leones quoq;
pardales caueis preferebantur. Magi deinde suo mo-
re carmen canentes. Post hos caldei Babyloniorum
q; non uates modo sed etiam artifices cum fidibus
sui generis ibant laudes hi regum canere soliti. Cal-
dei siderum motus & statutas uices temporum oste-
dere. Equites deinde Babylonii suo equorumq; cultu
ad luxuriam magis q; ad magnificentiam exacto ul-
timi ibant. Rex armatis stipatus oppidanorum tur-
bam post ultimos pedites ire iussit. Ipse cum curru
urbem ac deinde regiam intrauit. Postero die suppel-
lectilem. Darii & omnem pecuniam recognouit. Ce-
terum ipsius urbis pulchritudo ac uetustas non regis
modo sed etiam omnium oculorum in semet haud im-
merito conuertit. Semiramis eam condiderat. uerum
ut pleriq; credidere Belus cuius regia ostenditur.
Murus instructus laterculo cottili bitumine inter-
lit9 spatium triginta duorum pedum latitudine am-
plectit. Quadrigae inter se occurrentes sine periculo
commeari dicuntur. Altitudo muri quinquaginta
cubitorum eminet spatio. turres denis pedib9 q; mi-
nus altiores sunt. Totius operis ambitus tricenta sex-
aginta octo stadia complectitur. Singulorū stadiorū
structuram singulis diebus perfectam esse memorie
proditum est. Edificia non sunt admota muris. Sed
fere spatium uiginti unius absunt. Ac ne totam quide-
urbē tectis occupauerit. per nonaginta stadia habitant.

Nec omnia continua sunt. Credo quā tutius uisum ē
plurib9 locis spargi. Cetera serūt colūtq; ut nisi ex
terna uis ingruat obsessis alimenta ex ipsius urbis
solo submistrēt. Euphrates iterfluit magneq; molis
cupidinibus cohercetur. Sed omnium operum mag
nitudinem circumueniunt cauerne ingentes multitu
dine presse ad accipiēdum impetum fluminis. Quod
nisi cōposite crepidinis fastigium excesserit urbis
tectā corrumpere. nisi essent specus lacusq; qui ex
ciperent. Cottili laterculo structi sunt. Totum opus
bitumine astringitur. Pons lapideus flumini impo
situs iungit urbem. Hic quoq; inter mirabilia oriētis
opera numeratus est. Quippe Euphrates aliū limum
uehit. Quo penitus ad fundamenta iacienda egesto:
uix sufficiens operi firmo reperunt solum. Harene
autem subinde cumulate & saxi quibus pons susti
netur annexe morantur amnem: qui retentas acrius
q̄ si libero cursu mearet illiditur. Arcem quoq; am
bitus uiginti stadia complexam habent. Triginta pe
des in terra turrium fundamenta demissa sunt: ad
octuaginta summum munimenti fastigium peruenit.
Super arcem uulgatum grecorum fabulis miraculum
pensibiles orti sunt: summam murorum altitudinem
equātes multarumq; arborum umbra. & proceritate
amēnos. Saxa pileq; que totum on9 sustinēt i structe
sunt. Super pilas lapide quadrato solum stratum est
patiens terre quam altam iniciunt & humoris quo ri
gant terram: adeoq; ualidas arbores sustinent moles
ut stipites earum octo cubitorum spatiū crassitudis
equēt mille quinquaginta pedū altitudie emineāt. Fru
gi fereq; sunt ut si terra naturali alerent. Et cū ue
tustas nō opa solū manufacta: sed et ipam naturam

lib. 5
paulatim exedendo perimat: hec moles que tot arborum
radicibus premitur: tanti nemoris pondere onerata
est: inuiolata durat. Quippe uiginti lati parietes sus-
tinent, undecumque undecim pedum intervallo distantes
ut procul uisentibus silue montibus suis imminere
uideantur. Syrie regem Babylonie regnantem hoc
opus esse molitum memorie proditum est amore con-
iugis uictum: que desiderio nemorum siluarumque in
campestribus locis uirum compulit amenitatem na-
ture genere huius operis imitari. Diutius in hac ur-
be constitit rex quam usque. Nec ullus locus discipline mi-
litari magis nocuit. Nihil urbis eius corruptius mo-
ribus: Nihil ad irritandas alliciendasque immodicas
cupiditates instructius. Liberosque coniugesque cum hos-
pitibus stupro coire modo pretium flagitio detur pa-
rentes maritumque patiuntur. Coniugales ludi tota Per-
sida regibus purpuratisque cordi sunt. Babylonii maxime
in unum & que ebrietatem sequuntur effusi sunt.
Feminarum conuiuia ineuntium in principio modestum
est habitus. Deinde summa queque amacula exuunt.
Paulatimque pudorem profanant ad ultimum honos
auribus habitus sit una corporum uelamenta proiciunt
Nec me retricum hoc dedecus est. sed matronarum
uirorumque apud quos comitas habetur uulgati corpo-
ris uilitas. Inter hec flagitia exercitus ille domitor
Asie per xxxviii dies saginatus ad ea que sequebantur
discrimina haud dubie debilior futurus fuit: si hostem
habuisset. Ceterum quo minus damnum sentirent
identidem incremento nouabantur. Namque Amyn-
thas Andromeni ab Antypatro Macedonum peditum
sex milia adduxit. quingentos preterea eiusdem generis
equites. Cum his sexcentos Trachas adiunctis peditum

tibus sue gentis mille quingentis . Et e Peloneſſo
mercennarius miles ad quatuor milia aduenerat cum
centum octuaginta equitibus . Idem Amynchas ad-
duxerat quinquaginta principū Macedonie liberos
adultos ad custodiam corporis . Quippe inter epulas
ii sunt miniſtri . iidemq; equos ineuntibus prelium
admovent: uenantemq; comitantur. & uigiliaꝝ uices
ante cubiculi fores ſeruant. maiorumq; prefectorum
& ducum hec incrementa ſunt & rudimenta. Igitur
rex arcis Babylonie Agathone preſide eſſe iuſſo cum
ſeptingentis Macedonum tricentiſq; mercede con-
ductis . pretores qui regioni Babylonie ac Cylicie
preeſſent Maneten & Apollidorum reliquit duo mi-
lia militum ſimiliter cum mille talentis data . Veriq;
preceptum ut in ſupplementum milites legerēt Ma-
zeum tranſſugam Satrape Babylonie donat Bago-
phanem qui arcē tradiderat ſe ſequi iuſſit. Armenia
Mythreni Sardium proditori data eſt. Pecunia deīn
Babylonie tradita Macedonibus: Equitibus ſexcēti
denarii tributi: peregrinus eques quingenos accepit
Ducem pedestrū ſtipendium meſum eſt. His ita
compoſitis in regionem que Satrapene uocatur: per-
uenit. Fertilis terra copia rerum & omni commeātu
abundans. Itaq; diutius ibi ſuſtitit. ac ne deſides ocio
dimitterent animos : iudices dedit . premiaq; ppoſuit
de uirtute militari certantibꝫ : Nouem qui fortiffimi
iudicati eſſent ſingulis militū milibꝫ prefuturi erant
Chiliarchas uocabāt: tūc primꝫ in hunc numerū co-
piis diſtributis. Nāq; antea quinquagenarie cohortes
fuerant nec fortitudinis premia gesserant. Ingēs mi-
litum turba cōuenerat egregio iter futura certami-
ſtis eadē cuiq; factorū & de iudicibus latura ſentē

lib. 5
tia. Quippe uero ne an falso honos cuiusq; haberet
ignorari non poterat. Primus omnium uirtutis causa
donatus est Adarhias senior qui omissum apud Alycarna
sum a iunioribus plus uno maxime accederat. Proximo
ei Antigonus iussus est. Tertium locum Phylotas augheus
obtinet. Quartus Amyntas datus. Post hos Antigonus
& ab eo Lyncestes Amyntas fuit. Septimum lo-
cum Theodotus ultimum obtinuit bellanicus. In disciplina
quoque militaris rei a maioribus plerumque summa utilita-
te mutauit. Nam cum antea equites in suam quisque gentem descri-
berent seorsum a ceteris excepto nationum discrimine
perfectis non utique suarum gentium sed electis attribuit. Tuba
cum castra mouere uellet signum dabat: cuius sonus
plerumque tumultuantium sonitu ex oriente haud satis ex-
audiebatur. Ergo Perdicam quem undique conspici posset
supra praetorium statuit. ex qua signum eminebat pariter
omnibus conspicuum. obseruatum ignis noctu fumus inter
diu. Itaque Susam adituro Abulites regis eius perfectus
sive Darii iussu ut Alexandrum retineret siue sponte
filium obuiam misit. traditurum se urbem promittens.
Benigne iuuenem excipit rex: & eo duce ad Coaspe
amnem peruenit dedicatam ut fama est uehementem
aquam. Hic abulites cum donis regalis opulentie oc-
currit. Dromades camelis inter dona erant uelocitatis
eximie. Duodecim Elephanti a Dario ex India acciti.
Iam non terror ut sperauerat Macedonum sed auxi-
lium: opes uicti ad uictorem transferente fortuna. Ut
uero urbem intrauit incredibile ex thesauris summam
pecuniae egressit. Quinquaginta milia talentum argenti
non signati forma sed rudi pondere. Multi reges tantas
opes longa etate cumulauerant. liberis posterisque ut
arbitrabatur quod una hora in externi regis manu itulit.

Consedit deinde in regia sella multo excelsiore q̄ pro
habitu corporis. Itaq; pedes cum innum gradum nō
contingerent unus ex regiis pueris mensam subdi
dit pedibus: Et cum spadonem Darii ingemiscenē
conspexisset: rex causam mestitiae requisivit. Ille in
dicat Darium uasculi in ea solitum. Seq; sacram eius
mensam ad ludibrium recidentem sine lacrimis con
spicere non posse. Subiit ergo regem uerecundia uio
landi hospitales deos. Iamq; subduci iubebat cum
Phylotas minime uero hoc feceris rex. sed omē quo
q; accipe mensam ex qua libauit hostis epulas tuis pe
dibus etiam subiectam. Rex Persidis finem aditurq;
Susam urbem. Archelao & presidium trium milium
tradidit. xenophilo arcis cura mandata. Macedonum
etate grauib; presidere arcis custodie iussis. thesau
rorum Callicrati tutela permessa. Satrape regionis
Susiane Abulite restituta. Matrem quoq; Darii &
liberos in eadem urbe deponit. Ac forte Macedoni
cas uestes multamq; purpuram dono ex Macedonia
sibi missam cum his que fecerant tradidi: Sisigambi
iubet. Omni nanq; honore eam & filii quoq; pietate
prosequebatur admoneri iussit: ut si cordi quoq; uest
tis esset cōficere eam neptes suas assuefaceret. domo
q; se doceret dare. Adhanc uocem lacrimae oborte p
didere animum aspernantis ad munus. Quippe non
aliud magis in contumeliam Persarum femine acci
piunt q̄ ad mouere laeue manus. Nuntiant qui donum
tulerāt tristem esse Sisigambim. Digna q; res & ex
cusatione & solatio uisa. Ipse ergo peruenit ad eam
Et mater inquit hanc uestē qua indutus sum soror
nō solū donū sed et opus uides. Nūc decepe me mores.
Cave obsecro ne in contumeliā accipis ignorantiā meam.

Que tui moris esse cognoui ut spero abūde seruata
 sunt. Scio apud uos filio in cōspectu matris nephas
 esse considerare nisi cum illa permisit. Quotiescumq;
 ad te ueni donec ut considerem annueres steti: pro-
 cumbens uenerari me sepe uoluisti inhibui. Dulcissi-
 me matris olympiadis nomen debitum tibi reddo.
 Mitigato animo eig rex quartis castris peruenit ad
 Tygrim fluium Pasitygrim incole uocant. Oritur
 in montibus uxorū & per quinquaginta stadia sil-
 uelstris preceps inter saxa deuoluitur. Accipiunt de
 inde eum campi quos clementiore alueo preterit. Nā
 nauium ptaiens sexcenta sunt stadia mollioris soli
 per quod leui tractu aquarum Persico mari se insi-
 nuat. Amne superato cum nouem milibus quingen-
 tis peditum & agrianis satrianisq; grecorum mercē-
 nariis tribus milibus additis thracum in regionem
 uxorū peruenit. finita Susise est & in primā Persidē
 excurrit arctum inter se & Susianos aditū reliquēs
 Madates erat regionis prefectus haud sane tempoz
 homo. Quippe ultima pro fide experiri decreuerat.
 Sed periti locorum Alexandrum docent occultum
 iter esse per calles & auersus ab urbe si imisisset leui-
 ter armatos supra capita hostium euasuros. Cum cō-
 silium placuisset iidem itinerum fuerunt duces mille
 quingēti mercede conducti & agriani fere mille Tau-
 roni prefecto dati. ac post solis occasum iter ingredi
 iussi. Ipse tertia uigilia castris motis circa solis ortū
 superat angustias. Cesaq; materia cratibus & pluteis
 faciundis ut qui turres ceperint admouere extra te-
 li iactum essent: urbem subsidere cepit. Prerupta
 erant omnia saxis & cotibus impedita. Multis uul-
 neribus depulsi ut q; b9 nō cū hoste solum sed et cum

Eugene Abbi cartus

loco dimicandum esset. Subibant tamen quia rex
inter primos constiterat. interrogans tot urbium
uictores an erubescerent herere in obsidione castelli
exigui & ignobilis simul admonēs Inter h̄ eming pe
tebatur Alexander: quē de testudine obiecta milites
ut descenderet depellere nequierant tuebantur. Tandē
Thauro super arcem urbis se cum suo agmine ostē
dit. Ad cuius conspectam & hostium animi labi &
Macedones acrius prelium inire ceperunt. Anceps
oppidanos malum urgebat: nec sisti uis hostium po
terat. Paucis ad moriēdem pluribus ad fugam animus
fuit. Magna pars in arcem concessit. Inde triginta
oratoribus missis ad deprecandum: triste responsum
a rege redditur non esse uenie locum. Itaq; supplicior
metu perculsi ad Sisigambim Darii matrem occulto
itinere ignotoq; hostibus mittunt qui peterent: ut
ipsa regem quoq; mitigaret. haud ignari parentis eam
loco diligi coliq;. Et Madates sororis filiam secum
matrimonio iunxerat. Darium propinqua cognatiōe
contingens. Diu Sisigambis supplicū precibus repug
nauit abnuens deprecationem pro illis non conueniri
fortune in qua esset. Adiecitq; metuere se ne uictoris
indulgentiam fatigaret. Sepius cogitare captiuam
se esse q̄ reginam fuisse. Ad ultimum uicta litteris
ita Alexandrum deprecata est ut ipsum excusaret q̄
deprecaretur. Petere se ut illis quoq; si minus sibi ig
nosceret pro necessario atq; propinquo suo iam non
pro hoste supplice tantum uitam precari: Modera
tionem clementiamq; regis que tunc fuit uel una hec
res posset ostēdere. Nō madati mō ignouit sed oēs &
deditos & captiuos libertate atq; imunitate donauit.
urbē reliq; itactā. agros sine tributo colē p̄misit.

lib. 5^o 20
uictore Dario plura mater non impetrasset. Vxorū
deinde gentem subactam Susianorum satrape contri-
buit. Diuisisq; cum Parmeniōe copiis illum cāpestri
itinere precedere iubet. Ipse cum expedito agmine
iugum montium cepit quorum perpetuum dorsum ī
Persidem excurrit. omni hac regione uastata tertia
die Persidem. quinto angustias quas illi susidas pilas
uocant intrauit: Aryobarzanes has cum uiginti mi-
libus peditum occupauerat. rupes abscissas & undiq;
preruptas. In quarum cacuminibus extra teli iactum
barbari stabant de industria quieti & pauentibus si-
miles donec in artissimas fauces penetraret agmen.
Quod ubi contemptu sui pergere uiderunt: tum in-
gentis magnitudinis saxa per prona montium deuol-
uunt. que incussa sepius subiacentib; petris maiore
ui incedebant. nec singulos modo sed agmina prote-
rebāt. fundis quoq; excussi lapides & sagitte undiq;
ingerebantur. Nec id miserrimum fortib; uiris erat.
sed q; multi quidem ferarum ritu ueluti in fouea de-
prehenſi cederētur. Ira igitur in rabiem uersa eminē-
tia saxa complexi ut ad hostem peruenirent aliq; aliū
leuantē conabantur ascendere. Ea ipsa multorum
simul manibus conuulsa in eos qui commouerant re-
cidebant. Nec stare ergo poterant nec reuerti. nec
testudine quidem protegi cum tante molis onera p-
pellerent barbari. Regem non modo dolor sed etiam
pudor temere in illas angustias ducti exercitus ange-
bat. Inuictus ad eam diem fuerat. nihil frustra ausus
impugne Cylicie fauces intrauerat. Mari quoque
nouum in Pamphylia aperuerat iter. Tunc hesitabat
deprehenſa felicitas. Nec aliud remedium erat quam
iterum rēuerti quo uenerat. Itaque signo receptui

dato densatis ordinibus scutisq; super capita confer-
tis retro euadere ex angustiis iubet. Trīginta fuere
stadia que remensi sunt. Tum castris undiq; aperto
loco positis non consultare modo quid agendum
esset sed uates quoque adhibere cepit a superstitiōe
animi. Sed quid tum producere Arystander cui tū
plurimum credebat ex uatibus poterat? Ita damna-
tis intempestiuis sacrificiis peritos locorum conuo-
cari iubet. Per q̄ mediū iter ostendebant tutum aper-
tumq;. Sed rex dimittere insepultos erubescibat:
ita tradito more ut uix ullum militie tam solēne erat
munus q̄ humandi suos captiuos: Ergo quos nuper
exceperat uocari iubet. Inter quos erat quidam gre-
ce Persyceq; lingue peritus qui frustra eum in Per-
sidem montium dorso exercitum ducere affirmat. Sil-
uestres esse calles uix singulis paruios. Omnia con-
tegi frondibus implexosq; arborum ramos siluas cō-
mittere. Namq; Persis ab altero latere perpetuis
montium iugis clauditur: quod in longitudinē mille
sexcenta in latitudinem centum septuaginta stadia
percurrit. Hoc dorsum a Caucaſo monte ad rubrum
mare pertinet. Quaq; deficit mons aliud munimentū
fretum obiectum est. Planities deinde sub radicibus
montium spatiosa procumbit fertilis terra multisq;
uicis atq; urbibus frequens. Araxes amnis per hos
campos multorum aquas torrentium euoluit in Me-
dum. Inde Medus ad mare & ad meridiem uersus mi-
nor amnis eo quem accepit euehitur. Gignendeq;
herbe non alius aptior. quicquid abluuit floribus uel-
ciens. Platani quoq; & populi contegunt ripas ita
ut procul uisentib; cōtinuata uideantur mōtibus ne
mora riparum quoq; obumbratus amenitate amnis

presso in solum amne dabitur. Imminentq; colles ipsi quoque frondibus leti radices eorum humore subeunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur. temperatum celum: hinc perpetuum iugum opacum & umbrosum quod estus leuat. illinc mare adiunctum quod miro tepore terras fouet. His captiuis expositis interrogatus a rege auditur an oculis comperta haberet que diceret: Pastorem se fuisse. Omnes eos calles percurrisse respondit. bis captum semel a Persis in lycia: iterum ab ipso. Subit animi regis memoria oraculo edite sortis. Quippe consulenti responsum erat ducem in Persidem ferentis uie Lycium ciuem fore. Igitur promissis quanta & pressens necessitas & ipsius fortuna exigebat oneratus armari iubet Macedonum more & quod bene uerteret monstraret iter: quauis arduum & preceps euasurum se esse cum paucis. Nisi forte crederet quo ipse pecoris causa esset. Alexandrum pro gloria & perpetua laude ire non posse. Etiam atq; etiam dicere captiuis quod difficile iter esse maxime armatis. Tum rex prede inquit me accipi neminem eorum qui sequuntur recusaturum qua duces. Crathero igitur ad custodiam castrorum relicto cum pedibus quis affuerat & his copiis quas Meleager ducebat & sagittariis & equitibus mille precepit ut castrorum specie manente plures de industria ignes fieri imperaret: quo magis Barbari credant ipsum regem in castris esse. Ceterum si forte Ariobarzanes cognouisset percallum anfractus intrare ad occupandum iter suum partem copiarum temptasset opponere. Cratherus cum illato terrore: retineret ad propius periculum conuersum agmen. Sin autem ipse quidem hostem

sefellisset & saltum occupasset cum trepidentium
Barbarorum tumultum exaudisset persequentium
regem id ipsum iter quo pridie pulsi fuerant non du-
bitaret ingredi. Quippe uacuum fore hostibus in se
met aduersis. Ipse tertia uigilia silenti agmine ac ne
tuba quidem dato signo pergit ad demonstrandum
iter cauum callem. Tridui alimenta portare militem
iusserat leuiter armatum. Sed preter inuias rupes ac
prerupta saxa uestigium subinde fallētia nix cumu-
lata uento ingredientiētes fatigabat. Quippe uelut de
lati in foueas hauriebantur. & cum a commilitonib9
alleuarentur trahebant magis adiuuantes q̄ seque-
bantur: Nox quoq; & ignota regio & dux incert9
an satis fidus multiplicabat metum. Si custodes fe-
fellissent quasi feras bestias ipsos posse deprehendi.
Ex unius captiui uel fide uel animo pēdere & regis
salutem & suam. Tādem uenere in iugum. A dextra
iter ad ipsum Ariobarzanem erat: Hic Phylotam
& Conon cum Amintha & Polyperconte expeditā
habentes manum reliquit. monitos & quia eques pe-
diti erat mistus & q̄ pinguiſſimum esset solum & pa-
bulo fertile sensim procederent. Duces erant itineris
de captiuis dati. Ipse cum armigeris & alia quam ha-
gema appellabant ardua semita sed longius aſtatio-
nibus hostium remota multa cū uexatione p̄ceſſit
Medius erat dies & fatigatis necessaria quies. Quip-
pe tantundem itineris supererat quantum emensi e-
rant. sed minus precipitis atq; ardui. Itaq; reſectis
cibo ſomnoq; militibus prima uigilia ſurgit. Et ce-
tera qdē haud egre preterit. Ceterz q̄ ſemōtiū iugū
paulatī ad planiora demittit igens uorago cocurſu
cauata torrētīū iter ruperat. Ad h̄ arboꝝ rami alius

lib. 5.
alio implicati & coherentes ut perpetuam abiecerāt
sepem. Desperatio igit ingens adeo ut uix lacrimas
abstinerent inceserat. precipue obscuritas terrori
erat. Nam etiam si qua sidera internitebant conti-
nenti fronde tecte arbores conspiciere prohibebant.
Nec aurium quidem usus suberat siluas quatiente uē-
to qui concurrentibus nimis maiorem q̄ pro flatu
sonum edebant. Tandem expectata lux omnia que
terribiliora nox fecerat minuit. Circui breui spa-
tio poterat eluies. Et quisq; sibi dux itineris cepe-
rat fieri. Euadunt ergo in editum uerticem. ex quo
hostium statione conspecta strenue armati a tergo
se ostendunt nihil tale intuentibus. Quorum pauci
qui congredi ausi sunt. Ita q; hanc morientium ge-
mitus hinc ad suos recurrentium miserabilis facies
integros quoq; anteq; discrimen experirentur in fu-
gam uertit. fremitu deinde in castra quis Cratherus
preerat illato ad occupandas angustias in quib; pri-
die heferat miles educitur. Simul & Phylotas cum
Polyperconte Aminthaq; & Cononis diuersum iter
ingredi iussus alium terrorem intulit barbaris: Un-
diq; ergo macedonū armis fulgentibus accipiti malo
oppressi memorabile tamē prelium edunt ut opinor
ignauiam quoq; necessitas acuit & sepe desperatio
spei causa est. Nudi complectebantur armatos & in-
genti corporum mole secum ad terram trahentes ip-
sorum telis plerosq; fodiebant. Aryobarzanes tamē
decem ferme equitibus & quinque peditum stipatq;
per mediam aciem Macedonum cum multo suorū
atq; hostium sanguine erupit. Persepolimi urbem
caput regiōis occupare festinās. Sed a custodib; ur-
bis exclusus. consecutq; strenue hostib; cū omnib;

fuge comitibus reuocato prelio cecidit. Cratherus quoque raptim agmine acto superuenit. Rex eodem loco quo hostium copias fuderat castra communit: quicquid cum undique fatigati hostes uictoriam ocellerant: tamen praefalte precipitesque fosse pluribus locis obiecte abruperant iter. Sensim & caute progrediendum erat non hostium sed locorum fraude suspecta: Procedenti ei littere redduntur a Tyrade custode pecunie regie indicantes eos qui in urbe essent audito eius aduentu diripere uelle thesauros dimissos. Expeditum iter esse quicquid Araxes amnis interfluat. Nullam uirtutem regis istius quam celeritatem laudauerim. Relictis pedestribus copiis tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad Araxem prima luce peruenit. Vici erant in propinquo quibus dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis strenue induxit. Iamque haud procul urbe erat cum miserabile agmen iter pauca fortune exempla memorandum regi occurrit. Captiui erant greci ad quatuor milia fere quos per se uario supplicio modo affecerant. alios pedibus quosdam manibus auribusque amputatis inuultisque barbararum litterarum notis in ludibrium sui ludibrium reseruauerant. Et cum se quoque aliene ditionis esse cernerent: uolentes regi occurrere non prohibuerant. Inusitata simulacra non homines uidebantur. Nec quicquam in illis preter uocem poterat agnoscere. Plures igitur lacrimas commouere quam profunderant ipsi. Quippe in tam multiplici uariisque fortuna singulorum intuentibus similes quidem: sed tamen disparas penas quis maxime miserabilis esset liquere non poterat. Ut uero Iouem illi tandem grecie ultorem aperuisse oculos conela mauere omnes pari supplicio affecti sibi uidebantur. Rex absterxis quas profuderat

lib. 7^o
lacrimis bonū habere animū iubet. uisuros urbes su-
as cōiugesq; & castra duo ab urbe stadia cōmuniūt
Greci excesserant uallo deliberaturi quid potissimū
a rege peterent. Cumq; aliis sedem in Asia rogare a-
liis reuerti domū placeret: Euthemon Thimeus ita
locutus ad eos fertur: Hi qui modo et ad opem petē-
dam ex tenebris & carcere procedere erubuimus ut
nunc est supplicia nostra quoꝝ nos pudeat magis q̃
peniteat incertum est ostentare grecie uelut letū spe-
ctaculum cupimus: Atq; optime miseras ferūt qui
abscondunt: Nec ulla tam familiaris est infelicibus
patria q̃ solitudo & status prioris obliuio. Nam qui
multū in suoꝝ misericordia ponunt ignorant q̃ cele-
riter lacrime marescant. Nemo fideliter diligit quem
fastidit: Nam & calamitas querula est & superba fe-
licitas. Ita suam quisq; fortunam in cōsilio habet cū
de aliena deliberat. Et nisi mutuo miseri essemus o-
lim alius alii potuissimus esse fastidio: Quid mirum
est fortunatos semper parem querere? Obsecro uos
olim uita defuncti queramus locum ubi horribiles ci-
catrices celent exilium. Ingrati prorsus coniugibus
quas iuuenes duximus reuertemur. Liberi in flore e-
tatis & reꝝ cognoscent & fratres ergasculi detrimē-
ta. Et quota pars nostri tot obire terras potest. p-
cul europa in ultima oriētis relegati senes debiles ma-
iore membroꝝ parte mulctati tolerabimus sicut que
armati uictores fatigauerunt: coniuges deinde quas
captis fors & necessitas unicū solaciū applicuit par-
uosq; liberos trahimus nobiscum an relinquimus. cū
his uenientes nemo agnoscere uolet. Relinquimus
ergo exemplo p̃sentiū pignora cum incertum sit an
uisuri simus illa que petimus. Inter hec latēdum est

que nos miseros nosse ceperunt. hec Euthemon cōtra Theetetus atheniēsis orsus est dicere: Neminē pium habitu corporis suos extimaturum. Vtiq; se uicia hostis non natura calamitosos. Dignum esse omni malo qui erubesceret fortune. Tristem enim de mortalitate ferre sententiam & desperare miser cordiam quam ipse alteri denegaturus sit. Deos quod ipsi nunq̃ optare ausi forent offerre patriam coniuges liberos. & quicquid homines uel uita extimant uel morte redimunt. Quin illi ex hoc carcere erūperent? Alium domi esse celi haustum. alium lucis aspectum. mores. sacra. lingue cernitum etiam a barbaris expeti que ingentia ipsi omissuri sunt sua sponte non ob aliud tam calamitosi q̃ q̃ illis carere coacti essent. Se certe rediturū ad penates & in patriam. tanto beneficio regis usurum. Si quos cōtubernii liberorūq; quos seruitus coegisset agnoscere amor detineret. relinqueret quibus nihil patrie carius est Pauci huius sententie fuere. Ceteros consuetudo natura potior uicit. Consenserunt petendum esse a rege ut aliquam ipsis attribueret sedem. Centum ad hoc allecti sunt quos Alexander ratus q̃ ipse prestare cogitabat petituos iumēta inquit assignari que uos ueherēt & singulis uestz milia denarium dari iussi: Cum redieritis in greciā prestabo ne quis statum suum si hec calamitas absit uestro credat esse meliorem. Illi abortis lacrimis terram intuebant. nec aut erigere uultus aut loqui audebant. Tandem rege tristitie causam exigente Euthemon similia his que in consilio dixerat respondit. Atq; ille non fortune solū eorū sed etiam penitentie miseratus tria milia denarium

lib. 5^{us}
singulis dari iussit. Deinde uestes adiecte sunt. & armenta cum pecoribus & frumento data ut colerique attributus his ager posset. Postero die conuocatos duces copiarum docet nullam infestiorē urbem grecis esse quā regiam ueterum Persidis regum. Hinc illa immensa agmina infusa. hinc Darium prius deinde xerxen Europe inpiū intulisse bellum. Excidio illius parentandum esse maioribus. Iamque barbari deserto oppido qua quemque metus agebat diffugerant. Cum & phalangem nihil cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentia regia partim expugnauerat partim in fidem acceperat. Sed urbis huius diuicie uicere preterita. In hanc totius Persidis opes congefserant barbari. Aurum argentumque cumulatū erat. uestis ingens modus. Suppellex non ad usum sed ad ostentationem luxus compata. Atque inter ipsos uictiores ferro dimicabat. pro hoste erat qui pretiosorem occupauerat predam. & cum omnia que recipiebant capere non possent: iam res non occupabantur sed extimabantur. Lacerabant regias uestes ad se quemque partes trahentes. Dolabra pretiose artis uasa cedebant. Nihil neque intactum erat neque integrum. Ferebantur abrupta simulacrorum membra ut quisque euelleret traheret. Neque auaricia solum sed et crudelitas in capta urbe grassata est. Auro argentoque onusti uilia captiuorum corpora trucidabant. passimque obuii cedebantur quos ante pretium sui miserabiles fecerat. Multi ergo hostium manus uoluntaria morte occupauerunt. pretiosissima uestium induti e muris semet ipsos cum iugibus & liberis in preces iacientes. Quidam ignem quod paulopost facturus hostis uidebatur subiecerant edibus ut cum suis una cremarentur.

Tandem suis rex corporibus & cultu feminarū ab-
stinere iussit. Ingens captiue pecunie modus tradit
prope ut fidem excedat. Ceterum aut de aliis quo-
q; dubitamus aut credimus in huius urbis gaza fu-
isse centum uiginti milia talenta: Ad que uehenda
(Namq; ad usus belli secum portare decreuerat)
iumenta & camelos & a Susis & babyllone cōtrahi
iussit. Accessere ad hanc pecunie summā captis per-
sagadis sex milia talentum: Cyrus persagadam ur-
bem condiderat. quam Alexandro prefectus eius
Globaris tradidit. Rex arcem Persepolis tribus mi-
libus macedonum presidio relictis Nicarchidem tue-
ri iubet. Tyridati quoq; qui gazam tradiderat ser-
uatus est honos quem apud Darium habuerat Mag-
naq; exercitus parte & impedimentis ibi relictis par-
meniona Cratherūq; prefecit: Ipse cum mille equi-
tibus peditumq; expedita manu interiorē Persi-
dis regionem sub ipsum uergiliarum sydus peciit.
multisq; imbris ac prope intolerabili tempestate
uexatus procedere tamen quo intenderat perseuera-
uit. Ventum erat ad iter perpetuis obsitum niui-
bus quas frigoris uis gelu astrinxerat. Locorūq;
squalor & solitudines uie fatigatum militem terre-
bant: humanarū rerum terminos se uidere credentē
Omnia uasta atq; sine ullo humani cultus uestigio
attoniti intuebantur. Et anteq̃ lux quocq; & celū
ipsos deficerēt reuerti iubebant. Rex casigare ter-
ritos supersedit. Ceterum ipse equo desiliit pedesq;
per niuem & concretā glaciem ingredi cepit. Eru-
buerunt non sequi primum amici deinde copiarum
duces. ad ultimū milites. Primūq; rex dolabra gla-
ciem perfringens iter sibi fecit. Exemplum regis

lib. 5.
ceteri imitati sunt. Tandem propemodum in uias
siluas emensi humani cultus rara uestigia reperere
Et incole qui sparsis tuguriis habitabant cum se
callibus in uis septos esse credidissent ut aspexere
hostium agmen interfectis qui imitari fugientes nō
poterant deuios montes & nubibus obsitos petue-
runt. Inde per colloquia captiuorum paulatim feru-
tate mitigata tradidere se regi Nec ineditos gra-
uius consultum: Vastatis inde agris Persidis uicisq;
compluribus redactis in potestatem uentum est in
Mardorum gentem bellicosam. & multum a ceteris
Persis cultu uite abhorrentē. Specus in montibus
fodiunt in quos quemq; se ac coniuges liberosq; cō-
dunt. Pecorum aut ferarum carne uescuntur. Ne
feminis quidem pro nature habitu molliora ingenia
sunt. Come permanēt hūrte uestis super genua est
funla uinciunt frontem. hoc & ornamentum est ca-
pitis & telum est. Sed hanc quoq; gentem idem im-
petus domuit. Itaq; tricesimo die postq̃ a Persepoli
profectus erat eodem rediit. Dona deinde amicis ce-
terisq; pro cuiusq; merito dedit. propemodum omnia
que in ea urbe ceperat distributa. Ceterum ingētia
animi bona Illam indolem qua omnes reges anteces-
sit illam subeundis periculis constantiam in rebus mo-
liendis efficiendisq; uelocitatem. in deditos fidem. in
captiuos clementiam. in uoluptatibus quoq; permis-
sis & usitatis temperantiam. haud tolerabili uini cu-
piditate fedauit. hoste & emulo regni reparante cū
maxime bello nuper subactis quos uicerat nouiūq;
imperium aspernantibus. De die inibat conuiuia q;
b; femine intererant. nō quidē quas uiolari nephas

esset. Quippe pellices licentius q̄ decebat cum ar-
mato uiuere assuete. Ex his Thais & ipsa temulē
ta uino maximam apud grecos gratiam affirmat si
regiam Persarum iussisset incendi: Expectare hoc
eos quorum urbes barbari deleissent. Ebrio scorto
de tanta re ferente sententiam unus & alter & ip-
si mero onerati assentiunt. Rex quoq; fuit audior
q̄ patientior. Quin igitur ulciscimur greciam & ur-
bi faces subicimus. Omnes incaluerant mero. Ita
q; surgunt temulenti ad incendendam urbem cui ar-
mati pepercerant. Primus rex ignem regie iniecit
tum & ministri pelliceq;: Multa cedro edificata e-
rat regia que celeriter igne concepto late fudit in-
cendium. Quod ubi exercitus qui haud procul ur-
be sedebat conspexit ratus fortuitum ad opem feren-
dam concurrat. Sed ut ad uestibulum regie uentū
est uident regem ipsum adhuc aggerentem faces.
Omissa igitur quam portauerant aqua igni aridā
materiam in incendium iacere ceperunt. Hunc exi-
tum habuit regia totius oriētis unde tot gentes an-
tea iura petebant. Patria tot regum. unicus quon-
dam grecie terror. molita decem miliū nauium cla-
stem. & exercitus quibus Europa inundata est.
contabulato mari molibus perfossisq; montibus in
quorum specus fretum inmissum est. Ac ne tam lō-
ga quidem etate que excidium eius secuta est resur-
rexit. Alias urbes habuere macedonum reges qual-
nunc habent Parthi. Huius urbis uestigium non
inueniretur nisi Araxes amnis ostenderet. haud p-
cul menib9 fluxerat. Inde urbem fuisse uiginti sta-
dis distantem credunt magis q̄ sciunt accole. Pu

lib. 7^{us}
debat macedones tam preclaram urbem a cōmessa
bundo rege deletam esse. Itaq; res in serium uersa
est Et impauerunt sibi ut crederent illo potissimū
modo fuisse delendam. Ipsum ut primū grauatam
ebrietate mentem quies reddidit penituisse constat
& dixisse maiores penas grecis persas daturus fuis
se si ipsum in solio regiaq; xerxem conspiceret coac
ti essent. Postero die Litio itineris quo persidem
intrauerat duci triginta talenta dono dedit. Hinc
in regionem medie transit ubi supplementum no
uorum e cilia militum occurrit. Peditum erāt qu
que milia equites mille. Vtriusq; Platon atbeniensis
preerat His copiis auctus Darium persequi statu
it. Ille in Ecbathena puenerat caput Medie urbs
hec. nunc tenent parthi: eaq; estiu agentibus se
des est. Adire deinde Battra decreuerat Sed ueri
tus ne celeritate Alexandri occuparetur: consilium
iterq; mutauit. Aberat ab eo Alexander stadia mil
le quingenta. Sed iam nullum interuallum aduersus
uelocitatem eius satis longum uidebatur. Itaq; pre
lio magis q̄ fuge se preparabat. Triginta milia pe
ditum sequebantur In quibus grecorum erant qua
tuor milia fideliter erga regem ad ultimum inuicta
Funditorum quoq; & sagittariorum manus quatuor
milia expleuerat. preter hos tria milia & tricenti e
quites erant maxime Parthorum. Bessus preerat
Battriane regionis p̄fectus. Cum hoc agmine Da
rius paulum declinauit uia militari iussis precedere
lixis impedimentorumq; custodibus. Consilio dein
de aduocato Si cum ignauis inquit & pluris qualē
cumq; uitam honesta morte extimantibus me for

tuna iunxisset: tacerem potius q̄ uerba frustra con-
sumerem. Sed maiore q̄ uellem documento & uir-
tutem uestram & fidem expertus magis & coniecti
debeo ut dignus talibus amicis sim q̄ dubitare an
uestri similes adhuc sitis. Ex tot milibus que sub
imperio fuerunt meo his me uictum his fugien-
tem persecuti estis. Fides uestra & constancia ut re-
gem me esse credam facit. Proditores & transfuge
in urbibus meis regnant: Non hercule quia tanto
honore digni habentur sed ut premiis eorum uestri
solicitentur animi. Meam fortunam tamen q̄ ui-
ctoris maluistis sequi: Quibus dignissimis si ego
non possum diu pro me gratiam referant. Et me
hercule referent Nulla erit tam surda posteritas n̄
la tam ingrata fama que non in celum uos debitis
laudibus referat. Itaq; etiam si consilium fuge a qua
multum abhorret animus agitaſsem: uestra tamen
uirtute fretus obuiaſsem hosti. Quousq; enim in
regno exulabo? & per fines imperii mei externum
& adueniū patiar regem cum liceat experto belli
fortunam aut recuperare que amisi aut honesta mor-
te defungi? Nisi forte satius est expectare uictoris
arbitrium & Mazei exemplo precarium accipere
regnum nationis unius ut iam malit ille glorie q̄m
ire obsequi: Nec desinerint ut hoc decus mei capi-
tis aut demere mihi quisquam aut condonare possit
ne hoc imperium uiuus a nittam. Idemq; erit reg-
ni mei qui spiritus finis. Si hic animus si hec lex
nulli non parata libertas est. Nemo e uobis fastidium
nemo uultum superbum ferre cogetur. Sua cuiq;
dextra aut ultionem tot malorum pariet aut finem

lib. 5
Equidem qm uersatilis fortuna sit documentum
ipse sum. Nec inmerito mitiores uices eius expec
to. Sed si iusta & pia bella diu aduersantur fortis
bus tamen uiris licebit honeste mori. Per ego
uos decora maiorum qui totius orientis regna cu
memorabili laude tenuerunt. Per illos uiros qui
bus stipendium macedonia quondam tulit. Per
tot nauium classes in greciam missas Per tot tro
phea regum oro et obtestor ut nobilitate uestra
gentisq; dignos spiritus capiat ut eadem constan
tia animorum qua preterita tolerastis experiami
ni deinde quicquid fors tulerit: Me certe in per
petuum aut uictoria nobilitabit aut pugna Hec di
cente Dario presentis periculi species omnium si
mul corda animosq; perstrinxerat. Nec aut consi
lium suppetebat aut uox. Cum Arthabanus ue
tustissimus amicorum quem hospitem fuisse phi
lippi sepe diximus: Nos uero inquit pretiosissi
mam uestem induti armisq; quanto maximo cul
tu possumus adornati regem in aciem sequimur ea
quidem mente ut uictoriam speremus mortem no
recusemus Assensu excepere ceteri hanc uocem.
Sed Nabarzanes qui in eodem consilio erat cum
Besso inauditi antea facinoris societate inita re
gem suum per milites quibus ambo preerant co
prehendere & uincire decreuerant: ea mente ut si
Alexander eos insecutus foret tradito rege uiuo
inirent gratiam nictoris: magni profecto cepisse
Darium extimaturi. Sin autem effugere potuis
sent interfecto Dario regnum ipsi occuparent bel
lumq; renouarent. Hoc paricidium cum diu uo

lutassent Nabarzanes aditum nepharie spei pre-
parans Scio me inquit sententiam esse dicturū
prima specie haud quāquam auribus tuis gratam.
Sed medici quoque grauiiores morbos asperis re-
mediis curant. Et gubernator ubi naufragium
timet quicquid seruari potest redimit. Ego ta-
men non ut dampnum faciens suadebo sed ut te
ac regnum tuum salubri ratione conserues. Diis
aduersis bellum inimus & pertinax fortuna per-
sas angere non desinit Nouis iniciis & omnibus
opus est: Auspiciū & imperiū interim alii
trade qui tam diu rex appelletur donec Asia de-
cedat hostis uictor Deinde tibi reddat regnum
hoc autem breui futurum ratio promittit. Bat-
tra intacta sunt. Indi & Sage in tua potestate
Tot populi tot exercitus tot equitum peditumque
milia ad renouandū bellum uires paratas habent
ut maior belli moles supsit quā exhausta sit Quid
ruimus belluaz ritu in perniciē non necessariam
Fortiū uirorum est magis mortem contempnere
quā odisse uitam. Sepe tedio laboris ad uilitatē sui
compellunt ignaui At nihil uirtus inexpertū ob-
mittit. Itaque ultimū omniū mors est ad quā non
pigre ire satis est. Proinde si Batttra quā tutissi-
mū receptaculū est petimus perfectū regionis ei-
us bellum tempore grās statuamus. cōpositis rebus
iusto regi tibi fiducia restituat imperiū Haud mi-
nus est Dariū non tempasse aīo quā tam imple uoci
quantū nephas inesset latebat. Itaque pessimū in-
quit mancipiū repisti exoptatū tibi tēpus quo pa-
ricidiū apires Strictoque acinace interfecturus eū

lib. 7.
uidebat^r ni ppere beſſus ac battriani deſcarent^r
tristē ſpem Ceteꝝ ſi pſeueraret uincturi circūſte
tiſſent Nabarzanes interim elapſus mox & beſſo
cōſecutus copias quibꝰ p̄erant a cetero exercitu
ſecedere iubēt ſecretū inituri conſiliū Arthabang
guenientē fortune p̄nti ſniam orſus mitigare Da
riū t̄pōꝝ idētidem admonēs cepit ferret equo aīo
qualiūcumqꝰ ſuoꝝ t̄n uel ſtulticiā uel errorē. In
ſtare tū Alexandrū grauē eē ſi om̄s p̄ſto eſſent
Quid futuꝝ ſi p̄ſecuti fugā alienent^r a rege Ea
re paruit Arthabano Et q̄q̄ mouere caſtra ſtatu
erat turbatis t̄n omniū aīis eodē in loco ſubſtitit
Sed attonitus meſticia ſimul & deſperatione ta
bernaculo ſe incluſit Ergo in caſtris que nullꝰ
regebant^r imperio uariū animoꝝ motus erāt nec
in cōmune ut aī cōſulebat^r Dux grecoꝝ militū
Patron arma cape ſuos iubet paratoſqꝰ eē ad ob
ſequendū imperiū Perſe ſceſſerāt. Beſſus cū bat
trianis erat tentabatqꝰ Perſas adducere battra &
intacte regionis opulēta ſiml^r que manētibus inſta
rēt picula oſtētans. Perſaꝝ omniū eadē fere fuit
uox nephaſ eē deſeri regē. Inter hec Arthabang
oibꝰ impatoriis fūgebat^r officiis. Ille p̄ſaꝝ taber
naciā circuire hortari monē nūc ſingloſ nūc uni
uerſoſ nō aī deſtitit q̄ ſatis oſtaret impata factu
roſ Idē egre a Dario ipetrauit ut cibū capet aīm
qꝰ regis aduerteret At beſſus & Nabarzanes olī
agitātū ſcelꝰ exeqꝰ ſtatuūt regni cupiditate accēſi
Dario aūt icolumi tātas opes ſperare nō poterāt
Quippe i illis gētibꝰ regū eximia maietas ē Ad
nom^r qꝰ barbari gueniūt & p̄ſtine fortūe ueneratō

sequitur aduersa. Inflabat impios animos regio
cui preerant armis uirisq; & spacio locorum nul
li earum gentium secunda Terciam partem Asiae
tenet. Multitudo iuniorum exercitus quos a
miserat Darius equabat. Itaq; non illum illi mo
do sed etiam Alexandrum spernebant Inde ui
res imperii repetituri si regionis potiri contigis
set. Diu omnibus cogitatis placuit per milites
battrianos ad omne obsequium destinatos regē
comprehendere. Mittiq; nuncium ad Alexan
dram qui indicaret uiuum asseruari eum. Si id
quod metuebant prodicionem aspernatus esset
occisuri Darium et Battrā cum suarū gentium
manu petituri. Ceterum propalam comprehendi
Darius non poterat tot persarū milibus latu
ris opem regi. Grecorum quoq; fides timebat
Itaq; que ui non poterant fraude assequi tem
tant: penitentiam secessionis simulare decreue
runt & excusare apud regem consternationem
suam. Interim qui Persas sollicitarent mittunt
Hinc spe hinc metu militares animos uersant.
ruine rerum subdere illos capita in perniciem tra
hi cum Battrā pateant acceptura eos donis et
opulentia quam animis concipere non auderēt
Hec agitantibus Arthabanus superuenit siue re
gis iussu siue sua sponte affirmans mitigatum es
se Darium & eundem illis amicitie gradum pa
tere. Illi lacrimantes nunc purgare se. nunc Ar
thabanū orare ut cām ipōꝝ tueret ꝑcesq; ꝑferre
Sic pacta nocte sub lucis exortū & Nabarzanes
cū battrianis militibus in uestibulo ꝑtorii aderat

lib. 9^{us}

titulum solemus officii occulto sceleri preferentes
Darius signo adeundum dato currum pristino mo
re conscendit: Nabarzanes ceteriq; paricide pro
cumbentes humi quem paulopost uincturi erant su
stinere uenerari. Lacrimas etiam penitentie indi
ces profuderunt. Adeo humanis ingeniis parata si
mulatio est: Preces deinde suppliciter admote Da
rium natura supplicem & mitem non credere mo
do que affirmabant sed flere omnes coegerunt. Ac
ne tumquidem cogitati sceleris penituit. cum intu
erentur qualem & regem & uirum fallerent. Ille
quidem securus periculi quod instabat. Alexandri
manus quas solas timebat effugere properabat:
Patron autem grecorum dux precepit suis ut ar
ma que in sarcinis antea ferebantur induerent ad
omne imperium parati & intenti. Ipse currum re
gis sequebatur occasione imminens alloquendi eū
Quippe Bessi facinus presenserat. Sed Bessus id
ipsum metuens custos uerius q̄ comes a curru nō
recedebat. Diu ergo Patron cunctatus ac sepius
sermone reuocatus inter fidem timoremq; hesitās
regem intuebatur. Qui ut tandem aduertit ocu
los Bubacen spadonem inter ceteros p̄ximos cur
rum sequentem percontari iubet. Num quid ipsi
uelit dicere Patron: Se uero sed remotis arbitris
loqui uelle cum eo respondit. Iussus propius acce
dere sine interprete Nam haud rudis grece lingue
Darius erat. Rex inquit ex quinquaginta milib9
grecorum supersumus pauci omnis fortune tue co
mites & in hoc tuo statu uidem qui florēte te fuim9
Quascunq; terras elegeris pro patria & domesticis

rebus petitori: Secunde aduersę res tue copula-
uere nos tecum. Per hanc fidem inuictam oro te
& obtestor in nostris castris tibi tabernaculum sta-
tue. Nos corporis tui custodes esse patiaris. Omi-
simus greciam nulla Battrā sunt nobis. Spes om-
nis in te & ut uiceris esset. Plura dici non attinet
Custodiam corporis exterius & alienigena non de-
poscerem si crederem alium posse prestare: Bessus
quamq̃ erat greci sermonis ignarus tamen stimula-
te conscientia inditium protecto Patronem detulit
se credebat. Et interpretis relato sermone greci ex-
empta dubitatio est. Darius autem quantū ex uul-
tu concipi poterat haud sane territus percontari
Patrona causam consilii quod afferret cepit. Ille
non ultra differendum ratus Bessus inquit & Na-
barzanes insidiantur tibi in ultimo discrimine & for-
tune tue & uite. Hic dies aut periculis aut tibi futu-
rus ultimus: Et patron quidem egregiam conser-
uati regis gloriam tulerit. Eludant uidelicet quibo-
forte temere humana negocia uolui agiq̃ persuasū
est. Nexuq̃ causarum latentium ex multo ante de-
stinatarū suū quemq̃ ordinē inmutabili lege percur-
rere. Darius certe respondit quamq̃ sibi grecorum
militum fides nota sit: nunquam tamen a populari-
bus suis recessurum. Difficilius sibi esse dampnari q̃
decipi. Quicquid sors tulisset inter suos perpeti mal-
le q̃ transfuga fieri: Sero se perire si saluum esse mi-
lites sui nollent. Patron desperata regis salute ad e-
os quibus p̃erat rediit oīa p̃ fide experiri pat̃. At
Bessus occidēdi p̃ting regē impetū ꝓcepit Sed ueri-
t̃ ne grām Alexandri nisi uiuū eū tradidisset inire n̄

lib. 5^{us}

posset. dilato in proximam noctem sceleris consilio
agere gratias quod perfidi hominis insidias iam Alex
andri opes spectantis prudenter cauteque uitasset.
Donum eum hosti laturum fuisse regis caput Nec
mirari hominem mercede conductum omnia habe
re uenalia Sine pignore sine lare orbis terrarum ex
ulem ancipitem hostem ad nutum licentium cir
cumferri: arguenti deinde se deos patrios inuocanti
Darius uultu assentiebatur haud dubius quin defere
retur a grecis. Sed eo uentum erat ut tam periculo
sum esset non credere suis quam decipi: Trecenti erant
quorum inclinata in scelus leuitas timebatur. Qua
tuor milia Patron habebat Quibus si credidisset sa
lute suam dampnata popularium fide paricidio ex
cusationem uidebat offerri. Itaque preoptabat inmeri
to quam iure uiolari: Besso tamen insidiarum consilium
purganti respondit Alexandri sibi non minus iusti
ciam quam uirtutem esse perspectam: Falli eos qui pro
ditionis ab eo premium expectent: Violate fidei
neminem acriorem fore uindictam ultoremque Iam
que nox appetebat cum Perse more solito armis pro
positis ad necessaria ex proximo uico deferenda dis
currunt. At Battriani ut imperatum a Besso erat
armati stabant. Inter hec Darius Arthabanum ac
ciri iubet. Expositis que Patron detulerat haud du
bitare Arthabanus quin transeundum esset in ca
stra grecorum. Persas quoque periculo uulgato se
cuturos. Destinatus sorti sue & iam nullius salu
bris patiens consilii unicam in illa fortuna opem
Arthabanum ultimum illud uisum amplectitur perfusisque
mutuis lacrimis inherens sibi euelli iubet. Capite

deinde uelato ne inter gemitus digredientē uelut a
rege intueretur in humum prouum corpus abiect
Tum uero custodie eius assueti quos regis salutem
uel periculis inde tueri oportebat delapsi sunt: cum
armatis quos iam aduentare credebant haud rati se
futuros pares Ingēs ergo in tabernaculo solitudo
erat paucis spadonibus quia quo discederent non ha
bebant circumstantibus regem. At ille remotis ar
bitris aliud atque aliud consilium animo uolutabat.
Iamꝫ solitudinem quam pauloante pro solacio peti
uerat perosus Bubacem uocari iubet. Quem intuens
Ite inquit consulite uobis. Ego hic legem fati mei
expecto. Forsitan mireris q̃ uitam non finiam Ali
eno scelere q̃ meo mori malo Post hanc uocem spa
do gemitu non tabernaculum modo sed etiam castra
compleuit. Irrupere deinde alii laceratisq; uestibus
lugubri & barbaro ululatu regem deplorare cepe
runt. Perse ad illos clamore perlato attoniti metu
nec arma capere ne in battrianos inciderent nec qui
escere audebāt ne impie deserere regem uiderentur.
Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine imperio
totis castris referebatur: Besso & Nabarzani nun
ciauerant sui regem a semet ipso interemptum esse
Plantas eos deceperat. Itaq; citatis equis aduolāt
sequentibus quos ad ministerium sceleris delegerāt
Et cum tabernaculum intrassent quia regem uiue
re spadones indicabant comprehendī uinciriq; iusse
runt: Rex curru pauloante uectus & deorum au
spiciis a suis honoribꝫ cultꝫ nulla externa uiadmo
ta captiuꝫ seruoꝫ suoꝫ in sordidū uehiculū pellibꝫ
undiꝫꝫ gtectū imponit Pecūia regia suppellexq; q̃si

belli iure diripitur. Onustiq; preda per scelus ultimū parcta fugam intendunt. Arthabanus cum his quibus imperabat grecisq; militibus petebat parthienem omnia tutiora paricidarum contuitu ratq; Perse promissis Bessi onerati maxime quia nemo alius erat quem sequeretur cōiungere se battrianis agmen eorum tercio affecuti die Ne tamē honos regi non haberetur aureis cōpedibus Darium uinciunt noua ludibria subinde excogitante fortuna. Et ne forte cultu regio posset agnosci sordidis pelibus uehiculum intexerant. Ignoti iumenta agebant ne percontantibus in agmine monstrari posset Custodes procul sequebant. Alexander audito Darium mouisse e batanis omisso itinere quod petebat in mediam fugientem insequi pgit strenue. Thabas oppidum est in parte lacene ultima peruenit. Ibi transfuge nunciant precipitem fuga Battra petere Darium: Certiora deinde cognoscit ex Bagistane babylonio non equidem uinctum regem sed in periculo esse aut mortis aut uinculoꝝ affirmabat. Rex ducibus aduocatis maximum inquit opus sed labor breuissimus superest. Darius haud pcul destitutus a suis aut oppressus. In illo corpore posita est nostra uictoria. & tanta res celeritatis est premiū. omnes pariter conclamant piratos ipsos sequi. Nec labori nec periculo p̄cere. Igitur raptum agmen cursus magis q̄ itineris modo ducit: nec nocturna quidem quiete diurnos labores relaxante Itaq; quingēta stadria processit peruentum erat in uicum in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi Melon Darii interpretis excipitur. Corpore eger non potuerat agmen assequi: & deprehensus celeritate regis

transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit Sed fatigatis necessaria quies erat. Itaque delectatis equitum sex milibus trecetos quos dimicas appellabant adiungit dorso hi grauiora arma portabant. Ceterum equis uehebantur. Cum res locusque posceret pedestris acies erat. Hec agentem Alexandrum aduocant orsillos & Mytracenes qui belli paricidium exositi transfugerant: nunciabantque stadia quingenta abesse persas. Ipsos breuius iter monstraturos. Gratius regi aduentus transfugarum fuit. Itaque prima uespera ducibus iisdem cum expedita equitum manu monstratam uiam ingreditur. phalange quantum festinare posset sequi iussa. Ipse quadrato agmine incedens ita cursum regebat ut primi coniungi ultimis possent. Trecenta stadia processerant cum occurrit Brosbeus Mazei filius Syrie quondam pretor. Is quoque transfuga nuntiabat Bessum haud amplius quam ducenta stadia abesse. Exercitum utpote precaueret incognitum inordinatumque procedere. Si festinaret sequi superuenturum Darium adhuc uiuere. Strenuo alioque cupiditatem consequendi transfuga iniecerat. Itaque calcaribus subditis effuso cursu eunt. Iamque fremitus hostium inter ingredientium exaudiebatur. Sed prospectum ademeret pulueris nubes. Paulisper uero inhibuit cursum donec consideret puluis. Iamque conspecti a barbaris erant & abeuntium agmen conspexerant. nequaquam futuri partes si Besso tantum animi fuisset ad prelium quantum ad paricidium fuerat. Namque et numero barbari prestabant & robore. Ad hec relictum cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri & fama maximum in bello utique momentum pauidos in fugam conuertit.

lib. 5
Bessus uero & ceteri facinoris eius participes uehiculum Darii affecuti ceperunt hortari eum ut conscenderet equum et se hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatus et Alexandri fidem implorans negat se paricidas uelle comitari. Tū uero ira quoque accensi tela iniiciunt in regem multisque confossum uulneribus relinquunt. Inuenta quoque ne longius persequi possent conuulnerantur. Duobus seruis qui regem comitabantur occisis hoc edito facinore ut uectigia fuge spargerent Nabarzanes hyrcaniam. Bessus battra paucis equitum comitatibus petebant Barbari ducibus destituti qua quemque aut spes ducebat aut pavor dissipabantur. Quingentos tantum equites congregauerant. Sed incerti adhuc resistere melius esset an fugere. Alexander hostium trepidatione comperta Nicanorem cum equitum parte ad inhibendum fugam mittit ipse cum ceteris sequitur. Trias ferme milia resistentia occisa sunt. Reliquum agmen pecudum more intactum agebatur iubente rege ut cedibus abstineretur. Nemo captiuorum erat qui monstrare Darii uehiculum posset. singulis ut quemque prenderet scrutantibus nec tamen ullum uestigium fuge regis extabat: Festinantem Alexandrum uix tria milia equitum persecuta sunt: At in eos qui lentius sequebantur incidebant uniuersa fugientium agmina. Vix credibile dictu plures captiui quam qui caperent erant. adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat ut nec hostium paucitatem nec multitudinem suorum satis cernerent. Interim iumenta que Darium uehebant nullo regente decesserant militari uia & errore delata per quatuor stadia in quadam constitierant ualle. estu simulque uulneribus fatigata

Haud precul erat fons ad quem monstratū a peritis
Palystratus macedo siri maceratus accessit. Ac dum
galea haustam aquam sorberet tela iumentorum defici
entium corporibus infixā conspexit. Miratusq; consol
sa potius q̄ abacta esse: semiuiui hominis

pugne discrimen imisit. obtruncatisq; qui promptius
resistebant magnam partem hostium ppulit. Cepe
rant fugere uictores donec audius sequentes in pla
nū deduxere: multi cadebant. Sed ut primū locus in
quo stare possent fuit: equis uiribus dimicatum est.
Inter omnes tamen lacedemonios rex eminebat non
armorum modo & corporis specie sed etiā magnitudine
animi quo uno uinci non potuit. Undiq; cominus
nunc: nunc eminus petebatur: Diuq; arma circūse
rens alia tela clipeo excipiebat corpore alia uitabat
donec hasta femora p̄fossa plurimo sanguine effuso
destituere pugnantē. Ergo clipeo suo exceptū armi
geri sui raptim in castra referebant iactationē uul
nerū haud facile tolerantē. Non tamē omisere lace
demonii pugnam. & ut primū sibi q̄ hosti equiorem
locum capere potuerunt: dempsatis ordinibus effusi
fluentem in se aciem excepere. Non aliud discrimen
uehementius fuisse memorie traditum est. duarū no
bilissimarū bello gentium exercitus pari Marte pugna
bant. Lacedemonii uetera macedones p̄sentia deco
ra intuebantur. Illi pro libertate illi p̄ dominatione
pugnabant. Lacedemoniis dux macedonibus locus
deerat: Diei quoq; unius tam multiplex casus modo

lib. 5
spem modo metum utriusque partis augebat uelut de
industria inter fortissimos uiros certamen equate for
tuna. Ceterum angustie loci in quo heferat pugna :
non patiebantur totis ingredi uiribus. Expectabant
ergo plures quam inierant prelium. Et quae extra teli iactum
erant clamore inuicem suos accendebant. Tandem laco
num acies languescere lubrica arma sudore uix sustinens
pedem demum referre cepit. & urgente hoste apertius
fugere. Insequebatur dissipatos uictor. Et emensus
cursu omne spatium quod acies laconum obtinuerat
ipsum agmen persequabatur. Ille ut fugam suorum &
proximos hostes conspexit : deponi se iussit. Experi
tusque membra an impetum animi sequi possent postquam
deficere sensit poplitibus semet excepit. galeaque stre
nue sumpta clipeo protegens corpus hastam dextra
uibrabat. ultro uocans hostem si quis iacenti spolia
demere audebat. Nec quisquam qui sustineret cominus
congregari : procul missilibus appetebatur : ea ipsa in
hostem retorquens donec lancea nudo pectori infixam
est. Qua ex uulnere euulsa inclinatus ac deficiens ca
put clipeo paulisper excepit. Deinde liquente spiritu
pariter ac sanguine moribundus in arma procubuit.
Cecidere Lacedaemoniorum quinque milia & tricenti
sexaginta. Ex Macedonibus huiusmodi amplius decem. Ce
terum uix quisquam nisi sautius reuertitur in castra hec
uicto non spartam modo sociosque eius sed et omnes qui
fortunam belli spectauerant fregit. Nec fallebat Anti
patrum dissentire ab animis gratulantium multis.
Sed bellum finire cupienti opus erat decipi. Et quicquid for
tuna rerum placebat inuidiam tamen quam maiores res erant
quam quas perfecti modum caperet metuebat. Quippe A
lexander uinci uoluerat Antipatrum uicisse nec tacitus

quidem indignabatur. sue demptum glorie existimās
quicquid cessisset aliene. Itaq; Antipater qui probe
nosset spiritus eius nō est ausus agere arbitria uictoria
Sed consilium grecorum quid fieri placeret cōsultit.
A quo Lacedemonii nihil aliud q̄ ut oratores mitterē
ad regem liceret. precari grate ueniam defectionis p
pter autores impetrauerunt. Megalopolitoni quorū
urbs obsessa erat a defectionis eius achasetholi cō
tū uiginti talenta dare iussi sunt. Hic fuit exitus belli
quod repente ortum prius tamen finitum est q̄ Dariū
Alexander apud Harbelam superaret. Sed ut primū
instantibus curis laxatus est animus militarium re
q̄ quietis oculiq; patientior: exceperē cum uoluptates.
Et quem arma Persarum non fregerāt uicta uicerūt.
Intempestiua conuiuia & per potandi p̄ uigilandiq; in
sana dulcedo. ludiq; & greges pellicū omnia in exte
lapsa sunt morem: quemq; emulatus quasi potio
rem. Suorum itaq; popularium animos oculosq; pariter
offendit: ut a plerisq; amicorum pro hoste haberetur.
Tenaces quippe discipline sue solitosq; parito ac para
bili uictu adimplenda desideria defungi: in peregrina
& euietarum gentium mala impulerat. Hinc sepius cō
parate in caput eius insidie: secessio militum: & hibernior
inter mutuas querelas dolor. Ipsius deinde uunc ira
nunc suspensiones quas excitabat inconsultus pavor:
Ceteraq; his similia que deinde dicuntur. Igitur cum
in tempestiuis conuiujs dies pariter noctesq; consu
sumeret: sacietatem epularum interpellabat non cō
tētus artificum quos ex grecia exciuerat: Turbe qppe
captiue uidebantur suo ritu canere inconditum & ab
horrens peregrinis auribus carmen. Inter quas unā
ipse rex conspexit mestitiorem qnam ceteras: & pro

lib. 5
ducentibus eam uerecunde reluctantem: Excellēs
erat forma: & formam pudor honestabat deiectis in
terram oculis & quantum licebat ore uelato suspiti-
onem prēbuit regi nobiliorem esse q̄ ut inter conui-
uales ludos deberet ostendi. Ergo interrogata que
nam eēt neptem se Ochī qui nuper regnasset in Per-
sis filio eius genitam esse respōdit. Vxorem Histapsis
fuisse. Propinquus hic Darii fuerat magni & ipse ex
ercitus pretor. Adhuc in animo regis tenues relique
pristini moris herebant. Itaq; fortuna regia stirpe
genite & tam celebre nomen neptem Odii reueritq;
non dimitti modo captiuam sed etiam restitui ei suas
opes iussit. Virum quoq; requiri ut reperto cōiugem
redderet. Postero autē die precepit Ephesioni ut
omnes captiuos in regiam deberet adducere. Vbi sin-
gulorum nobilitate spectata secreuit a uulgo quorū
eminebat genus. Decem hi fuerunt. Inter quos re-
pertus ē Oxathis Darii frater n̄ illius fortuna q̄ idole
animi clarior: uigintis sex milia talentum e proxima
preda redacta erat. Quis duodecim i congiarium mi-
litū absumpta sunt. par huic pecunia summa custodū
fraude subtracta est. Oxidates erat nobilis Perses q̄
a Dario capitali supplitio destinatus cohibebatur in
uinculis. Huic liberato Satrapeā Medie attribuit.
Fratremq; Darii recepit in cohortem amicorū om̄i
uetuste claritatis honore seruato. Hinc in Parthienē
peruentum est tunc ignobilem gentem nunc caput
omnium qui post Euphraten & Tygrim amnes siti
rubro mari terminantur. Scythie regionem cāpestre
ac fertilem occupauerunt: graues adhuc accole sedes
habent. & in Europa & in Asia qui super Bosporū
mare colunt ascribuntur Asiæ. Atqui in Europa sunt

ac leuo tracie latere ad Borysthenē atq; inde ad Thanaī aliū amnē recta plaga attinent. Thanaïs Europam & Asiam medius interfuit. Nec dubitatur qui Scythæ qui Parthos condidere non a Bosforo sed ex Europa regione penetrauerint. Vrbs erat ea tempestate clara. Comphylos cōdita a grecis. Ibi statua rex habuit com meatib; undiq; aduectis. Itaq; rumor ociosi militis uitium sine autore perccebit regem intentum rebus : quas gessisset in Macedoniam protinus redire statuisse. Discurrunt lymfactis similes tabernacula & itineri sarcinas aptant. Signo dato credes ut uasa colligerent totis castris tumultus hinc contubernales suos requirentium hinc onerantium plaustra perfertur ad regem. fecerant fidem minori temere uulgato greci milites redire iussi domos. Quorum equitibus singulis donarium sena milia .dari uoluerat. Iplis quoq; finem militie adesse credebāt. Haud secus q̄ par erat territus Alexander qui Indos atque ultima orientis peragrarē statuerat: pretores copiasq; in pretorium contrahit: obortisq; lacrimis ex medio glorie spatio ruerit se uicti magis q̄ uictoris fortunā in patriam relaturus conquestus est. Nec sibi ignauit militum obstare sed deorum inuidiam qui fortissimis uiris subitum patrie desiderium ad mouissent . paulop9 in eandem cum maiore laude fama; redituris . Tum uero pro se quisq; operam suam offerre : difficillima queq; poscere . polliceri militum quoq; obsequium si animos eorum leni & apta oratione permulcere uoluisset . Nunq̄ infractos & abiectos recessisse quoq; suos alacritatem & tanti animi spiritus haurire potuissent. Ita se facturum esse respondit . Illi uero uulgataures preparent sibi. Satisq; omnib; que i re uidebat

lib. 5^o
esse compositis uocari ad cōtionem exercitum iussit.
Apud quem talem orationem habuit. Magnitudinē
rerum quas gessimus milites intuentibus uobis mini-
me mirum est & desiderium quietis & sacietatē glo-
rie occurrere. Vt omittam Illyricos Tryballos Boe-
tiam Spartham Acheos Peloponessum quorum alia
ductu meo alia imperio auspicioq; perdomui. ecce or-
sum bellum ad Ellespōthum Ionas Eolidem seruitio
barbarie impotentis exemimus. Cariam Lydiam Ca-
padociam Phrygiam Paphlagoniam Pamphiliam:
Pisidiam: Cyliciam: Armeniam: Persidem: Medos
Parthienem habentes in potestate plures regiones
complexus sum q̄ alii urbes ceperint. Et nescio an
numeranti mihi quedam ipsarum rerum magnitudo
subdixerit. Itaq; si crederem satis certam esse posses-
sionem terrarū quas tanta uelocitate domuimus ego
enim o milites ad penates meos ad parētē sororesq;
& ceteros ciues uel retinentibus uobis erumperem ut
ibi potissimum parta uobiscū laude & gloria fruerer
ubi uos uberrima uictorie premia expectant liberum
coniugum parentumq; letitia. pax quies rerum per
uirtutem partarum secunda possessio. Sed in nouo & si
uerum fateri uolumus precario imperio adhuc iugū
eius rigida ceruice subeuntibus barbaris. Tempore
milites opus est dum mitiorib; ingenis imbuuntur
& efferatos melior consuetudo permulceat. fruges
uero maturitatem statuto tempore expectant. adeo
etiam illa sensus omnis expertia tamē sua lege mitif-
cunt. Quid creditis tot gentes alterius imperio ac
nomine assuetas non sacris non morib; non comer-
tio lingue nobiscum coherentes eodem prelio domi-
tas esse quo uictę sunt? Nostris armis continentur

non suis moribus. Sed qui presentes metuunt in abſentia
hostes erunt. Cum feris bestiis res est: quas raptas &
inclusas: quas ipsarum natura non potest. longior di-
es mitigat. Et adhuc sic ago tanquam omnia subacta sint
armis quaeque fuerunt in ditione Darii. Hircaniam
Nabarzanes occupauit. Bactra non possidet parci-
da Bessus solum sed etiam minitatur. Sogdianide Mas-
sagete Sage Indi sui iuris sunt. Omnes hi simul si ter-
ga nostrae uiderint sequuntur. Illi enim eiusdem nati-
onis sunt: nos alienigenae & externi. Suisque autem placi-
dus parent etiam cum is praestit qui magis timere possit.
Proinde autem hae non habemus occupanda sunt. aut
que cepimus amittenda. In corporibus egris milites
nihil quod nociturum est medici relinquunt. Sic nos
quicquid obstat imperio recidamus. Parua sepe scin-
tilla contempta: magnum excitauit incendium. Nil tuto
in hoste despicitur. Quem spreueris ualentiores
negligentia facies. Nec Darius quidem hereditarium
Persarum accepit imperium. Sed in sedem Cyri be-
neficio Bage castratus hominis admissus. Ne uos mag-
no labore credatis Bessum uacuum regnum occupa-
turum. Nos uero peccamus milites si Darius ob hoc
uicimus ut seruo eius traderemus imperium. ausus
scelus regem suum etiam externe opus egentem certe
cui nos uictores pepercissimus quasi captiuum in ui-
culis habuit. ad ultimum ne a nobis conseruari posset
occidit. hunc uos regnare patiemini quem equidem
cruci affixum uidere festino. omnibus regibus gen-
tibusque & fidei quam uolauit meritas penas soluente.
At hercule si per eundem grecorum urbes aut Hel-
lespontum uastari nuntiaturum erit uobis quo dolore
afficiemini Bessum premia uestre occupasse uictoriae?

lib. 5
Tunc ad repetendas res festinabitis. tunc arma capie-
tis. Quanto aut prestat territum adhuc & uix metis
sue compotem opprimere. Quatridui nobis iter sup-
est qui tot proculcauimus niues: tot amnes supera-
uimus. tot montium iuga transcurrimus. Non mare
illud quod exestuans iter fluctibus occupat euntes
nos moratur. Non Cylicie fauces & angustie inclu-
dunt. Plana omnia & prona sunt. In ipso limine uic-
torie stamus. Pauci nobis fugitiui & domini sui inter-
fectores superstant. Egregium me hercule opus &
inter premia glorie uestre numerandum posteritati
fameq; tradetis. Darium quoq; hoste finito pro mor-
tem illius odio paricidas esse uos ultos. neminem im-
pium effugisse uestras manus. Hoc perpetrato quanto
creditis Persas obsequentiores fore cum intellexerint
uos pia bella suscipere. & Bessi sceleri non nomini suo
irasci. Summa militum alacritate subeuntium quocumq;
uellet duceret oratio excepta est. Nec rex moratus
impetum. tertioq; Parthienem die ad finem Hircanie
penetrat. Crathero relicto cum his copiis quibus pre-
erat. & ex manu quam Amyntas ducebat additis sex-
centis equitibus & totidem sagittariis ut ab incur-
sione barbarorum Parthienem tueretur. Phorygiū
impedimenta modico presidio dato campestri itinere
ducere iubet. Ipse cum Phalange & equitatu centum
quinquaginta stadia emensus castra in ualle qua Hir-
caniam adeunt communit. Nemus pre altis arboribus
umbrosum est. pingue uallis solum rigantibus aquis
que ex petris imminentibus manant. Ex ipsis radici-
bus montium Robethis amnis effunditur. Qui tria
fere stadia in longitudinem uniuersus fluit. Dein
saxo quod alueum interpellat percussus duo itinera

uelut dispensatis aquis aperit. Inde torrens & saxorū
per que currit asperitate uiolentior terram preceps
subit. per trecenta stadia conditus labitur. Rursusq;
uelut ex alio fonte conceptus edit. & nouum alueum
intendit priore sui parte spatiosior. Quippe in latitu-
dinem decem & trium stadiorum diffunditur. Rur-
susq; uelut angustioribus coercit9 ripis iter cogit.
Tādem in alterum amnem cadit cui Ridagno nomē
est. Incole affirmabāt quicunq; dimissi essent in cauer-
nam que propior esset fonti rurs9 sibi aliud os amnis
aperitur: Itaq; Alexander duos qua subeunt aque ter-
ram precipitari iubet. quorū corpora ubi rursus erū-
pit expulsa uidere q; missi erāt ut exciperēt. Quartū
iam diem eodem loco quietem militi dederat cum lras
Nabarzanis qui Darium cum Bessē interceperat ac-
cipit quarum sententia hoc erat se Dario non fuisse
inimicum. Immo etiam que credidisset utilia esse sua-
sisse. Et quia fidele cōsiliū regi dedisset ppe occisum
ab eo. Agitasse Darium custodiā corporis sui cōtra
ius fasq; peregrino militi tradere. damnata populariū
fide quam per duo milia & tricentos annos inuiolatā
regibus suis prestitissent. Se in precipiti & lubrico
stantem consiliū a presenti fortuna repetisse Dariū
quoq; cum occidisset Bagoam hac excusatione satis-
fecisse popularibus. q; insidiantem peremisset. Nihil
esse miseris mortalibus spiritu carius. amore eius ad
ultima esse propulsum. Sed ea magis esse secutum que
optabat. In communi calamitate suam quemq; hūc
fortunā. Si uenire se iuberet sine metu esse uenturum.
Non timere ne fidem datā tantus rex uiolaret. Deos
a deo falli non solere. Ceterum si cui fidem daret uide-
retur indignus multa exilia parere fugienti. Patriam

lib. 7
eē ubicūq; uir fortis sedē sibi elegerit. Nec dubitauit
Alexander fidem quomodo per se accipiebāt dare in-
uiolatū si uenisset fore. Quadrato tamen agmine &
composito ibat speculatores subinde p̄mittēs qui ex-
plorarēt loca. Leuis armatura ducebat agmē. Pha-
lanx eā sequebat̄. Post pedites erāt impedimēta. Et
gens bellicosa & natura sit̄ adit̄ curā regis inten-
derat. Nāq; perpetua uallis iacet. usq; ad mare caspiū
patet. Duo terre eius uelut brachia excurrūt. flexu
modico sinum faciūt: lune maxime similē. cū eminet
cornua nondum totū orbē fidere implente. Cercete
& Mosini & Calybes a leua parte sunt. ab altera pte
Lencosyri & amazonum campi. Et illos qua uergit
ad septētrionem. hos ad occasum conuersa p̄spectat.
Mare caspium dulcius ceteris ingētes alit pisces. in
eo longe diuersum colorem ab aliis. Quidam Caspiū
qdā Hircanū appellāt. Alii sunt q̄ Meoditē paludē
i id cadere putāt. & argumētū afferūt aquā que dulci-
or sit q̄ cetera maria i fuso paludis humore mitescēt.
A septētrione ingēs i litt̄ mare icūbit. lōgeq; agit
fluctus & magis exestuans stagāt. Idē alio celi statu
recipit in se fretū. eodēq; ipetu quo effusum ē relabēs
terrā nature sue reddit. Et quidā credidere nō Caspiū
mare eē sed ex India in Hyrcaniā cadere. cō fastigiū
ut supradictū ē perpetua ualle sumit. Hinc rex uiginti
stadia processit semita p̄pe modū in uia cui silua im-
minebat. torrentesq; & eluies iter morabant̄. Nullo
tamē hoste obuio penetrat. Tandemq; ad ulteriora
peruētū ē. p̄ter alios cōmeat̄ quorū copia regio ab-
undabat pomorū quoq; ingēs mōrū nascit̄. & uberrimū
gignendis uuis solum ē. frequēs arbor faciē quercus
habet. cō folia multo melle tingūt. Sed nisi solis ortu

incole occupauerint. uel modico tempore succo extig
uit. Triginta hic stadia pcefferat: cū Phrataphenes
ei occurrit. seq; & eos qui post Darii mortē pfugerāt
dedens. Quib; benigne exceptis ad oppidum Aruas
peruenit. Hic ei Cratherus & Erignus occurrunt
prefectum taurorū gentis Pharadantem adduxerāt.
Hic quoq; in fidē receptus multis exemplo fuit expe
riendi clementiā regis. Satrapen deinde Hircanie de
dit Manapī. Exul hic regnāte Occho ad Phylippū
peruenerat. Thaurorū quoq; gentē Pharadanti red
didit. Iamq; rex ultima Hircanie intrauerat cum Ar
thabanū quē Dario fidissimū fuisse supradiximus cū
propinquis Darii ac suis liberis modicaq; grecorum
militum manu. Dexterā ueniēti obtulit rex. Quippe
& hospes Philippi fuerat cum Occho regnāte exula
ret & hospitii pignora erga regē suū ad ultimū fidē
seruata uincebat. Comiter igitur exceptus tu quidā
Iquit rex deos queso perpetua felicitate floreas. Ego
ceteris letus hoc uno torqueor q; precipiti senectute
diu frui tua bonitate nō possum. Nonagesimū quitū
annū agebat. nouē iuuenes omēs eadem matre geniti
patrem comitabant. Hos Arthabanus dextre regis
admouit precatus ut tamdiu uiuerent donec utiles
Alexandro eēnt. Rex iter pedibus faciebat. plerumq;
tunc admoueri sibi & Arthabano equos iussit ne ipso
gradiente pedibus senex equo uehi erubesceret. Ut
deinde castra sunt posita grecos quos adduxerat cō
uocari iubet. At illi ut fides Lacedemoniis & Pelor
ponē sibi dare respondēt. Siquid agendū ipsis foret
deliberaturos. Legati erant Lacedemoniorum missi
ad Darium. Quo uicto applicuerūt se grecis mercede
apud Persas militantibus. Rex omissis sponsonum

fideiq; pignoribus uenire eos iussit fortunam quā ipse
 dedisset habituros. Diu cūctātes plerisq; cōsilia uari-
 antib; tandem uētuos se pollicēt. At Democrates
 atheniēsis q; maxie macedonū opib; sp obstitit de-
 spata uenia gladio se trāffigit. Ceteri sicut cōstituerāt
 ditiōi Alexādrī ipsos se pmittūt. x. milia & qngenti
 erāt. pter hos legati ad Darium missi nonaginta. In
 supplemētū distributi milites ceteri remissi domum
 pter lacedemonios quos tradi i custodia iussit. Mar-
 dox erat gēs cōfinis hircanie cultu uite aspa & latro-
 ciniis assueta. h̄ sola nec legatos miserat nec uidebatur
 ipata factura. Itaq; rex indignat9 si una gēs posset ef-
 ficere ne iuict9 eēt impedimētis cū plio relictis iuicta
 manu comitāte pcedit. Noctu iter fecerat & pma lu-
 ce hostis i cōspectu erat. Tumult9 magis q; plū fuit
 Deturbati ex collib; quos occupauerāt barbari pflu-
 gerūt. pximi; uici ab icolis dseriti capiūt. Interiora
 regiōis ei9 haud sanē adiri sine magna uexatiōe exer-
 cit9 poterāt. iuga montiū prealte silue rupesq; inuie-
 sepiunt. ea que plana sunt nouo munimentū genere i
 pediuerant barbari. Arbores dēse de idustria consite
 quarū teneros adhuc ramos manu flectunt. quos i tor-
 tos rurs9 iserūt terre ide uelut ex alia radice laxiores
 uirent trunci. Hos qui natura fert adulescere non
 sinūt. Quippe alium alii quasi nexu cōserūt. Qui ubi
 multa frōde uestiti sunt. operiūt terrā. Itaq; occulto
 connexu ramorū uelut laquei ppetua sepe claudit iter
 Vna ratio erat cedēdo aperire saltum. Sed hoc quoq;
 opis crebri. Nāq; nodi nudauerāt stipites & i se impli-
 cati arborū rami suspēsis circulis lēto uigimie frustra
 bāt ictus. Incole autē ritu fera; uirgulta subire soliti
 tum quoq; itrauerāt saltum. Occultisq; telis hostes

laceſſebāt. Ille uenātū mō latibula ſcriptatq̃ plerofq̃ confodit. Ad ultimū circuire ſaltum milites iubet. ut ſi qua pateret irrumperēt. Sed ignotis locis pleriq̃ oberrabāt. Exceptiq̃ quidā ſunt inter quos eq̃q̃ regis Bucephalum uocabant. Quē Alexāder nō eodē quo ceteras pecudes animo extimabat. Nam nec ille dorſo inſidere ſua patiebāt alium. Et regem cū uellet aſcendere ſpōte genua ſubmittens excipiebat. Credebaturq̃ ſentire quē ueberet. Maior̃ ergo q̃ decebat ira ſimul ac dolore ſtimulatq̃ equum ueſtigari iubet. & per interpretē pronuntiari nī reddidiſſent neminē eſſe uicturum. hac denuntiatione territi cum ceteriſ donis equum adducūt. Sed nō ſic mitigatus cedi ſilūā iubet: aggeſtaq̃ & montibus planitiem ramis impeditā exaggerari. Iamq̃ aliquantulū altitudinis opus creuerat. cum barbari deſperātes regionem quam occupauerant poſſe retineri gentem ſuā dedidere. Rex obſidibus acceptis Pharaſati eos tradere iuſſit. Inde quinto die in ſtatiua reuertitur. Arthabano deinde geminato honore quem Dariq̃ habuerat eū remittit domum. Tandem ad urbem Hyrcanie in qua regia Darii fuit uētum erat. Ibi Nabarzanes accepta fide occurrit dona ingētia ferens. Inter que Bagoas erat ſpetie ſingulari ſpado atq̃ in ipſo flore pueritię. cui Darius fuerat aſſuetus & mox Alexander aſſueuit. Eiuſq̃ maxime precibus Nabarzon ignouit. Erat ut ſupradictum eſt Hyrcanie finitima gēs amazonū circa Thermodonta amnem. temiſcere incolentium campos. Reginā habebant Thaleſtrī omnibus iter Caucaſum montem & Phasi amnē imperitantem. Hec cupidine uiſendi regem accenſa finibus regni ſui exceſſit. Et cum haud procul abeſſet premiſit

lib. 7^o
indicantes uenisse reginam adeundi eū cognoscēdiq;
auidā: Protinus facta potestate ueniēdi ceteris iussit
subsistere trecētis seminarum commitata processit.
Atq; ut primū rex in cōspectu fuit equo ip̄a desiluit
duas lanceas dextra preferens. Vestis non toto ama
zonum corpori obducitur. Nam leua pars ad pectus
est nuda. Cetera deinde uelantur. Nec tamen sing uest
tis nodo colligunt. infra genua descendit. alteraq; pa
pilla intacta seruator. que muliebris sex⁹ liberos alat
Aduritur dextra ut arcus facilius intendant. & tela ui
brent. Interrito uultu regem Thalestris intuebatur
haud quā rerum fame parē oculis perlustrat. Quip
pe hominibus barbaris in corporum maiestate uene
ratio ē. magnorumq; opeꝝ non alios capaces putāt:
q̄ quos eximia sp̄tie donare natura dignata est. Ce
terum interrogata num aliquid petere uellet? haud du
bitauit fateri ad comunicādos cum rege liberos se
uenisse. dignam ex qua ip̄se regni generaret heredes.
Feminini sexus se retenturam. marem redituram
patri. Alexander an cum ip̄so militare uellet interro
gat. At illa causata sine custode regnum reliquisse
petere perseuerabat ne se irritam sp̄ei abire pateretur
Acrior ad uenerem femine cupido q̄ regis. ac ut pau
cos dies subsisteret perpulit. Tresdecim dies in obse
quium desiderii eius absumpti. Tum illa regnum suū.
Rex Parthienem tenuerunt. hic uero palam cupidi
tates suas soluit. continentiamq; & moderationem in
altissima quaq; fortuna eminentia bona in superbiam
ac lasciuiā ouertit. P̄ios mores disciplināq; macedo
nū regū tēpatā & habitū ciuilē uelut leuiora magni
tudie sua ducēs p̄fice regie par deoꝝ potētie fastigia
emulatus iacere humi uenerabundus cepit: ipsum

paulatimq; seruilibus ministris tot uictores imbuiere
& captiuis pares facere expectabat. Itaq; purpureū
diadema distinctum albo quale Darius habuerat ca-
piti circumdedit. uestemq; persicam sumpsit nemo nō
quidem ueritus q; a uictoris insignib; indeuicti trāf-
iret habitum. Et ille se quidem Persarū spolia gestare
dicebat. Sed cum illis quoq; mores iduerat. Superbiā
q; habitus animi insolentia sequebatur. litteras quoq;
quas in Europam mitteret ueteris anuli gemma ob-
signabat. His quas in Asiam scriberet Darii anulus
imprimebatur: ut appareret unum animum duorum
nō capere fortunā. Amicos uero & equales. Hii nāq;
principes militum aspernantes quidem sed recusare
non ausus Persicis onerauerat uestibus. Pellices qua-
dringenta sexaginta que Darii fuerant regiam imple-
bant. quas spadonum greges & ipsi muliebria pati as-
sueti sequebātur. Hec luxu & peregrinis infecta mo-
ribus ueteres Philippi milites rudis natio uoluptates
palam aspernabantur. Totis castris unus omnium
ac sermo erat pl; amissum uictoria eē q; questū bello
Tum maxime uinci ipsos dum alienis moribus & ex-
ternis quod tante more domos quasi in captiuo ha-
bitu reuersuros. pudere iam sui regem uictis q; uicto-
ribus similiorem. Ex Macedonie imperatore Darii
Satrapem factum. Ille non ignarus & principes ami-
corū & exercitū grauius offendi gratiā liberalitate
ac donis reparare tentabat. Sed non opinor liberis
pretium seruitutis ingratū ē. Igit' ne in seditionem
res uerteret' otius interpellandum erat bello: cuius
materia oportune alebatur. Nanq; Bess; ueste regia
sumpta Arthaxerxem appellari se iusserat. scythasq;
& ceteros Thanays accelas contrahabat. Hec

lib. 5 20
Nabarzanes nuntiabat. quem receptum in fidem reg
no quod antea obtinuerat prefecit. Et cum graue
spoliis apparatuq; luxurie agmen moueretur: suas
primum deinde totius exercitus sarcinas exceptis ad
modum necessariis cōferri iussit in medium. Planities
spatiosa erat in quam uehiculo onusta produxerant.
Expectantibus cunctis quid inde esset imperaturus
iumenta iussit abduci: Suisq; primum sarcinis face
subdita ceteras incendi precepit. Flagrabant exuren
tibus dominis que ut intacta ex urbibus hostium ra
puerant: sepe flammis extinxerant. nullo sanguinis
pretium audēte deflere. cum regias opes idem ignis
exuret. Breuis deinde oratio mitigauit dolorem. ha
biles militie & ad omnia parati letabantur sarcinarum
potius q̃ discipline fuisse iacturam. Igitur Bactrianā
regionem petebat. Sed Nycanor Parmenionis filio
subita morte correptus magno desiderio sui affece
rat cunctos. Rex ante omnes mestus cupiebat qui
dem subsistere funeri affuturus. Sed penuria comme
atuum festinare cogeatur. Itaq; Phylotas cum duo
bus milibus & sexcentis relictus ut iusta fratri per
solueret. Ipse contendit ad Bessum. Iter facienti līe
afferuntur a finibus Satraparum e quibus cognoscit
Bessum quidem hostili animo occurrere cum exerci
tu. Ceterum Satinabarzanem quem Satrapā arrior
ipse prefecisset defecisse ab eo. Itaq; quamq̃ Besso
imminebat tamen Sathibarzanem opprimendum pre
uertit optimum ratus leui armatura equestres copias
ducit. Totaq; nocte strenue itinere facto inprouisus
hosti superuenit. Cō cognito aduētū Sathibarzanem
cū.ii. milibus equitū nec plures cōtrahi poterant
Bactra profugit. Ceteri proximos montes occupa

uerunt. Prerupta rupes est qua spectat occidentem
eadem qua uergit ad orientē leuiore summissa fasti-
gio .multis arboribus obsita perennem habet fontē
ex quo longe aque manant .Circuitus eius triginta &
duo stadia comprehendit .In uertice herbido camp⁹
In hoc multitudinem inbellium considerare iubēt .Ipi
qua rupes erant arborum truncos & saxa obmoliūt
tredecim milia armata erant . In horum obsidione
Crathero relicto : Ipse Sathibarzanem sequi festinat
Et quia longius abesse eum cognouerat ad expugnā-
doseos qui edita montium occupauerunt rediit . Ac
primo expugnari iubet quicquid ingredi posset . deinde
ut occurrebant inuie cotes prerupte rupes irritus la-
bor uidebat obstante natura . Ille ut erat animi sem-
per obluētantis difficultatibus cum & progredi ar-
duum & reuerti periculosum esset . uersabat se ad om̃s
cogitationes aliud atq; aliud ita ut fieri solet ut p̃ma
queq; damnantur subiciente animo . hesitanti quod ra-
tio non potuit : fortuna consiliū subministravit . Ver-
hemens fauonius erat & multa materia miles aditum
per saxa molitus . Hec uapore torrido iam aruerat .
Ergo aggeri alias arbores iubet : igni dare alimenta
celeriterq; stipitib⁹ cumulat⁹ fastigium mōtis eq̃ tū
est . Tunc undiq; ignis iniectus cuncta comprehendēs
flammam in ora hostium uentus ferebat . Fumus in-
gens uelut quadam nube asconderat celū . Sonabāt
incendio silue . atq; ea quoq; que non incēderat miles
concepto igne proxima queque adurebant . Barba-
ri supplitiorum ultimum si qua iter moraretur ignis
effugere tentabant . Sed qua flamma dederat locū
hostis obstabat . Varia igitur cede consumpti sunt .
Alios in medios ignis precipitauere se . Pauci semi

lib. 5 70
ustulati uenere in potestatem. Hinc ad Cratherum
qui Arthabazana obsidebat rediit. Ille omnibus pre-
paratis expectabat aduentum capte urbis titulo sicut
par erat cedens. Igitur Alexander turre ad moueri
iubet. Ipsoq; aspectu barbari territi e muris supinas
manus tendentes orare ceperunt. iram in Satthabar-
zanes defectionis autorem reseruaret. supplicibus se
met deditibus parceret. Rex data uenia non obsi-
dionem modo soluit sed omnia sua incolis reddidit.
Ab hac urbe digresso supplementum nouorum militum
occurrit. zolus quingentos milites equites ex grecia
adduxerat. Tria milia ex Illyrico Antipater miserat
Thessali equites centum uiginti quinque cum Philippo
erant. Ex Lybia duo milia & sexcenti peregrinus
miles aduenerat. Tricenti equites gentis eiusdem se-
quabantur. Hic manu adiecta Drancas bellicosa na-
tio est. Satrapes erat Barzanefches sceleris in regem suum
particeps Besso. Is suppliciorum que meruerat metu
profugit in Indiam. Iam nouum diem statua erant
cum externa ui non territus modo rex sed inuictus
intestino facinore petebatur. Dymnus modice auto-
ritatis apud regem & gratie exoleti cui Nicomaco
erat nomen amore flagrabat. obsequio uiri sibi dediti
corporis iunctus. Is quod ex uultu quoque perspicui po-
terat similis actonito remotis arbitris cum iuvene se-
cessit in templum archana se & silenda afferre pre-
fatus. Suspensumque expectatione per mutua cari-
tatem & pignora utriusque animi rogat affirmet ut ui-
reuerando que commisisset silentio esse tecturum. Et
ille ratus nihil quod etiam cum piurio detegendum foret
indicatur per prentes deos adiurat. Tum Dymnus aperit
incertum diem regi insidias comparatas. seq; eius

concilii fortibus uiris & illustribus esse participem
Quibus iuuenis auditis se uero fidem in patricidio
dedisse constanter abnuuit : nec ulla religione ut scelus
tegit posse cōstringi. Dymnus amore & metu amens
dexteram exoleti complexus & lacrimans cepit orare
primum ut participes consilii operisque fieret . Si id
sustinere non posset . attamen ne proderet se cuius
ipsum beniuolentie preter alia hoc quoque haberet for-
tissimum pignus quod caput suum permisisset fidei adhuc
inexperte . Ad ultimum aduersarii scelus perseverantem
metu mortis terret : ab illo capite coniuratos pulch-
errimum facinus incoaturos . alias deinde effeminatum
& muliebriter timidum alias proditorem amatoris
appellans nunc ingentia promittens interdum per re-
gnum uersabat animum tanto facinore procul abhor-
rentem . Strictum deinde gladium modo illi modo suo
ad mouens iugulo supplex idem & infestus expressit
ut tandem non solum silentium sed etiam operam pol-
liceretur . Namque abunde constantis animi & dignus
qui pudicus esset nihil ex pristina uoluntate mutaue-
rat sed se captum Dymni amore simulabat nihil recu-
sare . Sciscitari inde pergit cum quibus tante rei so-
cietatem inisset . plurimumque referre quales uiri tam
memorabili operi admoturi maneant . Ille & amore
& scelere male sanus simul gratias egit . simul gratu-
latur quod fortissimus iuuenem non dubitasset se iungere
Demetrio corporis custodi Petulo Nicanori . Ad-
cit his Apbetum : Locum Dyoxenum Archopoli
Amintham . Ab hoc sermone dimissus Nicomachus
ad fratrem Cebalino erat nomine que acceperat defert .
placet ipsum subsistere in tabernaculo ne si regiam intrasset
non assuetus adire regem coniuratos se esse scisciteret . ipse

66.5
Cebalinus ante uestigium regie: Neque enim prius
aditus ei patebat. Constitit operiens aliquem ex prima
cohorte amicorum quo introducere ad regem forte
ceteris dimissis unus Philotas Parmenionis filius
incertum quam ob causam substiterat in regia. Huic Ce-
balinus ore confuso magnae perturbationis notas pre-
se ferens aperit que ex fratre compererat: & sine di-
latione nuntiare iubet regi. Philotas laudato eo protinus
intrat ad Alexandrum. Multoque inuicem de aliis re-
bus sermone consumpto nihil eorum que ex Cebalino
cognouerat nuntiat. Sub uesperam eum prodeuntem
in uestibulo regie excepit iuuenis an mandatum exe-
cutus foret requirens. Ille non uacasse sermoni suo
regem causatque discessit. Postero die Cebalinus ueniens in
regiam presto est. intrantemque admonet pridie commu-
nicate cum ipso rei. Ille cure sibi esse respondit. Ac-
ne tum quidem regi que audierat aperit. Ceperat Ce-
balino esse suspectus. Itaque non ultra interpellandum
ratus: nobili iuueni Metron erat ei nomen super ar-
mamentarium posito quod scelus paretur indicat. Ille
Cebalino in armamentario abscondito protinus regi
corpus forte curanti quid ei index detulisset ostendit.
Rex ad comprehendendum Dymnum missis satellitibus
armamentarium intrat. Ibi Cebalinus gaudio elatus
habeo te inquit in columen ex impiorum manibus erep-
tum. Percontatus deinde Alexander que noscenda
erant ordine cuncta cognouit. Rursusque institit que-
rere quotus dies esset ex quo Nycomachus ad eum de-
tulisset inditium. Atque illo fatente iam tertium esse
existimans haud incorrupta fide tanto per deferre que
audierat: uicini eum iussit. Ille clamare cepit eodem tempore
momento quo augisset ad Phylotam decurrisse ab eo

percontaretur. Rex item querēs an Ppilotā adisset
an institisset ei ut perueniret ad se perseverante eo
affirmare que dixerat manus ad celum tendens manā
tibi lacrimis hanc sibi a Carissimo quondam amico
rum relatam gratiā querebatur. Inter hec Dymnq
haud ignarus quam ob causam accersiretur a rege
gladio quo forte erat cinctus grauitē se uulnerat. oc
cursuq; satellitum inhibitus preferit in regiam. Quē
intuens rex quod inquit in te Dymne tātū cognoui
nephas ut tibi Macedonū regno dignior Philotas
me quoq; ipso uideretur. Illum quoq; defecerat uox.
Itaq; edito gemitu uultuq; a conspectu regis auerso
subinde collapsus extinguitur. Rex Philota uenire
in regiam iussu Cebalinus inquit ultimum supplitiū
meritus si in caput meum preparatas insidias biuo
texisset: huius criminis Philotam reum constituit. ad
quem protinus inditium detulisse se affirmat. Quo p
piore gradu amicitie me contingis hoc maius est
dissimulationis tue facinus. Et id Cebalino magis q̃
Phylote conuenire fateor. fauentem habes iudicem.
Si quod admitti non potuit. saltē negari potest. Ad
hec Phylotas haud sane trepidus si animus uultu
extimaretur. Cebalinum quidem scorti sermonem ad
se detulisse. Sed ipsum tam leui auctori nil credidisse
respondit. ueritum ne iurgium inter amatorem &
exoletum non sine risu detulisset. Cum Dymnus in
terimeret semet qualiacunq; essent non fuisse reticē
da. Complexusq; regem orare cepit ut preteritam
uitā poti⁹ q̃ culpā silētii nō facti ullius intueretur.
haud facile dixerim crediderit ne ei rex an altius iram
supprexerit. dextram reconciliate gratie pignus
obtulit: & contemptum magis q̃ celatum inditium

lib. 7
esse uideri sibi dixit. Aduocato tamē consilio ami-
corū cui tamen Philotas adhibitus non est Nyco-
macum introduci iubet. Is eadem que detulerat ad
regem ordine exposuit. Erat Cratberus regi carus
in paucis & eo Philote ab emulatioe dignitatis ad-
uersus. Neq; ignorabat sepe Alexandri auribus ni-
mia actione uirtutis atq; opere grauem fuisse. & ob
ea non quidem sceleris sed contumacie tum suspectū
non aliam premēdi inimici occasionem aptiorem fu-
turam ratus odio suo pietatis preferens spēm Vtinā
inquit in principio quoq; huius rei nobiscum delibe-
rasses. Suasiffemus si Philote uelles ignorare pate-
reris potius ignorare eum quantū deberet tibi q̄ ul-
q; ad mortis metum adductum cogeres sepius de pe-
riculo suo q̄ de tuo beneficio cogitare. Ille enim in-
sidiari tibi semper poterit. tu non Philote semp po-
teris ignorare. Nec est quod extimes eum qui tan-
tum ausus est uenia posse mutari. Scit eos qui mi-
sericordiam cōsumpserunt amplius sperare non pos-
se. At ego etiam si ipse uel penitētia uel beneficio
tuo uictus quiescere uellet: Parmenionē patrem ei-
us tanti ducem exercitus inueterata apd milites tu-
os autoritate haud multum infra magnitudinis tue
fastigium positum scio non equo animo salutem fi-
lii sui debiturū tibi. Quedam bñficia odimus. Me-
ruisse mortem cōfiteri pudet. Supereſt ut malit ui-
deri iniuriam accepisse q̄ uitam Proinde scio tibi cū
illis de salute esse pugnandum Satis hostium supeſt
ad quos psequendos ituri sumus Latus a domesticis
hostibus muni Hos si submoues nihil metuo ab ex-
terno. hec Cratberus Nec ceteri dubitabant quin
coniurationis indicium suppressurus non fuisset nisi

autor aut particeps Quem enim pium & bone me-
tis non amicum modo sed ultima plebe auditis que
ad eum delata erant non protinus ad regem fuisse
cursurum: ne Cebalini quidem exemplo qui ex fra-
tre comperta ipsi nunciasset. Parmenionis filium p-
fectum equitatus omniū archanoꝝ regis arbitrum si
mulasse etiā nō uacasse sermoni suo regem ne index
aliū internūciū quereret. Nycomacum religionē
quoq; deum astrictum conscientiam suam exonerare
pperasse. Philotam absumpto per ludum iocumq;
pene toto die grauatū esse pauca uerba ad caput
regis ptinentia tam longo & forsitan superuacuo in-
serere sermoni At enim si non credidisset talia dese-
rentibus pueris cur igitur extraxisset biduū tanquā
indicio haberet fidem. Dimittendum esse Cebalinū
si delationem eius dampnabat. In suo quemq; peri-
culo magnū animū habere. Cum de salute regis time-
retur credulos esse debere. Vana quoq; deferētes ad-
mittere Omnes igitur questionē de eo ut participes
sceleris indicare cogeretur habendam esse decernūt
Rex admonitos uti silentio consilium pmerent dimi-
ttit Pronunciari deinde iter inpostez iūbet ne qua
initi consilii daretur nota. Inuitatus est etiam Phi-
lotas ad ultimas ipse epulas Et rex nō cenare modo
sed et familiariter colloqui cū eo quā dāpnauerat su-
stinuit Scd̄a deinde uigilia lumibus extinctis cū pau-
cis in regiam coeunt Ephestion & Cratherus & hi
ex amicis Ex armigeris aut Perdicas & Leonatus.
Per hos impatū qui ptoriū excubabāt armati uigi-
larēt. Iamq; ad om̄s aditus dispositi erant milites.
Equites itinera quoq; obsidere iussi ne qui ad Par-
menionē qui tū Medie magnisq; copiis p̄erat occurrer

euaderet Atharras aut cū tricentis armatis intraue-
 rat regiam Huic decē satellites tradunt quoz sin-
 gulos deni armigeri sequebant. hi ad alios giuratos
 comp̄hendēdos distributi Atharras cū trecentis ad
 philotam missus clausum aditū moliebat. quinqu-
 ginta iuuenū fortissimis stipatus. Nam ceteros cin-
 gere undiq; domū iusserat ne occīto aditu Philotas
 posset elabi. Illum siue securitate animi siue fatigati-
 one resolutū sompn9 opp̄sserat. Quē Atharras tor-
 pentē adhuc occupat. Tandē sopore discusso cū ini-
 cerent cathene: uicit inquit bonitatē tuam rex ini-
 micoz acerbitas Nec plura elocutū capite uelato in
 regiam adducunt. Postero die rex edixit om̄s arma-
 ti coirent. Sex milia fere militū uenerant. preterea
 turba lixaz calonūq; impleuerat regiam. Philotam
 armigeri agmine suo tegebant ne ante conspici pos-
 set a uulgo q̄ rex allocutus milites esset. De capita-
 libus rebus reges uetusto macedonū more inquire-
 bant. Exercitus in pace erat uulgi Et nihil ptās re-
 gū ualebat nisi prius ualisset autoritas. Igit̄ pmū
 Dymni cadauer infertur plerisq; quid passus quo ue-
 casus extinctus esset ignaris. Rex deinde in contio-
 nē p̄cedit uultu p̄ferens dolorē Amicoz quoq; me-
 sticia expectationē haud fecerat paruam. Demisso
 rex in terram uultu attonito stupētisq; similis stetit
 Tandē recepto animo pene inquit milites hominū
 scelere uobis ereptus sum. Deoz puidētia & miseri-
 cordia uiuo. Conspectusq; uester uenerabilis cogit
 ut uehementius paricidis irasceret quoniam spirit9
 unus: unus uite mee fructus est tot fortissimis & de
 me optie meritis referre ad hec grām possem. Inter-
 rupit orationē militū gemitus: aborteq; sunt oibus

lacrimae. Tum rex quanto inquit maiore in animis
uestris motum excitabo cum tanti sceleris autores of
tendero. quorum mentionem adhuc reformido & tanquam
salui esse possint nominibus abstinere. Sed uincenda
est mediocris praestare caritatis & coniuratio impiorum civium
detegenda. Quomodo autem tantum facinus sileam? Parme
nio illa etate tot meis tot parentis mei meritis deuin
ctus omnium nobis amicorum uetustissimus ducem se tan
to sceleri prebuit. Minister eius Philotas Leucola
um & Demetrium & hunc Dymnum cuius corpus aspi
citis ceterosque eiusdem amentie in caput meum subor
nauit. Fremitus undique indignantium querentiumque to
ta contione obstrepebat. qualis solet esse multitudi
nis & maxime militaris ubi aut studio agitur aut ira
Nycomachus deinde & Metron & Cebalinus producti
que quisque tulerat exponunt Nullus eorum indicio Phi
lotam inparticipes sceleris destinabat. Itaque indig
natione expressa uox inditum silentio excepta est.
Tum rex qualis inquit ergo animi uobis uidetur qui
huius rei delatum indicium id ipsum supprefferit quod quidem
non fuisse uanum Dymni exitus declarat. Incertam
rem deferens tormenta non timuit Cebalinus ne mor
mentum quidem temporis distulit exonerare se ut eo ubi
lauabar irrumperet. Philotas solus nichil timuit nihil
credidit. O magni animi uirum Iste regis periculo cum
moueret uultum mutaret Indicem tante rei solus audi
ret. Subest nimis silentio facinus & auida spes reg
ni precipites animum ad ultimum nequas impulit. Pater
Medie praestest Ipse apud multos copiarum duces meis pro
potens uiribus maiora quam capit sperat. Orbitas quoque
mea quod sine liberis sum spernit. Sed erat Philotas in
uobis pariter liberos consanguineos habeo uobis

lib. 5.
saluis orbus esse non possum. Epistolā deinde Par
menionis interceptam quā ad filios Nicanorē & Phi
lotam scripserat recitat haud sane iudiciū grauioris
consilii ferentē. Namq; summa eius hec erat. Primū
uestri curam agite deinde uestroz. Sic enim que de
stinauimus efficiemus Adiecitq; sic esse scriptam ut
siue ad filios puenisset a consciis posset intelligi siue
intercepta si esset falleret ignaros At enī Dymnus
cum ceteros participes sceleris nominaret Philotam
non nominauit. hoc quidē illius non innocentie sed
potentie indicium est q; sic ab his timetur etiā a qui
bus prodi potest ut dum de se fateantur illum tamē
celent. Ceterum Philotam ipsius indicat uita. Hic
Amynthe qui mihi cōsobrinus fuit ei qui & in ma
cedonia capiti meo impias comparauit insidias sociū
se et conscium adiunxit. Hic Athaleo quo grauiorē
inimicum non habui sororem suam in matrimonium
dedit. huic cum scripsissem & pro iure tam familia
ris usus atq; amicitie qualis sors edita esset Iouis hā
monis oraculo: sustinuit scribere: mihi se quidē gra
tulari q; in numerū deorum receptus essem. Ceterz
misereri eorum quibus uiuēdum esset sub eo qui mo
dum hominis excederet. Hec sunt etiam iam pridē
animi alienati a me & inuidētis glorie mee indicia.
Que equidem milites q̄ diu licuit in aīo meo pressi
Videbar enim partem mihi uiscerum meoz abrum
pere si iniquos tam magna contuleram uiliores mi
hi facerem. Sed iam non uerba puniēda sunt. Lin
gue temeritas peruenit ad gladios hos si mihi credi
tis Philotas in me acuit. Is mihi ipse admisit Quo
me conferam milites cui caput meum credam equi
tatui optime exercitus parti principibz nobilissimi

iuuentutis unum prefeci Spem uictoriam meam fidei
tuteleq; eius cōmisi. Patrem in idem fastigium in
quo ipsi me posuistis admoui. Mediam qua nulla o
pulentior regio est tot ciuium sociorumq; milia im
perio eius ditioniq; subieci Vnde presidiū petieram
periculum extitit Quā felitior in acie cecidissem po
tius hostis preda q̄ ciuis uictima Nunc seruatus ex
periculis que sola timui in hec incidi que timere non
debui Soletis idemtidem a me petere milites ut salu
ti mee parcam Ipsi mihi prestare potestis Quod sua
detis id faciam. Ad uestras manus ad uestra arma cō
fugio. Inuitis uobis saluus esse nolo: uolentibus nō
possum nisi uindictor. Tum Philotam religatis post
tergum manib; exsoleto amiculo uelatū iussit indu
ci: Facile apparebat motos esse tam miserabili habi
tu non sine inuidia pauloante conspecti: Ducē equi
tatus pridie uiderant regis interfuisse conuiuio Re
pente non reum quidem sed etiam dampnatum Imo
uinctum intuebantur. Subibat animos Parmeniois
quoq; tanti ducis tam elati fortuna qui modo duo
bus filiis Hectore & Nicanore orbatus cum eo quē
reliquū calamitas fecerat absens diceret cām. Itaq;
Amynthas regius prefectus inclinatam ad miseri
cordiam contionem rursus aspera in Philotam ora
tione commouit proditos eos esse barbaris neminē
ad coniugem suam in patriam & ad parentes fuisse
rediturum. uelut truncum corpus dempto capite si
ne spiritu sine nomine in aliena terra ludibrium ho
stis. futuros haud quā prospere ipsius Aminthe o
ratio grata regi fuit quodq; coniugium q̄ patrie ad
monitos pigriores ad cetera munera exequēda Tū
Cenus q̄q; Philote sororem in matrimonio secum

lib. 5
coniunxerat tamen acrius q̄ quisq̄ Philotam inuec-
tus est paricidam esse regis patrie exercitus clami-
tās Saxumq; quod forte ante pedes iacebat arripuit
emissurus in eum ut pleriq; credidere tormentis sub-
trahere cupiens Sed rex manus eius inhibuit dicēdi
prius causam debere fieri reo potestatem. nec aliter
iudicari passus se affirmans. Tum dicere orsus Phi-
lotas siue conscientia sceleris siue periculi magnitu-
dine amens & attonitus nō attollere oculos non his-
cere audebat. Lacrimis deinde manantibus linquen-
te animo in eum a quo tenebatur incubuit. Abster-
sisq; amiculo eius oculis paulatim recipiens spiritum
ac uocem dicturus uidebatur. Iamq; intuens rex eū
macedones inquit de te iudicaturi sunt. quero an pa-
trio sermone sis apud eos usus. Tum Philotas pre-
ter macedones inquit pleriq; assunt quos faciliq; que-
dicā pcepturos arbitror si eā lingua fuero usus qua
tu egisti non ob aliud credo q̄ ut oratio tua intelligi
posset a pluribus. Tum rex Ecquid uidetis odio eē
sermonis patrii Philotam teneri? Solus quippe fasti-
dit eum dicere Sed dicat sane ut cumq; cordi est dū
memineris eque illum a nostro amore quo a sermoē
abhorre atq; ita e contione excessit. Tum Philo-
tas: Verba inquit innocentis repere facile est. Mo-
dum uerboꝝ misero tenere difficile. Itaq; inter opti-
mam conscientia & iniquissimā fortunam destitutus
ignoro & quō animo meo & temporī parcā Abest
quidem optimus cause iudex. Qui cur me ipse au-
dire noluerit nō mehercule excogito. Cū illi utrūq;
cognita causa tam dampnare me liceat q̄ absolvere
Non cognita uero liberari absente non possum q̄
presente dampnatus sum Sed q̄q̄ uincti hominis nō

supuacua solum sed etiam inuisa defensio est qui iu-
dicem non docere uidet sed arguere: tamē ut cūq;
licet me dicere memetipse non deseram nec cōmittā
ut dampnatus etiam mea sententia uidear. Equidē
cuius criminis reus sim non uideo. Inter cōiuratos
nemo me nominat De me Nicomachus nihil dixit.
Cebalinus plus q̄ audierat scire nō potuit. Atqui cō-
iurationis caput me fecisse credit rex. Potuit ergo
Dymnus preterire quem insequebat: presertim cū
querenti socios uel falso fuerim nominandus quo faci-
lius qui tentabatur posset impelli. Non enim direc-
to facinore nomen meum preterit ut posset uideri
socio pepercisse. Nicomachus quem taciturnum archa-
na de semetipso credebatur confessus aliis nominatis
me unum subtraherebat. Queso cōmilitones si Cebali-
nus me non adisset nihil me de coniuratis scire uolu-
isset: Num hodie dicerem causam nullo me nomi-
nante Dymnus sane uiueret adhuc & uelut mihi par-
ceret. Quid ceteri quid de me confitebuntur me ui-
delicet subtraherent: Maligna est calamitas & fere
noxius cum suo supplicio crucietur acquiescit alieno
Tot conscii nec in culeum quidem positi uerum fate-
buntur. Atqui nemo parcat morituro nec cuidam
moriturus ut arbitror. Ad uerū crimen & ad unū
reuertendum mihi est. Cur rem delatam ad te taci-
isti? Hoc quaecumq; est confesso mihi ubicumq;
es Alexander remisisti: Dexteram tuam amplexus
reconciliaui pignus animi conuiuio quoq; interfui.
Si credidisti mihi absolutus sum si pepercisti di-
missus. uel iudicium tuum serua. Quid hac proxi-
ma nocte qua digressus sum a mensa tua feci? qđ
nouū facinus delatum ad te animū mutauit tuum?

lib. 7
Graui sopore acquiescebam. cum me malis indormi-
entem meis me uinciendo excitauerunt. Vnde & pa-
ricide & proditori tam alti quies sompni? Scelerati
conscientia obstrepente cum dormire non possint a-
gitant eos furie non cogitato modo sed etiam con-
firmato paricidio. At mihi securitē primū innocētia
mea deinde tua dextera obtulerat. Nō timui ne plus
aliene crudelitati apud te liceret q̄ clemētie tue: Sed
ne te mihi credidisse peniteat Res ad me deferebat
a puero qui non testem non pignus indicii exhibere
poterat. Impleturus omnes metu si cepisset audiri.
Amatoris & scorti iurgio interponi aures meas cre-
didi infelix & fidem eius suspectam habui q̄ non ipse
deferret sed fratrem potius inbornaret. Timui ne mā-
dasse negaret se Cebalino & ego uiderer multis ami-
corum fuisse periculi causa. Sic quoq; cum leserim
neminem inueni qui mallet perire me q̄ incolumem
esse Quid inimiciciaz creditis excepturum fuisse
si insontes laceissimem: At enim Dymnus se occi-
dit: Num igitur facturum eum diuinare potui? mini-
me. Ita q̄ solum indicio fidem fecit id me cum a Ce-
balino interpellatus sum mouere nō poterat. At her-
cule si conscius Dymno tanti sceleris fuissim. biduo
illo proditos nos esse dissimulare non debui: Ceba-
linus ipse tolli de medio nullo negotio potuit. Dein-
de post delatum indicium operiturus eram. Cubicu-
lum regis solus intraui ferro quidē cinctus. Cur di-
stuli facinus? an sine Dymno nō sum ausus? Ille igi-
tur princeps cōiurationis fuit Sub illius umbra Phi-
lotas latebat qui regnum macedonū affecto. Ecq; s
e uobis corruptus est donis. quem ducem quem pre

fectum impensius colui. Mihi quidem obicitur qd
societatem patrii sermonis aspernerer qd macedonũ
mores fastidiui. Sic ego imperio quod dedignor in
mineo. Iam pridem natiuus ille sermo comertio ali
arum gentium exoleuit tam uictoribus q̃ uictis per
egrina lingua discenda est. Non mehercule ista me
magis ledunt q̃ qd Aminthas Perdice filius insidia
tus est regi. Cum quo q̃ amicitia fuerit mihi nõ re
cuso defendere Sed fratrem regis non oportuit di
ligi a nobis Sin autem in illo fortune gradu positũ
etiam uenerari necesse erat utrum queso quod non
diuinaui reus sum? an impiorum amicis insontibus
quoq; moriendum est? Quod si equum est cur tam
diu uiuo: Si iniustum cur nunc demum occidor?
At enim scripsi misereri me horum quibus uiuendũ
esset sub eo qui se Iouis filium crederet. fides amici
cie. ueri consilii periculosa libertas me decepistis.
Vos que sentiebam ne reticerem impulistis. Scrip
sisse me hec fateor regi non de rege scripsisse. Nõ
enim faciebam inuidiam sed pro eo timebam. Dig
nior mihi Alexander uidebatur qui Iouis stirpem
agnosceret etiam quam predicatione iactaret. Sed
quoniam oraculi fides certa est sit deus cause mee
testis. Retinete me uinculis dum consumitur ad
modum archani & occultum scelus. Interim q̃
regem nostrum dignatus est filium neminem eorũ
qui stirpi sue insidiati sunt latere patietur Si certi
ora oraculi creditis esse tormenta ne hanc quidem
exhibende ueritatis fidem deprecor. Solent rei ca
pitis adhibere uobis parentes. Duos fratres ego
nuper amisi patrem ostendere non possum. nec in

lib. 9
uocare audeo. cum & ipse tanti criminis reus es-
set. Parum est enim tot modo liberorum parentē
inimico filio acquiescentem eo quoq; orbari: nisi
ipse in rogam meum imponitur. Ergo carissime pa-
ter & pro me morieris & mecum. Ego tibi uitam
adimo. Ego senectutem tuam extinguo. Quid
enim me procreabas infelicem & aduersantib; diis
an ut hos ex me fructus perciperent qui te ma-
nent? Nescio adolescentia mea miserior sit an sene-
ctus tua. Ego in ipso robore etatis eripior tibi car-
nifex spiritum adimet. quem si fortuna uoluisset:
natura poscebat. Admonuit me patris mei mentio
qm timide & cunctater quē Cebalinus detulerat
ad me indicare debuerit. Parmenio enim cum au-
disset uenenum a Philippo medico regi parari de-
terrere eum uoluit epistola scripta quominus me-
dicamentum biberet quod medicus dare constitu-
erat. Num creditum est patri meo? Num ullam
autoritatem eius littere habuerunt. Ego ipse quo-
tiens quē audieram detuli: cum ludibrio credulita-
tis repulsus sum. Sic & cum indicamus inuisi &
cum tacemus suspecti sumus Quid facere nos oportet?
Cumq; unus e circumstantiū turba clamasset
bñmeritis nō insidiari: Philotas recte inquit quisq;
es dicis. Itaq; si insidiatus sum penā nō deprecor. &
finē facio dicēdi qm uerba mea grauiora sunt uisa au-
rib; . Abducit deinde ab his q custodiebāt eū Erat
inter duces manu strenuus Boloñ quidā pacis artiū
& ciuilis habit; rudis uet; miles ab hūili ordiē ad eū
gradū i quo tūc erat p̄mot; Qui tacētib; ceteris sto-
lida audacia admonere eos cepit qsq; quotiēs suis di-

uerforiis que occupassent perturbatus esset ut purga-
menta seruorū Philote reciperentur eo unde cōmili-
tones expulisset. Auro & argēto uehicula eius onu-
sta totis uicis stetisse. At ne in uiciniam quidem di-
uerforii quemq̃ cōmilitonū receptum esse. Sed per
dispositos quos ad sompnum habebat omnes procul
relegatos ne femina illa murmurantium inter se si-
lentio uerius q̃ sono excitaretur. Ludibrio ei fuisse
rusticos homines phrigasq̃ & paphlagonas appella-
tos. Qui non erubesceret macedo natus homines
lingue sue per interpretem audire. Ne cum Hāmo-
nem consuli uellet eundem Iouis arguisse mendaciū.
Alexandrum filium agnoscentis solum ueritum ne in-
uidiosum esset quod dii offerrent. Cum insidiaretur
capiti regis & amici nō cōsuluisse eum Iouem Num
ad oraculum mittere dum pater eius sollicitet qui p̃
sit in media & pecunia cuius custodie cōmissa sit:
perditos homines ad societatem sceleris impellat.
Ipsos missuros ad oraculum qui Iouem interrogēt
non quod ex rege cognouerant sed qui grās agāt
qui uota pro incolumitate regis optimi persoluant
Tum uero uniuersa contio accensa est. & a corpo-
ris custodibus initium factum clamantibus discer-
pendum esse paricidam manibus eorum. Id quidē
Philotas qui grauiora supplicia timeret haud sane
iniquo animo audiebat. Rex in contionem reuersus
siue ut in custodia quoq̃ torqueret siue ut diligen-
tius cuncta cognosceret. Consilium in posterum
distulit diem. Et quamq̃m in uesperam inclinabat
dies tamen amicos conuocari iubet. Et ceteris
quidem placebat macedonum more obrui saxis.

lib. 5.
Ephestion autē & Cratherus & Cenis tormentis ueritatem exprimendā esse dixerunt. Et illi quoq; qui aliud suaserant in horū sententiā transeūt. Cōsilio ergo dimisso Ephestion cum Crathero & Ceno ad questionē Philota habendā consurgunt. Rex Crathero accersito & sermone habito cuius summa nō edita est in intimam diuersorii partē secessit. Et remotis arbitris questionis expectauit euentum. Tortores in conspectu Philote omnia crudelitatis tormenta pponunt. Et ille ultro quid cessatis inquit regis inimicum interfectorem confitentem occidere Quid questione opus est? Cogitauit. Voluit Cratherus exigē ut que confiteret in tormentis quoq; diceret. Dum corripitur & dum obligantur oculi dū uestis exuitur deos patrios gentium iura ne quicq; apud aures inuocabat. Per ultimos deinde cruciatus utpote dampnatus & inimicis in gratiam regis tormentibus laceratur. At primo q̄q; hinc ignis illic uerbera iam non ad questionē sed ad penamingerebantur non modo uocem sed omnē gemitum in potestate habuit Sed postq̄ intumescens corpus ulceribus flagelloꝝ ictus nudis ossibꝯ incussos ferre nō poterat si tormentis adhibitori modum essent dicturū se que scire expectarent pollicetur. Sed finē questionis fore iurare eos p Alexandri salutem uolebat remoueriꝯ tortores. Et utroq; impetrato Crathero inquit dic quid me uelis dicere. Illo indignante ludificari eum rursusq; reuocante tortores tempus petere cepit dū recipet spiritū cūcta que sciret indicaturꝯ Interim eqtes nobilissimꝯ qsq; & hi maxie q Parmenionē ppinq; cognatioē gtegebāt postq̄ Philotam torqueri fama uulgauerat legem macedonum

ueriti qua cautū erat ut p̄p̄inqui eoꝝ qui regi insi
diati essent cōnecarent. Alii se interficiūt alii in de
uios mōtes uastasq; solitudines fugiūt ingēti p̄ tota
castra terrore diffuso Donec rex tumultu cognito le
gē se supplicio cōiunctuꝝ insontibꝝ remittere edixit
Philotas uero ne a mēdacio liberare se a cruciatu uo
luerit anceps cōiectura est Quoniā & uera cōfessis
& falsa dicētibus idē doloris finis ostendit Ceterū
pater inquit meus Egyloco q̄ familiariter usus sit
nō ignoratis Illū dico Egylocū qui ī acie cecidit
Omniū maloz cā fuit Nam cū primū Iouis filiū se
salutari iussit rex id indigne ferēs ille hūc igit regē
agnoscimus inquit qui Philippū dedignat̄ patrem
Actū est de nobis si ista p̄peti possumus nō hōies
solū sed et deos decipit qui postulat deus credi Ami
simꝝ Alexandrū amissimꝝ regē nec diis quibꝝ se exe
quat nec hoībus quibꝝ se eximit tolerabilē nostro
ne sangnie deū qui nos fastidiat grauet̄ mortaliū
adire cōsiliū? Credite mihi & nos si uiri sumꝝ a diis
optabimur. Quis pauū huius Alexandrū Quis de
mū Archelaum Quis Perdicā occisos ultus est? hic
quidē interfectoꝝ p̄ris ignouit. hec Egylocus di
xit supra cenā Et postero die p̄ma luce a p̄re accer
sor. tristis erat & me mestū uidebat Audieramus
enī que sollicitudinē incuterēt. Itaq; ut exp̄remur
utꝝ ne uino grauatus effudisset illa an altiore ꝓcep
ta consilio accersiri eum placuit: ac ut uenit eodēq;
sermone ultro petito adiecit se siue auderemus esse
duces proximas a nobis partes uendicaturum: siue
deesset animus consilium silentio esse tecturum.
Parmenioni uiuo adhuc Dario in tempestiua res ui
debatur Non enim sibi sed hosti esse occisuros Alex

lib. 5. 80
andrum. Dario uero sublato premiū regis occisi Asi
am & totum orientem occisoribus esse cessura. Ap
pbato cōsilio in hoc fides data est & accepta qđ ad
Dymnū pertinet nihil sciō Et hec confessus intelli
go nil pdesse mihi qđ prsus sceleris expers sum Illi
rursus tormentis admotis cum ipsis quoq; hastis os
oculosq; eius euerberabant ut hoc quoq; crimen cō
fiteretur expresse. Rogantibus deinde ut ordinem
cogitati sceleris exponeret cum diu Battrā retentu
rā regem uiderent timuisse respondit ne pater septu
aginta natus annos tanti exercitus dux tantus tante
pecunie custos interim extingueretur. Ipsi spoliato
tantis uirib; occidendi regis causa non esset. Festi
nasse ergo se dum premiū in manibus haberet. rep
sentasse consiliū cuius patrē fuisse nisi crederēt tor
menta qđ iam tolerare non posset tamē non recusa
ret. Illi collocuti satis quesitū uideri ad regē reuer
tunt Qui postero die & que confessus erat Philo
tas recitari & ipm quia ingredi non poterat iussit
afferri. Omnia agnoscēte eo Demetrius qui pximi
sceleris particeps esse arguebat pducitur. multa af
firmatione animi pariter & constantia & uultu ab
nuens quicq; sibi in regē cogitatū esse. tormēta etiā
deposcebat in semetipm. Cū Philotas circūlatis o
culis incideret in Cholim quendā haud procul stantē
ppius eum iussit accedere. Illo pturbato & recusā
ti trāsire ad eū patieris inquit Demetriū mētiri rue
susq; me cruciari. Chaly muox sanguisq; defecerat.
Et macedones Philotam inquinare innoxios uelle
suspiciabantur qđ nec a Nicomacho nec ab illo Phi
lota cum torqueretur nominatus esset adolescens.
Qui cum prefectos regis circumstantes se uidit:

Demetrium & semetipm confessus est. Omnes ergo
a Nicomaco nominatos more patrio dato signo saxi
obruerunt. Magno cum salutis & uite periculo li
beratus erat Alexander. Quippe Parmenio & Phi
lotas principes amicoꝝ nisi palam fontes sine indig
natione totius exercitus non potuissent dampnari.
Itaq; anceps questio fuit Dum inficiatus est facin
crudeliter torqueri uidebatur. Post confessionē etiā
neq; Philotas amicoꝝ misericordiam meruit

Philotam sicut recentibus sceleris eius
uestigiis iure affectum supplicio censu
erant milites ita postq̃ desierat esse quē
odissent inuidia in misericordiam uerti
tur Mouerat & claritas iuuenis & pa
tris eius senectus atq; orbitas. Primus Asiam ape
ruerat regi omniū archanorū eius particeps. Semp
alterū in acie cornu defenderat. Philippo quoq; an
omnes amicus & ipsi Alexandro tam fidus ut occi
dendi Athalum non alio ministro uti mallet. horū
cogitatio subibat exercitum Seditioseq; uoces refe
rebant ad regem. Quis ille haud sane motus satisq;
prudens ocii uicia negotio discuti edicit ut omnes
in uestibulo p̃sto sint. Quos ubi frequentes adesse
cognouit in contionē processit. Haud dubie ex cō
posito Apharrios postulare cepit ut Lincestes Ale
xāder q̃ multoante q̃ Philotas regē uoluisset occiderē
exhiberet a duobꝝ indicibꝝ sicut supra diximꝝ delatꝝ
terciū iam annū custodiebat ī uinculis Eundē in Phi
lippi quoq; cedē giurasse cū Pausania p̃ cōperto fuit

Sed quia p̄mus Alexandrum regem salutauerat: supplicio magis q̄ crimini fuerat exemptus. Tū quoq; Antipatri socii eius preces iustam regis iram morabantur. Ceterū retrudit soporatus dolor. Quippe ueteris periculi memoriam p̄sentis cura renouabat. Igitur Alexander ex custodia educitur. Iussusq; dicere: quam toto āno meditatus fuerat defensionem tamen hesitans & trepidus pauca ex his que composuerat pertulit. Ad ultimū non memoria solum sed etiā mens eum destituit: Nulli erat dubium quin trepidatio conscientie indicium esset non memorie uicium. Itaq; ex his qui p̄xime astituerant oblectantē adhuc obliuioni lanceis confoderunt. Cuins corpore ablato rex introduci iussit Amyntam & Siman. Nam Palemon minimus ex fratribus cum Philotam torqueri comperisset perfugerat. Omnium Philote amicorū hi carissimi fuerant: ad magna & honorata ministeria illius maxime suffragatione p̄ducti: Memineratq; rex summo studio ab eo conciliatos sibi nec dubitabat huius quoq; ultimi consilii fuisse participes. Igitur olim sibi esse suspectos matris sue litteris quibus esset admonitus ut ab his salutem suam tueretur. Ceterū se iuuenum deteriora credentem nunc manifestis indiciis uictum iussisse uinciri: Nam pridie q̄ detegeretur Philote scelus quin in secreto cū eo fuissent non posse dubitari: Fratrem uero qui perfugerit cum Philota quereretur aperuisse fuge causam. Nuper preter consuetudinē officii specie amotis longius ceteris admouisse semetipsum lateri suo nulla p̄babili causa. Sed mirantem q̄ non uice sua tali fungeret officio & ip̄a trepidatione eorū perterritū strenue ad armigeros qui p̄xime sequebantur recessisse.

Ad hec accederē q̄ cum Antipharanes scriba equitū
Amynthe denūciasset pridie q̄ Philote scelus dep̄
hensum esset ut ex suis equis more solito daret his a
misissent equos superbe respondisse nisi incepto desi
steret breui sciturū quis ipse esset. Iam lingue uiolē
tiam temeritatēq; uerboꝝ que in semet ip̄m iacula
rent nihil aliud esse q̄ scelesti animi indicē ac testē.
Que si uera essent idem meruisse Amyntham & fra
tres suos quod Philotam. Si falsa: exigere ip̄m ut re
fellant. Productus deinde Antipharanes de equis nō
traditis & adiectis ēē superbe minis Inde iam capt⁹
Amyntas facta dicendi potestate inquit peto ut
dum dico uinculis liberer. Rex solui utrumq; iubet
Desiderantiq; Amynthe ut habitus quoq; redderet
armigeri: lanceam dari iussit quam ut leua comp
hēdit euitato eo loco in quo Alexandri corpus pau
loante iacuerat Qualiscumq; inquit exitus nos ma
net rex confitemur prosperum tibi debituros tristi
orem fortune imputaturos. Sine preiudicio dicim⁹
causam liberis corporibus animisq; . Habitum etiā
in quo te comitare solemus reddidisti: Causam nō
possumus fortunam timere desiemus. Et queso p
mittas mihi id primū defendere quod a te ultimū ob
iectum est. Nos rex sermonis aduersus maiestatem
tuam habiti nullius conscii sumus nobis. Dicerem
iam pridem uicisse te inuidiam nisi periculum esset
ne alia malignius dicta crederes blanda oratione
purgari. Ceterum etiam si militis tui uel in agmi
deficientis & fatigati uel in acie periclitantis uel in
tabernaculo egri & uulnera curantis aliqua uox
esset accepta merueramus fortibus factis ut mal
les eam tempori nostro imputare quam animo

lib. 4
Cum quid accidit tristius omnes rei sunt corporibus nostris que utiq; non odimus infestas admouemus manus. Parentes liberis si occurrant & ingrati & inuisi sunt. Contra cum donis honoramur cum pmiis onusti reuertimur: quis ferre nos potest q; illam animoꝝ alacritatem continere militantiũ nec indignatio nec leticia morata est. Ad omnes affectoꝝ impetu rapimur uituperamus laudamus miseremur irascimur ut cumq; presens mouit affectio. Modo Indiam adire & oceanũ libet. modo coniugum & liberoꝝ patrieq; memoria occurrit. Sed has cogitationes has inter se colloquentiũ uoces signum tuba datum finit. In suos quisq; ordines concurrimꝰ & quicquid irarum in tabernaculo cõceptum est in hostium effunditur capita. Vtinam philotas quoq; intra uerba peccasset. Proinde ad id reuertar ppter quod rei sumus Amiciciam que nobis cum Philota fuit adeo non inficiar ut expetisse quoq; nos magnosq; ex ea fructus percepisse confitear. An uero Parmenionis quem tibi proximũ esse uoluisti filium omnes pene amicos tuos dignatione uincens culum a nobis esse miraris? Tu hercule si uerum audire uis rex huius nobis periculi causa es. Quis enim alius effecit ut ad Philotam decurrerent qui placere tibi uellent. Tibi ab illo traditi ad hunc gradũ amicicie tue ascendimus. Is apud te fuit cuius & grã expetere & iram timere poscemus. Si non prope modum tuo uerberatu ei omnes te preeunte iurauimus eosdem nos inimicos amicosq; habituros esse quos tu haberes. hoc sacramento pietatis astricti ad uersaremur scilicet quem tu omnibus preferebas. Igitur si hoc crimen est: paucos innocentes habes.

Imo hercule neminē. Omnes enim philote amici esse uolebant: Sed totidem quot uolebant esse nō poterant. Ita si a consciis amicos non diuidis: ne ab amicis quidem separabis illos qui idem esse uoluerūt. Quod igitur conscientie affertur indicium ut opinor quia pridie familiariter & sine arbitris locutus est nobiscum. At ego purgare nō possem si pridie quicquid ex uetere uita ac more mutassem. Nunc uero sicut omnibus diebus: illo quoque qui suspectus ē fecimus Consuetudo diluet crimen. Sed equos Antipharani non dedimus. & pridie quā philotas detectus est hec mihi cum Antipharane res erat. Qui si nos suspectos facere uult quod illo die equos nō derimus: semetipsum quod eos desiderauerit purgare nō poterit. Anceps crimen est enim inter retinentē & exigentē nisi quod melior est causa suū nō tradentis quā poscentis alienum. Ceterum rex equos decem habuit. Equibus Antipharanes octo iam distribuerat his qui amiserant suos. Omīno duos ipse habebam quos cum uellet abducere homo superbissimus iniquissimusque: nisi pedes militare uellem retinere cogebar. Nec inficiar eo liberi hominis animo locutum esse me cū ignauissimo & hoc unū militie sue usurpante ut alienos equos pugnaturis distribuat. Huc enim malorum uentum est ut uerba mea eodem tempore & Alexandro excusē & Antipharani. At hercule mater de nobis inimicis tibi scripsit. Vtinā prudentius esset sollicita pro filio & non inanes quoque spes anxio animo figuraret. Quare enim nō ascribit metus sui causam. Denique non ostendit auctorem quo facto dicto uel nostro mota tam trepidas tibi litteras scripsit. O miseram conditionē cui forsan nō periculosius

lib. 5
est tacere q̄ dicere. Sed utcunq; casura res est, malo
tibi defensionem meam displicere q̄ causam. Agnos-
ces autem que dicturus sum. Quippe meministi cū
me ad perducendos ex macedonia milites mitteres:
dixisse te multos integros iuvenes ī domo tue matris
abscondi. Precepisti igitur mihi ne quem preter te
intuerer. Sed detractātes militiam perducerem ad te
Quod equidem feci & liberius q̄ expediebat mihi ex-
ecutus sum imperium tuum. Horgiam, & Hegateū
& Gorgatam quorum bona opera uteris inde pduxī.
Quid igitur iniquig ē q̄ me qui si tibi non paruissē
iure daturus fui penas: nunc perire quia parui. Neq;
enim ulla alia matri persequendi nos causa est, q̄ q̄ u-
tilitatem tuam muliebri preposuimus gratie. Sex mi-
lia macedonum peditum & sexcentos equites adduxi
Quorum pars secutura me non erat si militiam de-
tractantibus indulgere uoluissē. Sequitur ergo ut
quia illa propter hanc causam irascitur nobis: tu mi-
tiges matrē quire eig nos obtulisti. Dū hec Amyn-
thas agit forte superuenerunt qui fratrem eius Pa-
lemone[m] de quo ante est dictum fugientem cōsecuti
uinctum reducebant. Infesta contio uix inhiberi po-
tuit quin protinus suo more saxa in eū iaceret. Atq;
ille sane interritus. Nihil inquit pro me deprecor
modo ne fratrum innocentie fuga imputetur mea.
Hoc si defendi non potest: meum crimen sit. Horum
ob id ipsum melior causa q̄ ego qui profugi suspectus
sum. hec elocuto uniuersa cōtio assensa est. lacrimę
deīn oībz manare ceperunt adeo in contrariū repēte
mutatis ut solū p eo eēt q̄ maxie leserat iuuenis erat
p̄mo etatis flore pubescēs. Quē iter equites tormētis
Philote turbatos alieng terror abstulerat. Desertū

enim a comitibus & hesitantem interreuertendi fu-
giendiq; consilium qui secuti erant occupauerant.
Is dum flere cepit & os suum conuerberare mestus
non suam uicem sed propter ipsum perichlantiū fra-
trum. Moueratq; iam regem non concionem modo.
Sed ut unus erat implicabilis frater. q; terribili uultu
intuens eum tum ait demens lacrimare debueras cū
equo calcaria subderes fratrum desertor & desertoꝝ
comes. Miser quo & unde fugiebas? Effecisti ut reg-
capitis accusatoris uterer uerbis. Ille peccasse se sed
grauius in fratres q̃ in semet ipsum fatebatur. Tum
uero uniuersa concio acclamationibus quibus studia
sua multitudo profiteē temperauerunt. Vna uox erat
pari emissa consensu ut insontibus & fortibus uiris
parceret rex. Amici quoq; data misericordie occasiōe
consurgunt. flentesq; regem deprecantur. Ille silentio
facto & ipse iquit Amynthā mea sentētia fratresq;
eius absoluo. Vos autem iuuenes malo beneficii mei
obliuisci q̃ periculi ur̃i meminisse. Eadem fide redite
in gratiam mecum qua ipse uobis cum reuertar. Nisi
que delata essent excusissem: ualde dissimulatio mea
superare potuisset. Sed satius est purgatos esse qui su-
spectos. Cogitate neminē absolui posse nisi qui dix-
erit causam. Tu Amynta ignosce fratri tuo. Erit
hoc similiter & mihi reconciliati animi tui pignus.
Contione deinde dimissa Polimenta uocari iubet. Lō-
ge acceptissimus Parmenioni erat proximus lateri
in acie stare solitus. Et q̃q̃ consciētia fretus in regiā
uenerat tamen ut iussus est fratres suos exhibere ad
modum iuuenes & regi ignotos ob etatem fiducia in
sollicitudinem uersa trepidare cepit. Sepiusq; nocere
posse eludentes: q̃ quibus eluserat reputans. Iam ar-

lib. 9
migeri quibus imperatum erat produxerant eos. Cū
exanguem metu Polidamanta ppi9 accedere iubet.
Submotisq; omnibus. Scelere inquit Parmenionis
om̃s pariter appetiti sumus. maxime ego ac tu. quos
amicitię specie fefellit. Ad quem persequendum pu
niendumq; Cuius quantū fidei tue credā? te ministro
uti statui. Obsides dum hoc peragis erunt fratres tui
proficiscere in mediam. & ad prefectos meos litteras
scriptas manu mea perfer. Velocitate opus est quā ce
leritate ańcedas. Noctu pueniŕ illuc te uolo. Postero
die que scripta erunt exequi. Ad Parmenionē quoq;
epistolas feres unam a me alteram Philote nomine
scriptam. Signum anuli eius in mea potestate est. Si
pater credit a filio impressum cum te uiderit nihil me
tuet. Polidamas tanto liberatus metu impensius etiā
q̃ exigebatur promittit operam. Collaudatusq; & p
missis oneratus deposita ueste quam habebat arabico
induitur. Duo arabes quorum interim coniuges ac
liberi uinculum fidei obsides apud regem erant dati
comites per deserta etiam ob siccitatem loci cameli.
Vndecio die quo destinauerāt perueniūt. Et prius q̃
ipsi nuntiaretur aduentus. rursus Polidamos uestem
macedonicam sumit: & in tabernaculum Cleandri C
ptor hic regi9 erat. Quarta uigilia puenit. Redditis
deinde litteris constituerunt prima luce ad Parmeni
onem coire. Namq; ceteri quoq; quibus litteras regis
attulerat ad eum uenturi erant. Iā Parmenioni Po
lidamanta nuntiauerant. Qui dum letatur aduentu
amici simulq; noscēdi qd rex ageret auid9 Quippe
longo interuallo nullam epistolam ab eo acceperat.
Polidamanta requiri iubet. Diuersoria regionis illi9
magnos recessus habent amēnosq; nemoribus manu

conſitis. Ea precipue regum Satraparūq; uoluptas
erat. Spaciabatur in nemore Parmenio medius inter
duces quibus erat imperatum litteris regis ut occide
rent. Agende autem rei conſtituerant tempus cum
Parmenio a Polidamāte lras traditas leger cepiſſet
Polidamas procul ueniēs ut a Parmeniōe cōſpectus
eſt uultu leticie ſpeciem preferente ad complectendū
eum occurrit. Mutuaq; gratulatione functi Polida
mas epistolam a rege ſcriptā ei tradidit Parmenio
uiculū epistolae ſoluēs qd nā rex ageret rēq; rebat. Ille
ex illis litteris cogniturum eſſe reſpondit. Quibus
Parmenio lectis rex inquit expeditionem parat in
Arachosios Strenuum hominem & nunq; caſſantē
Sed tempus ſaluti ſue tanta iam parta glorie parcere.
Alterā deinde epistolam Philote nomine ſcriptā let9
quod ex uultu notari poterat legebat. Tum lat9 ei9
gladio haurit Cleander deīde iugulū ferit. Ceteri ex
animem quoq; confodiunt. Et armigeri qui ad aditū
nemoris aſtiterāt cognita cede cui9 cauſa ignorabāt
in caſtra ueniunt. & tumultuoſo nuntio milites con
citant. Illi armati ad nemus in quo perpetrata cedes
erat coeunt. Et in Polidamas ceteriq; ei9dem noxe
participes dedantur murum circumdatum nemori e
uerſuros denuntiant. omniumq; ſanguine duci parē
turos. Cleander pōres eorū intromitti iubet. lrasq;
regis ſcriptas ad milites recitat quib9 inſidie Parme
nionis in regē. preceſq; ut ipſum uidicarēt cōtinebāt.
Igit cognita regis uoluntate nō quidē indignatio. ſed
tamē ſeditio compreſſa ē. Dilapſis plurib9 pauci remā
ſerunt qui ſaltē ut corpus ipſius ſepelire permitterēt
precabantur. Diu id negatū ē Cleandri metu ne offen
deret regē. Pertinatius deinde precantibus materiā

lib. 5
osternationis subtrahendā rat9: capite deciso truncū
humare permisit. Ad regē caput missum ē. Hic exit9
Parmeniōis fuit militie domiq; clari uiri. Multa sine
rege pspere. Rex sine illo nihil magne rei gesserat.
felicissimo regi & omnia ad fortune sue exigenti mo
dū satisfecit: Septuagita annos nat9. Iuuenis ducis
& sepe et gregarii militis munera explicuit. Acer cō
silio manu strenuus. Carus principibus uulgo militū
acceptior. Hec an ipulerint illū ad regni cupiditatē
an tā tū suspectū fecerit ambigi potest. quia Philotas
ultimis cruciatibus uict9 uera ne dixerit que facta p
bari non poterāt an falsis tormentorū petierit finē:
re quoq; recentī cum magis posset liquere dubitatū ē
Alexāder quos libere mortē Parmenionis oquestos
eē cōpererat seperādos a cetero exercitu ratus ī unū
cohortē secreuit. Ducēq; his Leonidā dedit & ipsum
Parmenioni quondā intima familiaritate cōiunctum.
fere iidē erant quos alioq; rex habuerat inuisos. Nā
cum experiri uellet militum animos admouit q; lras
ī macedoniā ad suos scripsisset si quos ipse mittebat
perlaturus cū fide traderet. Sīpliciter ad necessarios
suos quisq; scripserat que sentiebat. Aliis grauis erat
plerisq; non ingrata militia. Ita ut agentū gratias
& querētium littere excepte sunt: & qui forte tediū
laboris per lras erant questū: hanc se orsum cohort
rendere ignominie cā iubet fortitudie usurg i bello
libertatē lingua ab aurib9 credulis r̄moturg. Et cōsili
ū temerariū forsitā. q; ppe fortissimi iuuenes otumelia
irritauerāt. sicut oīa alia felicitas regis excepit. nī eis
ad bella pmt9 fuit. icitabat uirtutē & ignominie de
mēd cupido. & q; a fortia facta ī paucis lateī n̄ poterāt
Alexāder Arrioꝝ satrape cōstituto iter pronūtiari

iubet i armatos quos mutato noie Euergetes appel-
labāt. Ex quo frigore uict9q; penuria Cyri exercitū
affectū tectis & omeatib9 uiuerāt. Quīt9 dies erat ut
ineā regionē puenerat. cognoscit Sat habarzanē q; ad
Bessum defecerat. cū eqtū manu rurs9 irrupisse i Au-
licos: Itaq; Tharanū erignū cū Arthabano & An-
dronycō & sex milia grecoꝝ peditū sexcēti equites
sequebant. Ipse sexagīta dieb9 gētē Euergetaz or-
dinauit. magna pecunia ob egregiā i Cyro fidē dona-
ta. Relicto deī q; his pēssset Amedie Scriba is Da-
rii fuerat. Arachosios quoꝝ regio ad pōticum mare
ptinet subegit. Ibi exercit9 q; sub Parmeniōe fuerat
occupauit. Sex milia macedonū erāt. cū eqtib9 sex-
centis haud dubie robur oīm uiriū regis. Arachosii
dat9 Memnō p̄tor q̄tuor milib9 peditū & sexcētis
eqtib9 i p̄sidio relictis. Ipse rex nationē ne finitimis
qdē satis notā. C̄ppe nullo comertio uolētē mutuos
us9. Cū exercitu itrauit. Pādemisides appellāt agrel-
te hoīm gñus ut iter barbaros maxie icōditā. locoꝝ
asperitas hoīm quoq; ingenia durauerat. gelidissimū
septētriōis axē ex magna pte spectant. Bactrianis ab
occidēte giū cti sunt meridiana regio ad mare idicū
uergit. tuguria lateꝝ p̄mo struūt. & q̄a steris ē terre
materia i nudo ē mōtis dorso usq; ad summū edifitio
& fastigiū eodē laterculo utūt. Ceteꝝ structura lati-
or ab imo paulatī icrem̄to opis i arcti9 cogit. ad ul-
timū icarine maxie modū cohit. ibi foramiē r̄licto su-
pne lumē accipiūt. uites & arbores si que i tāto ter-
re rigō durare potuerūt. obruūt penit9. hieme d̄fossa
latēt. cū discussa a pire humū cepit: celo soliꝝ reddūt
Ceteꝝ adeo alte niues p̄mūt terrā gelu & ppetuo pe-
ne rigō d̄strictē ut ne auiū qdē fereue illi9 uestigiū

existat. Obscura celi uerig ibra q̄ lux nocti silis p̄mit
 terrā. uix ut que p̄pe sunt aspici possint. i hac tñ om̄is
 hūani cult9 solitudie d̄stitut9 exercit9: q̄cqd maloz
 tolerari pōt ptulit iopiā frig9 lassitudinē despationē.
 Mltos exaiavit rigor isolit9 niuis. mltoz adussit pe
 des plimorū oculis p̄cipue p̄nitibilis fuit. Fatigati
 q̄ppe i ip̄o gelu defitiētia corpa sternebāt. Que cum
 moueri desissent. uis frigoris ita strigebat ut rurs9 ad
 surgēdū cōniti n̄ possent. a om̄ilitōib9 torpētes exci
 tabāt. neq; aliud remediū erat q̄ ut igredi cogerē. tū
 demū uitali calore moto mēbris aliqs redibat uigor.
 Si q̄ tuguria barbaroz adiū potuerūt celeriter r̄fecti
 sunt. Sed tanta caligo erat ut edificia nulla alia res q̄
 fum9 oñderet. Illi nūq̄ ante i terris suis aduena uiso
 cū armatos repēte aspicerēt exaniati metu q̄cquid
 i tuguriis erat afferebāt ut corpib9 eoz parcere t̄orā
 tes. Rex agmē circuibat pedes iacētes quosdā erigēs
 & alios cū egre sequerēt adminiculo corporis sui exci
 piēs: nūc ad p̄ma signa nūc i mediū: nūc i ultio agmie
 itineris mltiplicato labori aderat. tādē ad loca cultiora
 puentū ē. omeatuq; largo recreat9 exercit9 simul &
 q̄ cōseq n̄ poterāt i illa castra uenerūt. Inde agmen
 p̄cessit ad caucasum mōtē c9 dorsum Asiam p̄petuo
 iugo diuidit. hic simul mare qd̄ Cyliciā subit. illic cas
 piū fretū & amnē Araxē aliaq; regiōis scythice de
 serta spectat. Thaur9 scdē magnitudis mōs cōmittit
 caucasu. a Capadocia se attollēs Cyliciā p̄terit. arme
 nieq; mōtib9 iungit. Sic iter se tot iuga uelut Syrie
 coherētia p̄petuū hñt dorsum. ex quo Asie om̄ia fere
 flumia alia i rubz alia i Caspiū mare alia i Hyrcaniū
 & Pōthiū decidūt. x & vii diez spatio Caucasum su
 pauit exercit9. Rupes i eo decē i circuitu stadia cō

plectit. In altitudine quatuor excedit. in quo unctum
Promethea fuisse antiquitas tradidit. Cōdēde in radicibus
mōtis urbis sedes electa ē. septē milibus macedonum
seniorū & p̄terea militibus quorū opa uti defisset p̄
missum in nouā urbē cōsidere. Hāc quoq; Alexandrū
incole appellauerūt. At Bessus Alexandri celeritate p̄
territus diis patribus sacrificio rite facto sicut illis gē
tibus mos ē: cū amicis. ducibusq; copiarū inter epulas
de bello cōsultabat. Graues mero suas vires extolleret
Hostiū nūc temeritatē nūc paucitatē sp̄nere incipit
Precipue Bessus ferox uerbis. & parto p̄ scelus regno
sup̄bus ac uix potēs mētis dicens ordit: secordia Darii
creuisse hostiū famā. Occurrisse sed in Cylicie angustis
tissimis faucibus cū retrocedēdo posset p̄ducere incautos
ad loca nature situ tot fluminibus obiectis tot montiū
latebris inter quas deprehensū hostis ne fuge quā
ne dū resistēdi occasionē fuerit habiturus. Sibi placere
in Sogdianos recedere Oxū amnē uelut murū obiecturū
hosti: dū ex finitimis gētibus ualida auxilia occurrerēt.
Vētuos autē Chorasimos & Dacas Sagasq; & Indos. & ultra
Thanaim amnē colētes scythas. quorū neminē adeo humilē
ēē ut humeri eorum possent macedonis militis uerticē
equare. Cōclamāt temulenti hāc sententiā salubrē esse.
Et Bessus circūferri merū largitus iubet debellaturus sup̄ mēsam Alexandrum.
Erat in eo cōuiuio Chobares natione medus sed magice
artis si mō ars ē non uanissimi eorum ludibrium. magis
professione quā sciētia celebris. Is cū p̄fat⁹ esset scire se
seruo utiliq; ēē parere dicto quā afferre cōsiliū. cū illos
quā pareāt idē quod ceteros maneat. quā uero sua deāt.
ppriū sibi periculū poculū quod hēbat in manu tradidit.
Quo accepto Chobares natura iqt mortaliū

lib. 4
hoc quoque noie praua & sinistra dici pōt q̄ i suo q̄sq̄
negotio hebetior ē q̄ i alieno. Turbida sunt consilia
eorū q̄ sibi suadent. obstat metū aliis cupiditas nōnūq̄
naturalis eorū que cogitaueris amor. Nā i te superbia
nō cadit. Expt̄ es utrūq̄ qd̄ ipse reperis aut solū aut
optimū dicere. Magnū onus sustines capite regium
insigne. hoc autē moderate pferēdū est. aut quod abho
minor i te ruet. Cōsilio nō īpetu opus ē. Adicit deīn
qd̄ apud Battrianos uulgo usurpabāt Canes timidū
uehemētis latrare q̄ mordere. Altissima queq̄ flumi
na minimo sono labi. Que inserui ut qualiscūq̄ inter
barbaros potuit eē prudētia traderetur. In his audiē
tiū expectatiōē suspēsā dederat. Tū cōsiliū apit
utilius Bessō q̄ grati. In uestibulo inquit regie tue
uelocissimus cōsistet rex. Ante ille agmē q̄ tu mēsā
istā mouebis. Nūc a Thanai exercitū accersis. flumīa
oppones. Scilicet qua tu transiturus hostis seq̄ nō
pōt. Iter utriq̄ cōmune est uictori tuti. Licet stre
num metū putes eē uelocior tū ē spes. Quin ualidio
ris occupas grām dedisq̄ te? Vtūq̄ cesserit: meliorē
fortunā dedit q̄ hostis habiturus. Alienū habes reg
nū. quo facilius eo careas. Incipies forsītā iustus eē rex
cū ipse fecerit qui tibi & dare potest regnum & eripe
Cōsiliū habes fidele. quod diutius exequi supuacū
ē. Nobilis equus umbra quoq̄ uirge regit. Ignauus ne
calcarī quidem concitari potest. Bessus & ingenio &
multo mero ferox adeo exarsit ut uix ab amicis quo
minus occideret eum. (Nam strinxerat Acinacem ni
contineretur.) Certe cōuiuio p̄siliit haud quāq̄ potēs
mētis. Chobares inter tumultum elapsus ad Alexan
drum transfugit. Octo milia Battrianorū habebat ar
mata Bessō. Qui q̄diu ppter celi intēperiem Indiam

potius macedones petitorios crediderant obedientes
imperata fecerunt. Postq̃ Alexādrū aduētare cōptū
ē in suos quisq; uicos dilapsi Bessum reliquerunt. Ille
cū clientū manu qui nō mutauerant fidē Oxo amne
supato exustisq; nauigiis quibus trāsierat. ne hisdem
hostis uteretur: nouas copias ī sogdianis cōtrahebat.
Alexander Caucasum quidē ut supra dictum est trās
ierant. Sed iopia frumenti quoq; ppe ad famē uentū
erat. succo ex Sefena exp̃sso haud sec9 q̃ oleo arctus
perungebāt. Sed huius succi ducenis quadragenis de
nariis amphore singule Mellis denariis trecētis & q̃
dringentis uini extimabant. Tritici nihil aut admo
dū exiguum reperiebat. Syros uocabāt barbari quos
ita solerter abscondunt ut nisi q̃ foderūt īueniri nō
possent. In his condite fruges erāt. In quarū penuria
milites flauiali pisce & herbis sustinebant. Itaq; hec
ipsa alimēta defecreāt cum iumēta qbus onera porta
bāt cedere iussi sunt. Horū carne dū in Battrianos
peruētū traxere uitā. Battriane terre multiplex & ua
rianatura est. Multa arbor & uitis largos mitesq;
fruct9 alit. Solū pingue crebri fontes rigāt. Que mi
tiora sunt: frumento cōserunt. Cetera armētorū pa
bulo cedūt. Magnā deinde partē eiūsdē terre steriles
harene tenēt. Squalida succitate regio nō hominē nō
frugē alit. Cum uero uēti a pōthico mari spirant q̃
quid sabuli in cāpis iacet conuehūt. Quod ubi cumu
latū est. magnorū colliū speties ē. omniaq; p̃stini ite
neris uestigia intereūt. Itaq; qui transeūt campos na
uigantium modo noctu sidera obseruant ad quorum
cursum iter dirigāt. & ppe modū clarior est noctis
umbra q̃ lux. Ergo interdiu in uia est regio. quia nec
uestigiū qd sequāt iterueniūt. & nitor siderū caligie

lib. 6
abscondit. Ceterum si quos ille uetus q a mari exoritur.
dephedit harene obruit. Sed qua mitior terra est ingens
hoim & equorum multitudo gignitur. Itaque Battriani equi
tes. xxx. m. expleuerat. Ipsa Battria regionis eius caput
sita sunt sub monte Parapanis. Battria amnis preterit
menia. Is urbi & regioni dedit nomen. hic regi statua
hanti nuntiatur ex grecia Peloponnesium laconumque defectio
Non dum enim uicti erant cum proficisceretur tumultus eius
initia nuntiaturi. Et alius presens terror affertur Scy
thas qui ultra Thanaim amnem colunt aduolare Bello
ferentes opem. Eodem tempore que ingente Ariorum
Thauron & erignus gesserat perferunt. Commissum
prelium erat inter macedonas Ariosque. Transfuga
Sathabarzanes Barbaris preerat. Qui cum pugna
segnem utrimque equis uiribus stare uidisset in primos
ordines adequitauit: demptaque galea inhibitis qui te
la iacebant. si quis uiritim dimicare uellet prouocauit
ad pugnam. nudum se caput in certamine habitum.
Non tulit superbiam barbari dux exercitus illius gra
uis quidem etate sed & animi ut corporis robore nulli
iuuenum posset ferendus. Is galea dempta canitiem ostē
tans uenit inquit dies quo aut uictoria aut morte ho
nestissima quales amicos & milites Alexander habeat
ostendam. Nec plura elocutus equum in hostem egit.
Crederes ipsam ut acies utraque tela cohiberet perire
certe recesserit. dato libero spatio itenti in euentum non duorum
modo sed et sue sortis. Quippe alienum discrimen secuturi.
pro barbarum emisit hastam. quam Erignus modica decli
natione capitis euitauit. atque ipse infestam Sarissam equo
calcaribus concitato in medio barbari guttur ita fixit
ut per crucem eminere. precipitatus ex equo barbarus ad
huc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex uulnere

hastam rursus i os dirigit. Sathabarzanes manu cō-
plexus quo maturius interiret: ictum hostis adiuuit
Et barbari duce amisso quē magis necessitate q̄ spō-
te secuti erāt tūc haud imemores meritoꝝ Alexandr
arma Erigno tradunt. Rex his quidē letus de Spac-
thanis haud quaꝫ securus magno tñ animo defectū
eorū tulit dicens nō ante ausos cōsilia nudare q̄ ipm
ad fines Indie peruenisse cognouissent. Ipse Bessum
persequēs copias mouit. Cui Erignus spolia barbari
ceu opimū belli decus preferens occurrit. Igit̄ Bat-
trianorum regione Arthabano tradita: sarcinas &
impedimenta ibi cum presidio reliquit. Ipse cum expe-
dito agmine loca deserte Susaniorum itrat nocturno
itinere exercitum ducens. Aquarum ut ante dictum
est penuria prius desperatione q̄ desiderio bibendi si-
tim accēdit. per quadraginta stadia nec modic⁹ qdē
humor existit Harenas uapor estiuī solis accendit.
Que ubi flagrare ceperunt haud secus q̄ continenti
incendio cuncta torrentur. Caligo deinde immodico
terre feruore excitata lucem tegit. Camporumq; nō
alia q̄ uasti & profundi equoris speties ē. Nocturnū
iter tollerabile uidebatur. q̄a rore & matutino frigōr
corpa leuabant. Ceter⁹ cū ipa luce estus exorīt omnē
q̄ naturalem absordet humorē siccitas: ora uisceraq;
penit⁹ urūtur. Itaq; primum animi deinde corpora
deficere ceperūt. Pigebat & consistere & progredi.
Pauci a peritis regiōis admoniti ppararūt aqua. Hec
paulisp̄ siti rep̄ssit. Deinde crescēte estu: rurs⁹ deside-
riū humoris accēsum ē. Ergo qcqd uini oleiq; erat
hoib⁹ igerebat. Tātaq; dulcedo bibēdi fuit: ut i poste-
rū sitis n̄ timereēt. Graues deinde auide hausto hūore
non sustinere arma non ingredi poterāt. & felitiores

lib. 6.
uidabantur quos aqua defecerat cum ipsi sine modo
infusam uomitu cogarentur egerere. Anxium regē
tentis malis circumfusi amici ut meminisse orabant
animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis
exercitus esse. Tum ex his qui processerant ad capi-
endum locum castris duo occurrunt utribus aquam
portantes ut filiis suis qui in eodē agmine eē & egre
pati sitim non ignorabant occurrerent. Qui cum in
regem incidissent alter ex eis utre resoluta uas quod
simul ferebat implet porrigens regi. Ille accepit p-
contatus quibus aquam portarent filiis ferre cognos-
cit. Tūc poculo pleno sicut oblatum est reddito nec
solus inquit bibere sustineo. nec tā exiguum diuidere
omnib9 possum. uos currite & liberis uris qđ ppter
illos attulistis date. Tandē ad flumen Oxum ipse pue-
nit. prima fere uespera. Sed exercit9 magna pars non
potuerat cōsequi. In edito mōte ignes iubet fieri ut
hi qui egre sequebantur. Haud procul castris ipsos ab-
esse cognoscerent. Eos aut qui primi agminis erant
mature cibo ac potiōe firmatos implere alios utres a-
lios uasa quib9 cum aqua portari posset: iussit. ac suis
opē ferre. Sed qui intēperātius hauserant intercluso
spiritu extincti sunt. Multoq; maior horū numerus
fuit: q̄ ullo amiserat prelio. At ille toracē adhuc indu-
tus nec ante cibo refect9 aut potu. q̄ ueniebat exer-
cit9 cōstitit: nec ante ad curandum corp9 recessit q̄
pterierāt q̄ agmē sequebāt. Totāq; eā noctē cū mag-
no ai metu ppetuis uigiliis egit: nec postero die leti-
cor erat q̄a nec nauigia hēbat: nec pons erigi poterat
circū amnē nudo & materia maxie sterili. Cōsiliū igit
quod unū necessitas subiecerat inuit. utres q̄ p̄imos
strametis refectos diuidit. His icū bētes trāsnatauere

amnē. quicq; p̄mi trāsierāt ī statioē erāt dū traicerēt
ceteri. hoc mō sexto demū die in ulteriore ripa totū
exercitū exposuit. Iāq; ad p̄sequēdū Bessum statue-
rat p̄gredi. cū ea que ī Susianis erāt cognoscit. Spy-
thamenes erat īter oēs amicos p̄cipuo honore cult⁹
a Besso. Sed nullis meritis p̄fidia mitigari pōt. Que
tū iā min⁹ ī eo inuisa eē poterat q̄a nihil ulli nephas
tū ī Bessum īterfectores regis sui uidebat. Titulus
facinoris spetios⁹ p̄ferebat uicta Darii. Sed fortu-
nā nō scel⁹ oderat Bessi. Nāq; ut Alexād xū flumen
Oxū supasse cognouit Dathasernē & Cathenē quib⁹
a Besso maxia fides habebat ī societate cogitate rei
asciuit. Illi p̄mpt⁹ adeūt q̄ rogabant. Assumptisq;
octo fortissimis iuuenib⁹ talē dolū itēdūt. Spythame-
nes pegit ad Bessum. & remotis arbitris operisse ait
se īsidiari ei Dathasernē & Cathenē ut uiuū Alex-
andro traderēt agitātes. a semet occupatos eē uictos
teneri. Bess⁹ tāto merito ut credebatur obligat⁹ parti
grās agit. partī auid⁹ explēdi supplitii adduci eos iu-
bet. Illi manib⁹ sua spōte religatis a participib⁹ osili
trahebāt. Quos Bess⁹ truci uultu itūes cōsurgit ma-
nib⁹ n̄ tēpatur⁹. Atq; illi simulatiōe omissa circūsi-
tūt eū & frustra repugnātē uiciūt direpto ex capite
regni īsigni lacerataq; ueste quā spoliis occisi regis
iduerat. ille deos sui sceleris ultores adeē oēs q̄ adiecit
n̄ Dario īquos fuisse quē sic ulciscerē ē. sed Alexād ro-
ppitios īsecutos uictoriā: sp̄ hostes īuissent. m̄stitu-
do an uindicatura Bessum fuerit īcertū ē: nisi illi q̄ uix
erāt iussu Alexādri fecisse ip̄os emētiti dubios adhuc
anī terruissent. in eqū īpositū Alexādri tradituri du-
cūt. īterī rex q̄b⁹ matura erat missio electis mō ingē-
tis fere bina talē ta eq̄ti dedit. pediti ter denarioꝝ m̄

lib. 6. 90
lia. Monitosq; ut liberos generarent remisit domum
Ceteris gratie acte q; ad reliqua bella nauaturos ope
ram pollicebantur. Dum Bessus producit peruentū
erat in paruulum oppidum Brancide eius incole erāt
Mileto quondam iussu xerxis cum e grecia rediret
transierant & in ea sede constiterant quia templum
quod Dydimon appellatur: in gratiam xerxis uiola
uerant. Mores patrii non dum exoluerant sed iam bi
lingues erant paulatim a domestico externoq; sermōe
degeneres. Magno igitur gaudio regem suscipiant
urbem seq; dedentes. Illi milesios qui apud ipsum mi
litarent conuocari iubet. uetus odium miles in Bran
cidarum gentem. proditis ergo siue iniurie siue origi
nis meminisse mallent liberum de Brancidis pmittit
arbitrium. Variantibus deinde sententiis se ipsum cō
sideraturum qd optimum factu esset ostēdit. Postero
die occurrentibus Brancidis secum procedere iubet.
Cumq; ad urbem uentum esset ipse cū expedita manu
portam itrat. Phalanx menia oppidi circuire iussa &
dato signo diripere urbem proditorum receptaculum
ipsoq; ad unum cedere. Illi inermes passim trucidāt
Nec aut comertio lingue aut supplicio cum uelamen
tis precibusq; inhiberi crudelitas potest. Tandem ut
deicerent fundamenta murorum ab imo moliuntur.
ne quod urbis uestigium extaret. Nec mora quoq; lu
cos sacros nō cedūt mō sed eē extirpāt: ut uasta soli
tudo & sterilis hum9 excuss9 eē radicib9 linquerēt.
Que si in ipsos proditoris autores excogitata essent
iusta ultio eē nō credulitas uideretur. Nūc culpā ma
iorum posterū luere qui ne uiderāt quidē miletū. ideo
& xersi non potuerant prodere. Inde processit ad
Tanaim amnem quo perductus est Bessus nō quidē

uinctus mō sed etiam omni uelamento corporis spo-
liatus. Spythamenes eū tenebat collo insertā catenā
habebat tam barbaris q̄ macedonib⁹ gratū spectar-
culum. Tum Spythamenes. Et te inquit & Darium
reges meos ultus interfectorem domini sui adduxi eo
modo captum cuius ipse fecit exemplum. Aperiat ad
hoc spectaculum oculos Darius existat ab inferis q̄
illo supplitio indignus fuit & hoc solatio dignus est.
Alexāder multum collaudatio Spythamene cōuers⁹
ad Bessum eius inquit fere rabies occupauit animum
tuum cum regem de te optime meritum pri⁹ uincire
deinde occidere uoluisti. Sed huius paricidii mercedē
falso nomine persoluisti. Ibi ille facinus purgare non
ausus regis titulum se usurpare dixit ut gentem suā
tradere ipsi posset. Qui si cessasset aliū fuisse regnū
occupaturum. Et Alexāder Oxatren fratrem Darii
quem inter corporis custodes habebat propi⁹ iussit
accedere. Traditq; Bessum ei ut cruci affixum mutila-
tis auribus naribusq; sagittis configerent barbari.
asseruarentq; corpus ut ne aues quidem contigerēt.
Oxatres cetera sibi cure fore pollicetur. Aues nō ab
alio q̄ a Cathene posse prohiberi adicit. eximiā eius
artem cupiens ostendere. Nanq; adeo certo ritu desti-
nata ferebat ut aues quoq; exciperet. Nam forsitan
tā celebri usu min⁹ admirabilis uideri ars hec posset.
Tum ingens uisentibus miraculum magniq; honori
Catheni fuit. Dona deinde omnibus qui Bessum ad-
duxerant data sunt. Ceterum supplicium ei⁹ distulit:
ut eo loco in quo Darium ipse occiderat necaretur.
Interea macedones ad petēdū pabulū i⁹posito agmīe
egressi a barbaris q̄ de p̄ximis mōtib⁹ d̄currerēt opp̄-
mūt. p̄lesq; capti sunt q̄ occisi. barbari aut captiuos p̄-

se agentes rursq in montē recesserunt. uiginti milia
latronum erant. fundis sagittisq puguam inuadunt.
Quos dum obsidet rex iter promptissimos dimicās
sagitta ictus est. Que in medio crure fixa reliquerat
spiculum. Illum quidem mesti & attoniti macedones
in castra referebant. Sed nec barbaros fefellit subduc
tus ex acie. Quippe ex edito monte cuncta prospex
erant. Itaq postero die misere legatos ad regem. quos
ille protinus iussit admitti. Solutisq fasciis magnitu
dinem uulneris dissimulans crus barbaris ostēdit. Illi
iussi considerare affirmāt nō macedones q ipsos tristi
ores fuisse cognito uulnere ipsius. Cuius si autorem
reperissent dedituros fuisse. Cum diis enim pugnare
sacrilegos tantum. Ceterum se gentem in fidē deder
superatos uulnere illius. Rex fide data & captiuis re
ceptis: gentem in deditionem accepit. Castris inde
motis lectica militari ferebatur. Quam pre se quisq e
ques pedesq subire certabant. Equites cum quibus
rex prelia inire solitus erat sui muneris id esse cense
bant. Pedites cum saucios commilitones ipsi gestare
assueuissent eripi sibi proprium officium potissimum.
cum rex gestandus esset querebantur. Rex in tanto
utriq partis certamine & sibi difficilē & preteritis
grauem electionem futuram ratus inuicē subire eos
iussit. hinc quarto die ad urbē Marupenta peruentū
ē. Septauginta stadia muro urbis cōplectit. Arx illic
eigīt muro ac p̄sidio urbis relicta p̄ximos uicos depo
pulat atq urit. Legati deīde Auloꝝ Scythaz supue
niūt liberi ex quo decesserat Cyr9. tñ i pata facturi
Iustissimos barbaroz constabat. armis abstinebāt nisi la
cessiti. libertatis modico & eq̄li usu p̄ncipib9 hūilio
res pes fecerāt. hos bēignē allocut9: ad eos se hitas q

Europam incolunt Penidam quendā misit ex amicis
qui denuntiaret his ne Tanain amnem regionis in
iussu regis transirent. Eidem mandatum ut contem-
plaretur locorum situm & illos quoq; Scythas qui
super Bosporum incolunt uideret. Condende urbis se-
dem super ripam Tanais eligeret. Claustrum etiam p
domitorum. & quos deinde adire decreuerat: Sed con-
silium distulit Sogdianorū nūtiata defectio que Bat-
trianos quoq; traxit. Septē milia equitum erāt quoq;
autoritatem ceteri sequebantur. Alexander Spitba-
menem & Cathenem a quibus ei traditus erat Bessy
haud dubius quin eorum opera redigi possent in po-
testatem. coercendo eos qui nouerant res iussit ac-
cersiri. At illi defectionis ad quam coercendam euo-
cabantur auctores uulgauerant fama Battriones eq;
tes omnes a rege ut occiderentur accersiri. Idq; im-
peratum ipis non sustinuisse tñ exequi ne iexpiable
in populares facinus admitterent. Non magis Alex-
andri seuitiam q̃ Bessi paricidiū ferre potuisse. Itaq;
sua spē iam motos metu pene haud difficulter ad
arma concitauerunt. Alexander transfugarum deser-
tione comperta Cratherum obsidere Ciropolim iubet
Ipse aliam urbē regiōis eiusdē corona capit. Signoq;
ut puberes interficerēt dato: reliqui in predā cessere
uictoris. Vrbs diruta ē: ut ceteri cladis ei9 exemplo
continerent Memaceni ualida gens obsidionē nō ut
honestiorē modo sed et ut tutiorē ferre decreuerant
Ad quoꝝ pertinaciam mitigandum rex quinquaginta
equites premisit qui dementiā regis in deditos simul
q; inexorabilem animum in deuictos ostenderēt. Illi
nec de fide nec clementia regis dubitare ipsos re-
spondent. equitesq; tendere extra munimenta urbis

lib. 4.
respondēt equitesq; tendere extra munimenta urbis
iubent hospitaliter inde exceptos grauesq; epulis &
somno intempeſta nocte adorti interfecerunt. Alex-
ander haud ſecus q̃ par erat motus urbem corona cir-
cumdedit munitiorem q̃ ut p̃mo impetu capi poſſet.
Itaq; Meleagrum & Perdicam in obſidionem iūgit.
Cyropolim ut ante dictum eſt obſidentes. Statuerat
autem parcere urbi condite a Cyro. Quippe nō aliū
gentium illarum magis admiratus eſt. q̃ hunc regem
& Semiramidem. quos & magnitudine animi & cla-
ritate eorum longe emicuiſſe credebat. Ceterum per-
tinacia oppidanorum iram eius accendit. Itaq; captā
urbem diripi iuſſit. Delectos macedōes haud iniuria
infeſtos ad Meleagrum & Perdicam redit. Sed non
alia urbs forti9 obſidionem tulit. Quippe & militum
promptiſſimi cecidere: & ip̃e rex ad ultimū periculi
uenit. Namq; ceruix eius ſaxo ita icta eſt ut oculis
caligine confuſa collaberetur ne mentis quidem cō-
poſ. Exercit9 certe uelut erepto eo ingemuit Sed in-
uictus aduerſus ea que ceteros terrent nondum per-
curato uulnere acri9 obſidioni inſtitit naturalem ce-
leritatem ira concitante. Cuniculo ergo ſuffoſſa me-
nia ingēs nudauere ſpatium per quod irrupit. uictorq;
urbem diripi iuſſit. Hic Menedemum cum tribus
milibus peditum & ottingentis equitibus Marupetā
miſit Spithamenem tranſfuga preſidio macedonum
inde deſecto muris urbis eius incluſerat ſe haud oppi-
danis conſilium defectionis approbantibus. Sequi tñ
uidebantur quia prohibere non poterant. Interim A-
lexander ad Thanaim amnem redit. & quantum ſoli
occupauerāt caſtris muro circūdedit Sexagita ſtadi-
orum urbis mur9 fuit. hanc quoq; urbē Alexandriam

appellari iussit. Opus tanta celeritate perfectum est:
ut decimoseptimo die q̄ munimenta excitata erant:
tecta quoq; urbis absoluerentur. Ingens militum cer-
tamen inter ipsos fuerat. ut suum quisq; munus. Nā
diuisum erat. Primus ostenderet. Incole noue urbi
dati captiui quos reddito pretio dominis liberauit.
Quorum posterius nunc quoq; non apud eos tam lō-
ga etate propter memoriam Alexandri exoluerunt.
At rex Scytharum cuius tum ultra Thanaum impe-
rium erat ratus eam urbem quam in ripa amnis ma-
cedones condiderant suis impositam esse ceruicibus
fratrem Captasim nomine cum magna equitum ma-
nu misit ad diruēdā eam. proculq; amne submouēdas
macedonum copias Battrianos Thanaeis a Scythis
quos Europeos uocant diuidit. Idem Asiae & Euro-
pe fines interfuit. Ceterum Scytharum gens haud
procul Thracia sita ī oriēte: ad septentrionē se uertit.
Sarmatarumq; ut quidam credidere nō finitima sed
pars est. Recta deinde regionem aliam ultra Istrū
iacētem colit. Ultima Asiae que battra sunt stringit.
habitantq; septentrioni proprie sunt. profunde inde
silue uasteq; solitudines excipiunt. Rursus que Tha-
naim & Battra spectāt humano cultu haud disparia
sunt. Primus cum hac gente non prouisum bellum
gesturus cum in conspectu ei⁹ obequitaret hostis ad
huc eger ex uulnere precipue uoce deficientis quam &
modicus cibus & ceruicis extenuabat dolor: amicos
in consilium aduocari iubet. Terrebat eum nō hostis
sed iniquitas temporis Battriani defecerant. Scythis
etiam laceffabāt. Ipse nō insistere in terra nō ī equo
uehi nō docere nō hortari suos poterat. Ancipiti picu-
lo ī plicit⁹ deos quoq; icusans querebat se iacerē segnē

lib. 6.
cuius uelocitatem nemo antea ualuisse effugere uix
suos credere non simulari ualitudinē. Itaq; post Da
rium uictum ariolos & uates cōsulere desierat. Rur
sus ad supstitutionem humanarū gentium ludibria re
uolutus Aristandrum cui credulitatem suam addix
erat explorare euentum rerum sacrificiis iubet. Mos
erat auruspiciꝝ exta sine rege spectare et que por
tenderentur referre. Interim rex dum fibris pecudū
explorantur euentus latentium rerum prius ipm cō
siderare. deinde amicos iubet ne contentione uocis ci
atricem infirmam adhuc rumperet. Ephestio Cra
therus & Eriginus erant cum custodibus in taber
naculum admissi. Discrimen inquit me occupauit
meliore hostium q̃ meo tempore. Sed necessitas an
rationē est. maxime in bello quod raro permittitur
tempe legere Defecere Battiani in quorū ceruicibꝝ
et stamus & quantū in nobis animi sit: alieno mar
te experiuntur. haud dubie fortunam si omiserimus
Scythas ultro arma inferentes contempti ad illos
qui defecerunt reuertemur. Si uero Thanaym tran
sierimus & ubiq; inuictos esse nos Scytharū perniciē
ra sanguine ostenderimus: quis dubitabit patere et
Europam uictoribus? Fallitur qui terminos glorie
nostre metitur spacio quod transitori sumus. Vnus
annis interfluit quem si transierimꝝ in europam arma
pferimus. Et quanti extimandum est dum Asiam
subigimus in alio quodāmodo orbe trophea statue
re? Et que tam longo interuallo natura diremis
sē uidetur: una uictoria subito cōmittere. At hercule
si paulum cessauerimus in tergis nostris Scyte he
rebunt. An soli sumus qui flumina transnatare pos
simus? Multa in nos metipsos recidēt quibus adhuc

uicimus. Fortuna belli artem uictos quoque docet.
Vt tribus annem traiciendi exemplum fecimus nu-
per. hoc ut Scythae imitari nesciant: Battriani do-
cebunt. Preterea unius gentis exercitus peruenit
adhuc ceteri expectant. Ita bellum uitando alemus
& quod inferre possumus accipere cogemur. Mani-
festa est consilii mei ratio. Sed an permissuri sint
mibi macedones animo uti meo dubito Quia ex quo
uulnus accepi non equo uestus sum non pedibus in-
gressus. Sed si me sequi uultis ualeo amici. Satis ui-
rium est ad toleranda ista. Aut si etiam iam adest
uite mee finis in quo tandem tempore melius extin-
guar? Hec quassa adhuc uoce subdeficiens uix pro-
ximis exaudientibus dixerat. Tum omnes amici a-
tam precipiti consilio regem deterrere ceperunt.
Eriginus maxime Qui haud sane autoritate profi-
ciens apud obstinatum animu superstitionem cuius
potens non erat rex incutere temptauit dicendo de-
os quoque obstare consilio. magnumque periculum si
flumen transisset ostendi. Intranti Exigino taber-
naculum regis Aristander occurrit tristia exta fu-
isse significans. Hec ex uate comperta Eriginus nu-
ciabat Quo inhibito Alexander non ira solum sed
etiam pudore confusus quod superstitio quam celauerat
detegebatur: Aristadrum uocari iubet. Qui ut ue-
nit intuens eum non rex inquit sed priuatus sum.
Sacrificium ut faceres mandauit: Quid eo porten-
deret? cur apud alium quam apud me confessus es? Eri-
ginus archana mea & secreta te prodente cognouit
Quem certum mehercule habeo extorum interpretem
ut metu suo Tibi autem qui sepius quam potest de-
nunciat ipse mihi indices quid extis cognoueris ne

lib. 4.
possis inficiari dixisse que dixeris. Ille exsanguis at
tonitoq; similis stabat per metum etiam uoce sup
pressa Tandemq; eodem metu stimulante ne regis
expectationem moraret Magni inquit laboris nō
irriti discrimen instare predixi. Nec me mea ars q̄
beniuolentia perturbat. Infirmiorem ualitudinis tue
uideo & quantum in uno te sit scio Vereor ne in
presenti fortune tue sufficere non possis. Rex ius
sum confidere felicitati sue ad alia sibi ad gloriam
concedere deos. Consultanti deinde cum hisdē quo
nam modo flumen transiret cum uero itez diuina
re prexerit reuersus peruenit Aristander non alias
letiora exta uidisse se affirmans Vtiq; prioribus lon
ge diuersa. Tum sollicitudinis causas apuisse. Nūc
prorsus egregie litatū est Cetez que subinde nuncia
ta sunt regi continue felicitatis rerū eius imposuerūt
labem. Menedemū ut supradictum est miserat ad ob
sidendum Spithamenem battriane defectionis autorē
Qui comperto hostis aduentu ne muris urbis inclu
deretur. simul fretus excipi posse quem uenturū sci
ebat consedit occultus. Siluestre iter aptum insidiis
tegendis erat. Ibi Dacas condidit. Equi binos ar
matos uehūt quoz inuicem singuli repente desiliūt
equestris pugne ordinem turbant. Equoz ueloci
tati par est hominū pernicias. Hos Spithamenes p
saltum circuire iussos & a lateribus & a fronte & a
tergo hosti ostendit. Menedemus undiq; inclusus
ne numero quidē par diu tamē restitit clamitans ni
hil aliud superesse locoꝝ fraude deceptis q̄ honestate
mortis solaciū ex hostiū cede. Ip̄m preualēs equus
uehebat quo sepius incuneos barbaroz effulis habe
nis euectus magna strage eos fuderat: Sed cū unum

omnes peterent multis uulneribus ex sanguis suspi-
ciens Hipsidem quendam ex amicis hortatus est ut
in equum suum ascenderet & se fuga eriperet. Hec
agentem anima defecit. corpusq; ex equo defluxit
in terram. Hipsides poterat effugere quidem Sed a-
misso amico mori statuit. Vna erat cura ne inul-
tus occideretur. Itaq; subditis calcaribus equo in me-
dios hostes se inmisit & memorabili edita pugna ob-
rutus telis est. Quod ubi uidere qui cedi superant
tumulum paulo q̃ cetera editiorem capiunt. Cecide-
re eo prelio peditum quinque milia tricenti equites.
Quam cladem Alexander solerti consilio texit mor-
te denunciata his qui ex prelio aduenerant si acta
uulgassent. Ceteri cū aīo disparē uultum diutius fer-
re non posset in tabernaculum super ripam fluminis
de industria locatum secessit. Ibi sine arbitris sin-
gula animi consulta pensando: noctem uigiliis extra-
xit sepe pellibus tabernaculoꝝ alleuatis ut conspi-
ceret hostium ignes e quibus cōiectare poterat q̃n-
ta hominum multitudo esset. Iamq; lux appetebat
cum toracē indutus procedit ad milites tum primū
post uulnus proxime acceptum tanta erat apud eos
ueneratio regis ut facile periculi quod horrebant co-
gitationem p̃sentia eius excuteret. Leti ergo & ma-
nantibus gaudio lacrimis consalutant eum. Et qđ
ante recusauerant bellū feroces deposcūt. Ille se ra-
tibus equitem phalangemq; portaturū esse p̃nun-
ciat. Super utres iubet natate leuiter armatos Plu-
ra nec dici res desiderauit nec res dicere per uali-
tudinē potuit. Ceteri tanta alacritate militū rates
inuecte sunt ut in triduū ad duodecim effecte sint
Iamq; ad transeundū omnia aptauerant. cū legati

lib. 5
Scytharū uiginti more gentis per castra equis ue
cti nunciare iubent regi uelle ipsos ad eū mandata
pferre Admissi in tabernaculo iussiq; desiderare in uul
tum regis defixerant oculos. Credo quis magnitudi
ne corporis animū extimantibus modicus animus
haud quāq; fame par uidebatur. Scythis autē non ut
ceteris barbaris rudis & inconditus sensus est Qui
dā eorū sapientiam quoq; capere dicūt quantācūq;
gens capit semper armata. Siqua locutos esse apd
regem memorie proditū est: abhorrēt forsitan mo
rib9 nostris & tempora & ingenia cultiora sortitis
Sed ut possit oratio eorū sperni tamē fide nostra nō
debet. Que ut cumq; sunt tradita incorrupta pfe
remus: Igitur unū ex his maximū natū ita locutum
accepimus. Si dii habitū corporis tui auuiditate ani
mi parem esse uoluissent: orbis te non capet Alte
ra manu orientē altera occidentem cōtingeres. Et
hoc affecutus scire uelles ubi tantī numinis fulgor cō
deretur: Sic quoq; concupiscis que non capis. Ab
Europa petis Asiam Ex Asia transis in Europam
Deinde si humanū genus omne supaueris cū siluis
niuib9 & fluminibus ferisq; bestiis gesturus es bel
lum: Quid tu ignoras arbores maximas diu cresce
re una hora extirpari? Stultus est qui fructus earū spe
ctat altitudinē non metitur Vide ne dum ad cacumē
puenire contendis: cum ipsis ramis quos cōmphe
deris decidas. Leo quoq; aliquā minimarū auū pabu
lum fuit: & ferrū rubigo cōsumit. Nihil tam firmū
est cui periculū non sit etiā ab inualido Quid nobis
tecum est? Nunq̃ terram tuam attigimus. Qui sis
unde uenias licet ne ignorare in uastis siluis uiuenti
b9? Nec seruiū ulli possum9 nec impare desideram9

Dona nobis data sunt C ne scytharū gentem igno-
res Iugum boues et aratrū sagitta hasta patera his
utimur et cum amicis et aduersus inimicos. fruges
amicis damus boum labore quesitas Patera cum his
dem uinū diis libamus. Inimicos sagitta eminus ha-
sta cominus petimus. Sic Scythie regem & postea
Persarum medorūq; supauimus. patuitq; nobis iter
usque in Egyptum. At tu qui te gloriaris ad latro-
nes persequēdos uenire: omniū gētium quas odisti
latro es. Lydiam cepisti Syriam occupasti Perside
tenes Bactrianos habes in potestate Indos petisti.
Iam etiā ad pecora nostra auaras & instabiles ma-
nus porrigis. Quid tibi diuiciis opus est que te ex-
urire cogunt? Primus omniū facietate parasti fa-
mē ut quo plura haberes acrius que nō habes cupe-
res. Non succurrit tibi q̄ diu circum Bactra hereas.
dum illos subigis Sogdiani bellare ceperunt. Bellū
tibi ex uictoria nascit̄. Nam ut maior fortiorq; sis
q̄ quisq; tamē alienigenam dominū pati nemo uult
Transi modo Thanaym scies q̄ late pateat nunq̄
tamē consequeris Scythas. Paupertas nostra uelo-
locior erit q̄ exercitus tuus qui predam nationū ue-
hit. Rursus cum procul abesse nos credes uidebis
in tuis castris. Eadem enim uelocitate & sequimur
& fugimus. Scitharū solitudines grecis eē puerbīs
audio. Claudant nos deserta & humāo cultu uacua
magis q̄ urbes. Opulentos agros sequimur. Proin-
de fortunā tuam pressis manibus tene. Lubrica ē
nec in uita teneri pōt. Salubre q̄siliū sequēs q̄ p̄ns
tempus ostendit melius. Impone felicitati tue fre-
nos facilius illam reges. Nostri sine pedibus dicūt
esse fortunā que manus & pennas tm̄ habet Cum

lib. 9
manus tñ porrigit pñas quoq; compñendere De
niq; si deus es: tribuere mortalibus beneficia debes
non sua eripere. Sin autē homo es: id quod es sem
per esse te cogita. Stultum est eoꝝ meminisse pp
ter que tui obliuiscaris. Quibus bellum non intule
ris bonis amicis poteris uti. Nam & firmissima est
inter pares amicitia. Et uidentur pares qui non fe
cerunt inter se periculū uirium. Quos uiceris ami
cos tibi esse caue ne credas. Inter dominū & seruū
nulla amicitia Etiam in pace belli tamē iura seruāt
Iurando gratiam scy thas seruare ne credideris. Co
lendo fidem iurant. Grecoꝝ ista cautio est qui fata
cōsignant & deos inuocant. Nos religionem in ipsa
fide nouimus Qui non reuerent̃ homines fallūt de
os. Nec tibi amico opus est de cuius beniuolentia
dubites. Ceteꝝ nos & Asie & Europe custodes ha
bebis. Battrā nisi diuidat Tanais cōiungimus ultra
Thanaim & usq; ad Traciam. Collibus Tracie ma
cedoniam cōiunctam esse fama fert. Vtriq; imperio
tuo finitimos hostes an amicos uelis esse considera?
Hec Barbarus. Contra rex fortuna sua & consiliis
suoꝝ se usurū esse respondet. Nam & fortunā cui
confidat & consilium suadentium ne quid temere &
audaciter faciat secuturū. Dimissisq; legatis in ppa
ratas rates exercitum imposuit In proris clippeatos
locauerat iussos in genua subsidere quo tutiores es
sent aduersus ictus sagittarū. Post hos qui tormen
ta intenderēt stabant. & ab utroq; latere & a fron
ta circūdati armati Reliq; qui post tormēta cōstite
rant remigē lorica indutū scutoꝝ testudine armati
p̃tegebāt. Idē ordo in illis quoq; ratibꝯ qui equitē
uehebāt seruatus est. Maior pars a puppi nantes

equos loris trahebāt. At illos quos utres stramēto
repleti uehebant obiecte rates tuebant. Ipse rex cū
delectis primus ratē soluit & in ripam dirigi iussit
Quis scitbe admotos ordines equitū in primo ripe
marigine opponūt ut ne applicari quidē terre rates
possent. Ceterū p̄ter hanc spēm ripis p̄sidentis ex
ercitus ingens nauigantes terror inuaserat. Namq;
cursum gubernatores cū obliquo flumīe impellerēt
regere non poterant. uacillantesq; milites & ne ex
cuterent solliciti nautarū ministeria turbauerant:
Ne tela quidē conati uibrare poterant cum prior
standi sine periculo q̄ hostem incessendī cura esset.
Tormēta salutī fuerūt quibus incōfertis ac temere
se offerētes haud frustra excussa sunt tela. Barbari
quoq; ingentē uim sagittarū infudere ratib⁹. Vixq;
ullum fuit scutū quod non plurib⁹ simul spiculis p̄
foraret. Itaq; terre rates applicabant cū acies cli
peata cōsurgit & hastas certo ictu ut poterat libero
nixu inmittit e ratibus. & ut territos recipientesq;
equos uidere alacres mutua adortatione in terram
desilire. Turbatis acriter pedem inferre ceperunt
Equitū deinde turme. que frenatos habebant equos
p̄fregere barbarorū aciem. Et interim ceteri agmīe
dimicantiū tecti aptauere se pugne. Ipse rex quod
uigoris ergo adhuc corpori deerat animi firmitate
supplebat. Vox exhortantis nō poterat audiri non
dum bene obducta cicatrice ceruicis. Sed dimican
tem cūcti uidebāt. Itaq; ipsi qui ducū fungebantur
officio aliusq; aliū adhortati in hostē salutis imemo
res ruere ceperūt. Tū uero nō ora nō arma nō cla
morē hostiū barbari tolerare potuerūt Omnesq;
effusis habenis (Namq; equestris acies erat) ca/

lib. 4.
pessunt fugam. Quos rex quā uexationem inualidi
corporis pati nō poterat per triginta stadia tamen
insequi p̄seuerauit. Iamq; linquēte animo suis prece
pit ut donec lucis aliquid sup̄esset: fugientiū tergis
inhererēt. Ipse exhaustis et animi uiribus castra re
petit reliquū substitit. Transierant iam liberi p̄ris
terminos quorū monimēta lapides erāt crebris inter
uallis dispositi. Arboresq; p̄cere quaz stipites bede
ra contexerat. Sed macedones ira longius peruexit
Quippe media fere nocte in castra redierūt multis
interfectis pluribus captis equosq; mille & octingē
tos abegere. Ceciderūt autē macedonū equites sexa
ginta Centū fere pedites saucii fuerūt. Hec expedi
tio deficientē magna ex parte Asiā fama tam oportu
ne uictorie domuit. Inuictos esse Scythas cre
diderant. Quibus fractis nullam gentē macedonū
armis parē esse cōsistebant. Itaq; Sage misere lega
tos qui pollicerent gentē impata facturam. Moue
rat eos regis non uirtus magis q̄ clemētia indeuic
tos. Scythas quippe captiuos om̄s sine precio remi
serat ut fidem faceret sibi cū ferocissimis gentiū de
fortitudine nō de ira fuisse certamen: Benigne igit
exceptis Sagaz legatis comitem Escipinem dedit
adhuc admodū iuuenem etatis flore conciliatū sibi
Qui cū specie corporis equaret Ephestionē lepore
haud sane uirili par nō erat. Ipse Cratbero cū ma
iore parte exercitus modicis itineribus sequi iusso
ad Maracanta urbē ex qua Spithamenes audito ei
us aduentu Battia pfugerat. Itaq; quadriduo rex
longū itineris spaciū emensus puenit ad eum locum
in quo Menedemo duce duo milia peditū & tricē
tos equites amiserat. Horū ossa tumulo contegi ius

sit & in ferias more patrio dedit. Iam Cratherus cum
phalange subsequi iussus ad regem puenerat. Itaque ut
omnes qui defecerant pariter belli clade premerentur
copias diuidit: utrique agros & interfici puberes iussit
Sogdiana regio maiore ex parte deserta est. octua-
ginta fere stadia in latitudinem uaste solitudines tenet
Ingens spatium recte regionis est per quam amnis
Polythimetus uocant incole fertur Torrentem cum
ripe intenuem alueum cogunt. Deinde caterna accipit
& sub terram rapit. Cursus absconditi initium est
aque meatus sonus. Cum ipsum solum sub quo tantus
amnis fluit ne modico quidem refudet humore. Ex
captiuis Sogdianorum ad regem triginta nobilissi-
mi corporum robore eximio perducti erant. Qui per
interpretem cognouerunt iussu regis ipsos ad suppli-
cium tradi. Carmen letantium modo canere tripudisque
& lasciuioris corporis motu gaudium quoddam animi
ostentare ceperunt. Admiratus est rex tanta magni-
tudine animi oppetere mortem Reuocari eos iussit.
Cum tam effuse leticie cum supplicium ante oculos ha-
beret requireres. Illi si ab alio occiderentur tristes mo-
rituros fuisse respondet: Nunc a tanto rege uictore
omnium gentium maioribus suis redditos honestam mor-
tem reddentes quam fortes uiri uoto quoque expeterent
carminibus sui moris leticiaque celebraret. Tum rex
admiratus magnitudinem animi quero itaque inquit an
uiuere ueltis non inimici mihi cuius beneficio uictu-
ri estis. Illi nunquam inimicos ei sed bello lacessitos ho-
stes fuisse respondet. Siquis ipsos beneficio quam iniu-
ria expiri malit: certaturos fuisse ne uincerentur of-
ficio. Interrogatus quo pignore fide obligaturi
essent: uitam quam acciperent pignori futuram esse dixit

lib. 4.
rūt. reddituros quācumq; repetisset nec pmissum fe-
sellerunt. Nam qui remissi domos erant fide cōtinu-
ere populares quatuor inter custodes corporis retēti
nulli macedonū in regē caritate cesserūt. In Sog-
dianis Peucolao cum tribus milibus peditū. Neq;
enī maiore p̄sidio indigebat. Obattra puenit. Inde
Bessum Ebatana duci iubet īterfecto Dario penas
capite p̄soluturū. Hīs dē fere diebus Ptolomeus &
Menidas peditū tria milia & eq̄tes trecētos addux-
erūt militaturos mercede. Alexander quoq; ex Ly-
cia cū pari numero peditū & quingentis equitibus
uenit. Totidē ex Syria Asclepiodoꝝ sequebantur.
Antipater grecoꝝ octo milia in quis sexcēti equites
erant miserat. Itaq; exercitu aucto ad ea que defecti-
one turbata erant cōponēda p̄cessit. interfectis cō-
sternationis auctoribus quarto die ad flumē oxum
puentū est. hic q̄a limū uehit turbidū semp & insa-
lubris ē potui: Itaq; puteos miles cepat fodere nec
tū humo alte egesta existerat hūmor. tū in ipso ta-
bernaculo regis cōspectus ē fons. quē q̄a tarde nota-
uerāt subito extitisse finxerūt. Rexq; ip̄e credi uo-
luit deoꝝ donū id fuisse. Supatis deinde omnibus
Occho & Oxo ad urbē Marganiā puenit. circa eā
sex oppidis q̄dēdis electa sedes est. Duo ad meridiē
uersa quatuor spectātia orientē modicis inter se sta-
diis distabāt ne p̄cul repetendū esset mutuū auxiliū
Hec oīa sita sunt in editis collibꝫ tū uelut freni do-
mitaꝝ gentiū. h̄ originis sue oblita seruiūt q̄bꝫ im-
pauerūt Et cetera q̄ dē pacauerat rex Vna erat pe-
tra quā Arimazes sogdianis triginta milibꝫ armatoꝝ
optinebat alimētis q̄ tātē mltitudini ul' p̄ biē-
niū suppeterēt Petra ī altitudie triginta eminet stadia

Centū & quinquaginta cōplectit̃ undiqꝫ abscissa &
abrupta: semita panguſta aditur. In medio altitu-
dinis ſpacio habet ſpecū cuius os artum & obſcurū
eſt. Paulatim deinde ulteriora pandunt̃. Vltima eē
altos recessus habēt. fontes per totū fere ſpaciū
manant. Equibus collate aque per prona mōtis flu-
men emittūt. Rex loci difficultate ſpectata ſtatu-
rat inde abire Cupido deinde inceſſit naturā quoqꝫ
fatigādī. Prius tamē q̃ fortunā obſidionis expiret
Cophanꝫ Arthabani hic filius erat ꝑmiſit ad bar-
baros qui ſuaderet ut dederēt rupem. Arimazes lo-
co fretus ſuperbe multa reſpondit. Ad ultimum an
Alexander eē uolare poſſit interrogat. Que nūcia
ta regi ſic accendere animū ut adhibitis cū quibus
conſultare erat ſolitus indicaret barbari inſolentiā
eludentis ipſos quia pennas non haberent. Se autē
proxima nocte effecturum ut crederet macedones eē
uolare. Trecentos inquit ꝑm̃tiſſimos ex ſuis quiſqꝫ
copiis perducite ad me qui per calles & pene inui-
as rupes domi pecora agere conſueuerint. Illi pre-
ſtantes & leuitate corporū & ardore animoz ſtre-
nue adducunt. Quos intuens rex uobis cum inquit
o iuuenes & mei equales urbium inuictaz ante me
munimenta ſuperaui. Montiū iuga ꝑemni niue ob-
ruta emenſus ſum. Anguſtius cilicie intraui. Inde
ſine laxitudine uim frigoris ſum ꝑpeſſus. & mei do-
cumenta uobis dedi & ueſtra habeo. Petra quā ui-
detis unū aditū habet quem barbari obſident. cete-
ra negligunt. Nulle uigilie ſunt niſi que caſtra no-
ſtra ſpectant. Inuenietis uiam ſi ſolenter rimati
fueritis aditus ferentis ad cacumen. Nihil tam al-
te natura conſtituit quo nirtus non poſſet eniti.

lib. 6.
experiendo que ceteri desperauerunt. Asiam habemus in potestate. Euadite in cacumen quod cum ceperitis candidis uelis signum mihi dabit. Ego copias admotis hostem in nos a uobis auertam. Premium erit qui primus occupauerit uerticem talenta decem. Vno minus accipiet qui proximus ei uenerit. Eademque ad decem homines seruabitur portio. Certum autem habeo uos non tantum liberalitatem intueri meam quam uoluntatem. His animis regem audire ut iam cepisse uerticem uiderentur. Dimissi que cuneos ferreos quos inter saxa defigerent ualidasque funes parabant Rex circumuectus petram qua minime asper pruptus aditus uidebatur secunda uigilia quod bene uerteret iubet ingredi. Illi alimentis in biduum sumptis gladiis modo atque hastis armati subire ceperunt. Ac primo pedibus ingressi sunt. Deinde ut ad prupta uentum est alii manibus eminentia saxa complexi leuauere semet: alii adiectis funum laqueis euasere. Quibus cum cuneos inter saxa defigerent gradus subinde quis insisterant deficiebant. Diem inter metum laboremque consumpserunt. Per aspera et nixi duriora restabant. & crescere altitudo petre uidebatur. Illa uero miserabilis erat facies cum hi quos instabilis gradus fefellerat ex precipiti deuoluerent mox eadem in se pacienda alieni casus ostendebat exemplum. Per has tamen difficultates enituntur in uerticem montis omnis fatigatione continuati laboris affectu quidam multati parte membroque. Pariterque eos & nox & somnus opprimit stratis passim corporibus in uis & asperis saxorum piculi stantis oblitus in lucem quieuerunt. Tandemque uelut ex alto sopore excitati occultas subiectasque ipsius ualles rimantes ignari in qua parte

petre tanta uis hostium condita esset fumū specui
intra se ipsos reuolutum notauerūt ex quo intellectū
illam hostiū latebram esse. Itaq; hastis imposuere
quod cōuenerant signū totoq; numero duos & tri
ginta in ascensu interisse cognoscunt. Rex nō cu
pidine magis potiundi loci q̄ uice eorū quos ad tam
manifestum periculū miserat sollicitus toto die ca
cumina montis intuens restitit Noctu demū cum
obscuritas aspectum ademisset ad curandum corpus
recessit. Postero die nondum satis clara luce pri
mus uela signū capti uerticis cōspexit. Sed ne fal
leretur acies dubitare cogebat uarietas celi nūc in
ternitente lucis fulgore nunc condito ut liquidior
lux apparuit celo dubitatio exempta est. uocatūq;
Cophan per quem barbarorū animos temptauerat
mittit ad eos qui moneret nunc saltem salubrius
consilium inirent. Sin autē fiducia loci pseuerarent
ostendi a tergo iussit qui ceperant uerticē. Cophas
admissus suadere cepit Arimazi petrā tradere gra
tiam regis initurus si tantas res molientē in unius
rupis obsidione herere non coegisset. Ille ferocius
supbiusq; q̄ antea locutus abire Cophan iubet At
is prensū manu barbarū rogat ut secum extra spe
cum prodeat. Quo impetrato iuuenes in cacumine
ostendit eius superbie haud inmerito illudens pēnas
habere ait milites Alexandri. Iamq; macedonū ca
stris signorū concentus & totius exercitus clamor
audiebat. Ea res sicut pleraq; belli uana & inania
barbaros ad deditiōē traxit. Quippe occupati me
tu paucitatem eorū qui a tergo erant extimare non
poterāt. Itaq; Cophan (nā trepidātes reliquerat)
strenue reuocant. & cū eo triginti p̄ncipes mittūt

lib. 7^{us} 103
qui petram tradant. & incolumibus abire liceat pascantur. Ille quamquam uerebatur ne conspecta iuuenum paucitate deturbarent eos barbari: tamen & fortune sue confusus & Arimazis superbie infensus nullam se conditionem deditiois accipere respondet. Arimazes desperatis magis quam perditis rebus cum propriis nobilissimisque gentis sue descendit in castra quos omnes uerberibus affectos sub ipsis radicibus iussit affigi: Multitudo deditorum incolis nouarum urbium cum pecunia capta dono data est. Arthabanus in petre regionisque que apposita esset ei tutela relictus.

Alexander maiore fama quam gloria in deditioem redacta petra cum propter uagum hostem spargende manus essent in tres partes diuisit exercitum. Ephestionem uni Cenon alteri duces dederat. Ipse ceteris preerat. Sed non eadem mens omnibus barbaris fuit. Armis quidam subacti plures ante certam impata fecerunt. Quibus eorum qui in defectione perseverauerant urbes agrosque iussit attribui. At exules battiani cum ottingentis Massagetarum equitibus proximis uicos uastauerunt. Ad quos coercendos Attinas regionis eius prefectus trecentos equites insidiarum que parabantur ignarus eduxit. Namque hostis in siluis que forte campo erant iuncte armatum militem condidit paucis propellentibus pecora ut in prouidum ad insidias perduceret. Itaque incoposito agmine solutisque ordinibus attinas persequens sequebatur. Quem pertergessum siluam qui ne ea considerant ex inproviso adorti cum omnibus

interemerūt Celeriter ad Crathez huius cladis fama
perlata est. qui cum omni equitatu superuenerat:
Et Massagete quidem iam refugerant. Dace trece
ti oppressi sunt quoz clade totius regionis finita de
fectio est. Alexander quoq; Sogdianis rursus subac
tis Maracanda repetit. Ibi Berdes quē ad Scythas
super Bossoz colentes miserat cum legatis gētis oc
currit. Phrathaphernes quoq; per Choras p̄erat:
Massagetis & Dacis regionū confinio adiūctis mi
serat qui facturū impata pollicerent. Scythe pete
bāt ut regis sui filiam matrimonio sibi iūgeret Sed
si dedignaretur affinitatem: principes macedonum
cum primoribus sue gentis cōnubio corre pāteret
Ipsū quoq; regem uenturū ad eum pollicebantur
Vtraq; legatione benigne audita Ephestionem &
Cratherum operiens statim habuit. Quibus adiūc
tis in regionem que Buzana uocatur peruenit. Bar
bare opulentie in illis locis haud ulla sunt maiora in
dicia q̄ magnis nemoribus saltibusq; nobiliū ferarū
greges inclusi: Spatiosas ad hoc eligunt siluas cre
bris pemniū aquarum fontibus amenas. Muris ne
mora cinguntur Turesq; habent uenantiū recepta
cula. Quatuor continuis etatibus intactum saltum
fuisse constabat Quem Alexander cum toto exerci
tu ingress⁹ agitari undiq; feras iussit. Inter quas cū
Leo magnitudinis rare ipsū regem inuasurus in
curreret: forte Lysimachus qui postea regnavit ue
nabulum obicere fere ceperat. Quo rex repulso &
abire iusso adiecit tam a semet uno q̄ a Lysimacho le
onem interfici posse. Lysimachus enim quendam
cum uenarent in Syria occiderat quidem eximie
magnitudinis feram solus Sed leuo humero usq;

ad ossa laceratus ad ultimū periculū peruenerat. Id
ipm exprobens ei rex fortius q̄ locutus est fecit.
Nam feram non excepit modo sed etiam uno uulne
re occidit. Fabulamq; obiectum Leoni a rege Lyfi
machum temere uulgauit ab eo casu quem supra dix
imus ortam esse crediderim. Ceterum Macedones
quamq; prospero euentu defunctus erat Alexander
tamen sciuerē gentis sue morem. Nam ut pedes ue
naretur haud sine delictis principū aut amicorum.
Ille q̄ tuor milib; deiectis ferax in eodē saltu cū toto
exercitu epulatus ē Inde morachāda reditū ē Accep
taq; etatis excusatiōe ab Arthabazo puinciā ei; de
stinat Clyto. hic erat qui apud Granicū amnē nudo
capite regem dimicātem clipeo suo textit. Et Rho
satis manū capiti regis iminentem gladio amputa
uit uetus Philippi miles multisq; bellicis rebus cla
rus. Hellenice qui Alexandrum educauerat soror ei
us haud secus q̄ mater a rege diligebatur. Ob has
causas ualidissimam imperii partem fide eius tutele
q; cōmisit. Iamq; iter parare in posterum iussus so
lempni & tempestiuo adhibetur conuiuio. In quo
rex cum multo incaluisset mero inmodicus extima
tor sui celebrare que gesserat cepit grauis etiā eorū
auribus qui sentiebant uera memorari. Silentium
tamen habuere seniores donec Philippi res orsus ob
terere Nobilem apud Cheroneam uictoriam sui o
peris fuisse iactauit. Ademptamq; sibi malignitate
& inuidia patris tante rei gloriam. Illum quidem se
ditione inter macedones milites & grecos mercēna
rios orta debilitatum uulnere quod mea consterna
tione acceperat iacuisse non alias quam simulati
one mortis tutiorem Se corpus eius protexisse

corpore suo ruentescq; in illum sua manu occisos.
Que patrem nunq; equo animo fuisse confessum ini-
tum filio debentē salutem suam. Itaq; post expediti-
onem suam quā sine eo fecisset ipse in Illyrios victo-
rem scripsisse se patri. Fusos fugatosq; hostes nec af-
fuisse usq; Philippū. Laude dignos esse non qui Sa-
mothracū inicia uiserent. Cum Asiam uri uastariq;
oporteret Sed eos qui magnitudine reꝝ fidem ante-
cessissent. Hec & his similia leti audire iuuenes. In-
grata senioribus erant maxime ppter Philippū sub
quo diutius uixerant. Cum Clytus ne ipse quidē sa-
tis sobrius ad eos qui infra excubabant conuersus
Euripidis retulit carmen ita ut sonus magis q̄ ser-
mo exaudiri posset a rege. Quo significabat male
instituisse grecos q̄ tropheis regū dumtaxat nomia
inscriberēt. Alieno enim sanguine partam gloriam
intercipi. Itaq; rex cum suspicaretur malignius habi-
tum esse sermonem pcontari proximos cepit quid
ex Clyto audissent. Et illis ad silentium obstinatis
Clytus paulatim maiori uoce Philippi acta bellaq; i
grecia gesta cōmemorat omnia pferens pferentibus.
Hinc inter iuniores senesq; orta q̄tentio est. Et rex
uelut patienter audiret quis Clytus obtinebat lau-
des eius ingentem iram conceperat. Ceterū cum ani-
mo uideretur imperaturus si finem procaciter orto
sermoni Clytus imponeret nihil eorum omittente
magis exasperabatur: Iamq; Clytus etiam Parme-
nionem defendere aud bat. Et Philippi de Athe-
nienſibus uictoriam Thebarum preferebat excidio
non uno modo sed etiam cum praua contentione
prouectus. Ad ultimum si moriendum est inquit
p te Clytus est primus. At cum uictorie arbitriū

lib. 7^{us}

magis precipuum ferūt qui procacissime patris tui
memorie illudant. Sogdianam regionem mihi attri
buis totiens rebellem & non modo indomitam sed
ne subigi quidem possit. Mittor ad feras bestias p
cipua ingenia sortitas Sed que ad me pertinent tran
seo Philippi milites spernis Oblitus nisi hic Atha
reas senex iuniores pugnam detractātes reuocasset
adhuc nos circa Alicarnassum hesuros fuisse. Quo
modo etiam cum istis iuuenibus subegisti? Verū est
opinor q̄ auunculum tuum in italia dixisse constat
ipsum in uiros incidisse te in feminas. Nihil ex om
nibus inconsulte ac temere iactis regem magis mo
uerat q̄ Parmenionis cum honore mentio illata. do
lorem tamen rex preffit. contentus iussisse ut con
uiuio excederet. Nec quicquam aliud adiecit q̄ forsi
tan eum si diutius locutus foret exprobatum sibi
fuisse uitam a semetipso datam. Hoc enim eum sup
be sepe iactasse. Atq̄ illum cunctantem adhuc sur
gere qui proximi cubuerant intentis manibus iur
gantēq̄ conabantur abducere. Clytus cum abstra
heretur ad pristinam uiolentiam ira quoq̄ adiecta
suo pectore tergum illius esse defensum nunc postq̄
tanti meriti preterierit tempus etiam memoriam in
uisam esse pelamat: Attali quoq̄ cedem obiebat
& ad ultimū Iouis quem patrem sibi Alexander as
sereret oraculū eludens: ueriora se regi q̄ patrē eius
respondisse dicebat. Iam tantum ire conceperat rex
quantum uix sobrius ferre potuisset. Enim uero o
lim mero sensibus uictis ex lecto repente prosiliit.
Attoniti amici ne positis quidem sed abiectis po
culis consurgunt in euentum rei quam tanto im
petu acturus esset intenti. Alexander rapta lancea

ex manibus armigeri Clytum adhuc eadem lingue
intemperātia furem pcutere conatus a Ptolomeo
& Perdica inhibetur Medium & oblectari pseueran
tem morabantur. Lysimachus & Leonatus etiā lan
ceam abstulerant. Ille militum fidem implorans cō
prehendi se a proximis amicoꝝ Quod Dario nuper
accidisset exclamat. Signūq; tuba dari ut ad regi
am armati coirent iubet. Tunc uero Ptolomeus &
Perdicas genibus aduoluti orant ne in tam p̄cipiti
ira pseueret spaciumq; potius animo det omnia po
stero die iustius executurū. Sed clausae erant aures
obstrepentes ira. Itaq; impotens animi pcurrit in
regie uestibulum. & uigili excubanti hasta ablata
constitit in aditu quoq; necesse erat his qui simul ce
nauerant egredi: Abierant ceteri: Clytus ultimus
sine lumine exibat Quem rex quisnam esset interro
gat. Eminebat etiam in uoce sceleris quod parabat
atrocitas. Et ille non suae sed regis ire memor Cli
tum esse & de conuiuio exire respondit. Hec dicētis
latus hasta transfixit morientisq; sanguine aspersus
nunc inquit ad Philippū perge & Parmenionē &
Attalum male humanis ingeniis natura consuluit
q; plerumq; non futura sed transacta ppendimus.
Quippe rex postq; ira mente decesserat etiā ebbie
tate discussa magnitudinē facinoris sera extimatio
ne perspexit. Videbat tunc in modica libertate ab
usum sed alioquin egregium bello uirum. & nisi e
rubesceret fateri sui seruatore occisum. detestabi
le carnificis ministeriū occupauerat rex. uerborum
licentiam que uino poterat imputari nephāda cede
ultus. Manabat toto uestibulo cruor pauloante cō
uiue. Vigiles attoniti & stupentibus similes procul

66.5
stabant liberio remque penitentiam solitudo excipiebat
Ergo hastam ex corpore iacentis euulsam retorlit in
semet. Iamque admoerat pectori cum aduolant uigiles
& repugnant e manibus extorquent: Alleuatumque
in tabernaculum deferunt. Ille humi prostrauerat cor
pus gemitu euilatuque miserabili tota personam regia.
Laniare deinde os unguibus & circumstantes rogare
ne se tanto dedecori superstitem esse paterentur. In
ter has preces tota nox extracta est. Scrutantemque
num ira deorum ad tantum nephas actus esset subit
anniuersarium sacrificium libero patri non esse reddi
tum statuto tempore. Itaque inter uinum & epulas ce
de commissa iram dei fuisse manifestam. Ceterum
magis eo mouebatur quod omnium amicorum animos
uidebat attonitos. Neminem cum ipso sociare sermonem
postea ausurum. Viuendum esse in solitudine uelut
fere bestie terrarum alios timentique. Prima deinde luce
tabernaculo corpus sicut adhuc cruentum erat iussit
ferri. Quo posito ante ipsum lacrimis obortis. Hanc
inquit nutrici mee gratiam retuli cuius duo filii apud
Myletum pro mea gloria occubuerunt mortem. Hic fra
ter unicum orbitatis solatium a me inter epulas oc
census est. Quo nunc se conferet misera? omnibus eius
unus supersum quem solum equis oculis uidere non po
terit. Et ego seruatorum meorum latro reuertar in
patriam ut ne dextram quidem nutricis sine memo
ria calamitatis eius offerre possim. Et cum finis laci
mis querelisque non fieret iussu amicorum corpus ab
latum est. Rex triduum iacuit inclusus. Quem ut ar
migeri corporisque custodes ad moriendum obstinatum
esse cognouerunt: uniuersi in tabernaculum irrumpunt.
Diuque precibus ipsorum reluctatum egre uicerunt ut

cibum caperet. Quoꝝ minus cēdis pūderet iure inter
fectum Clytū macedones decernunt. Sepultura quo
qꝫ prohiberi nisi rex humari iussisset. Igitur decem
diebus maxime ad confirmādum pudorem apud Ma
racanda consumptis :cū parte exercitus Ephesione
in regionem Battrianam misit. commeatus in hiemē
paraturum. Quam Clyto autem destinauerat pronū
tiā Amynthe dedit. Iqꝫ se xenippa peruenit Scythie
confinis est regio .habitaturqꝫ pluribus & frequēti
uicis .quia ubertas terre non indigenas modo detinet
sed etiam aduenas inuitat. Battrianorum exulum qꝫ
ab Alexandro defecerant receptaculum fuerat . Sed
postquam regem aduentare compertum est. pulsi ab
incolis duo milia fere & quingenti congregantur .
Omnes equites erant etiam in pace latrociniis assue
ti. Tum ferocia ingenia non bellum modo sed etiam
uenie desperatio efferauerat .Itaqꝫ ex inproviso ador
ti Amyntham pretorem Alexandri :diu anceps pre
lium fecerant . Ad ultimum septingentis suorum a
missis quorum tricentos hostis cepit dedere terga
uictoribus haud sane multi. Quippe octuaginta ma
cedonum interfecerunt. preterqꝫ eos trecenti & qꝫ
quaginta sauci facti sunt. Veniam tamen etiam post
alteram defectionem impetrauerunt. His in fidem ac
ceptis in regiōem quam Hauram appellant rex cum
toto exercitu uenit. Satrapes erat Sysimetres duo
bus ex sua matre genitis filiis. Quippe apud eos pa
rentibus strupro coire cum liberis fas est. Is armatis
popularibus fauces regionis que in artissimum co
gitur ualido munimento sepserat. preter se fluebat
torrēs amnis qꝫ terga petre claudebat. hāc manu per
icole fecerāt. Sed aditū specꝫ accipit lucē. interiora

lib. 7.
nisi illato lumine obsunt. perpetuus cuniculus iter
p̄bet in cāpos ignotum nisi indigenis. At Alexāder
q̄q̄ angustias naturali situ munitas ac ualidas manu
barbari tuebantur. tñ arietibus admotis munimenta
que manu adiuncta erant cōcussit. fundisq; & sagittis
propugnātium plerosq; deiecit. Quos ubi dispsos fu
gauit ruinas munimētcrū supergressus ad petrā ad
mouit exercitū. Ceterum interueniebat fluius coe
untib; equis ex superiore fastigio in uallē. Magniq;
operis uidebatur tam uastam uoraginem explere. Ce
di tamen arbores & saxa congeri iussit. Ingēs q; bar
baros pauor rudes ad talia opera concusserat excitatā
molē subito cernētes. Itaq; rex ad deditiōem metu
posse compelli ratus. Oxarthem misit nationis eiqdē
sed ditiōis sue q̄ suaderet duci ut traderet petrā. In
terim ad augendam formidinem & turres excitabāt
& excussa tormentis tela emicabant. Itaq; uerticem
petre omni alio presidio damnato petiuerūt. At Ox
arthes trepidum diffidentemq; rebus suis Sysimetre
cepit orare ut fidem q̄ uim macedonū uellet experi
neu moraretur festinatiōem uictoris exercitus in In
diam tēdentis. Cui quisquis semet offerret in suū ca
put cladem eē uersurum: Et ipse quidem Sysimetres
deditiōem adnuebat. Ceterū mater eademq; cōiunx
morituram se ante denuntians q̄ in illius uenire po
testatem Barbari animum ad honestiora q̄ tutiora
conuerterat. Pudebatq; libertatis maius esse apud
feminas q̄ apud uiros pretium. Itaq; dimisso inter
nuntio pacis obsidionem ferre decreuerat. Sed cum
hostes uiresq; suas pensaret rursus muliebris consilii
quod preceps magis q̄ necessarium esse credebat pe
nitere eū cepit. Reuocatoq; strenue Oxarthe futurū

se in regis potestate respondit. Vnum impetratū ne uoluntatem & consilium matris sue proderet quo facilius uenia illi quoque impetraretur. Premissum igitur Oxarthen cum matre liberis & totius cognationis grege sequebatur ne expectato quidem fidei pignore quod Oxarthes promiserat. Rex equite premisso quod reuertere eos iuberet operiri quoque presentiam ipsius superuenit. Et uictimis Mynerue ac uictorie cedis: imperium Sysmetri restituit spe maioris etiam provincie facta si cum fide amicitiam ipsius coluisset. Duos illi iuuenes patre tradente secum militaturos sequi iussit. Relicta deinde phalange ad persequendos eos quidem fecerant cum equite processit. Arduum & impeditum saxis iter primo utcumque tolerabant. Mox equorum non ungulis modo attritis sed corporibus etiam fatigatis plerique sequi non poterant. Et rarius subinde agmen fiebat. pudorem ut fere fit in modico labore uincente. Rex subinde equos mutans sine intermissione fugientes insequabatur. Nobiles iuuenes comitare eum soliti defecerunt preter Phylippum. Lysimachi erat frater tum primum adultis & quod facile appareret indolis rare. Is pedes incredibile dictu per quinquaginta stadia uectum regem comitatus est. sepe equum suum offerente Lysimato. Nec tamen ut digrederetur a rege effici potuit cum lorica indutus arma gestaret. Idem cum peruentum esset in saltum in quo se barbari abdiderant. nobilem edidit pugnam regemque cominus cum hoste dimicantem protexit. Sed postquam barbari in fugam effusi deseruere siluas animus qui in ardore pugne corpus sustentauerat liquit. Subitoque ex omnibus membris profuso sudore arboris prole stipiti se applicuit. Deinde ne ullo

lib. 7.
quidem aminiculo sustinente manibus regis exceptus
est. inter quas collapsus extinguitur Mestum regē
alius haud levis dolor excepit. Erignus inter claros
duces fuerat quem extinctum esse paulo ante q̄ reuer
teretur in castra cognouit. Vtriusq; funus omni ap
paratu atq; honore celebratum est. Dacas deinde sta
tuerat petere. Ibi namq; Spythamenem esse cogno
uerat. Sed hanc quoq; expeditionem ut pleraq; alia
fortuna indulgēdo & nunq̄ fatigata pro absente trāf
egit. Spythamenes uxoris in modico amore flagra
bat. Quam egram fuga & noua subinde exilia tolerā
tem in omne discrimen comitem trahebat. Illa malis
fatigata identibus muliebres adhibere blanditias ut
tandem fugam sisteret. uictorisq; Alexandri clemen
tiam expertus placaret quem effugere non posset.
Tres adulti erāt liberi ex eo geniti quos cum pecto
ri patris admoisset ut saltem eorum misereri uellet
orabat. Et quo efficaciores preces eēnt haud procul
erat Alexander. Ille se prodi non moueri ratus &
forme profecto fiducia cupere eam q̄ primum dedi A
lexandro: Acinacem strinxit occisurus uxorem nisi
prohibitus esset fratrum eius occursum. Ceterum abire
conspētu iubet. addito metu mortis si se oculis eius
obtulisset. Et ad desiderium leuandum inter pellices
cepit. Sed penitus herens amor fastidio presentium
accensus est. Itaq; rursus uni ei deditus orare non de
stitit ut tali consilio abstineret. patereturq; sortem
quancunq; his fortuna fecisset. Sibi mortem dediti
one esse leuiorem. At illa purgare se q̄ que utilia eē
censebat muliebriter forsitan. sed fide tamen mente
suasisset. De cetero futuram in uiri potestate. Spy
thamenes simulato captus obsequio de die conuiuiū

apparari iubet. Vinoq; & epulis grauis & semi som-
nis in cubiculum fertur. Quem ut alio & graui som-
no sopitum esse sensit uxor gladiū quem ueste occul-
tauerat stringit. Caputq; eius abscissum cruore re-
spersa seruo suo conscio facinoris tradit. eodemq; co-
mitante sicuti erat cruenta ueste in macedonū castra
peruenit. nuntiarq; Alexandro iubet adesse que ex
ip̃a deberet agnoscere. Ille protinus barbaram iussit
admitti. Quam ut respersam cruore conspexit ratus
ad deplorandam contumeliam uenisset dicere que uel-
let iubet. At illa seruum quē in uestibulo stare iusse-
rat introduci desiderauit. Qui quia caput Spythame-
nis ueste tectum habebat suspectus: scrupulantibus
quid occuleret ostendit. Confuderat oris ex sanguis
notas pallor. nec quis esset nosci satis poterat. Ergo
rex certior factus humanum caput afferre eum in
tabernaculo excepit. Percontatusq; quid rei sit: illo
proficiente cognoscit. Varie hic cogitationes animū
diuersa inuicem agitantem commouerant. Meritū
ingens in semet credebat q̃ transfuga & proditor
tantis rebus si uiuisset: iniekturos moram interfec-
isset. Contra facinus ingens aduersabatur. cum opti-
me meritum de ipsa comunium parentem liberorum
per insidias interemisset. Vicit tamen gratiam meri-
ti sceleris atrocitas. denuntiarq; iussit ut excederet
castris. Neu licentie barbare exemplar in grecorum
mores & mitia ingenia transferret. Dache Spytha-
menis cede comperta Dathaphernem defectiōis eius
participem uinctum Alexandro seq; dediūt. Ille max-
ima presentium curarum parte liberatis conuertit a-
nimum ad uindicandas iniurias eorum quibus a pre-
toribus suis auare ac superbe imperabatur. Ergo

lib. 53
Phratapherni Hircaniam. Cardos cum Thapharis
tradidit. mandauitq; ut Phradatem cui succedebat ad
se in custodiam mitteret. Arsamydre Carie prefecto
substitutus est Tarfanor. Arsaces in Mediam missus
ut Oxidates inde decederet. Babyllonia mortuo Ma
zea Dithameni subiecta est. His compositis tertio
mense ex Hibernis mouit exercitum regionem que
Gazaba appellatur aditurus. Primus dies quietum
iter prebuit. Proximus ei nondum quidem procel
losus & tristis: obscurior tamen pristino non sine
minis crescētis mali preterit. Tertio ab omni parte
celi emicare fulgura. & nunc internitentia nunc con
dita non oculos modo meantis exercitus sed etiam a
nimos terre ceperunt. Erat quippe continuus celi
fragor. & passim cadentium fulminum spesies uidebat
Attonitisq; auribus stupens agmē nec progredi nec
confidere audebat. Repente imber grandinem incu
tiens torrentis modo effunditur. Ac primo quidem
armis suis tecti exceperant. Sed nec etiam retinere
arma lubrice & rigentes manus poterant nec ipsi de
stinare in quam regionem obuerterant corpora cum
undiq; tempestatis uiolentia maior q̄ uitabat occur
reret. Ergo ordinibus solutis per totum saltum erra
bundum agmen ferebatur. Multiq; prius metu q̄ la
bore defatigati prostrauerāt humi corpora. q̄q; imbrē
uis frigoris concreto gelu astrinxerant. Alii se stipiti
bus arborum admouerant. Id plurimis & adminiculū
& suffragium erat. Nec fallebat ipsos mortis locum
eligere: cum immobiles uitalis calor relinqueret. Sed
grata erat pigricia corporum fatigatis. Nec recusa
bant extinguī quiescendo. Quippe non uehemēs mo
do sed etiam pertinax uis mali insistebat. lucemq; na

turalem preter tempestatem haud disparem nocti sil-
uarum quoque umbre suppresserant. Rex unus tanti
mali patiens circuire milites contrahere dispersos al-
leuare prostratos ostendere procul euolutum ex tu-
guriis fumum. hortarique ut proxima quisque suffragia
occuparent. Nec ulla res magis saluti fuit quam quod multi-
plicato labore sufficientem malis regem deserere eru-
bescebant. Ceterum efficacior in aduersis necessitas
quam ratio frigoris remedium inuenit. Dolabris enim sil-
uas sternere aggressi passim acervos struesque accende-
runt. Continenti incendio ardere crederes saltum &
uix inter flammis agminibus relictum locum. hic ca-
lor stupentia membra commouit. Paulatimque spiri-
tus quem continuerat rigor: remeare libere cepit.
Excepere alios tecta barbarorum que in ultimo saltu
abditas necessitas inuestigauerat. Alios castra que in
humido quidem etiam celi mitescere seuitia locaue-
runt. Viginti milia militum atque lixarum calorumque
pestis illa consumpsit. Memorie proditum est quos-
dam applicatos arborum truncis & non solum uiue-
tibus sed etiam inter se colloquentium similes esse
spectos. durante adhuc habitu in quo mors quemque
deprehenderat. Forte Macedo gregarius miles seque-
& arma sustentans tandem in castra peruenit. Quo-
uis rex quamquam ipse tum maxime admoto igne refouebat
arctus. ex sella sua exiit torpentemque militem & uix
competem mentis demptis armis sua sede iussit dese-
dere. Ille diu nec ubi requiesceret nec a quo esset ex-
ceptus agnouit. Tandem recepto calore uitali ut re-
gram sedem regemque uidit: territus surgit. Quem in-
tuens Alexander Ecquid intelligis miles inquit quam
to meliore sorte quam Perse sub rege uiuatis? Illis enim

lib. 7.
in sella regis consedisſe capitale foret. tibi ſaluti fuit.
Poſtero die conuocatis amicis copiarumq; ducibus
pronuntiarī iuſſit ipſam omnia que amiſſa eſſent red
diturum. & promiſſo fides extitit. Nam Siſimetres
multa iumenta & camelorum duo milia adduxit. pe
coraq; & armenta. Que diſtributa pariter militem
& damno & fame liberauerunt. Rex gratiam ſibi re
latam a Siſimetre prefatus. ſex dierum cocta cibaria
ferre militem iuſſit Sagas petentes. Totam hanc re
gionem depopulatus triginta milia pecorum ex pre
da Siſimetri dono dat. Inde peruenit ī regionem cui
cohortandus Satrapes nobilis preerat. qui ſe regis
potēſtati fideiq; permiſit. Ille īperio ei reddito hau
d amplius q̃ ut duo ex tribus filiis ſecum militarent ex
egit. Satrapes etiam eum qui penes ipſum relinque
batur tradit. Barbara opulētia conuiuium quo regē
excipiebat inſtruxerat. Id cum ut multa comitate ce
lebraret introduci triginta nobiles uirgines iuſſit.
Inter quas erat filia ipſius Roxane nomine eximia
corporis ſpetie & decore habitus in Barbaris raro.
Que quamq; inter electas proceſſerant. omnium
tamen oculos conuertit in ſe: maxime regis mi
nus iam cupiditatibus ſuis imperantis inter obſe
quia fortune. contra quam quidem non ſatis cauta
mortalitas eſt. Itaq; ille qui uxores Darii qui du
as filias uirgines quibus forma preter Roxanem
comparari nulla potuerat: hau d alio animo q̃ pa
rentis aſpexerat tunc in amorem uirguncule ſi re
gio ſtirpi compararetur ignobilis: ita effuſus eſt.
ut diceret ad ſtabiliendum regnum pertinere Perſas
& macedones connubio iungi. Hoc modo & pudorē
uictis & ſuperbiam uictoribus detrabi poſſe. Achillē

quoq; a quo genus ipse duceret cum captiua coisse ne
inferri nephas arbitrarētur. Ita matrimonii iure uelle
iungi. Insperato gaudio letus pater sermonem ei ex
cepit. Et rex in medio cupiditatis ardor iussit afferri
patrio more panem. Hoc erat apud macedones sanc-
tissimum coeuntium pignus quem diuisum gladio u-
terq; libabat. Credo eos qui gentis mores condiderūt
parco & parabili uictu ostendere uoluisse iungenti-
bus opes quantulo contenti esse deberent. Hoc mō
rex Asiae & Europe introductam inter coniuales
ludos matrimonio sibi adiunxit. ex captiua genitur9
qui uictoribus imperarent. Pudebat amicos super ui-
num & epulas scocerum ex deditis esse delectum. Sed
post Clyti cedom libertate sublata uultu qui maxie
seruit assentiebantur. Ceterum Indiam & oceanum
petituris ne quid a tergo quod destinata impedire
posset moueretur: ex omnibus prouinciis triginta mi-
lia iuniorum legi iussit. & ad se armata perducī obli-
des simul habiturus & milites Cratherum autem ad
persequēdos haustanen & Crathanen qui ab ipso de-
fecerant misit. quorum haustanes captus est. Cathe-
nes in prelio occisus. Polyparcon quoq; regionē que
Bubacen appellatur in ditionem redegit. Itaq; omni-
bus compositis cogitationes in bellum indicū uertit.
Diues regio habebatur non auro modo sed gemmis
quoq; margaritisq; ad luxum magis q̄ ad magnificen-
tiam exulta. Periti militares auro & ebore fulge-
re dicebantur. Itaq; nec ubi uinceretur cum ceteris
prestaret. scutis argenteas laminas: equis frenos
aureos addidit. Lorycas quoque alias auro alias
argento adornauit. Centum uiginti milia armatorum
erant qui regem ad id bellū sequebantur. Iam omni-

lib. 7.
nibus preparatis quod olim praua mēte conceperat
tunc esse maturum quonam modo celestes honores
usurparet cepit cogitare. Iouis filium non dici tantū
se sed etiam credi uolebat. tanq̃ perinde animis impe-
rare posset ac linguis. Itaq; more Persarum macedo-
nas ueuerabundos ip̃um salutare prosternentes humi
corpora. Non deerat talia cencupiscenti pernitiōsa
adulatio perpetuum malum regum. quorum opes se-
pius assentatio q̃ hostis euerit. Nec macedonū hec
erat culpa. Nemo enim illorum quicq̃ ex patrio mor̃
mutare sustinuit. sed grecorum qui professionem ho-
nestarum artium malis corruperant moribus. Hages
quidam arguius pessimorum carminum post Cherillū
conditor & ex Sicilia Cleo. Hic quidem nō ingenii
solum sed etiam nationis uitio adulator & cetera ur-
bium suarum purgamenta qui p̃p̃inquis etiam max-
imorū p̃ exercituum ducibus a rege preferebantur.
Hi tum celum illi apperiebant. Herculeq; & patrem
liberum & cum polluce castorem nouo memini cessu-
ros esse iactabant. Igitur festo die om̃i opulentia cō-
uiuuium exornari iubet. cui non macedones modo &
greci principes amicorum: sed etiam nobiles adhibe-
rentur. Cum quibus cum discubisset paulisper epu-
latus conuiuio egreditur. Cleo sicut preparauerat ser-
monē cum admiratiōe laudū ei⁹ instituit. Merita de-
inde p̃censuit quib⁹ uno mō referē ad grām possent:
si quē intellerēt deū eē confiterentur. exigua turis
impensa tanta beneficia pensaturi. Persas quidem nō
pie solum sed etiam prudenter reges suos inter deos
colere. Maiestatem enim imperii salutis esse tutelā.
Nec Herculem quidem & patrem libez pri⁹ dicatos
deos q̃ uicissent secum uiuentium inuidiā Tantundē

quoq; posteros credere quantum presens etas spopō
disset. q; si ceteri dubitent semet ipse cum rex inis-
set conuiuium prostraturum humi corpus. Debere
idem facere ceteros & in primis sapientia preditos.
Ab illis enim cultius in regem exemplum esse proden-
dum. Haud perplexe in Callisthenem dirigebatur o-
ratio. Grauitas uiri & prompta libertas inuisa erat
regi quasi solus macedonas paratos ad tale obsequiū
moraretur. Is tum silentio facto unum illum intuen-
tibus ceteris. Si rex inquit sermoni tuo affuisset nul-
lus profecto mox responsuri tibi desideraretur. ipse
non pateretur in peregrinos externosq; ritus dege-
nerare se cogeres. neu rebus felicissime gestis inuidiā
tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest ego
tibi pro illo respondeo. Nullum esse eūdem & diutur-
num & precoquem fructum. Celestesq; honores non
dare te regi sed auferre. Interuallo enim opus est ut
credatur deus. Semperq; hanc gratiam magnis uiris
posterī reddunt. Ego autem seram immortalitatem
regi precor & ut uita diutina sit. & eterna maiestas
hominem consequitur aliquando nunq; comitatur di-
uinitas. Herculem modo & patrem liberum con-
secrete immortalitatis exempla referebas. Credis ne
illos unig; uiuii decreto deos factos? Prius ab oculis
mortalium abolita est natura q̃ in celum fama perue-
beret. Scilicet ego & tu Cleo deos facimus. A nobis
diuinitatis sue auctoritatem accepturus est rex. Po-
tentiam tuam experiri libet. Fac aliquem regem si de-
um potes facere. Facilius est celum dare q̃ imperiū.
Dii propitii sine inuidia que Cleo dixit auderit. Eo-
demq; cursu quo fluxere adhuc res ire patiantur.
Nostris moribus uelint nos esse contentos. Non

pudet patrie: nec desidero quemadmodum rex mihi
 colendus sit discere. Quos equidem uictores esse cō-
 fiteor si ab illis leges quis uiuamus accipimus. Equis
 aurib9 Callisthenes ueluti uindex publice libertatis
 exaudiebatur. Expresserat non assensionem modo
 sed etiam uocem seniorum. precipue quibus grauis
 erat inueterati moris externa mutatio. Nec quicquā
 eorum que inuicem iactata erant rex ignorabat cum
 post Aulea que lectos obduxerant staret. Igitur ad
 Hagem & Cleonem misit ut sermōe finito barbaros
 tantum cum intrassent procumbere suo more pate-
 rentur. Et paulopost quasi potiora quedam egisset
 conuiuium repetit: Quem uenerantibus Persis Po-
 lyparcon qui cubabat super regem unum ex his me-
 rito contingentem humum per ludibrium cepit hor-
 tare ut uehementius id quateret ad terram. Elicuit
 q3 iram Alexandro quam olim animo capere non po-
 terat. Itaq3 rex. Tu autē inquit non ueneraberis me?
 An tibi uni digni uidemur eē ludibrio? Ille nec regē
 ludibrio: nec se cōtemptu dignum esse respondit. Tū
 detractum eum lecto rex p̄cipitat i terram. Et cū is
 pronus corruisset uidēs ne iquit idem te fecisse quod
 in alio pauloante irridebas. Et tradit eum i custodiā
 iusso conuiuium soluit. Polyparconti quidem postea
 castigato diu ignouit. In Callisthenē olī otumatia su-
 spectū puitationis ire fuit c9 explēde matura obuenit
 occasio. Mos erat ut sup̄dictū ē p̄ncipib9 macedonū
 adultos liberos regib9 tradidere ad munia haud mul-
 tū seruilib9 ministeriis abhorrētia. Excubabāt ser-
 uatis noctiū uicib9 p̄ximi forib9 ei9 edis i q̄ rex aq̄
 escebat. Per hos pellices introducebat alio aditu q̄
 quem armati obsidebant. iidem actos ab agasonibus

equos cum rex ascensurus esset admouebant. Comi-
tabanturq; & uenantem & in preliis omnibus artib;
studiorum liberalium exculti. precipuus honos habe-
batur. q; licebat sedentib; uesci cum rege. Castigandi
eos uerberibus nullius potestas preter ipsum erat.
Hec cohors uelut feminarum ducum prefectorumq;
apud macedonas fuit. Hinc habuere posteri reges.
Quorum stirpi per multas etates Romani opes ad-
emerunt. Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia co-
horte cum aprum telo occupasset quem rex ferire de-
stinauerat iussu eius uerberibus affectus est. Quam
ignominiam egre ferens deflere apud Sostratum ce-
pit. Ex eadem cohorte erat Sostratus amore eius ar-
dens. Qui cum laceratum corpus in quo deperibat in-
tueretur forsitan olim ob aliam quoq; causam regis
festis iuuenē sua spē iam motum data fide acceptaq;
perpulit ut occidendi regem consilium secum iniret.
Nec puerili impetu rē executi sunt. Quippe solerter
legerunt quos in societatem sceleris asciscerent. Ni-
colstratum Antipatrum Aselepidorum & Phylotā
placuit assumi. Per hos adiecti sunt Anticles Elap-
tonus & Epimenes. Ceterum agende rei haud sane
facilis patebat uia. Opus erat eadem omnes cōiuratos
nocte excubare. ne ab expertibus consilii impediret.
Forte aut aliq; alia nocte excubabat. Itaq; i pmutā-
dis stationum uicibus ceteroq; apparatu exequēde rei
triginta & duo dies absumpti sunt. Aderat nox q; iur-
rati excubare debebāt mīta fide & leti cō documētū
tot dies fuerant. Neminem metus spesue mutauerat
tanta omnibus uel in regem ira uel fides inter ipsos
fuit. Stabant igitur ad fores edis eius in qua: rex
uescebatur ut conuiuio egressum in cubiculum eum

lib. 5. 120
deducerent. Sed fortuna ipsius simulq; epulantiū comitas prouexit omnes ad largius uinum. Ludi etiam conuiuales extraxere tempus. Nunc letis coniuratis q; sopitum aggressuri essent. nunc sollicitis ne in lucē cōuiuium extraheret. Quippe alios in stationē oportebat prima luce succedere. ipsorum post septima die reditura uice. Nec sperare poterant in illud tempus omnibus duraturam fidem. Ceterum cum iam lux appeteret & conuiuium soluitur & coniurati exceperunt regem. leti occasionem exequendi sterelis admodam. Cum mulier attonite ut creditum est mentis conuersari in regia solita quia instinctu uidebat futura p̄dicere nō occurrit mō abeūti sed eē se met obiecit uultuq; & oculis metū preferens animi ut rediret in conuiuium mouit. Et ille per ludum bene deos suaderē respondit. Reuocatisq; amicis in horam diei ferme secundā conuiuii temporis extraxit. Iā alii ex cohorte in stationem successerant ante cubiculi fores excubaturi. Adhuc tamē coniurati stabant uice offitii sui expleta. adeo pertinax spes est quam humane mentis ingentes concupiscentie deuorauerunt. Rex benigniq; q; alias allocutus discedere eos ad curanda corpora quoniam tota nocte perstitissent iubet. Data singulis quinquaginta sextertia collaudatisq; q; etiam aliis tradita uice tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt. Et ceteri quidem expectabant stationis sue noctem. Epimenes siue comitate regis qui ipsum inter conuiuas exceperat repente mutatus: siue quia ceptis deos obstare credebatur: fratri suo Euriloco quem antea expertem esse concilii uoluerat quid pararetur tandem aperit. Omnibus Philote supplitium in oculis erat. Itaq;

protinus iniicit fratri manuum & in regiam perue-
nit. Excitatisq; custodib; corporis ad salutem regis
pertinere que afferret affirmat. Et tempus quo uerie-
rāt & uult; haud sane securi animi index: & mēstitia
e duobus alterius Ptolomeum & Leonatū excubātes
ad cubiculi limen excitauerūt. Itaq; apertis foribus
& lumine illato sopitum mero & somno excitat regē.
Ille paulatim mente collecta qd afferrent interrogat.
Nec cunctatus Eurilocus non ex toto domum suā
aduersari deos dixit qd frater ipsius q̄q̄ impium faci-
nus ausus foret tamen & penitentiam eius ageret:
& per se potissimum profiteretur inditium. In eam
ipsam noctem que decederet insidias comparatas fu-
isse. Auctores scelesti consilii esse quos minime cre-
deret rex. Tum Epimenes cuncta ordine consci-
orūq; nomina exponit. Callisohenem non ut parti-
cipem facinoris nominatū esse constabat. sed solūtū
puerorū sermonibus uitupantiūq; regem faciles aur-
res prebere. Quidam adiciūt cum Hermolaus apd
eum quoq; uerberatū se a rege quereretur: dixisse Ca-
liscohenem meminisse debere eos iam uiros esse. Idq;
an ad consolandam patientiā uerborū an ad incitan-
dum iuuenū dolorem dictū esset in ambiguo fuisse.
Rex animi corporisq; sopore discusso cum tanti pe-
riculi quod euaserat imago oculis oberraret: Euri-
locum quinquaginta talentis & cuiusdam Tiridatis
opulenti bonis p̄tinus donat. Fratremq; anteq̄ p̄
salute eius p̄caretur restituit. Sceleris autē aucto-
res inter quos Callisohenē asseruari iubet. Quibus
in regiam deductis toto die & nocte p̄xima mero ac
uigiliis grauis acquieuit. Postero autē frequens cō-
siliū adhibuit. cui patres p̄pinuq; eorū de quibus

agebatur intererant. ne de sua quidem securi salute
Quippe macedonū more pire debebāt omniū deuo
tis capitib9 qui sanguine cōtegissent eos Rex intro
duci cōiuratos preter Callischemem iussit. atq; que
agitauerant sine cōtradictione confessi sunt. Incre
pantibus deinde uniuersis eos ipse rex quo suo meri
to tantū in semet cogitassent facinus interrogat.
Stupentib9 ceteris Hermolaus nos uero inquit quo
modo quasi nescias queris occidendi te consiliū ini
uimus quia non ut ingenuis impare cepisti sed qua
si in mancipia dominaris. Primus ex omnib9 pater
ipsius Sobolis paricidam etiā parentis sui clamitans
esse confurgit & ad os manu obiecta scelere & malis
insanientē ultra negat audiendū. Rex inhibito pa
tre dicere Hermolaum iubet que ex magistro didicis
set Callischeme. Et Hermolaus: uxor inquit benefi
cio tuo. & dico que malis nr̄is didici Quota pars
macedonū se uicie tue supest quotus quidem non a
uulissimo sanguine Attalus & Philotas & Parmeio
& Lyncestes Alexander & Clvtus quātum ad hos
tes pertinet uiuunt. Stantes in acie te clipeis suis p
tegūt. & pro gloria tuā p uictoria uulnera excipiūt.
Quibus tu egregiam gratiam retulisti: Alius men
sam tuam sanguine suo aspersit. Alius ne simplici
quidem morte defunctus est. Duces exercituum tuo
rum in eculeum impositi Persis quos uicerant fuere
spectaculo. Parmenio in dicta causa trucidatus est
per quem Attalum occideras. Inuicem enim mise
rorum uteris manibus ad expetenda supplicia. Et
quos paulo ante ministros cedis habuisti: subito ab
aliis iubes trucidari. Obstrepunt subide cuncti Her
molao pater supremū strinxerat ferrum pcussur9

haud dubie ni inhibitus esset a rege Quippe dicere
Hermolaum iussit. Petitq; ut causas supplicii agen-
tem patienter audirent. Egre ergo cohercitus rur-
sus Hermolaus q̄ liberaliter inquit pueris rudib9 ad
dicendum agere pmittis. At Callisohenis uox car-
cere inclusa est quia solus potest dicere. Cur enī nō
pducitur cum eē confessi audiunt? Nempe quia li-
beram uocē innocētis audire metuis. At ne uultum
quidē pateris Atqui nihil eū fecisse contēdo. Sūt
hic qui mecū rem pulcerrimā cogitauerūt. nemo
est qui consciū fuisse nobis Callisohenē dicat: cum
morti olim destinatus sit a iustissimo & paciētissimo
rege. Hec sunt ergo macedonū premia quoz ut su-
puacuo & sordido abuteris sanguīe. At tibi. xxx.
muloz captiuū aurū uehunt cū milites nihil domū
preter gratuitas cicatrices relaturi sunt. Que tū
omnia tolerare potuimus ante q̄ nos barbaris dede-
res. & nouo more uictores subiugum mitteres. p-
sarum te uestis & disciplina delectat patrios mores
exosus es. Persarum ergo non macedonū regem oc-
cidere uoluimus. te transfugam belli iure persequi-
mur. Tu macedonas uoluisti genua tibi ponere. ue-
nerariq; te ut deū n. Tu Philippum patrē auersaris
et si quis deorum ante Iouem haberetur fastidis etiā
eum. Miraris si liberi homines superbiam tuam fer-
re non possumus. Quid speramus ex te quibus aut
insontibus moriendum est aut quod tristius morte
est in seruitute uiuendum. Tu quidem si emendari
potes multum mihi debes. Ex me enim scire cepisti
quod ingenui homines ferre non possent. De cete-
ro parce his quorū orbam senectutem suppliciis ne
oneraueris. Nos iube duci ut quod ex tua morte pe-

lib. 7
tieramus consequamur ex nostra. Hec Hermolaus
At rex Quā falsa sunt inquit que iste tradita a ma
gistro suo dixit patientia mea ostendit. Confessum
enim ultimū facinus tamen non solum ipsi audiretis
exp̄ssi non imprudens. Cum p̄missem latroni huic
dicere: usurum eum rabie qua compulsus est ut me
quē parentis loco colere deberet uellet occidere Nu
per cum p̄caciū se in uenatione gessisset more pa
trio & ab antiquissimis macedonie regibus usurpa
to: castigari eum iussi. Hoc & oportere fieri & ut
a tutorib9 pupilli & a maritis uxores. Seruis quoq;
pueros huius etatis uerberare concedimus. Hec est
seuicia in ipsum mea quam impia cede uoluit ulcisci
Nam & in ceteros qui mihi p̄mittunt uti ingenio
meo q̄ mitis sim non ignoratis. Cōmemorare sup
uacū est Hermolao paricidaz supplicia nō probari
cum eadem ipse meruerit: minime hercule admiror
Nam cum Parmenionē & Philotam laudat sue ser
uit cause. Lincestem uero Alexandrum bis insidi
atum capiti meo a duobus iudicibus liberaui. Rur
sus conuictum paricidam per trienniū tamen distu
li donec uos postularetis ut tādē debito supplicio
scelus lueret. Attalum ante q̄ rex essem hostē meo
capiti fuisse meministis. Clytus utinam non coegis
set me sibi irasci. Cuius temerariam linguam p̄bra
dicentis mihi & uobis diutius tuli q̄ ille eadem me
dicentem tulisset. Regem ducumq; clementia in ip
soꝝ modo sed etiam in illorum qui parent ingeniis
sita est: Obsequio mitigantur ingenia. ubi uero re
uerentia excessit animis & summa imis confūdinq;
ui opus est ut uim repellamus. Sed quid ego miror
istum crudelitatem mihi obiecisse qui auaritiā ex

probrare ausus sit Nolo singulos uestrum excitara
ne inuisam mihi liberalitatē meam faciam si pudori
uestro grauem fecero. Totum exercitum aspici
qui pauloante nihil preter arma habebat nunc argē
teis cubat lectis. Mensas auro onerant. seruorum
greges ducunt. Spolia de hostib9 suis sustinere nō
possunt. At enim Perse quos uicimus in magno ho
nore sunt apud me quidem moderationis mee certis
simū iudiciū est q̄ nec uictis quidē superbe impero
Veni enim in Asiam non ut funditus euerterem gen
tes nec ut dimidiam partē terrarū solitudinē facerē.
sed ut illos quoq; quos bello subegissē: uictorie mee
non peniteret. Itaq; militant uobiscum. p̄ imperio
uestro sanguinē fundunt. qui superbe habiti rebellas
sent. Non est diuturna possessio in quam gladio in
ducimur. Beneficioꝝ gratia sempiterna est. Si habe
re Asiam nō transire uolum9: cū his cōmunicāda ē
nostra clementia. Hoꝝ fides stabile & eternū faciet
imperiu. Et sane plus habemus q̄ cupimus. In facia
bilis autē auaritia est adhuc impleuere uelle quod iā
circumfluit Verū tamen eoꝝ mores in macedonas
transeundo. In multis enim gentibus esse uideo qđ
non erubescamus imitari Nec aliter tantū imperium
apte regi potest q̄ ut quedā tradam9 illis & ab hisdē
discamus. Illud pene risu dignū fuit q̄ Hermolaus
postulabat a me ut auersarer Iouem cuius oraculo ag
noscor. An etiam quid dii respondeant in mea pote
state est. Obtulit mihi filii nomen recipere ipsis re
bus quas agimus haud alienū fuit. Vtinā Indi quoq;
deum esse me credant. Fama enim bella constant.
Et sepe etiam quod falso creditum est ueri uicem
obtinuit. An me luxurie indulgentem putatis arma

lib. 7.
uestra auro argentoq; adornasse? assuetis nihil uilius
hac uidere materia uolui ostendere macedonas inui-
ctos ceteris nec auro quidem uinci. Oculos ergo p-
mū eorū omnia sordida & humilia spectantiū capiā
& docebo nos non auri aut argenti cupidos sed or-
bem terrarū subacturos uenire Quam gloriam tu
paricida intercipere uoluisti. & macedonas rege a-
dempto deuictis gentibus dedere. At nunc mones
me ut uestris parentibus parcam. Non oportebat
quidē uos scire quid de his statuissē quo tristiores
periretis siqua uobis parentum memoria & cura est
Sed olim istum morem occidendi cum scelestis inson-
tes p-
pinquos parentesq; solui. & profiteor in eodē
honore futuros omnes eos in quo fuerunt Nam cū
Callisphenem cui uni uir uideris quia latro es scio cur
produci uelis ut coram his probra que in me modo
iecisti modo audisti illius quoq; ore referantur. Quē
si macedo esset tecum introduxissē dignissimus te
discipulo magistrū. Nunc olynthio non idē iuris
est. Post hec cōsiliū dimisit: tradiditq; dampnatos
hominibus qui ex eadem cohorte erant iussit. Illi ut
fidem suam se uicia regis approbarēt excruciatos ne
cauerunt. Callisphenes quoq; tortus interiit in iticō-
siliū in caput regis innoxius sed haud quā aule & af-
sentantiū accomodatō ingenio. Itaq; nullius cedes
maiores apud grecos Alexandro excitauit inuidiā
q̄ q̄ predictū optimis moribus artibusq; a quo reuo-
catus ad uitam erat cum interfecto Clyto mori p-
ueraret non tm̄ occiderit sed et torserit in dicta qui
dē causa. Quā crudelitātē sera penitentia consecuta
est. Sed ne ocium serendis rumoribus natum aleret
in Indiam mouit semp bello q̄ post uictoriā clarior

India ferme tota spectat orientem minus in latitudinem quam recta regione spatiosa. Qui austrum accipiunt in altius terre fastigium excedunt. Plana sunt cetera multisque inclitis amnibus Caucaſo monte ortis placidum per campos iter prebent. Iudus gelidior est quam ceteri. aquas uehit colore maris haud multum abhorrentes. Ganges amnis ab oriente eius exiens & meridiana regione decurrit. & maiorum montium iuga recto alueo stringit. In eum obiecte rupes inclinant ad orientem. Vterque rubro mari accipitur fundens ripas multasque arbores cum magna parte soli absorbet. Satis quoque impeditus quia crebro reuerberatur Vbi Mollius solum reperit stagnat insulasque molitur Acesinē auget Ganges decursurum in mare intercipit magnoque motu amnis uterque colliditur. Quippe Ganges aspectus os influenti obicit nec recessisse aque cedunt. Diardines minus celebris auditus est quia per ultima Indie currit. Ceterum non cocodrillos modo uti Nylus sed etiam delphinos ignotasque aliis gentibus belluas alit. Erimanthus crebris flexibus subinde curuatus ab accolis rigantibus carpit. Ea causa est cur tenues reliquias iam sine nomine in mare emittat. Multis preter hos amnibus tota regio diuiditur sed ignobilibus quia non adeo interfluunt. Ceteraeque quae propiora sunt mari aquiloni maxime decurrunt. his cohibitis iugis montium ad interiora non penetrat Ita alendis frugibus mitis. Sed adeo in illa plaga mundus statutas temporum uices mutat ut cum alia feruore solis exestuant: Indiam niues obruant. Rursumque ubi cetera rigent illic intolerandus estus existat. Nec cur ubi se nature causa. Mare certe quod abluunt nec colore quidem abhorret a ceteris

lib. 5.
Erythro rege inditum est nomē ppter quod ignari
rubere aquas credunt. Terra lini ferax. Inde plenisq;
sunt uestes. libri arborū teneri haud secus q̄ carte lit
terarū notas capiunt. Aues ad imitandū humane uo
cis sonū dociles sunt. Animalia inusitata ceteris gē
tibus nisi inuecta eadem terra Rhinocerotas alit nō
generat. Elephantorū maior est uis q̄ quos in affri
ca domitant & uiribus magnitudo respondet. Aurū
flumina uehunt que leui modicoq; lapsu segnes aq̄s
ducunt. Gēmas margaritasq; mare littoribus infun
dit Neq; alia illis maior opulentie causa est. Vtiq;
postq̄ uicioz comertium uulgare in exterarū gentes
quippe extimantur purgamenta exestuantis freti p̄
cio quod libido constituit Ingenia hominū sicut u
biq; apud illos locorū quoq; situs format. Corpora
usq; pedes carbaso uelāt. soleis pedes. capita linteis
uinciunt. Lapilli ex auribus pendēt. brachia quoq;
& lacertos auro colunt. Quib; inter populares aut
nobilitas aut opes eminent capillum pectunt sepius
q̄ tondent. Mentum semper intonsum est Reliquā
oris cutem ad spēm leuitatis exequant Regum tam
luxuria quam ipsi magnificentiam appellant sup om
niū gentium uicia. Cum rex se ne in publico conspi
ci patitur. Turibula argentea ministri ferunt. totū
q; iter per quod ferri destinauit odoribus complent
Aurea lectica margaritis circumpendentibus recu
bat. Distincta sunt auro & purpura carbaso que in
dutus est. Lecticam sequuntur armati corporisq; cu
stodes. Inter quos ramis aues pendent quas cauti se
riis rebus obstrepere docuerunt. Regia colūpnas
auratas habet. totas eas uitis auro celata percurrit
Auiumq; quarum uisu maxime gaudent argenteae

effigies aurata distingunt. Regia adeuntibus patet
cum capillum pectit atq; ornat. Tunc responsa le-
gationis tunc iura popularibus reddit. Demp-
tis so-
leis odoribus illiniuntur pedes. Venatus maximus la-
bor est Inclusa uiuario animalia inter uota catusq;
pellicum figere. Binorum cubitoꝝ sagitte sunt quas
emittunt maiore nisu q̃ effectu Quippe telū cuiq;
leuitate omnis uis est inabili pondere oneratur. Bre-
uiora itinera equo conficit Longior ubi expeditio ē
elephantū uehunt Currum & tantarum belluarum
corpora tota contegunt auro. Ac nequid predictis
moribus desit lectis aureis pellicum longus ordo se-
quit̃. Seperatū a regine ordine agmen est. equatq;
luxuriam. femine epulas parant. ab hisdem uinū mi-
nistratur cuius omnibus Indis largus est usus. Re-
gem mero sompnoq; sopitum in cubiculum pellices
referunt patrio carmine noctium inuocantes deos.
Quis credet inter hec uicia curā esse sapientie Vnū
agreste & sordidum genus est quos sapientes uocāt
Apud hos occupare fati diem pulcrum est. uiuos se-
cremari iubent. Quibus autem segnis etas aut in-
comoda ualitudo est expectata tam mortem pro dede-
core uite habent. Inquinari putant ignem nisi qui
spirantes recipit. Illi qui in urbibus publicis morib;
degunt sydeꝝ motus scite spectare dicuntur & fu-
tura predicere. Nec quemq; admouere leti diem cre-
dunt cui expectare interrito liceat. Deos putant q̃
quid colere ceperunt. arbores maxime quas uiolare
capitale est. Menses inquinatos denos descripserunt
dies. Anni plena spacia seruantur. lune cursu notāt
tempora non ut pleriq; cum orbem sidus impleuit.
sed cum se curuare ceperit in cornua. Et idcirco bre-

lib. 7
uiores habent menses qui spacium eoꝝ ad hunc lu
ne modum dirigunt. Multa & alia quibus morari
ordinem eorum haud sine opere uidebantur. Igitur
Alexandro fines Indie ingresso gentium suarꝝ re
guli occurrerunt impata facturi. Illum tercium Io
ue genitum ad ipsos peruenisse memorantes. Patrē
liberum atq; herculem fama cognitos esse. Ip̄m co
ram adesse cerniq; Rex benigne exceptos sequi iuf
sit hisdem itinēꝝ ducibꝯ usurus. Ceterꝝ cū amplius
nemo occurreret Ephestionem & Perdicam cum
copiarum parte premisit ad subigendos qui aduersa
rentur imperium. Iussitq; ad flumen Indum p̄cede
re & nauigia facere quis in ulteriora portari exerci
tus posset. Illi quia plura flumina supanda erāt sic
uinxere rates ut solute plaustris uehi possent. rur
susq; coniungi. Post se Cratthero cum phalange iuf
so sequi equitatum ac leuem armaturā eduxit Eosq;
qui occurrerunt leui prelio in urbem p̄ximam com
pulsit. Iam supuenerat Crattherus Itaq; ut princi
pio terrorem incuteret genti nondum arma mace
donū experte precipit ne cui parceretur. munimen
tis urbis quam obsidebat incensis. Ceterū dum ob
equitat menibus sagitta ictus cepit oppidum & om
nibus incolis eius trucidatis etiam intacta senitum
est. Inde domita ignobili gēte ad Nisam urbē p̄ueit
Forte castris añ ipsa menia i siluestri loco positis no
cturnū frigg uehemētig q̄ alias horrore corpa affe
cit. Oportunūq; remediū ignis oblatū est Cesis q̄
pe siluis flāmā excitauerūt Que igni alita oppidano
rū sepulcra q̄p̄hēdit Vetusta cedro erāt facta q̄cep
tūq; ignē late fudere donec oīa solo eq̄ta sūt & ex ur
be p̄mū canū latratꝯ deinde eē hoīm fremitꝯ auditꝯ ē

Tum & oppidani hostem & deinde macedones ad urbem ipsos uenisse cognoscunt. Iamque rex eduxerat copias & menia obsidebat. cum hostium qui discrimen temptauerant obruti telis sunt. Aliis ergo deditio aliis pugnam experiri placebat. Quorum dubitatione comperta circumfederali tantum eos & abstinere cedibus iussit. Tandemque obsidionis malis fatigati dedere se. A libero patre conditos se esse dicebant. Et uera hec origo erat. Sita est in radicibus montis quem memoron incole appellant. Inde greci mentiendi traxere licentiam Iouis femine liberum patrem esse celatum. Rex situ montis cognito ex incolis cum toto exercitu premissis comatibus uerticem eius ascendit. Multa hedera uitisque toto gignitur monte. Mulepennes aque manant. pomorum quoque uarii salubresque succi sunt. Sua sponte fortuitoque seminum fruges humo nutriente. Lauribaceque & multa in illis rupibus agrestis est silua. Credo equidem non diuino instinctu sed lasciuia esse pueros ut passim hedere & uitium folia decerperent. Redimitique fronde toto nemore similes bacchantibus uagarentur. Vocibus ergo tot milium presidem nemoris eius deum adorantium iuga montis collesque resonabant. Tum orta licentia a paucis ut fere fit in homines sapientie uulgasse. Quippe uelut in media pace per herbas arrestamque frondem prostrauere corpora. Et rex ut fortuitam leticiam non aduersato longe ad epulas omnibus prohibitis per decem dies libero prius operatum habuit exercitum. Quis negat exitum quoque gloriam sepius fortune quam uirtutis esse beneficium. Quippe ne epulantes quidem & sopitos mero aggregatus est hostis haud secus bacchantium ululantiumque fremitu perterritus quam si plantium clamor esset auditus.

Eadem felicitas ab oceano reuertentes temulentos
cōmessantesq; inter ora hostium p̄texit. Hinc ad re
gionem que Dedala uocatur puentum est. Deserue
rant incole sedes & inauios siluestresq; montes con
fugerant. Ergo Achadira transit eaq; uita & desti
tuta est incolentiū fuga. Itaq; rationē belli necessi
tas mutauit. Diuisis enim copiis pluribus simul lo
cis arma ostendit. oppressiq; urbe qui expectauerāt
hostem omni clade perdomiti sunt. Ptolomeus plu
rimas urbes Alexander maximas cepit. Rursusq; q̄s
distribuerat copias iunxit. Supato deinde Cobaspe
amne Cenon in obsidione urbis opulente Eberri in
cole uocant reliquit. Ipse Amagias uenit nup Asa
cano cuius ante regnū fuerat de mortuo. Regioni
urbisq; p̄erat mater eius Cleophes Triginta octo mili
bus peditum tuebatur urbem non situ solum sed et
opere munitam. Nam qua spectat orientē cingitur
amne torrenti. qui p̄ruptis utrimq; ripis aditum ad
urbem impedit. Ad occidētem & meridiem uelut de
industria rupes p̄altas molita natura est. Infra quas
cauerne & uoragines longa uetustate in altum ca
uate iacent. Quaq; desinūt: fossa ingētis operis ob
iecta est. Trigintaquinq; stadia murus urbis com
plectitur. Cuius inferiora saxo superiora crudo latere
sunt structa. Lateri uinculum lapides sunt quos in
terposuere ut duriori materie fragilis incumberet.
Simulq; terra humore diluta non tamen uniuersa cō
sideret. Imposite erant trabes ualide quibus iniecta
tabulata muros & tēgebāt & peruios fecerāt. Hec
munimēta contemplantē Alexandrū consiliq; in
certū q̄a nec cauernas nisi aggere poterat implere nec
tormēta muris ad mouere qdā e muro sagitta percussit

Tum forte insuram incidit telum. Cuius spiculo e
uulso admouere equū iussit Quo uectus ne obligato
quidem uulnere haud segnius destinata exequebatur
Ceteꝝ cum crus sauciū penderet & cruore siccato
frigesceus uulnus aggrauaret dolorē. dixisse fertur
se quidem Iouis filium dici: sed corporis egri uicia
sentire. Non tamen ante se recepit in castra q̄ cum
cta perspexit & que fieri uellet edixit. Ergo sicut
impatum erat alii extra urbem tecta moliebantur.
ingentemq; uim materie faciēdo aggeri detrahebāt
Alii arboꝝ magnarū stipites tumulis ac moles saxo
rum i cauernas deiciebant. Iamq; agger equauerat
summe fastigium terre Itaq; turres erigebant. Que
opera ingenti militum ardore intra nonū diem abso
luta sunt. Ad ea uisenda rex nondum obducta uul
neri cicatrice processit. Laudatisq; militibus admo
ueri machinas iussit. E quibus ingens uis tel orū in
ppugnatores effusa est Precipue rudes taliū opēꝝ
terre bāt mobiles turres: Tantaq; moles nulla ope
que cerneretur adductas deorum numine agi crede
bant. Pila quoq; muralia & excussas tormentis pre
graues hastas negabant cōuenire mortalibus. Itaq;
desperata urbis tutela concessere in arcem. Inde q̄
nichil obsessis preter deditiōem placebat legati ad
regem descenderūt ueniam petitori Qua impetrata
regina uenit cum magno nobiliū feminarū grege au
reis pateris uina libantiū Ipsa genibus regis paruo
filio admoto non ueniā mō sed et pristinae fortune
impetrauit decus Quippe appellata regina est & cre
didere quidā amplius forme q̄ miserationi datū. Pu
ero quoq; postea ex ea ut cumq; genito Alexan
dro fuit nomē. Huic Polypcon ad urbē Aoram cū

lib. 5.
exercitu missus inconditos oppidanos prelio uicit
Intra munimenta compulsos secutus urbem in deditio
nem redegit. Multa ignobilia oppida deserta a suis
uenere in regis potestate: Quorum incole armati pe
tram Aormyn nomine occupauerunt. Hanc abher
cule frustra obsessam esse. terreque motu coactum absi
stere fama uulgauerat. Inopem consilii Alexandrum qua
undique princeps & abrupta rupes erat senior quidam pe
ritus locorum cum duobus filiis adiit si precium operi esset aditum
se monstraturum esse promittens. Octuaginta talenta
constituit daturum Alexander. Et altero ex iuuenibus
obside retento ipsum ad exequenda que obtulerat dimi
sit. Leuiter armatis dux datus Mullinus scriba re
gis. Hos enim in circuitu qui uallarēt hostem in sum
mum iugum placebat euadere. Petra non ut plerumque mo
dicis ac mollibus cliuis in sublime fastigium crescit
Sed in mete maxime modum erecta est Cuius ima spa
tiosiora sunt. altiora inartius coeunt summa in acu
tum cacumen exurgunt. Radices eius Indus amnis
subit praecipit utrimque asperis ripis. Ab altera parte
uoragines eluuesque praecipite sunt. Nec alia expug
nandi patebat uia quam ut replerent. Ad manum silua e
rat quam rex ita cedi iussit ut nudi stipites iacerentur
Quippe rami fronde uestiti impedissent ferētes Ipse
primus truncam arborē iecit. Clamorque exercitus se
index alacritatis secutus est nullo detractante mu
nus quod rex occupauisset: intra septimum diem ca
uernas expleuerant. Tum rex sagittarios & agria
nos iubet per ardua niti. Iuuenesque promptissimos ex
sua cohorte triginta elegit Duces his dati sunt Ca
rus & Alexander Quē rex nominis quod sibi cum eo commune
esset admonuit. Ac primo quia iam manifestum periculum

erat ipm regē discriminē subire non placuit. Sed ut
signū tuba datū est uir audacie pmppte cōuersus ad
corporis custodes sequi se iubet. primusq; inuadit
in rupē Nec deinde quisq; macedonū substitit. Re-
lictisq; suis stationib9 sua sponte regē sequebantur.
Multoz miserabilis fuit casus quos ex prupta rupe
lapsos amnis pterfluens hausit. triste spectaculū ēē
nō pichitantib9. Cū uero alieno exicio quid ipsis ti-
mendū foret admonerēt in metū misericordia uersa
non extinctos sed semetipsos deflebāt Et iam eo p-
uentū erat unde sine pnicie nisi uictores redire non
possent. ingentia saxa in subeūtes puoluentib9 bar-
baris qui perculsi instabili & lubrico gradu p̄cipites
recedebāt Euaserat tñ Alexāder & Carus quos cū
triginta delectis p̄miserat rex ēē cominus pugnare
ceperāt. Sed cū superne tela barbari ingererēt: sepi-
us ipsi feriebant q̄ uulnerabant. Ergo Alexāder ut
nominis sui & p̄missi memor dū acrius q̄ cautius di-
micat cōfossus undiq; obruitur Quē ut Carus iacē-
tem cōspexit ruere in hostē omniū ppter ultionem
inmemor cepit. Multosq; hasta quosdam gladio in-
teremit Sed cum unū tot incesserēt manus sup ami-
ci corpus pcubuit exanimis. haud secus q̄ par erat
p̄mptissimoz iuuenū ceterorūq; militū interitu cō-
motus rex signū receptui dedit. Saluti fuit q̄ sensim
& intrepidi se receperūt Et barbari hostē depulisse
cōtenti nō inslitere recedētibus. Cetēz Alexander
cum statuisset desistere incepto. Quippe nulla spes
potui inde petre offerebatur tantum spēm ostendit
in obsidiōe pseuerantis Nā & itinera obsideri iussit
& turre aduoueri & fatigatis alios succedere. Cu-
ius pertinacia cognita Indi per biduū quidē & duas

lib. 7.
noctes cum ostentatione nō fiducie modo sed et uic-
torie epulati sunt timpana suo more pulsantes. Ter-
cia uero nocte timpanoz quidē strepitus desierat au-
diri. Ceterz ex tota petra faces refulgebant quas ac-
cenderant barbari ut tutior esset ipsis fuga obscura
nocte per inuia saxa cursuris. Rex Balacro qui spe-
cularet pmissio cognoscit petram fuga Indoꝝ esse
desertam Tum dato signo ut uniuersi conclamarēt
incōposite fugientibꝝ metū incussit. Multiqꝫ tanq̃
adesset hostis p lubrica saxa perqꝫ inuias cotes p̃ci-
pitati ceciderūt. Plures aliqua mēbroꝝ parte mulc-
tati ab integris deserti sunt. Rex locorum magis q̃
hostiū uictor sacrificiis & cultu diis satisfecit. Are
in petra locate sunt Minerue uictorieqꝫ. Ducibus
itineris quos subire iusserat leuiter armatos & si p
missis minora p̃stiterant: preciū cum fide redditū ē
Petre regionisqꝫ ei adiuncte Sisocoſto tutela p̃mis-
sa: inde p̃cessit Echolymā. Et cū āgustias itineris
obsideri uiginti milibus armatoꝝ ab Eryce quodam
compisset: grauius agmen exercitus Peni ducendū
modicis itineribus tradidit. Ipse p̃gressus fundito-
res & sagittarios deturbat. his qui obsiderant saltū
sequētibus se copiis uiam fecit. Inde siue odio ducis
siue grām uictoris initari Erycen fugientē adorti
interemerūt. caputqꝫ eius atqꝫ arma ad Alexandrū
detulerāt. Ille facto impunitatē dedit honorē dene-
gauit. hinc exēplo ad flumē Indū. xvi. castris pue-
nit oīaqꝫ ut p̃cepat ad traiciēdū p̃parata ab Ephe-
stione reperit. Regnabat in ea regione Omphus qui
p̃ri quoqꝫ fuerat auctor dedēdi regnū Alexandro &
post mortē parētis legatos miserat q̃ cōsulerēt eū
regnare se interim uellet an p̃uatū operiri eiꝝ aduētū

Permiso ut regnaret non tamē ius datum usurpare
sustinuit. Is benigne quidem excepit Ephestionē
gratuitū frumentū copiis eius admensus Non tamē
ei occurrerat ne fidem ullius nisi regis experiretur.
Itaq; obulam uenienti cum armato exercitu egres-
sus est. Elephantū quoq; per modica interualla mi-
litum agmini inmixti pcul castelloꝝ fecerant spēm
Ac primo Alexander non sociū sed hostem aduen-
tare credebat. Iamq; & ipse armatos milites eqtes
descendere in cornua iusserat paratus ad pugnam.
At Indus cognito macedonū errore iussis subsiste-
re ceteris ipse concitat equū quo uehebatur. Idem
Alexander quoq; fecit siue hostis siue amic⁹ occur-
reret uel sua uirtute tutus. Ceter⁹ sine interprete nō
poterat conferri sermo. Itaq; adhibito eo Barbar⁹
occurrisse se dixit cum exercitu totas imperii uires
protinus traditurū Nec expectasse dum per nuncios
daretur fides. corpus suū & regnū pmittere illi quē
sciret glorie militantē. Nihil magis q̄ famā timere
perfidie. Letus simplicitate barbari rex & dexteram
fidei sue pignus dedit & regnū restituit. Quinqua-
ginta sex Elephantū erant quos tradidit Alexandro
mītaq; pecora eximie magnitudinis thauros ad tria
milia p̄tiosum in ea regione acceptūq; animis reg-
nantū armentū. Querenti Alexandro plures agri
cultores haberet an milites cum duobus regibus
bellanti sibi maiore militū q̄ agrestū manu opus
esse respōdit. Abyfares & Porus erant Sed in Po-
ro eminebat auctoritas Vterq; ultra hydassem am-
nem regnabat & belli fortunā quisquis arma infer-
ret expiri decreuerat. Omphis p̄mittente Alexan-
dro & regium insigne sumpsit & more gentis sue

nomen quod patris fuerat Taxilem appellauere populares sequēte nomine imperium in quēcunq; trāfiret. Igitur cum per triduum hospitaliter Alexandrū recepisset quarto die & quantum frumenti copiis quas Ephestion duxerat p̄bitū a se esse ostēdit. & aureas coronas ipsi amicisq; omnib9 preter hec signati argēti ottuaginta talēta dono dedit. Qua benignitate ei9 Alexander mire letus & que is dederat remisit. & cētum talēta ex preda quā uehebat adiecit. Multaq; alia conuiualia ex auro & argento uasa. plurimum p̄fice uestis triginta equos ex suis cum hisdem insignibus quis consueuerant cum ipsum ueherent. Que liberalitas sicut barbarum destrinxerat ita amicos suos uehementer offendit. E quibus Meleager super cenam largiore uino us9 gratulari se Alexādro dixit q̄ saltē India repperisset dignum talentis centū. Rex haud oblit9 q̄ egre tulisset q̄ Clitum ob lingue teneritatē occidisset: iram quidem tenuit. Sed dixit inuidos homines nihil aliud q̄ ipsorum esse tormenta. Postero die legati Abyfare adire regem. omnia dicioni eius ita ut mandatum erat permittebat. firmataq; inuicē fide remittantur ad regem. Porcum quoq; nominis sui fama ratus ad deditionem posse compelli tunc misit ad eum Cleocharen qui denuntiaret ei ut stipendiū penderet & in primo suorum finū aditu occurreret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit. ut intranti regnum suum presto esset sed armatus. Iam Hidaspen Alexander superare decreuerat cum Barzaentis defectionis Aracosii auctor uinctus trigintaq; elaphanti simul capti perducuntur. oportunū aduersus Indos auxilium. Quippe plus in beluis q̄ in exercitu spei ac uirium illis erat. Samaxus quoq; rex

exiguae partis Indorum qui Barzaentis se coniunxerat
uinctus adductus est. Igitur transfuga & regulo in
custodiam. Elephantis autem Taxili traditis ad am-
nem hidaspem peruenit in cuius ulteriore ripa Porus
considerat transitu prohibiturus hostem. ottuagita
quinque elephantos obiecerat eximio corporum robore
Vltraque eos currus tricenti & peditum triginta fere
milia in quis erant sagittarii sicut antea dictum est gra-
uioribus telis quam ut apte excuti possent. Ipsum uehebat
elephans super ceteras beluas eminens. armaque auro
& argento distincta corpus rare magnitudinis honesta-
bant. Par animus robori corporis: & quanta iter
rudes poterat esse sapientia. Macedonas non aspectus
hostium modo sed etiam fluminis quod transeundum
erat magnitudo terrebat. Quatuor in latitudinem sta-
dia diffusum profundo alueo & nusquam uada aperiente
spetiem vasti maris fecerat. nec pro spatio aquarum late-
stagnantium impetum cohercebat. Sed quasi in ardua
coeuntibus ripis torrens & elisus ferebatur. occultaque
saxa inesse ostendebat pluribus locis. unde repercussae
terribilior facies erat ripae: quam equi uiri que complue-
rant. Stabant ingentes uastorum corporum moles: & de
industria irritate horrendo stridore aures fatigabant.
hinc amnis hic hostis. Capacitas quidem bone spei & sepe
se exspecta improuiso tamen pauore percussa erat. Quippe in-
stabiles rates nec dirigi ad ripam nec tuto applicari
posse credebant. Erant in medio amne insule crebre in quas
& Indi & macedones natantes leuatis super capita armis
transibant. Ibi leuia praemia conserebant. & uterque rex parue
rei discrimine summe explebat euentum. Ceterum in mace-
donum exercitu temeritate atque audacia insignes fuere
Hegesimachus & Nycanor nobiles iuuenes & perpetua

lib. 7.
partiu felicitate ad spernendu omne piculum accensi.
Quis ducibus promptissimi iuuenū armati modo lan-
ceis trāsnatauere in insulā quā frequēs hostis tenebat.
multosq Indorum nulla re melius q̄ audacia armati
interemerunt. Abire cum gloria poterāt: si unq̄ te-
meritas felix inuenisset modum. Sed cū supuenientes
contemptim & superbe quoq̄ expectāt circumuēti
ab his q̄ occulte enatauerāt eming obruti telis sunt.
Qui effugerant hostē aut impetu amnis ablati sunt.
aut uorticibus impliciti. eaq̄ pugna multum Porū fi-
duciam erexit cuncta cernentis e ripa. Alexāder in-
ops consilii tandē ad fallendum hostem talem dolum
intendit. Erat insula in flumine amplior ceteris sil-
uestris eadem & tegendis insidiis apta. Fossa quoque
prealta haud procul ripa quā tenebat ipse nō pedites
mō sed etiam cū equis uiros poterat abscondere. Igit̄
ut a custodia huius oportunitatis oculos hostiū auer-
teret Ptolemeum omnibus turmis obequitare iussit
procul insula & subinde Indos clamore terrere quasi
flumen transnaturus foret. Per cōplures dies Pto-
meus id fecit. eoq̄ consilio Porum quoq̄ agmē suum
ei parti quam se petere simulabat coegit auertere. Iā
extra conspectum hostis insula erat. Alexander in di-
uersa parte ripe statui suum tabernaculū iussit. assue-
tamq̄ comitari ipsum cohortē ante tabernaculū starī
& omnem apparatus regie magnificentie hostium
oculis de industria ostēdi. Attalum etiā equalem sibi
& haud disparem habitu oris & corporis. Cuiq̄ cum
procul uiseretur. Ueste regia exornat prebituꝝ spēm
ipm regē illi ripe p̄sidentē nec agitat̄ de trāsitu. hō consilii
effectū p̄mo morata tēpestas ē: mox adiuuit incōmoda
quoq̄ ad bonos euētus uertēte fortuna. Traicer amnē

cum ceteris copiis i regione insule de qua ante dictū
est parabat aduerso hoste in eos qui cum Ptolomeo
inferiorem obsiderant ripam. cum procella imbrē uix
sub tectis tolerabilem effundit. Obrutiq; milites nim
bo in terram refugerunt. nauigiis ratibusq; desertis.
Sed tumultuantium fremitus obstrepentibus ripis ab
hoste non poterat audiri. Deinde momento tēporis
repressus est imber. Ceterum adeo spisse intendere se
nubes ut conderent lucem uix colloquentium inter
ipsos facies noscitantur. Terruisset alium obdusta
nox celo. cum ignoto amne nauigandum esset fors itā
hoste eam ipsam ripam quam ceci & improuidi & ex
periculo gloriam accerferent occupante: obscuritatē
que ceteros terrebat suam occasionē ratus: dato sig
no ut omnes ascenderent in rates eam qua ipse ue
hebatur primam iussi expelli: uacua erat ab hostibus
ripa que perebatur. Vna ergo naui quam petre fluct
ibus illiserat herente cetera euadunt. Armaq; capē
milites & ire in ordinem iussit. Iamq; agmen in cor
nua diuisum ipse ducebat cum Poro nūtiatum armis
uirisq; ripam obtineri & rerum esse discrimem. Ac
primo humani ingenii uitio spei sue indulgens Aby
sarem belli socium & ita conuenerat aduentare crede
bat. Mox liquidiore luce aperiente hostem: centum
quadrigas & quatuor milia equitum uenienti agmini
Porus obiecit. Dux erat copiarū quas p̄misit Hages
frater ip̄ius. summa uirū i curribus. Sex uiros singuli
uehebāt. duos clipeatos duos sagittarios ab utroq; la
tere dispositos. duo aurige erāt. Ceteri haud sane ier
mes. Quippe iacula q̄ p̄la. ubi cominus p̄liādū erat o
missis habenis in hostē igerebāt. Ceterū uix ullū usq;
eius auxilii eo die fuit. Nāq; ut supradictum est imber

uiolētig q̄ alias fufq̄ cāpos lubricos & ieq̄tabiles fece-
rat. graues & ppe modū imobiles currq̄ illuue ac uo-
raminib9 herebāt. Cōtra Alexāder expedito ac leui
agmine strenue inuect9 ē. Scythe & Dabe p̄mī oīm
iuafere Indos. Perdicam deinde cū eq̄tib9 in dextrū
cornu hostiū emisit. Iā undiq̄ pugna se mouerat cum
hi qui currus agebāt ultimū auxilium suorū rati effu-
sis habenis in mediū discrimē ruere ceperūt. Anceps
id malū utriq̄q̄ erat. Nam & macedonū pedites p̄mo
impetu obterebantur. & per lubrica atq̄ in uia imissi
currus excutiebant eos a quibus regebantur. Alioz
turbati equi non in uoragines modo lacunasq̄ sed et
in amnē precipitauere curricula. Pauci tenus hostiū
exacti penetrauerē ad Porū acerrime pugnā cientē.
Is ut dissipatos tota acie curr9 uagari sine rectorib9
uidit. p̄ximus amicorū distribuit elephantos. P9 eos
posuerat pedites ac sagittarios tīpana pulsare solitos
Id p̄ cātu tubaz Indis erat. Nec strepitu eoz moue-
bant olim ad notū sonū aurib9 mitigatis. Herculis si-
mulachrū agmini peditū preferebatur. Id maximum
erat bellātibus incitāmētū. & deseruisse gestātes mi-
litař flagitium habebatur. Capitis etiā sanxerāt penā
his qui ex acie non retulissent metu quē ex illo hoste
quondā non ceperāt et in religionē uenerationemq̄
conuerso. Macedonas non bellantiū mō sed et ipsius
regis aspectus parump̄ inhibuit. belue disposite inter
armatos spetiē turriū procul fecerāt. Ipse por9 hu-
mane magnitudis ppe modū excesserat formā. Mag-
nitudini Porī adicere uidebat tantū inter ceteras e-
minēs quāto aliis ipse p̄stabat. Itaq̄ Alexāder cōtē-
plat9 & regē & agmē Indorū tātundē iquit par aīo
meo periculū uideo. Cū bestiis simul & cū egregiis

uiris res ē. Intuēsque Cenon Cū ego inquit Ptolomeo
Perdicaque & Ephestione comitatus in leuum hostiū
cornu impetum fecero uiderisque me in medio ardore
certaminis ipse dextrum moue & turbatis signa infer
Tu Antigone & tu Leonate & Thauron non inue/
himini in mediā aciem sed urgebitis frontē. haste nrē
prelonge & ualide non alias magis quā aduersus beluas
rectoresque earū usui esse poterunt. Deturbate eos qui
uehantur & cōfodite Anceps genus auxilii est. & in
suos acrius furit. In hostem enim imperio in suos pa
uore agit. hec elocutus cōcitāt equum primū. Iamque ut
destinatum erat iūaserat ordines hostiū. Cū Cenon
ingenti ui in leuū cornu inuehit. Phalanx quoque me/
diam Indorū aciem uno impetu prupit. At Porus quē
equitem inuehi senserat beluas agi iussit. Sed tardum
& pene immobile animal equorum uelocitatē equare
non poterat. Nec sagittarū quidē ullus erat barbaris
usus. Quippe longe & pregraues nisi prius in terrā
statuerent arcus: haud satis apte & commode impo/
nunt. Tū humo lubrica & ob id impediēte conatū
molientes ictus celeritate hostium occupant. Ergo
spreto regis imperio quod fere fit ubi turbatis acri9
metus quē dux imperare cepit: totidem erāt imperato
res quot agmina errabant. Alius iungere aciem: ali9
diuidere. Stare quidam & nōnulli circumuehi terga
hostium iubeant. Nihil in medium consulebat. Por9
tū cum paucis quibus metu potior fuerat pudor colli
gere dispersos. obui9 ire pgit. elephantosque an agmē
suorū agi iubet. Magnū belue iniecere terrorē. Inso
lit9que stridor non equos mō tam pavidum ad omnia
animal: sed uiros quoque hominesque turbauerat. Iā fu/
gē circumspiciebant locum pauloante uictores. Cum

lib. 7.
Alexāder Agrianos & Thracas leuiter armatos me-
liorē cōcursatione q̄ comin9 militē emisit in beluas .
Ingentem hi uim telorum iniecere & elephātis & re-
gentibus eos. Phalanx quoq; instare cōstāter territis
cepit. Sed quidā auidius p̄secuti beluas in semet irri-
tauere uulneribus obtriti ergo pedib9 earum ceteris
ut parcius instarent fuere documētum. precipue ter-
ribilis illa facies erat cū manu arma uirosq; corripēt
& super se regentib9 trāderent. Anceps ergo pugna
nunc sequentium nunc fugientiū elephantos ī mltm
diei uarium certamen extraxit .donec securibus Id
nanq; gen9 auxilii preparatum erat. Pedes amputār
ceperunt. Copidas uocabāt gladios leuiter curuatos
falcibus similes. quis apprehendebāt beluarum man9
Nec quicq; inexpertum non mortis modo sed etiam
in ipsa morte noui supplitii timor omittebat. Ergo
elephantū uulneribus tandem fatigari suos impetu
sternunt. Et qui rexerant eos precipitati in terram
ab ip̄is obterebantur. Cum Por9 destitut9 a plurib9
tela multo ante preparata in circumfusus ex elephāte
suo cepit ingerere. Multisq; eminus uulneratis expo-
situs ipse ad ictus undiq; petebatur. Nouē iā uulnera
hinc a tergo illinc pectore exceperat. Multoq; sang-
uine profuso languidis manibus magis elapsa q̄ ex-
cussa tela mittebat. Nec segnius belua insticta rabia
non dum saucia inuehebatur ordinib9. Donec rector
belue regem conspexit fluentibus membris omissisq;
armis uix compotē mētis. Tum beluā ī fugā cōcitāt
sequēte Alexād̄ro. Sed equus multis uulnerib9 cōfoss9
defitiēsq; pcubuit .posito magis rege q̄ effuso. Itaq;
dū eqū mutat tardiq; īsecutus ē. Interī fr̄ Tapsylis
regis Indoz p̄miss9 ab Alexād̄ro mouē cepit Poz

ne ultima experiri perseveraret. dederetq; se uictori.
At ille q̄q̄ exhauste erant uires deficiebatq; sanguis
tamen ad notam uocem excitatus Agnosco inquit
Taxilis fratrem imperii regniq; sui proditorem. Et
telum quod unum forte non effluserat contorsit in
eum quod per medium pectus penetrauit ad tergum.
Hoc ultimū uirtutis opere edito fugere acris cepit
Sed Elephante quoq; qui multa exceperat tela de-
ficiebat. Itaq; sistit fugam. Peditemq; sequenti hosti
obiecit. Iam Alexander consecutus erat Et pertina-
tia Porī cognita uetabat resistentibus parci. Ergo
undiq; & in pedites & in ipsum Porū tela congesta
sunt. Quis tantum grauatus: labi ex belua cepit. In-
dus qui Elephantem regebat descendere eum ratus
more solito elephantem procumbere iussit ingenua.
Qui ut se submitit: ceteri quoq; Cita enim instituti
erant Idem fere corpora in terram. Ea res & Porū
& ceteros uictoribus tradidit. Rex spoliari corpus
Porī interemptum esse credens iubet. & qui detrahe-
rent lorica mitemq; concurrere. Cum belua domi-
num tueri & spoliantes cepit appetere. Leuatūq;
corpus eius rursus dorso suo imponere. Ergo telis
undiq; obruitur. compositoq; eo in uehiculum Porus
imponitur. Quem rex ut uidit alleuantem oculos nō
odio sed miseratione commotus. Quod malum inq̄
amentia te coegit rerum mearum cognita fama belli
fortunā experiri. Cum Taxilis esset in deditos clemē-
tie mee tam propinquum tibi exemplū. At ille qm̄
inquit percontaris respondebo ea libertate quam in-
terrogando fecisti. Neminē me fortio rem esse cense-
bam. Meas enim nouerā uires non dum expertū tuas:
fortiore esse te belli docuit euentus. Sed nec sic qui

dē parū felix sum. secundus tibi. Rursus interrogat⁹
 quid ipse uictorē statuere debere censeret. quod hic
 inquit dies tibi suadet. quo expert⁹ es q̄ caduca feli-
 citas esset. Plus monēdo p̄fecit q̄ si p̄cat⁹ eēt. Quip-
 pe magnitudinē animi ei⁹ iterritā. ac ne fortunā q̄ dē
 infractam non misericordia mō sed etiam honore ex-
 cipere dignatus est. Egrum curauit haud sec⁹ q̄ si p
 ipso pugnasset. Confirmatū contra spem omnium in
 amicorū numerum recepit. Mox donauit amphore
 regno q̄ tenuit. Nec sane quicq̄ ingenuum Alexan-
 der solidius ac constanti⁹ habuit q̄ admirationē uere
 laudis & glorie. Simplicius tamē famam existimabat
 in hoste q̄ in ciue. Quippe a suis credebat magnitu-
 dinem suam destrui posse. Eandē clariorem fore quo
 maiores essent quos uicisset.

Alexander tam memorabili uictoria let⁹
 qua sibi orientis fines apertos esse cense-
 bat. Soli uictimis cesis milites quoq; quo
 promptioribus animis reliqua bella obi-
 rent pro contione laudatos docuit q̄cqd
 Indis uirium fuisse: illa dimicatiōe prostratum. cetera
 opimam predā fore. Celebratasq; opes in ea regione
 eminere quam peterent. Proinde iam uilia & absoleta
 esse spolia de Persis. Gēmis margaritisq; auro atq;
 ebore macedoniam greciāq; nō suas tantū domos re-
 pleturos. Auidi milites & pecunie & glorie simul q̄
 nūq̄ eos affirmatio ei⁹ fefellerat pollicēt opam. Di-
 missisq; cum bona spe nauigia exedificari iubet ut cū
 totā Asiam percussisset: fines terrarum mare inuise-
 ret. Mīta materia naualis ī p̄ximis mōtib⁹ erat. quā

cedere aggressi magnitudinis inusitate reperere serpē-
tes. Rhinocerotes quoque alibi rarum animali hisde
motibus erāt. Ceterū hoc nomē beluis iditū a greci
sermonis ignavis aliud lingua sua usurpant. Rex dua-
bus urbibus conditis in utraq; fluminis quod supera-
uerat ripa: copiarum duces coronis & mille aureis sin-
gulos donauit. Ceteris quoque proportionē aut gradu
quem in amicitia obtinebant honos habitus est Aby-
sares qui prius q̄ cum Poro dimicaretur legatos ad
Alexandrū miserat rursq; alios misit pollicētes omnia
facturum que imperasset modo ne cogeretur corpus
suū dedere. Neque enim aut sine regio imperio uictur:
aut regnaturum esse captiuum. Cui Alexander nun-
tiani iussit si grauaretur ad se uenire ipsum ad eum eē
uenturum. Hinc Poro amne supato: ad iteriora Indie
processit. Silue erant prope in immēsum spatium diffu-
se: procerisq; & in eximiā altitudinem editis arborib;
umbrose. Pleriq; rami instar ingētium stipitū flexi
in humum: rursus qua se curuauerant erigebantur.
adeo ut spesies esset non rami resurgentis sed arboris
ex sua radice generati. Celi temperies salubris. Quip-
pe & uim solis umbre leuant & aque large manant e
fontibus. Ceterum hic quoque serpentium magna uis
erat squamis fulgorem auri reddentibus. Virus haud
ullū magis noxiū est. Quippe morsum presens mors
sequebatur. donec ab incolis remedium oblatū est. Hic
per deserta uentum est ad flumen Hiarotim. Iunctū
erat flumini nemus opacum arboribus alibi inusita-
tis. agrestiumq; pauonū multitudine frequēs. Castris
inde motis oppidū haud pcul oppositū corona capit
obsidib; acceptis stipēdiū iponit. Ad magnā deinde
ut in ea regione urbē puenit non muro solū sed etiā

palude munitā. Ceterū barbari uehiculis iter se uine-
tis dimicaturi occurrerēt. Tela aliis haste aliis secure
erant. Transiiebantq; in uehiculo strenuo saltu: cum
succurrere laborantibus suis uellent. At primo in so-
litum genus pugne macedonas terruit. cum eminus
uulnerarentur. Deinde spretō tam incondito auxilio
ab utroq; latere uehiculis circumfusi repugnantes
fodere ceperunt & uincula quis conferta erant iussit
incidi quo facilius singula circumuenirentur. Itaq;
octo milibus suorum amissis in oppidum refugerunt.
Postero die scalis undiq; ad motis muri occupantur
paucis pernicitas saluti fuit. Qui cognito urbis exci-
dio paludem transnatauere in uicina oppida ingentē
intulere terrorem inuictum exercitum & deorum p-
fecto aduenisse memorantes. Alexander ad uastan-
dam eam regionem Perdica cum expedita manu mis-
so partem copiarum Eumen tradidit. ut is quoque
Barbaros ad deditiōem compelleret. Ipse ceteros ad
urbem ualidam in quam aliarum quoq; confugerant
incole duxit. Oppidani missis qui regem deprecarenē
nihilominus bellum parabant. Quippe orta seditio in
diuersa consilia deduxerat uulgus. Alii omnia dediti-
ōe potiora Quidam nullam opem in ipsis esse dice-
bant. Sed dum nihil in comune consultur qui deditiōi
imminebant apertis portis hostem recipiunt. Alex-
ander q̄q; belli auctoribus iure poterat irasci tamē
omnibus uenia data & obsidibus acceptis ad proximā
deinde urbem castra mouit. Obsides dicebantur ante
agmen. Quos cū ex muris agnouissent ut pote gē-
tis eiqdē i colloquiū cōuocauerūt. Illi clemētiā r̄gis
simulq; uī m̄mōrādo ad deditiōē eos cōpuler. Cete-
rasq; urbes sibi mō domitas i fidē accepit hic i r̄gnū

Sophytes peruentū ē . gens ut barbari credūt sapiē
tia excellit. bonisq; moribus regitur . Genitos liberos
non parentū arbitrio tollunt aluntq; . sed eorū q; b;
spectandi infantium habitū cura mādāta est. Si quos
segnes aut aliqua parte membrorum inutiles nota
uerunt necari iubent. Nuptiis coeunt nō genere aut
nobilitate coniunctis sed electa corporum spetie. quia
eadem extimantur in liberis. huius gentis. Oppidum
cui Alexander admouerat copias ab ipso Sophyte
obtenebatur . Clause erant porte. Sed nulli in muris
turribusq; se armati ostendebant: Dubitabātq; mace
dones deseruissent urbē icole an fraude se occulerēt.
Cum subito patefacta porta rex Indus cum duobus
adultis filiis occurrit. multum inter omnes barbaros
eminens corporis spetie. Vestis erat auro purpureoq;
distincta: que etiam crura uelabat. Aureis soleis inse
ruerat gēmas. Lacerti quoq; & brachia margaritis
ornata erant. Pende bāt ex aurib; insignes colore ac
magnitudine lapilli. Baculum aureum berilli distingue
bant. Quo tradito precatus ut sospes acciperet se li
berosq; & gētē suā dedit. Nobiles ad uenādū canes
in ea regione sunt. Latratu abstinere dicuntur cū ui
derint feram. Leonibus maxime infesti . horū uim ut
ostēderet Alexādro in cōspectu leonē eximie magni
tudinis iussit emitti: & q̄tuor omīo admoueri canes.
q; celeriter ferā occupauerūt. Tūc ex his q; assueuerāt
mīsteriis unig canis leoni cū aliis iherētis crura uelle
re & qa n̄ sequebat ferro āputare cepit. Nec sic qdē
ptinatia uicta rurs; aliā partē secare iſtitit & inde
segnig iherētē ferro subide cedebat. Ille i uulnere fer
dētes moribūd; quoq; iſixerat. tantam i illis anima
libus ad uenandum cupiditatē ingenerasse naturam

memorie proditum est. Equidem plura trāscribo q̄
 credo. Nam nec affirmare sustineo de quibus dubito
 nec subducere que accepi. Relicto ergo sophite in
 regno suo ad fluium Ephaphum processit Ephesti
 one qui diuersam regionē subegerat conuincto. Phe
 geus erat gentis proxime rex. qui popularibus suis co
 lere agros ut assueuerant iussis. Alexādro cum donis
 occurrat nihil quod imperaret detractans. Biduum a
 put eum sustitit rex. Tertio die amnem superare de
 creuerat: transitum difficilem non spatio solum aquarū
 sed etiam saxi impeditum. Percontatus igitur Phe
 gea que noscēda erant: undecim dierum ultra flumē
 per uastas solitudines iter esse cognoscit. Excipere
 deinde Gangem maximum totius Indie fluium. Vi
 teriorem ripam colere gentes gangaridas & parrasi
 os. eorumq; regem esse Agrammem uiginti milibus
 equitum ducentisq; peditum obsidētem uias. Ad hec
 quadrigarum duo milia trahere. Et precipuum terro
 rem elephantos quos trium milium numerum explē
 dicebat. Incredibilia regi omnia uidebantur. Igitur
 Porum. Nam cum eo erat. Percontatur an uera es
 sent que dicerentur. Ille uires quidem gentis & reg
 ni haud falso iactari affirmat. Ceterum qui regnaret
 non mō ignobilē esse sed etiam ultime sortis. q̄ppe
 Patrem eius tonsorem uix diurno questu propulsan
 tem famem propter habitum haud indecorum cordi
 fuisse regine. Ab ea in propiorem eius qui tunc reg
 nasset amicitie locum admotum. Interfecto eo per in
 sidias sub spetie tutele: libez eius iuasisse regnū. Nec
 atisq; pueris hūc q̄ nūc regnat generasse iuīsum ui
 lēq; popularib9 magis p̄ ne fortune q̄ sue memorē. af
 firmatio Pori multiplicē aīo rgis ueceat curā. hostē

beluasq; spernebat: situm locorū & uim fluminum
extimescebat. Relegitos iri ultimum pene rerum hu
manarum persequi terminū & eruere arduū uidebat
Rursus auaritie glorie & insatiabilis cupido fame ni
hil inuium nihil remotum uideri sinebat. Et iterdum
dubitabat an macedones tot emensi spatia terrarum
in acie & i castris senes facti: per obiecta flumina p
tot nature obstātes difficultates secuturi eēnt. Abū
dantes onustosq; prede magis parta frui uelle q̃ ad
querēda fatigari. Nō idem sibi & militib; animi eē.
Totius orbis imperium mente complexum adhuc i
operum suorum primordio stare. Militem labore de
fatigatum proximum quemq; fructum functo tādē
periculo expectare. Vicit ergo cupido rationem. &
ad concionem uocatis militibus: adhuc maxime mo
dum disseruit. Non ignoro milites multa que terre
uos possent ab incolis Indie per hos dies de industria
esse iactata. Sed non est inprouisa uobis mētientiū
uanitas. Sic Cylicie fauces: sic mesopotamie campos
Tygrim & Euphraten quorum alterum uado trāsi
uimus: alterum ponte terribilem fecerāt per se. Nūq̃
ad liquidū fama perducitur. omnia illa tradente ma
iora sunt uero. Nostra gloria cum sit ex solido plus tū
habet nominis q̃ operis. Modo quis beluas offerētes
menium spetiem: quis Hydaspem amnem: quis cetera
auditu maiora q̃ uero sustineri posse credebat. Olim
Hercule fugissemus ex Asia si nos fabule debellare po
tuissem. Creditis ne elephantorum greges maiores
esse q̃ usq; armentorum sint? cum & rarum sit animal
nec facile capiatur. multoq; difficilī mitigetur? Atq;
eadē uanitas copias equitū peditūq; numerat. Nam
flumē quo latiq; fufum ē: hoc placidū stagnat. q̃ppe

angustis ripis cohercia . & in angustiore alueum
 clisa torrentes quas inuehunt . Contra statio alui
 segnior cursus est . Preterea in ripa omne periculum
 est ubi applicantes nauigia hostis expectat . Ita quan
 tumcunq; flumen interuenit : idem futurum discrimē
 est euadentium in terram . Sed omnia uera ista finga
 mus . Vtrum ne uos magnitudo beluarum an magni
 tudo hostium terret ? Quod pertinet ad elephantos
 presens habemus exemplum . in suos uehementius q̃
 in nos incurrerunt . Tam uasta corpora securibus fal
 cibusq; mutilata sunt . Quid aut̃ interest totidē sint
 quot Porus habuit an tria milia ? cum uno aut altero
 uulneratis : ceteros in fugam declinari . Deinde pau
 cos quoq; & incommode regunt . Congregata uero
 tot milia ipsa se elidunt . ubi nec stare nec fugere po
 terunt inhabiles uastorum corporum moles . Equi
 dem sic animalia ista contempsi ut cū haberem ipse
 non opposuerim satis gnarus plus suis q̃ hostibus
 periculi inferre . At enim equitum peditumq; multi
 tudo uos commouet . Cum paucis enim pugnare soli
 ti estis & nunc primum inconditam sustinebitis tur
 bam . Testis aduersus multitudinem inuicti macedo
 num roboris . Granicus amnis & Cylicia inundata
 seruore Persarum & harbela . cuius campi deuictorū
 a nobis ossibus strati sunt . Sero hostium legiones
 numerare cepistis . postq̃ solitudinem ī Asia uincēdo
 fecistis . Cum per Hellespontum nauigaremus de pau
 citate nostra cogitandum fuit . Nunc nos Scythe
 sequūt . Battriana auxilia p̃sto sunt . Dahe Sogdiani
 q̃ iter nos militāt . Nec tñ illi turbe ofido . ũras manū
 itueor : ũram uirtutē reꝝ q̃s gessimꝝ uadē p̃dēq; hēo q̃
 diu uobiscū i acie stabo nec mei nec hostiū exercitꝝ

numero. Vos modo animos mihi plenos alacritatis ac
fiducie adhibete. Non in limine operumq; nostrorū
sed in exitu stamus. Peruenimus ad solis ortum &
Oceanū nisi obstat igravia. Inde uictores pdomito
fine terrarū reuertemur in p̄riam Nolite quod pigri
agricole faciūt maturos fructū p̄ inertia amittere e
manib9. Maiora sunt periculis p̄mia. Diues eadem &
in bellis ē regio. Itaq; non tam ad gloriā uos ducō q̄
ad predā. Digni estis qui opes quas illud mare littori
bus inuehit referatis in patriam. Digni qui nihil in ex
pertū nihil metu omissum reliq̄tis. Per uos gloriāq;
uestram qua humanum fastigium exceditis. Perq; &
mea in uos & in me uestra merita quibus inuicti con
tendimus oro quēsq; ne humanarum rerum terminos
adeuntem alumnū commilitonēq; uestrum ne dicā
regem deferatis. Cetera uobis imperaui. hoc unum
uobis debiturus sum. Et is uos rogo qui nihil unq;
uobis precepi. qui primus periculis me obtuli: q̄ sepe
aciem clipeo meo texi: Ne infregeritis manib9 meis
palmam qua Herculem liberumq; patrem si inuidia ab
fuerit equabo. Date hoc precib9 meis & tandem ob
stinatū silentiū rūp̄te. Vbi est clamor ille alacritatis
uestre index? ubi ille in eorum macedonum uult9? Nō
agnosco uos milites nec agnosci uideor a uobis. Sur
das iam dudum aures pulsc. aduersos animos & infrac
tos excitare conor. Cūq; illi in terram dimissis capi
tibus tacere perseuerarent: Nescio quid iquit impru
dens deliqui q; me ne intueri quidem uelitis. In soli
tudine mihi uideor esse. Nemo respondet nemo saltē
negat. Quos alloquor. quid autem postulo? uestram
gloriā & magnitudinē idicam9. Vbi sunt illi quorū
certamē paulo ante uidi contēdētium q̄ potissimum

uulnerati regis corpus exciperent: Desertus destitu-
 tus sum hostibus deditus. Sed solus quoque ire perse-
 uerabo. Obicite me fluminibus & beluis & illis ge-
 tibus quorum nomina horretis. Inueniam qui desertum
 a uobis sequantur. Scythae battriani que erunt mecum
 hostes paulo ante nunc milites nostri. Mori prestat
 quam precario impatorem esse. Ite reduces domos: Ite
 deserto rege ouantes. Ego hic a uobis desperare uic-
 torie aut honeste mortis locum inueniam. Nec sic que-
 dem ulli militum uox exprimi potuit. Expectabant
 ut duces principesque ad regem perferrerent uulneribus
 & continuo labore milicie fatigatos non detractare
 munia sed sustinere non posse. Ceterum illi metu attoni-
 titi in terram ora defixerant. Igitur primo fremitus
 sua sponte deinde quoque gemitus critur. Paulatimque
 liberius dolor erigi cepit. manantibus lacrimis adeo
 ut rex ira in misericordiam uersa ne ipse quidem quam-
 cupierat tempore oculis potuerit. Tandem uniuersa
 contione effusius flente: Penus ausus est cunctis
 tibus ceteris propius tribunal accedere significans
 se loqui uelle. Quem ut uidere milites detrahentem ga-
 leam capiti. Cita enim regem alloqui mos est. O hor-
 tari ceperunt ut causam exercitus ageret. Tum Pe-
 nus. Diu prohibeant inquit a nobis impias mentes &
 profecto prohibent. Idem animus est tuis qui fuit sem-
 per: ire quoque iusseris: pugnare: periclitari: sangui-
 ne nostro commendare posteritati tuum nomen. Proin-
 de si pseueras inermes quoque & nudi & exsangues ut
 cumque tibi cordi est sequimur uel antecedimus. Sed
 si audire uis non fictas tuorum militum uoces uerum
 necessitate ultima expressas prebe queso. propitias au-
 res imperium atque auspiciu tuum constantissime

secutis & quocumq; pergis secuturis. Vicisti rex ma-
gnitudine rerum non hostes modo sed etiā milites
Quicquid mortalitas capere poterat impleuimus.
E mensis maria terrasq; melius nobis q̃ incolis om-
nia nota sunt Pene in ultimo mūdi fine consistim9
in aliū orbē paras ire. & Indiam queris Indis quoq;
ignotā. Inter feras serpentesq; de gentes eruere ex la-
teribus & cubiculis suis expetis ut plura q̃ sol uidet
uictoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo
sed altior nostro. Virtus enim tua semp incrementō
erit. nostra uis iam in fine est. Intuere corpora ex
sanguia tot perfossa uulneribus tot cicatricibus pu-
tria. Iam tela hebetia sunt. iam arma deficiunt. uestē
perficam induimus. domestica subuehi non pōt. In
externū degenerauim9 cultum. Quoto cuiq; lorica
est? quis equū habet iube queri. q̃ mltos serui ipsoꝝ
persecuti sunt. quid cuiq; supersit ex preda Omniū
uictores omniū inopes sumus Nec luxuria labora-
mus sed bello. Instrumenta belli consumpsim9. Hūc
tu pulcherrimū exercitū nudum obrues beluis: quaz
ut multitudinem augeant de industria barbari: mag-
nū tamē esse numez et ex mendacio intelligo. q̃ si
adhuc penetrare in Indiam certum est regio a meri-
die minus uasta est. Qua subacta licebit decurrere
in illud mare quod rebus humanis terminū uoluit ef-
se natura. Cur circuitu petis gloriam que ad manū
posita est. hic quoq; occurrit oceanus nisi maius er-
rare. Peruenimus quo tua fortuna ducit. hec tecum
q̃ sine te cum his loqui malui. non ut inirem circū-
stātis exercitus gratiam sed ut uocem loquentiū po-
tius q̃ gemitū murmurantiū audires: Vt finē orōi
pen9 imposuit clamor undiq; cū ploratu oritur regē

patrem dominū confusis appellantiū uocibus. Iamq;
 & alii duces p̄cipueq; seniores quis ob etatē & excu-
 satio honestior erat & auctoritas maior eadem p̄ca-
 bant. Ille nec castigare obstinatos nec mitigare po-
 terat iratos. Itaq; inops consilii desiliit e tribunali.
 claudiq; regiam iussit omnibus preter assuetos adire
 p̄hibitis. Bidaū ire datū est Tercio die p̄cessit ere-
 gia Qui duodecim aras ex quadrato saxo monimen-
 tū expeditionis sue monimētaq; castroꝝ iussit extē-
 di. Cubiliaq; amplioris forme q̄ pro corpoꝝ habitu
 relinqui ut sp̄m omniū augeret: posteritati fallax
 miraculum p̄parans: hinc repetens que em̄sus erat
 ad flumen Acestinem locat castra. ubi forte Penq
 morbo extinctq; est. Cuius mortem ingemuit quidē
 rex. adiecit tamen p̄pter paucos uite dies longam
 orationē eum exorsum tanq̄ solus macedoniam ui-
 surus esset. Iam in aqua classis quam edificari iusse-
 rat stabat. In hac Mennon e tracia in supplementū
 equitum duomilia preter eos ab carbelo Peditū sep-
 tem milia adduxerat. armaq; uiginti quinq; milia au-
 ro & argento celata pertulerat. Quis tributis uete-
 ra cremari iussit. mille nauigiis aditurus oceanum
 discordes & uetera odia retractantes Porum & Ta-
 xilem Indie reges firmata per affinitatem gratia re-
 liquit in suis regnis. Sūmo in edificanda classe arbo-
 rum studio usus. Oppida quoq; duo condidit quorū
 alterum Nyceam appellauit alterum Bucephalim.
 equi quem amiserat memorie ac nomini dedicans ur-
 bem Elephantis deinde & impedimentis terra sequi
 iussis secūdo amne defluxit quadraginta ferme sta-
 dia singulis diebus p̄cedens ut oportunis locis ex-
 poni subinde copie possent. Peruētū erat i regionē

in qua Hydaspis annis Acestini cōmittitur. hinc
decurrit i fines Soboꝝ. hi de exercitu Herculis ma
iores suos esse memorant. grecos relictos esse cepi
se sedem quā ipsi obtinebant. Pelles ferarū pro ueste:
clauē tela erant. Multaq; etiā cum greci mores ex
cleuissent stirpis honestabant uestigia. hinc excessi
one facta ducenta & quinquaginta stadia processit.
Depopulatusq; regionē oppidum caput eius corona
cepit. Quadraginta milia peditū alia gens. i ripa flu
minis opposuerat. Que amne supato in fugam cō
pellit. Inclusosq; menibus expugnabat. Puberes in
terfecti sunt. Ceteri uenerūt. Alteram deinde urbē
expugnare adortus magna ui defēdentiū pulsus mul
tos macedonū amisit. Sed cū in obsidione pseueras
set oppidani desperata salute ignē subiecere teētis
Se quoq; ac liberos coniugesq; incendio cremant.
Quod cū ipsi augerēt hostes extinguerēt noua for
ma pugne erat. Delebant incole urbē hostes extin
guebant. Adeo eē nature iura bellū in cōtrarium
mutat. Arx erat oppidi intacta in qua subsidiū reli
quit. Ipse nauigiis circūuectus arcē. Quippe tria flu
mina tota India pter Gangem maxima munimēta
arci applicant undas. A septentrione, Indus abluit
A meridie Acestines hidaspi confun'it. Ceteꝝ am
niū cetus maritimis similes fluctus mouet. Multoq;
ac turbido limo q; aquarū concursu subinde turbat
iter quo meat nauigiis intenuem alueū cogit. Itaq;
cū crebri fluctus se inueherēt & nauīū hinc pras
hic latera pulsarēt: subducere naute ceperūt. Sed mi
nistria eorū hic cetu hic p̄rapida celeritate fluminū
occupant. In oculis duo maiora nauigia submersa.
Leuiora cum & ip̄a nequirēt regi: in ripam tamē

innoxia expulsa sunt. Ipse rex in rapidissimos uerti-
 ces incidit. quib9 in torta naui obliqua & guberna-
 culi inpatiens agebat. Iam ueste detraxerat corpori
 pecturus semet in flumē. Amiciq; ut exciperēt eū
 haud pcul nabant. Apparebatq; anceps periculum
 tam nataturi q̄ nauigare pseuerantis Ergo ingenti
 certamine cōcitant remos. Quātaq; uis humana esse
 poterat adnota est ut fluct9 qui se inuehebāt euer-
 berarent. Findere crederes undas et retro gurgites
 cedere. Quibus tandem naui erepta non tamē ripe
 applicat sed in pximū uadū illidit. Cū amne bellum
 fuisse crederes. Ergo aris p numero fluminū posi-
 tis sacrificioq; facto: triginta stadia pcessit. Inde uē-
 tum est in regionē Sudrachaꝝ Mallorūq; quos als
 bellare inter se solitos tūc periculi societas iūxerat
 Octo milia uinioꝝ peditū in armis erant. pter hos
 equitū decē milia nungenteq; quadrige. At macedo-
 nes qui omni discrimine iam defunctos se esse crede-
 bant postq̄ integꝝ bellū cū ferocissimis Indie gētib9
 supesse cognouerūt. inproviso metu territi rursus se-
 ditiosis uocibus regē increpare ceperūt Gangē am-
 nem & que ultra essent coactos trāsmittere nō tam
 finisse sed mutasse bellū. Indomitis gētibus se obiec-
 tos ut sanguine suo apirēt illi oceanū. Trahi extra si-
 dera & solē. cogiq; adire que mortaliū oculis natura
 subduerat. Nouis idēdem armis novos hostes exi-
 stere. Quos ut om̄s fundāt fugētq; qđ pmiū ipsos
 manere? caliginē & tenebras & ppetua nocte pfun-
 do incubantē mari. Repletū in manū beluaz egre-
 gū fretū imobiles undas in qbo emoriēs natura de-
 fecerit. Rex nō sua sed militū sollitudie anxius con-
 tione aduocata docet inbelles esse quos metuūt.

Nihil deinde p̄ter has gētes obstare quomin⁹ ter-
raz spacia emēsi ad finē sum⁹ mūdi laborūq; pueniāt
cessisse illis metuētib⁹ Gangē & multitudinē natio-
nū que ultra amnem essent declinasse iter eo ubi par
gloria minus periculū esset. Iam p̄spicere se oceā-
nū iam p̄flare ad ipsos aurā maris. Ne inuiderēt sibi
laudē quā appeteret. Herculis & liberi patris termi-
nos transituros. Illos regi suo paruo impendio īmor-
talitatē fame daturus. Paterēt se ex India redire nō
fugere. Omnis mēlītudo & maxie militaris mobili
impetu animi fert. Ita seditionis nō remedia q̄ p̄nci-
pia maiora sunt. Non alias tam alacer clamor ab ex-
ercitu est redditus iubentiū duceret diis secūdis. eōq;
retq; gl̄ia quos emularet. Letus his acclamationib⁹
ad hostes p̄tinus castra mouit. Validissime Indoꝝ
gētes erāt & bellū inpigre parabāt. Ducēq; ex nati-
one Sudrachaz spectate uirtutis elegerāt qui sub ra-
dicibus mōtis castra posuit. lateq; ignes ut spēm mē-
litudinis augeret ostēdit. Clamore quoq; ac sui moris
ululatu idētidem acquiescēs macedones frustra ter-
rere conatus. Iam lux appebat cū rex fiducia ac spei
plenus alacres milites arma capere & exire in aciē
iubet Sed ut tradit̄ metu ne an aborta seditiōe inter
ipsos subito barbari p̄fugerūt certe auios mōtes &
impeditos occupauerūt. Quoꝝ agmē rex frustra p̄-
secut⁹ impedimēta cepit. Peruentū deinde ē ad op-
pidā Sudrachaz in quo pleriq; p̄fugerāt. haud ma-
ior fiducia meniū q̄ armoz. Iam admouebat rex cū
uates monere eū cepit ne gmitteret aut certe differ-
ret obsidionē. uite ei⁹ periculū ostēdi. Rex Demo-
phontē C̄is namq; uates erat D̄intuēs. Siq; inquit
te arti tue intētū & exta spectātē interpellet dubitē

Quia incōmodus ac molestus uideri tibi possit. Et cū
 ille ita prorsus futurū respōdisset: Censes ne inqt tan
 tas res nō pecudū fibras ante oculos habēti ullū es
 se maius impedimentū q̄ uatē supstitiōe captū Nec
 diutius q̄ respondit moratq̄ admoueri iubet scalas.
 cūctantibq̄ ceteris euadit in murū. Angusta muri co
 rona erat. Nō pynne sicut alibi fastigiū eius distinxe
 rāt sed ppetua lorica obducta trāsitiū seplerat. Itaq̄
 rex herebat magis q̄ stabat in margine clipeo un
 diq̄ incidētia tela ppulsans. Nam ubiq̄ eminusex
 turribq̄ petebat. Nec subire milites poterāt quia su
 pne ui teloz obruebant. Tandē magnitudinē teloz
 periculi pudor uicit. Quippe cernebāt cūctatiōe sua
 dedi hostibq̄ regē sed festinādo morabantur auxilia.
 Nam dū p se quisq̄ certat euadere onerauere scalas
 Quis nō sufficiētibq̄ deuolati unicā spem regis fefel
 lerūt. Stabat enī ī conspectu tanti exercitq̄ uelut in
 solitudine destitutq̄. Iamq̄ leuā que clipeū ad ictus
 circūferebat laxauerat. clamātibq̄ amicis ut ad ipsos
 desiliret Stabātq̄ excepturi. cū ille rem ausus est in
 credibilē atq̄ inauditā mītoq̄ magis ad famā temeri
 tatis q̄ glē insignē. Namq̄ in urbē hostiū plenā p̄ci
 piti saltu semetipse inmisit. cū uix sperare posset di
 micantē certe & multū esse moritūz. Quippe anteq̄
 assurgeret opprimi poterat & capi uiuq̄. Sed forte
 ita librauerat corpus ut se pedibq̄ excipet. Itaq̄ stās
 in pugnā & ne circuii posset fortūa p̄uiderat. Ve
 tusta arbor haud pcul muro ramos multa fronde ue
 sitos uelut de industria regē p̄tegentes obiecerat.
 huiq̄ spacioſo stipiti corpus ne circuii posset appli
 cuit clipeo tela que ex aduerso ingerebāt excipies
 Nam cū cominq̄ unū pcul tot manq̄ peterēt nemo

tam audebat ppius accedere Missilia ramis plura q̃
clippeo incidebāt. Pugnabāt p rege primū celebra
ti noīs fama deinde desperatio magnū ad hostē mo
randū incitamentū. Sed cū subinde hostis afflueret
iam ingentē uim teloz exceperat clippeo. Iam galeā
saxa pfregerant. Iam cōtinuo labore genuo succide
rant. Itaq; cōtemptim et incaute qui pxiimi steterāt
incurrerūt. E quibus duos gladio ita excepit ut añ
ipm exanimēs pcumberēt. nec cuiq; ppius incesse
di eū animus fuit. Procul iacula sagittasq; mittebant
Ille ad om̃s ictus expositus egre iam exceptū popli
tibus corpus tuebat: donec Indus duoz cubitoz sa
gittā Cnamq; Indus ut supra dixim⁹ hui⁹ magnitu
dinis sagitte erāt Ita excussit ut per toracē super
latus paululū infingeret. Quo uulnere affect⁹ magna
ui sanguinis manāte remisit arma moribūdo similis
Adeoq; resolutus ē ut ne ad euellendū quidē telum
sufficeret dextra. Itaq; ad spoliandū corp⁹ qui uulne
rauerat alacri gaudio accurrit. Quē ut inicere corpi
suo man⁹ sensit credo ultimi dedecoris indignitate
motus linquentē reuocauit animū & nudū hostis
lat⁹ mucrone hausit. Iacebāt circa regē tria corpa
pcul strepētibus hostib⁹ Ille ut anteq; ultim⁹ spūs
deficeret dimicās iam extingueret clippeo se alleuare
conat⁹. Et postq; ad cōmittendū nihil superat uiriū
dextera impendētes ramos cōplexus tēptabat assur
gere. Sed nec sic potēs corpis rursus in genua pcū
bit manu puocās hostes siq; cōgredi auderet Tan
dē Peucestes p aliā oppidi partē deturbatis ppug
natoribus muri: uestigia persequēs regis supuenit.
Quo conspecto Alexander iam nō uite sue sed mor
tis solaciū peruenisse ratus clippeo fatigatū corpus

exceptit. Subiit inde Tymeus & paulopost Leona-
tus. hinc Aristonius supuenit. Indi quoque cū intra
menia regē esse cōperissent omissis ceteris illuc cō-
currerūt urgebātque p̄tegētes. Tymeus multis auer-
so corpore uulnerib9 acceptis egregiaque edita pug-
na cecidit. Peucestes quoque tribus iaculis confossus
non se tamē scuto sed regē tuebat. Leonatus dum
auide ruētes barbaros submouet ceruice grauitē ic-
ta semianimis percubuit ante regis pedes. Iam & Peu-
cestes uulneribus fatigatus sumiserat clipeū. Iam
Aristono spes ultima herebat. hic quoque grauitē
saucius tantam uim hostiū ultra sustinere nō pote-
rat. Inter hec ad macedonas regē cecidisse fama per-
lata est. Terruisset alios quā illos incitauit. Namque pe-
riculi omnes inmemores dolabris p̄fregere murū. &
quē moliti erant aditū irrupere. Indosque plures fugi-
entes quā cōgredi ausos occiderūt. Non senibus nō fe-
minis nō infantibus parciūt. Quisquis occurrerat ab
illo uulneratū regē esse credebāt. Tandēque intern-
tione hostiū iuste ire parētātū est Ptolomeū qui po-
stea regnauit huic pugne affuisse auctor est Clitar-
chus & Tyagenon. Sed ipsa scilicet glorie sue nō refra-
gatus abfuisse. seq̄ missum in expeditionē memorie
tradidit. Tanta competentium uetustate rerum mo-
nimenta uel obscuritas uel par huic uiciū credulitas
fuit. Rege in tabernaculum relato medici lignū sa-
gitte corpori infixum ita ne spiculū moueretur ab-
scindunt. Corpore deinde nudato animaduenterūt
hamos inesse telo. nec aliter sine perniciē corporis
extrahi posse quā ut uulnus auerēt. Ceteri ne secan-
tes p̄fluuiū sanguis occuparet uerberāt. Quippe
ingēs telū adactū erat & penetrasse ī uiscera uidebat.

Crytobolus inter medicos artis eximie sed in tãto
periculo territ9 admoouere metuebat ne in ipsius ca-
put paz. pspere curatiois recideret euētus. lacrimã
tem eū ac metuentē & sollicitudinē ppemodū exsan-
guē rex 9spexerat Quid inqt qđ ue tēpus expectas
& nūc qđ primū hoc dolore me saltē morituz liberas
An times ne reus cū insanabile uulnus acceperim?
At Crytobolus tandē uel dissimulato metu hortari
eū cepit ut se cōtinendū pberet dū spiculū euelleret.
Etiã leuē corporis motū noxiū fore. Rex cū affir-
masset nihil opus esse his qui semet 9tineret sicut p̃
ceptū erat sine motu omē corp9 p̃buit. Igit̃ patefa-
cto latius uulnere & spiculo euulso ingēs uis sanguis
manare cepit. Linq̃q; aīo rex & caligine oculis ef-
fusa uelut moribūd9 extēdi. Cūq; p̃fluiū medicamē-
tis frustra ihiberēt clamor atq; plorat9 aīcoꝝ orit̃
expirasse credentiū. Tandē 9stitit sanguis paulatīq;
animū recepit. & circūstātes cepit agnoscere. Eo-
die toto ac nocte que secuta est armat9 exercit9 re-
giā obsedit 9fessus om̃s unius spū uiuere Nec p̃as
recesserūt qđ comptū est somno paulisper acquiescere
hinc certiorē spem salutis eius in castra retulerūt.
Rex septē dieb9 curato uulnere obducta cicatrice
cū audisset 9ualuisse apud barbaros famā mortis sue
duob9 nauigiis iūctis statui i mediū undiq; 9spiciū
tabernaculū iussit ex quo se ostēderet perisse creden-
tibus. Cōspectusq; ab incolis spem hostiū falso nūcio
conceptā inibuit. Secundo deinde amne defluxit:
interuallū a cetera classe p̃cipiens ne quies inuali-
do adhuc necessaria impulsu remorum impediretur
Quarto die postq̃ nauigare cepit puenit in regionē
quidē desertā ab incolis frumēto ac pecoribus habū

dantē. Locus placuit is & ad suā & ad militū requis
 Mos erat principib9 amicoꝝ & custodib9 corpis
 excubare añ tabernaculū quociēs aduersa regi ualitu
 do incidisset. Hoc tū quoq; more seruato uniuersi
 cubiculū intrāt. Ille sollicitus nequid noui afferret
 quia simi uenerāt pconctat num hostiū recēs nun
 ciaret aduētus: At Cratherus cui mandatū erat ut
 amicoꝝ pces pferret ad eū Credis ne inquit aduē
 tu magis hostiū ut iam in uallo consisterēt nos sol
 licitos esse q̄ cura salutis tue ut nūc est uilis tibi Cū
 quantalibet uis omniū gentiū cōspiret in nos. imple
 at armis uirisq; totū orbē Classibus maria gster nat
 inusitatas beluas inducat in nos: p̄stabis inuictos.
 Sed quis deoꝝ hoc macedonie columen ac sidus diu
 turnū fore polliceri pōt cū tam auide manifestis pe
 riculis corpus offeras: oblitus tot ciuium animas
 trahere te in cassum? Quis enī tibi supstes aut optat
 esse aut potest. Eo puenim9 auspiciū atq; imperiū
 secuturis Vnde nisi te reduce nulli ad penates suos
 iter est. q̄ si adhuc de persidis regno cū Dario dimi
 cares & si nemo uellet tñ admirari quidē posset tam
 p̄mpte esse te eē ad omē discrimē audacie. Nam ubi
 paria sunt piculū & premiū ex secūdis reb9 amplior
 fructus est. ex aduersis solaciū manus. Tuo uero ca
 dite ignobile uiciū emi quis ferat nō tuoꝝ mō mili
 tū sed ullius gētis barbare. Cuius qui tuā magnitudi
 nē nouit horret anim9 cogitatiōe rei quā paulo ante
 uidim9. Eloqui timeo inuicti corpis spoliis inertissi
 mas manus fuisse iniecturas nisi te inceptum miseri
 cors in nos fortuna seruasset. Totidem proditores
 totidem desertores quot te non potuimus persequi.
 Vniuersos licet milites ignominia notes nemo recu

sabit luere id quod amice prestare non potuit. Patere
nos queso alio modo esse uiles tibi. Quocumque iusseris
ibimus. obscura pericula & ignobiles pugnas nobis
deposcimus. te metipsum ad ea serua que magnitudinem
tuam capiunt. Cito gloria obsolescit infordidis hosti-
bus. Nec quicquam indignum est quod consumi eam ubi non
possit ostendi. Eadem fere Ptolomeus & similia his ce-
teri iam iamque confusis uocibus flentes eum orabant.
ut tandem & ex facietate laudi modum faceret: & salutis
sue id est publice parceret. Grata erat regi pietas ami-
corum. Itaque singulos familiariter amplexus considerare
iubet. Altiusque sermone repetito uobis inquit quidem
o fidissimi piissimi que ciuium atque amicorum grates habeo
agere. quia non solum meo nomine quod hodie salutem meam ue-
stre proponitis. sed quod a primordiis belli nullum in me be-
nivolentie pignus atque indicium omisistis. Adeo ut con-
suetudinem sit nunquam mihi salutem meam fuisse tam caram
quam esse cepit ut uobis diu frui possim. Ceterum non eadem
cogitatio eorum est qui pro me mori optant. meam quidem
beniuolentiam hac uestra uirtute meruisse iudico me.
Vos enim diuturnum fructum forsitan et perpetuum cupi-
tis percipere. Ego me metior non tam etatis spacio quam
glorie. Licuit paternis opibus contentum infra mace-
donie terminos per oculum corporis expectare obscu-
ram & ignobilem senectutem. Quamquam ne pigri quidem
sibi fata disponunt. Sed unicui bonum diuturnam uitam ex-
istimantes sepe acerba mors occupat. Vix ego qui non
annos meos sed munera fortune proputo diu uiui. or-
sus a macedonia imperium grece teneo. Traciam
& Illyricos subegi. Tryballis & Medys impero.
Asiam qua Hellespontum qua rubro mari abluitur
possideo. Iamque haud procul absum fine mundi

Qua egressus aliam naturā aliū orbem apire mihi
 statui. Ex Asia in Europe termino momēto unius
 hore transui. uictor utriusq; regionis. post nonū
 regni mei. post uigesimū atq; octauum annū etatis.
 Videor ne uobis inexcōlēda gloria cui me uni deo
 ui posse cessare? Ego uero non deero. & ubicūq; pug
 nabo in theatro terrarū orbis esse me credam. Dabo
 nobilitatē ignobilib9 locis. aperiam cūctis gentib9
 terras quas natura longe submouerat. In his opib9
 extingui. Si sors ita feret. Pulcrū est. Ea stirpe
 sum genitus ut multa prius q̄ longam uitam debeam
 optare. Obsecro uos cogitate nos puenisse in terras
 quibus ob uirtutē femine celeberrimū nomen est.
 Quas urbes Semiramis condidit? quas gentes re
 degit in potestātē? quanta opera molita est. Non
 dum feminā equauim9 gloria. Et iam nos lau dis sa
 cietas cepit. Dii faueāt: maiora adhuc restant. Sed
 ita nostra erūt que nondū attigimus si nihil paruū
 duxerimus in quo magnę glorie locus est. Vos mō
 me ab intestina fraude & domesticorū insidiis p̄state
 securū: belli martisq; discrimen inpauidus subibo.
 Philippus in acie tutior q̄ in theatro fuit. hostium
 manus sepe mutauit. Aliorū quoq; regū exitus si re
 putaueritis plures a suis q̄ ab hostibus interemptos
 numerabitis. Quoniā rei agitate in animo meo nūc
 p̄mende occasio oblata est: mihi maximus laborum
 atq; opeꝝ meorū erit fructus si Olympias mater in
 mortalitati consecratur. quod dum excesserit e uita
 si licuerit ipse prestabo. hoc si me p̄ceperit fatū uos
 memētote. Ac cum quidem amicos dimisit. Ceterū
 per cōplures dies ibi statua habuit. Hec dū i India
 gerunt: greci milites nup in colonias a rege deducti

garabattrā orta inter ipsos seditione defecerant nō
tā Alexandro infensi q̄ metu supplicii. Quippe occi
sis quibusdam populariū qui ualidiores erant: arma
spectare ceperūt. Et battriana arte que quasi negli
gentius asseruata erat occupata: barbaros quoq; in
societatē defectionis impulerant. Athenodor⁹ erat
princeps eorū qui regis quoq; nomē assumpserat. nō
tam imperii cupidine q̄ in patriam reuertēdi cūctis
qui auctoritatē ipsius sequebant. huic Byton quidā
nationis eius sed ob emulationē infestus compauit
insidias. Inuitatūq; ad epulas per Boxum quendā in
cena & gūuio occidit. Postero die contione aduoca
ta Bytho ultro insidiatum sibi Athenodor⁹ plerisq;
persuaserat. Sed aliis suspecta erat fraus Bithonis et
paulatim in plures cepit manare suspitio. Itaq; gre
ci milites arma capiunt. occisuri Bythonē si daret
occasio: Ceteri principes eorū iram multitudinis mi
tigauerūt. preter spem suam Bython p̄senti p̄culo
ereptus paulopost insidiatus auctoribus salutis sue ē
Cuius dolo cognito & ipm comp̄hēderūt & Boxū
Ceter⁹ Boxū p̄tinus placuit interfici: Bythonē et
per cruciatū necari. Iamq; corpori tormēta admoue
bant. cū greci incertū ob quā causam lymphatis si
miles ad arma discurrūt. Quorū fremitu exaudito q̄
torqueri Bythonē iusserant omisere uti ne id facerēt
tumultuantū uociferatione phiberentur. Ille sicut
nudatus erat puenit ad grecos. Miserabilis facies
supplicio destinati in diuersum animos repēte muta
uit. dimittiq; eum iusserūt. hoc modo his liberat⁹
cū ceteris qui colonias a rege attributas reliquerūt
reuertit⁹ in patriam. Hec circa batta & Scytharū
terminos gesta. Interim regē duarū gentiū de quib⁹

dictum est centum legati adeunt omnes curru uehebantur. Eximia magnitudo corporum de oro habitu. lineae uestes intexte auro purpuraque distincte. Ei sededere ipsos urbes agrosque referebant. Per tot etates inuiolatam libertatem illius primum fidei promissuros. Deos sibi deditiois auctores non metu: quippe intactis uiribus iugum excipere. Rex consilio habito deditos in fidem accepit. Stipendio quod Aracosius utraque natio perscrutabatur imposito propterea duo milia & quingentos equites impat. Ea omnia obedienter a barbaris facta. Inuitatis deinde ad epulas legatis gentium regulisque: exornari conuiuium iussit Centum aurei lecti modicis interuallis positi erant. Lectos circum dederunt aulea purpura auroque fulgentia. Quicquid aut apud macedonas noua imitatione aut apud Persas uetere luxu corruptum erat confusus utrius gentis uiciis in illo conuiuium ostendens. Intererat epulis diosippus atheniensis pugil nobilis & ob eximiam uirum magnitudinem a rege pernotus & gratus. Et inuidi malignique increpabant per seria & ludum saginati corporis sequi inutilem beluam cum ipsi prelia inirent. oleo madentem preparare uentrem epulis. Eadem ergo in conuiuium orta macedo iam temulentus exprobare cepit & postulare si uir esset postero die secum ferro decerneret. Regem tandem uel de sua temeritate uel de illius ignauia iudicaturus. Et a Diosippo optime militare eludente ferociam accepta conditio est. Postero die rex cum acrior esset certamen exposceret quia deterrire non poterat: destinata exequi passus est. In gens hic militum turba inter quos erant greci diosippo fauebant. Macedo iusta arma sumpserat ereunt clipeum hastam quam Sarissam uocant leua tenens dextra lanceam

gladioq; cinctus uelut cum pluribus simul dimicatu-
rus. Dyosippus oleo nitens & coronatus punicum
amiculum: dextra ualidum nodosumq; stipitem pfe-
ferebat. Ea ipsa res omniū animos expectatione sus-
pēderet. Quippe cum armato cōgredi nudum demē-
tia nō te meritas uidebatur. Igitur macedo haud du-
bius eminens interfici posse lanceam emisit. quā Dio-
sippus cum exigua corporis declinatione uita sset an-
teq; ille hastam trāfferret in dextram assiluit & sti-
pite mediam eam fregit. Amisso utroq; telo macedo
gladium stringere cepit. quem occupatū complexus
pedibus repente subductum Dyosippus arietauit in
terram Ereptoq; gladio pedem super ceruicem iacē-
ti posuit stipitemq; intentās elisurusq; eo uictum ni-
phibitus esset a rege. Tristis spectaculi euentus nō
macedonibus modo sed eē Alexandro fuit quia bar-
bari affuerant. Quippe celebratam macedonū forti-
tudinē ad ludibriū recidisse uerebat. Hic ad crimina-
tionē inuidoz adapte sunt aures regis. Et post pau-
cos dies inter epulas aureum poculum ex composito
subducit. Ministriq; quasi amisissent quod amoue-
rant regem adeunt. Sepe minus est constantie in ru-
bore q̄ in culpa. Coniectū oculoꝝ quibꝫ ut fur de-
stinabat Dyosippus ferre nō potuit. Et cū exisset
cōuiuiolitteris conscriptis que redereēt ferro se in-
teremit Grauius mortē illius tulit rex existimans
indignationis esse non penitentie testem. Vti postq̄
falso insinulatū eum nimiū inuidoz gaudiū ostēdit
Indoz legati dimissi domos paucis post diebus cū
donis reuertunt. Tricenti erant equites: mille trigi-
currus quos quadraginta equi ducebāt. Linee uestis
aliquantū. mille scuta Indica. & ferri candidi ta'ēta

centū. Leonesq; mire magnitudinis & tigres utrūq;
 animal ad magnitudinē domitū. Lacertarūq; ingen-
 tiū pelles & dorſa teſtudinū. Cratbero deinde impat-
 rex haud procul amne per quē erat ipſe nauigaturus
 copias duceret. Eos autē qui comitari eū ſolebant
 imponit in naues & in fines malloꝝ ſecūdo amne
 deuehit. Inde Sadrachas adiit ualidam gentē que
 populi non regis imperio regebat. Septē milia pedi-
 tū habebant ſex milia equitū. has copias currus quin-
 genti ſequebant. Tricentos duces ſpectatos uirtute
 bellica elegerant. At qui in agris erant pꝛimi flu-
 mini & frequētes aut uicos maxime in ripa habebāt
 ut uideri totū amnē qua pꝛſpici poterat nauigis cō-
 ſtratū et tot miliū arma fugentia territi noua facie
 deoꝝ exercitū & alium liberū patrē celebre in illis
 partibus nomen aduentare credebant. Hinc militū
 clamor hinc remoꝝ pulſus uarieq; nautaꝝ uoces le-
 tantū pavidas aures impleuerant. Ergo uniuerſi ad
 eos qui in armis erant currūt furere clamatētes cū
 diis preliū inituros. Nauigia nō poſſe numerari que
 inuiſtos uiros ueberēt. Tantūq; in exercitū eoꝝ in-
 cuſſere terrorē ut legatos mitterēt gētes dedituros
 His in fidem acceptis ad alias deinde gentes quarto
 die puenit. Nihilō his plus animi fuit q̃ ceteris fue-
 rat. Itaq; oppido ibi condito quod Alexandriam ap-
 pellari iuſſerat fines eoꝝ qui muſicani appellant in-
 trauit. Hic Deteriolte ſatrape quē circa muſades pꝛ-
 fecerat hiſdē arguētibus cognouit. Multaq; auare
 & ſuperbe feciſſe conuiſtū interfici iuſſit. Oxartes
 pretor battianoꝝ non abſolutus eſt modo ſed etiā
 iure maioris imperii donatus eſt. Finibus muſicaniſ
 deinde in deditiōem redactis ubi eorum imperiū in

depreſtos & ipſam Indie gentem peruentū eſt Porti-
canus rex erat qui ſe muniti urbi cum magna manu
populariū incluſerat. Hanc Alexander die qua cepe-
rat obſidere expugnauit. Et cum in arcē Porticanꝝ
conſuſſet legatos de conditione deditiōis miſit
ad regē. Sed anteq̃ adirent eū due turres cum ingē-
ti fragore deciderant per quaz̃ ruinas macedones e-
uaſere in arcē Qua capta Porticanus cū paucis re-
pugnans occiditur. Diruta igit̃ arce & omnibꝝ cap-
tiuis uenūdatis. Sambi fines rex ingreſſus eſt mul-
tiſqꝝ oppidis in fidem acceptis ualidiſſimā urbis gen-
tem cuniculo cepit. Barbaris ſimile monſtro uiſum
eſt rudibus militariū operū. Quippe in media fere
urbe armati terra exiſtebant nullo ſuffoſſi ſpecus añ-
ueſtigio facto octingenta milia in ea regione ceſa:
Clytarcus eſt auctor. multoſqꝝ captiuos ſub coro-
na ueniſſe. Rurſus Muſicani defeſerunt ad quos cō-
primendos miſſus eſt Phiton qui captū principem
gētis eundēqꝝ defeſtionis auctorē deduxit ad regem
Quo Alexāder in crucē ſullato rurſus annē in quo
clāſſem expectare ſe iuſſerat repetit. Quarto deinde
ad oppidū peruenit quod in regnū iter erat Sambi
Nuper ſe ille dederat Sed oppidani detractabant im-
periū & clauſerant portas Quoꝝ paucitate contēp-
ta rex quingentos agrianos moenia ſubire iuſſit &
ſenſim recedētes elicere extra muros hoſtē ſecuturū
pſecto ſi fugere eos crederet. Agriani ſicut impatū
erat laceſſito hoſte ſubito terga uerterunt. Quos
barbari effuſe ſequētes in alios inter quos ipſe rex e-
rat incidūt. Renouato ergo plio ex tribꝝ milibꝝ bar-
baroꝝ ſexcēti ceſi ſunt quingēti capti Ceteri meni-
bus urbis incluſi ſunt. Sed non ut prima acie leti

lib. 8.
uictoria ita euētu quoq; fuit. Quippe barbari uene-
no tinxerāt gladios. Itaq; socii subinde expirabant.
Nec causa strenue mortis excogitari poterat a medi-
cis cū leues eēt plage insanabiles essent. Barbari uero
sperauerāt incautū & temerariū regē excipi posse.
Et forte p̄mptissime inter dimicās intactus euase-
rat. Precipue Ptolomeus leuo humero leuiter quidē
saucius sed maiore piculo q̄ uulnere affectus regis
sollicitudinē in se cōuerterat. Sanguine cōiunctus e-
rat. Et quidē Philippo genitū esse credebāt. Certe
pellice eius ortū esse cōstabat. Idē corporis custos
p̄mptissimusq; bellator & pacis artib; q̄ milicie ma-
ior & clarior: modice ciuili cultu: liberalis in p̄mis
adituq; facilis nihil ex fastu regio assūpserat. ob hec
regi an popularib; carior esset dubitari poterat. cū
certe primū expertus suoꝝ animos adeo ut fortunā
in quā postea ascēdit in illo periculo macedones omi-
nari uidebant. Quippe non leuior eis Ptolomei fuit
cura q̄ regis Qui cū prelio & sollicitudine fatigat⁹
cū Ptolomeo assideret: lectū in quo ip̄e acquiesceret
iussit inferri. In quē ut se recepit p̄tinus altior inse-
cutus est sompnus. Ex quo excitatus per quietē ui-
disse se exponit spēm draconis oblatam herbā ferētis
ore quā ueneni remediū esse monstrat. colorē quoq;
herbe agricolaz siq; reperisset affirmās Inuentā de-
inde a multis siml̄ ut erat requisita uulneri imposuit
p̄tinusq; dolore finito intra breue spacium cicatrix
quoq; obducta est. Barbaros ut prima spes fefellerat
se ipsos urbēq; dediderūt. hic in p̄ximā gentē Pata-
liam puentū est. Rex erat Mocris qui urbe deserta
in mōtes pfugerat. Itaq; Alexāder oppido potitur
agrosq; populat. magne inde prede acte sunt pecoꝝ

armētorūq; magna uis frumētī repta. Ducib; deide
amnis peritis defluxit ad insulam medio ferme alueo
enatātibus. Diutius sustinere coactus quia duces se
cordius assēuati pfugerāt. misitq; qui cōquirerent
alios. Nec repertis puicax cupido incessit uisendi oc
ceanum adeundiq; terminos mundi sine regionis pe
ritis flumini ignoto caput suum totamq; fortissi
moz uirozq; salutem gmitteret. Nauigabant ergo
omniū p que ferebant ignari. quantū inde abesset
mare que gētes colerēt. q placidū amnis os. q pati
ens longa; nauīū esset. anceps & cera existimatio
augurabat. Vnū erat temeritatis solaciū ppetua fe
licitas Iam quadragita stadia pcesserāt. cū guberna
tores agnoscere ipos aurā maris & haud pcul uide
ri sibi oceanū abesse indicāt regi. Letus ille hortari
nauticos cepit incūberēt remis. Adesse finē laboris
oīs uotis expetitū. Iam nihil deesse glie nihil obsta
re uirtuti. Sine ullo martis discriminē sine sanguīe or
bē terre ab illis capi. Nec naturā quidē lōgius posse
pcedere. breui incognita ullis mortalib; esse uisuros
Paucos tñ nauigio emisit in ripā qui a grestes uagos
q; exciperēt. e quibus certiora nosci posse sperabat.
Illi scriptati oīa tuguria tandē latētes repere. Qui
interrogati q pcul abesset mare responderūt nullū
ipos mare ne fama quidē accepisse Cete; tercio die
pueniri posse ad aquā amarā que corrūperet dulcem
Intellectū est mare destinari ab ignaris nature eius
Itaq; ingenti alacritate nautici nauigāt Et pximo
quoq; die quo ppi; spes admouebat crescebat ardor
aīoz. Iam tercio die mistū flumini subiecit mare le
ni ad huc estu gfundēte dispares undas. Tū aliā in
sulā medio amne sitam euerit paulo lenius que curs;

lib. 8.
estu uerberabat applicat classem & ad comēatus pe-
tēdos discurrūt securi. Casus eis supuenit ignaris.
Tercia ferme hora erat cū statuta uice oceano ex-
estuas inuehi cepit & retro flumē urgere. qđ pmo
cohercitū deinde uehemētius pulsū maiore impetu
aduersum agebat qđ torrētia p̄cipiti alueo incurrunt
Ignota uulgo natura freti erat. monstraq; ire deum
cernere uidebat. Idētidē intumescēs mare & in cam-
pos pauloan̄ siccōs descēdere sup̄fūsum. Iamq; leua-
tis nauigiis & tota classe dispersa qui expositi erant
undiq; ad naues trepidi et inproviso malo attoniti
recurrūt Sed in tumultu festinatio quoq; tarda est
hi iuncis nauigia applicabāt. hi dū remos aptari p-
hibebāt. cōsiderāt quidā et nauigare pperantes sed
nō expectatis qui similes esse debebāt clauda & iabilia
nauigia languide moliebant. Alie nauiū inconsulte
ruētes nō recepāt. Pariterq; & multitudo & pauci-
tas festinātes morabat. Clamor hinc expectare hīc
ire iubentiū dissona q; uoces nunq; idē atq; unū intē-
dentiū nō oculorū mō usum sed et aurīū abstulerant
Nec ingubernatoribus quidē quicq; opis erat quorū
nec exaudiri uox a tumultuātib; poterat: nec impiū
a territis incōpositisq; seruari. Ergo colligi inter se
naues aspergiq; inuicē remi & alii aliorū nauigia ur-
gere ceperūt. Crederes nō unius exercitus classem
sed duorū nauale inisse certamē. Incutiebant puppi-
bus p̄re. p̄mebant a sequētibus qui antecēdēter tur-
bauerant. Et iam ad manus iamq; estus totus circa
flumē campos inundauerat tum̄is dūtaxat emineti-
bus uelut insulis paruis in quos pleriq; omissis nau-
gis enare pperabāt. Dispersa classis partim in p̄alta
aqua stabat. Que subderāt ualles partī uado herebāt

ut cūq; in equale terre fastigiū occupauerant Vnde
tū subito maior & p̄stino terror incutit̄. Recipro
cari cepit mare magno tractu aquis in suū fretū re
currētibus Redebantq; terras pauloante salo mer
sas. Igit̄ deslituta nauigia alia p̄cipitant̄ in pronū:
alia in latera p̄cumbūt. Strati erant campi sarcinis
armis auulsarū & tabularū remorūq; fragmētis. Mi
les nō egredi in terram nec in naue subsistere audebat
idētidem p̄ntibus grauiora que sequerent̄ expectās
Vix que patiebant̄ uidere ipsos credebant. In sicco
naufugia In amne mare nec finis malorū erat. Quip
pe estū paulopost mare relaturū quo nauigia alleua
rent̄ ignari. famem & ultima sibi met ominabant̄.
Bellae quoq; fluctibus deslitute terribiles uagabāt̄
Iamq; nox appetebat & regē quoq; desperatio salu
tis egritudine affecerat. Non tū inuictū animū cure
obruūt quin tota nocte p̄sideret inspecturus Equi
tesq; p̄mitteret ad os amnis ut cū mare rursus exina
re sensissent p̄cederēt. Nauigia quoq; & lacerata re
fici & auersa fluctibus erigi iubet. paratosq; & inten
tos cū rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte
inter uigilias adortationesq; cōsumpta celeriter &
equites ingētī cursu refugere & secutus est estus. qui
p̄mo aquis leui tractu subeuntib; cepit leuare nau
igia. mox totis campis inundantes eē impulit classē
Plaususq; militū nauticoꝝ insperatā salutē ī modico
celebrātes gaudio littorib; ripisq; resonabat. Vnde
tū redisset subito mare quo p̄die refugisset quenā eē
esset eiusdē elemētī natura mō impio t̄porū obnoxia
mirabūdi req̄rebāt. Rex cū ex eo qđ acciderat cōie
ctaret post solis ortū statutū t̄ps esse ex media no
cte ut estū occuparet cum paucis nauigiis secundo

amne defluxit. Euectusq; ad os eius quadringenta
 stadia pcessit in mare. Tandē uoti sui compos p̄sidi
 busq; & maris & locoꝝ diis sacrificio facto ad clāfē
 rediit. hinc aduersus flumen subiit classis. & altero
 die appulsa est haud pcul lacu falso cuiꝝ incognita
 natura plerosq; decepit temere ingressos aquā Quip
 pe scabies corpora inuasit & contagiū morbi est in
 alios uulgatū. Oleū remedio fuit Leonato deinde p̄
 misso ut puteos foderet qua terrestri itinere ducturꝝ
 exercitū uidebat. Quippe sicca erat regio Dīpe cū
 copiis restitit uernū tempus expectans. Interim &
 urbes plerasq; condidit. Nearco atq; Onesicrito nau
 tice rei peritis impauit ut ualidissimas nauū deduce
 rent in oceanū. pgressiq; quoad tuto possent natu
 rā maris noscerēt. Vel eodē amne uel Eufrate subi
 re eos posse cū reuerti ad se uellēt. Iamq; mitigata
 hieme & nauibꝝ que inutiles uidebant̄ crematis tra
 ducebat exercitū. nonis castris i regiōe Aboridon
 Inde totidem diebus in Cedoseoꝝ regionē puentū.
 Liber hic pp̄lus consilio habito dedit se. Nec quicq;
 deditis preter cōmeatus impatum est. Quinto hinc
 die ad flumen barbaꝝ incole appellant puenit. Re
 gio deserta & aquaꝝ inops excipit. Quā emensus i
 mocidas transit. Ibi maiorē exercitus partē Ephesti
 oni tradidit. Leuē armaturā cum Ptolomeo & Le
 onato partitus est. Tria simul agmina populabant̄
 Indos: magneq; prede acte sunt. Maritimos Pto
 meꝝ ceterosq; ipse rex. & ab alia parte Leonatoꝝ ure
 bāt. In hac quoq; regiōe urbē cōdidit deductiq; sunt
 Maracosii. hinc puenit ad maritimos Indos desertā
 uastāq; regionē late tenēt. ac ne finitimis quidē ul
 lo comercii iure miscent̄. Ip̄a solitudo natura quoq;

mitia efferauit ingenia. Prominēt unguēs nunq̄ re-
cisi. come hirsute & intonse sunt. Tuguria conchis
& ceteris purgamentis maris instruūt feraz pellib9
tecti piscib9 sole duratis & maiorū quoq; beluarum
quas fluctus eiecit carne uestiunt. Consumptis igit̃
alimētis macedones primo inopiam: deinde ad ultimū
famē sentire ceperunt. radices palmarū C namq;
sola ea arbor gignitur Ubique rimantes. Sed cū hec
quoq; alimenta defecerūt iumenta cedere aggressi nec
equis quidē abstinebāt. Et cū deessent que sarcinas
ueherent: spolia de hostibus ppter que ultima oriē-
tis pagrauerant cremabāt incendio. famem deinde
pestilentia secuta est. Quippe in salubriū ciborū no-
ui succi: ad hec itineris labor & egritudo animi uul-
gauerāt morbos. & nec manere sine clade nec pgre-
di poterant. Manētes fames pgressos acrior pesti-
lencia urgebat. Ergo strati erant campi pene pluri-
bus semiuuiis q̄ cadauerib9. ac ne leuius quidē egrī
sequi poterāt. Quippe agmē raptim agebat tū sin-
gulis ad spem salutis ipos pficere credētib9 quantū
itineris festinādo p̄ciperēt. Igit̃ qui defecerant no-
tos ignotosq; ut alleuarent orabāt. sed nec iumēta
erant quib9 excipi possent. & miles uix arma porta-
bat. Imminētis ipsius facies mali ante oculos erat.
Ergo sepi9 reuocati ne respicere quidē suos sustine-
bāt misericordia in formidinē uersa. Illi relictī deos
testes & sacra oīa regisq; implorabāt. opē Cūq; fru-
stra surdas aures fatigarēt in rabiē desperatioē uersi
parē suo exitū similesq; ipis aīcos & cōtubernales p̄-
cabāt. Rex dolore similis q̄ ipse cā tante cladis esset.
Affrapamen parthianorū satrapen q̄ iuberet cameī
tota cibaria afferre aliosq; finitimarū regionū p̄fectos

certiores necessitatis sue fecit. Nec cessatū est ab his.
 Ita q̃ fame dūtaxat uindictus exercitus tandem in
 Gedrosie fines p̃dicit. Omniūq̃ rex sola fertilis re-
 gio est In qua statua habuit ut uexatos milites q̃ete
 firmaret. hinc Leonati lrās accepit. q̃ fluxisse ip̃m eū
 nouē milib9 peditū & tricētis equitib9 meritoꝝ p̃
 sper euentus. A Crathero nūcius uenit Ozinem &
 zaraspem nobiles p̃las defectionē moliētes opp̃sitos
 ab se in uinculis esse. p̃posito igit̃ regiōi Nyburtio
 Namq̃ Mē non p̃fectus eius nup̃ interierat morbo
 in Camanū ip̃se p̃cessit. Aspatis erat Satrapes gē-
 tis suspectus res nouare uoluisse dū in India rex es-
 set. Quē occurrentē dissimulata ira comiter allocu-
 tus dū exploraret que delata erāt in eodē honore ha-
 buit. Cū Indie p̃fecti sicut impatū erat equoꝝ iumē-
 torūq̃ iugaliū uim ingentē ex omni que sub imperio
 erat regione misissent: quibus deerant impedimēta
 restituit. Arma quoq̃ in pristinū resecta sunt cultū
 Quippe haud p̃cul Perside aberant non pacata mō
 sed et opulēta. Igit̃ ut supradictū est emulat9 liberi
 patris nō gl̃iam solū quā ex illis gētibus reportaue-
 rat sed et famā siue illud triūphus fuit ab eo primū
 institut9 siue bacchantiū luxus statuit imitari aīo su-
 per humanū fastigiū elato. Vicos p̃ quos iter erat
 floribus coronisq̃ sterni iubet. Liminibus ediū cra-
 teras uino repletas & alia eximie magnitudinis di-
 sponi: Vehicula deinde constrata ut plures capere
 milites possent in tabernaculorum modum ornari.
 alia candidis uelis alia ueste pretiosa. Ibant primi
 amici & cohors regia uariis redimita floribus co-
 ronisq̃. Alibi tubicinū alibi lyre sonus audiebatur
 Itē i uehicul9 p̃ copia cuiusq̃ adornatis g̃messabūd9

exercitus armis que maxime decorauerant circūpen-
dentibus. Ip̄m cōuiuasq; currus uehebat crateris au-
reis eiisdēq; materie ingētibus poculis p̄grauis. hoc
modo per dies septē baccabundū agmen parcta p̄da
liquid uictis saltē animi fuisset mille hercule uiri mō
& sobrii septē dierū crapula graues in suo triūpho
capere potuerunt. Sed fortuna que rebus famā pre-
ciūq; constituit hoc quoq; milicie probrū uertit in
gloriam. & presens etas & posteritas deinde mirata
est per gentes nondū satis domitas incessisse temer-
lentos. barbaris qđ temeritas erat fiduciam esse cre-
dentibus. hūc apparatū carnifex sequebat̄ Quippe
Satrapes Aspatis de quo dictū est interfici iussus
est Adeo ne luxurie quicq; crudelitas nec crudeli-
tati luxuria obstat:.

Isdē fere diebus Cleander & Sytalces
& cū Agathone heracon supueniūt q
Parmenionē iussu regis occiderāt. qnq;
miliaq; peditū cum equitibus mille. Sed accusatores
eos e. puicia enī fuerāt sequebāt̄. Nec tot facinora
quot amiserāt qp̄sare poterat cedes p quā grata re-
gi mīsterio. Quippe cū oīa pfana spoliassent: nec sa-
cris quidē abstinuerāt. Virginesq; & p̄ncipes feiaꝝ
strupra p̄pesse corpoꝝ ludibria deflebāt. Inuisū ma-
cedonū nomē auaritia eoꝝ ac libido barbaris fecerat
Inter om̄s tñ eminebat furor Cleandri q nobilē uir-
ginē cōstrupratā seruo suo pellicē dederat. Pleriq; a-
micoꝝ Alexādrī nō tam criminū que palā obiciebāt
atrocitatem q̄ memoriā occisi per illos Parmenio /
nis quod tacitum prodesse reis apud regem poterat
intuebantur. leti recedisse iram inire ministros.

lib. 9^{us}
Nec ullam potentiā scelere quesitā unq̃ esse diutur
nam. Rex cognita causa p̃nūciauit ab accusatoribꝫ
unū & id maximū crimen esse p̃teritū desperationē
salutis. Nunq̃ enī talia ausuros qui ip̃m ex India so
spitē aut optassent reuerti aut credidissent reuersurū
Igit̃ hos quidē uincit. de. aut milia militū qui seui
cie eozꝫ mīstri fuerāt interfici iussit Eodē die sump
tū ē supplicii qꝫ de his quos auctores defectiōis Per
saꝫ Cratherus adduxerat. Haud mītopost Nearcus
& Onesecritus quos lōgius in oceanū p̃cedere ius
serat supueniūt. Nūciabant aut quedā audita alia cō
perta Insulā hosti anni subiectā auro habūdare: in
opem equozꝫ esse. Singulos eos ab his qui ex conti
nētī traicere auderēt singulis talētis emi: plenū es
se beluazꝫ mare: estu secūdo eas ferri: magnazꝫ nauū
corpora equātes truci cantu deterrimas sequi classē
cū magno equoris strepitu. uelut diuersa nauigia su
bisse aqꝫ Cetera incolis crediderāt. Inter que rubꝫ
mare nō a colore undazꝫ ut pleriqꝫ crderent ab Ery
thro rege appellari esse. haud p̃cul a continētī insu
lam palmis frequētibꝫ consitā & in medio fere nemo
re colūpnā eminere Erithri regis monimentū l̃ris
gentis eius scriptā Adiciebāt nauigia que lixas mer
catores uexissent famā auri secutis gubernatoribus
in insulā esse transmissa nec deinde ab his esse uisa.
Rex cognoscēdi plura cupidine accensus rursus eos
terram legere iubet. donec ad Eufraten appelle
rent classē. inde aduerso amne Babylloniam subi
tuos. Ipse animo infinita cōplexus statuerat om
ni ad orientem maritima regione perdomita ex Sy
ria petere Affricam Carthagini infensus. Inde
numidie & solitudinibus peragratīs: cursum ga

dis dirigere. Ibi namq; colūpnas herculis esse fama
uulgauerat. Hispanias deinde quas hyberiam greci
a flumine hybero uocabant adire & p̄teruehi alpes
Italię oram unde in Epyrū breuis est curs9. Igit̃
Mesopotanie p̄toribus impauit ut materia in mōte
lybano cesa deuectaq; ad urbem Syri tapsagas & in
gentiū cannas nauū ponere septēremes omnes esse
deduciq; Babylloniam. Cyprioꝝ regibus impatum
ut eis stuppam & uela p̄berent. hec agentī Porī &
Tapsilis regum littere tradunt̃. Abyfarem morbo
Philippum prefectū eius ex uulnere interisse. opp̄f
soq; qui uulnerassent eum. Igit̃ Philippo substituit
Eudemonem. Dux erat Tracum. Abyfari regnū
filio eius attribuit. Ventum est deinde Persagaram
Persyca est gens. Cuius Satrapes Orsynes erat no
bilitate ac diuiciis inter omnes barbaros eminēs. Ge
nus ducebat a Cyro quondam rege Persaz. opes a
maioribus traditas habebat & ip̄as longa imperii po
ssessione cumulauerat. Is regi cum omnis generis do
nis non ipsi mō ea sed et̃ amicis eius daturus occur
rit. Equoꝝ domiti greges sequebant̃. Currus argē
to & auro adornati p̄tiosa suppellex & nobiles gem
me. aurea magni ponderis uasa uestesq; purpure & si
gnati argenti talēta quadraginta. Ceteꝝ benignitas
barbaro causa mortis fuit. Nam cū omnes amicos
regis ipsoꝝ uoluntate coluisset Bagoe spadoni qui
Alexādrū obsequio deuinxerat sibi nullū honorem
habuit Admonitusq; a quibusdā equitū Alexandro
cordi esse respondit amicos regis nō scorta se colere
Nec moris esse psys mares ducere qui stupro effemi
narent̃. his auditis spado flagitio potentiā & dede
core quesitā in caput nobilissimi & insontis exercuit

lib. 9.^{us} 140
Namq; gētis eiusedē leuissimos falsis criminib; astruxit
monitos tum demū ea deferre cū ipse iussisset. Inte
rim quotiēs sū arbitris erat credulas regis aures im
plebat dissimulās cām ire quo grauior criminātis au
ctoritas esset. Nondū suspectus Orsynes iam tamē
uilior Res enī in secreto agebat. Latētis piculi ig
narus & inpotētissimū scortū ne scrupo quidē & de
decoris paciētia fraudis oblitū quotiēs amorē regis
in se accēderat Orsynē mō auaritie interdū etiā de
fectionis arguebant. Iam matura erāt in pnicie inno
cētis mēdacia. Et fatū cui; inuitabilis fors est ap
petebat eū. Sepulcrū Cyri Alexāder iussit apiri in
quo erat conditū eius corpus cui dare uolebat inferi
as. Auro argētoq; repletū esse crediderat. Quippe
ita fama Perse uulgauerāt. Sed pter clipeū eius pu
trem & arcus duos scythicos & Acynacē nihil re
perit. Cetez corona aurea imposita amiculo cui as
sueuerat ipse soliū in quo corpus iacebat uelauit. mi
ratus tanti nōis regē tantis peditū opibus haud p
tiosius sepulcrū esse q̄ si fuisset e plebe. Proximus
erat lateri spado qui regē intūēs quid mirū inquit ē
inania sepulcra esse regū cū Satrapaz domus aurū
inde egestū capere nō possint. Quod ad me attinet
ipse hoc bustū antea nō uiderā. Sed ex Dario ita ac
cepi tria milia talentū cōdita esse cū Cyro. Hinc il
la benignitas in te ut qd impune habere nō poterat
Orsynes donando eē grām iniret. Cōcitauerat iam
animū in iram. cū hī quib; negociū idē dederat hīc
Bagoas hinc ab eo subornati falsis criminibus occu
pāt aures. Anteq̄ accusari se suspicaretur Orsynes
in uincula est tradit. Nō cōtent; supplicio infontis
spado ipse morituro manum iniecit Quem Orsynes

intuens audierā inquit in Afica olim regnasse feias
hoc uero nouū est regnare castratū. hic fuit exitus
nobilissimi pſay nec inſontis mō ſed eximie quoq;
benignitatis in regē. Eodē tpe phradates regnū af
fectaſſe ſuſpectus occidat. Cepat eſſe p̄ceps ad p̄ſen
tanda ſupplicia idē ad deteriora credēda. Sic ſcilicet
res ſecūde ualēt gmutare naturā & raro quiſq; erga
bona ſua ſatis cautus eſt. Idē enī pauloante Linceſtē
Alexandꝝ delatū a duobus iudicibus dāpnare nō ſu
ſtinuerat. humiliiores quoq; res cōtra ſuā uoluntatē
q̄a ceteris uidebant inſontes: paſſus abſolui: hoſti
bus uictis regnare duxerat ad ultimū traiectū a ſe
metipſo degenerauit ut in quodā aduerſus libidinem
animi arbitrio ſcorti aliis regna daret. hiſdē fere die
bus lras accepit de rebus in Europa & Afia geſtis
dū ipſe Indiā ſubigit zapiro Tracie p̄poſitus cū ex
peditionē in eſcas faceret tēpeſtatibus p̄cellisq; ſu
bito cohortis cū toto exercitu oppreſſus erat. Qua
cognita clade Scythe Sodriſſas populares ſuos ad
defectionē cōpulerāt. amiſſa p̄p̄modū Tracia nec
dū grecia. Igit̄ triginta nauibus Samū transmittūt
p̄montoriū eſt athice terre Vnde portū urbis pete
re decreuerāt. his cognitis rex Arpalo & athenien
ſibus inſeſtus claſſem parari iubet Athenas p̄ting
repetiturus. qđ conſiliū cū clam agitat lre reddūt
Arpalū intraſſe quidē Athenas pecunia ſibi cōciliaſ
ſe principū aīos. Mox cōſilio plebis habito iuſſum
urbe excedere ad grecos milites pueniſſe quibus in
teremptum & trucidatū a quodam uiatore per in
ſidias. His letus in Europam traiciendi conſilium
omisit. Sed exules preter eos qui ciuili ſanguine
aſperſi erant recipi ab oībus ciuitatibus quis pulſi

lib. 9.^o
erant iussit. Et greci haud ausi imperium aspernari
quod solidarum legum id precipuum esse censebant bo
na quoque que extarent restituere dampnatis. Soli
athenienses non suo modo sed publice uindices col
luuiorem ordinem hominum quia egre ferebant non re
gio imperio sed legibus moribusque patriis assueti pro
hibuere. Igitur exules finibus eiciunt omnia potius
toleraturi quam purgamenta quodam urbis sue tunc exi
lii admitterent. Alexander senioribus militum in pa
triam remissis tredecim milia peditum & duo milia
equitum quos in Asia retineret eligi iussit existimans
modico exercitu continere posse Asiam quia pluri
bus locis presidia disposuisset. Nuperque conditas ur
bes quas colonis repleisset res nouare cupientibus ob
stare. Ceterum priusquam secerneret quos erat retenturos
edixit ut omnes milites es alienum profiterentur. Graue
plerisque esse compererat. Et quodammodo iporum luxu contractum
erat dissoluere tamen ipse decreuerat. Illi temptari ip
sos rati quo facilius ab egenis sumptuosos discerne
ret platanando aliquantum extraxerant temporis. Et
rex satis gnarus professioni eris pudorem non contu
maciam obstare meas totis castris poni iubet & de
cem milia talentum profiteri. Tum demum fides facta
promissio est nec amplius ex tanta pecunia quam centum et
triginta talenta superfuere. Adeo ille exercitus tot
diuisimarum gentium victor plus tamen uictorie quam pre
de deportauit ex Asia. Ceterum ut cognitum est alios
dimitti domum alios retineri perpetuam regni sedem
eum in Asia habitum rati: uicordes & discipline mi
litaris inmemores seditiosis uocibus castra complent
Regemque ferocius quam alias adorti simul missionem
postulare ceperunt deformia omnia cicatricibus

canitiemq; capitū ostentantes. Nec aut p̄fectoꝝ ca-
stigatione aut uerecūdia regis deterriti tu multuos o
clamore & militari uiolētia uolentē loqui in hibeāt
palam professi nūq̄ inde nisi in patriam uestigiū esse
morituros. Tandem silentio facto magis quia mo-
tū est credebāt q̄ quia ipsi moueri poterant quidnā
dicturus esset expectabant. Ille quid hec inquit re-
pens cōsternatio & tam pcax atq; effusa licētia de-
nunciat? Eloqui metuo palam exire: rupistis impe-
riū & precario rex sum cui non alloquēdi non uocā-
di aut intuenti uos uis dereliquistis. Equidē cum a-
lios dimittere in patriam alios mecū paulopost de-
portare statuerem: tam illos acclamantes uideo qui
abituri sunt q̄ hos cum quibus p̄missos subsequi sta-
tui: Quid hoc rei est? Dispar enim causa: idē oīm
clamor est. puelim scire utrū qui discedunt an qui
retinent de me querunt. Crederes uno ore oīs su-
stulisse clamorē ita pariter ex tota contione respon-
sum oīs queri. Tū ille nō hercule inquit potest fieri
ut adducat querendā simul oībus hanc cām esse quā
ostēditis in qua maior pars exercitus nō est. utpote
plures cū dimiserim q̄ retenturus sim. Subest nimirū
altius malū quod oīs auertit a me. Quando enī re-
gē uniuersus deseruit exercitus? Nō enim serui qdē
uno grege pfugiūt dnōs sed est quidā in illis pudor
a ceteris destitutos relinquēdi. Vex ego tametsi cō-
sternationis oblitus remedia insanabilibus conor ad-
hibere. Omnē hercule spem quā de uobis conceperā
dāpno Nec ut cū militibus meis C iam enim esse de-
sistis sed ut cum ingratiſſimis ut oportet agere de-
creui. Secundis rebus que circumfluūt uos insanire
cepistis. oblitus status eius quē beneficio exuistis meo

lib. 9.
digni hercle q̄ in eodē cōsenescatis qm̄ facilius est uo
bis aduersam q̄ secūdā regere fortunā. En tandē Illi
ricoꝝ pauloante & p̄saz tributariis Asia & tot gen
tiū spolia fastidio sunt. mō sub Philippo seminudis
amica ex purpura sordēt. Aurū & argentū oculi
ferre nō possunt. Ligna enī uasa desiderāt & ex cra
tibꝯ scuta rubiginēqꝯ gladioꝝ hoc cultu nitētes uos
accepī & quingēta talēta eris alieni cū omnis regia
suppellex haud amplius q̄ sexaginta milia talētoꝝ sit
in eoꝝ opeꝝ fundamēta: quibꝯ tñ absit inuidia impe
riū maxie terraz parti imposui. Asia ne p̄tesum est
que uos gl̄ia reꝝ gestaꝝ dispares fecit. in Europā ire
p̄peratis rege deserto. cū pluribꝯ ūrm defuturꝝ uiati
cū fuerit nies alienū iuissē. Nēpe ī Asyatica p̄da
non pudet profundo uentre deuictarū gentiū spolia
circumferentes reuerti uelle ad liberos coniugesqꝯ q̄
bus pauci premia uictorie potestis ostendere. Nā ce
terorum dum etiam ip̄i spei uestre obuiam istis arma
quoqꝯ pignori sunt. Bonis uero militibꝯ cariturꝯ sum
pellicum suarum concubinis. quibus hoc solum ex tā
tis operibꝯ superest quod ipendiť. Proinde fugiētibꝯ
me. pateant limites. Faceffite ocus. Ego cum Persis
abeuntium terga tuabor. Neminem teneo. Liberate
oculos meos ingratissimi ciues. Leti uos excipiēt pa
rentes liberiqꝯ sine uestro rege redeuntes. obuīa ibūt
desertoribꝯ trāsfugisqꝯ. Triumphabo me Hercule de
fuga ūra. & ubicunqꝯ ero expetā penas. hos cū quibꝯ
me relinquitis colēdo preferēdo uobis. Iā aut̄ scietis
& quantū sine rege ualeat exercitꝯ: & qd̄ opis in me
uno sit. Desiliit deīde frēdēs de tribunali & ī mediū
armatoꝝ agmē se imisit: notatos quoqꝯ q̄ ferocissime
allocuti erāt singlōs manu corripuit. Nec ausos re

pugnare tredecim asseruandos custodibus corporis
tradidit. Quis credat seuam pauloante concionē ob-
torpuisse subito metu. Et cum ad suppliciū uideret
trahi nihil ausos grauiora q̄ ceteros siue nominis qd̄
gentes qui sub regibus sunt inter deos colunt: siue p-
pria ipsius ueneratio siue fiducia tanta ui exercentis
imperium eos conterruit Singulare certe ediderūt
patientie exemplū. Adeoq; non sunt accēsi supplitio
commilitonum cum sub noctem interfectos esse cog-
noscerent: ut nihil omiserint qd̄ singuli obediētner
& pie facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu
uenissent Asyaticis modo militib; admissis: lugubrē
totis castris edidere clamorē denunciātes se p̄tinus
esse morituros si rex perseuerasset irasci. At ille perui-
catis ad omnia que agitasset animi peregrinorū mi-
litum concionem aduocari iubet macedonibus intra
castra prohibitis. Et cū frequētes coiissent adhibito
interprete talem orationē habuit. Cum ex Europa
traicerem in Asiam multas nobiles gentes magnā
uim hominum imperio meo habiturū esse sperabam.
Nec deceptus sum q̄a de his credidi fame. Sed ad illa
quoq; accessit q̄ uideo fortes uiros erga reges suos
pietatis inuicte. Luxu omnia fluere credideram &
nimia felicitate mergi in uoluptates. At Hercule mu-
nia militie hoc aīoꝝ corporūq; robureq; ip̄igre tole-
ratis. Et cū fortes uiri sitis n̄ fortitudinē magis q̄ fi-
dē colitis. h̄ ego n̄ nūc p̄mū p̄fiteor sed oli scio. Itaq;
& delectu uos iunioꝝ habui. & uos meoꝝ militū cor-
pori imiscui. Idē habitū eadē arma sunt uobis. Ob-
sequiū uero & patiētia īperii lōge p̄stātor ē q̄ cete-
ris. Ergo ip̄e Marathis p se filiā mecū i m̄rimonio
iunxi n̄ dedignatū ex captiua liberos tollē. mox dein

lib. 9.
cū stirpē generis mei latius propagare cuperē Darii
filia duxi. Proximusq; amicorū fui ex captiuis gene-
randi filios ut hoc sacro federe omne discrimen uicti
& uictoris excluderem. Proinde genitos esse uos
mibi non ascitos milites credite. Aīye & Europe u-
num atq; idem regnum macedonum est. Vobis arma
do. Inueteraui peregrinam nouitatem & ciues mei
estis & milites. Omnia eundem colorem ducunt. nec
Persis macedonum mores adumbrare nec macedoni-
bus Persas imitari indecorum est. Eiusdem iuris esse
debent qui sub eodem rege uicturi sunt.

Quousq; inquit animo tuo etiam per supplitia & qui-
dem externi moris exequeris. Milites cui incognita
causa a captiuis suis ducentibus trahuntur ad penam.
Si mortem meruisse iudicas saltē ministros suppliti-
i muta. Amico animo si ueri patiens fuisset admone-
batur. Sed in rabiem ira peruenierat. Itaq; rursum
Nam parump quibus imperatum erat dubitauerāt.
mergi in amnem sicut uincti erant iussit. Nec hoc q-
dem supplitium seditionem militum mouit. Nanque
copiarū duces alii alii copiarū duces manu ppriā adeū-
petētes ut si quos pristina noxa iudicaret eē tractos
iuberet interfici. conferre se corpora ira trucidaret.

Intuētibus lacrimae oborte p̄buer spēm iā nō regē sed
funē eius uisantis exercitus. Meror tñ circūstatiū lec-
tū eminebat. Quos ut rex aspexit iuenietis iquit cū
excessero dignū talibus regē. Incredibile dictū auditū
q; in eodē habitu corporis i quē se cōposuerat cū ad-
missus milites eēt durasse donec a toto exercitu illo
ad ultimū psalutatus eēt. Dimissosq; uulgo uelut omni

uite debito liberat9 fatigata mēbra reiecit propiusq;
iussis adire amicis. Nā & uox deficere iā ceperat.
detrahit anulum digito Perdica tradidit. adiectis
mādati ut corpus suum ad Hāmonem ferri iuberēt.
Querentibus his cui relinqueret regnum: rēpondit ei
qui ēēt optim9: magnos funebres ludos parari. Rur-
sus Perdica interrogando quando celestes honores
haberi sibi uellet: dixit tum uelle cum ipsi felices eēnt.
Suprema hec uox fuit regis & paulo post extiguit.
Ac primo ploratu lamētisq; & plantibus tota regia
psonabat. Mox uelut in uasta solitudine: omnia tristi
silentio muta torpebant ad cogitationes quid deinde
futurum esset dolore conuerso. Nobiles pueri custo-
die eius corporis assueti nec doloris magnitudine ca-
rere nec se ipsos intra uestibulum regie tenere potu-
erunt. Vagisq; similes totam urbem luctu atq; merorū
compleuerant. nullis questionibus omissis quas i tali
casu dolor suggerit. Ergo qui extra regiam astiterāt
macedones pariter barbariq; concurrunt. Nec pote-
rant uicti a uictoribus in communi dolore discerni.
Per se iustissimum ac inuictissimum dominum: mace-
dones optimum ac fortissimum regē inuocantes cer-
tamen quoddam meroris edebant. Nec mēstorū solū
sed etiam indignantium uoces exaudiebantur: tam ui-
ridem & in flore etatis fortuneq; inuidia de orū erep-
tum esse rebus humanis. Vigor eius & uultus educē-
tis in prelium milites. obsidētis urbes. euadentis in
muros. fortes uiros pro contriōe donātis occurrebāt
oculis. Tū macedōes diuinos honores dilatos eē pe-
nitebat. Impiosq; & ingratos fuisse ostētebant q; aures
eius debita appellatiōe fraudassent. Et cū diu nunc in
ueneratiore nunc in desiderio regis hesissent: in ipos

Lib. 9.
uersa miseratio ē. Macedonia pfecti ultra Eufraten
mediis hostib9 nouū imperiū aspernātib9 destitutos
esse cernebant sine herede regni sine certo regis he-
rede. publicas uires ad se quemq; tracturum. Bella de
inde ciuilia que secuta sunt mentibus augurabantur.
Iterum nō de regno Asye sed de rege ipsis sanguinē
esse fundendum. Nouis uulnerib9 ueteres rumpēdas
cicatrices. Senes debiles modo petita missiōe a iusto
rege nūc morituros. p potentia forsitan satellitis ali-
cuius ignobilis. Has cogitationes uoluentibus nox
supuenit terrorēq; auxit. Milites ī armis uigilabāt.
Babylonii ali9 e muris alius culmine sui quisq; tecti
prospectabāt quasi certiora uisuri. Nec quisq; lumina
audebat accendere. Et quia oculorum cessabat uisus
fremitus uocesq; auribus captabant. Ac plerumq; ua-
rio metu territi per obscuras semitas aliis alii occur-
santes inuicem suspecti ac solliciti ferebantur. Persē
commisso more detōsis in lugubri ueste cōiugib9 ac
liberis nō ut uictorem & modo ut hostē sed ut gētis
sue iustissimum regem uero desiderio lugebāt. Assue-
ti sub rege uiuere non alium quippe impatorem ipsis
digniorē fuisse confitebant. Nec muris urbis luctus
continebatur. Sed proximam regionem. ab ea deinde
magnam partem Asye eis Eufraten tanti mali fama
peruaserat. Ad Darii quoq; matrem celeriter perlata
ē. Abscissa ergo ueste qua iduta erat lugubrē sumpsit
Laceratisq; crinib9 humi corp9 adiecit. Assidebatq;
ei altera ex neptib9 nup amissum Ephestionem cui
nupserat lugēs. p̄p̄asq; cās doloris ī cōmuni mestitia
r̄tractabāt. Sed om̄ia suorū mala Syfigābis una capie-
bat. Illa suā illa neptiū uicē flebat. Recēs dolor etiā
p̄terita reuocauerat. Crederes mō amissum Dariū. &

pariter misere duorum filiorum exequas esse ducendas. Flebat simul mortuos uiuosque. Quam omnem puellam actum esse curam? Quam alium futurum Alexandrum? Item & se esse captas: item & se esse regno pulsas. quod mortuo Dario ipse tueretur. repisse. sed plerumque Alexandrum quod eas respiceret uti non repturas. Subibat iter habens annum lxxx. fratres suos eodem die ab oculo seuissimo regum trucidatos. Adiectumque stragi tot filiorum prem. Et septem liberis quos genuisset ipsa unum superesse. Ipsum Darium floruisse paulisper ut crudelius posset extingui. Ad ultimum dolori succubuit. Obuolutoque capite accedentes genibus suis neptes nepotesque auersata cibo pariter & luce abstinuit. Quam postquam mori statuerat die extincta est. Magnam profecto Alexandro indulgentie in eam iustitieque in omnes captiuos documentum est mors huius. Que cum sustinisset post Darium uiuere. Alexandro esse superstes erubuit. Et Hercule iuste extimantibus bona nature eius fuisse. uicia uel fortune uel etatis. Vis incredibilis animi. laboris patientia prope modum nimia. Fortitudo non inter reges modo excellens sed inter illos quoque quorum habet sola uirtus fuit. Liberalitas sepe maiora tribuens quam a diis petunt. clementia indevictos. Tot regna aut reddita quibus ea ademerat bello aut dono data. Mortis ergo metu ceteros exanimat perpetua contentio. Glorie laudisque ut iusto maior cupidos: ita ut iuueni & in tantis nec admittenda rebus. Iam pietas erga parentes quorum olympiadem immortalitati consecrare decreuerat. Philippum uero ultor erat. Iam in omnes fere amicos benignitas erga milites benivolentia. Consilium par magnitudini. & quam uix poterat eius etas cape solertia. Modum immodicam cupiditatum. Veneris iuxta naturale desiderium usque. nec ulla nisi ex promisso uoluptas. Ingentes profecto dotes erant. Vicia fortune. diis equare se & ce

lestes honores accersere. & talia suadentib9 oraculis
 credere & dedignātibus uenerari ipsum uehementi9
 q̄ par erat irasci. In externū habitū mutare corporis
 cultum: imitari deuictarum gentium mores. Nam ira
 cundiam & cupidinem uini sicut iuuenta irritauerat:
 ita senect9 mitigār potuisset. Fatēdū ē tñ cū plimū
 uirtuti debuerit: plus debuisse fortune. quā solus om
 nium mortaliū in potestate habuit. Quotiens illum a
 morte reuocauit? quotiens te mere in pericula uestum
 perpetua felicitate protexit? Vite quoq; sinē eundem
 illi quem glorie statuit. Expectauere eum fata dum
 oriente perdomito aditoq; oceano quicquid mortali
 tas cupiebat impleret. Huic regi duciq; successor que
 rebatur. Sed moles erat quasi ut unus subire eam non
 posset. Itaq; nomen quoq; eius ex fama rerū in totū
 prope modum orbē r̄ges ac regna diffudit. Clarissimi
 q; sunt habiti qui etiam minime parti tante fortune
 adheferunt. Ceterum Babyllonie inde enim diuertit
 oratio Custodes corporis eius in regiā principes a
 micos ducesq; copiarum aduocauere. Secuta est mili
 tum turba cupientium scire ad quē Alexādrī fortuna
 esset trāsitura. Multi duces frequētia militū exclusi
 regiam intrare non poterant. cum prece exceptis qui
 nominatim citarentur adire p̄hiberet. Sed precariū
 spernebantur imperium. Ac primum ululatus ingens
 ploratusq; nouatus ē. Deinde futuri expectatio inhi
 bitis lacrimis silētium fecit. Tum Perdica regia in q̄
 diadema & sella ī conspectu: uestisq; Alexandri cum
 armis erāt: anulum sibi pridie traditū a rege in eadem
 sede posuit. Quorū aspectu oborte omnibus lacrime
 integrauere luctū. Et Perdica ego quidē inqt anulū
 quo ille regni atq; imperii uires obsignare erat solit9

traditum ab ipso mihi reddo uobis. Ceterum quod nulla
clades huic qua affecti sumus par ab iratis diis exco-
gitari potest. tamen magnitudinem rerum quas egit intuitibus
credere licet tantum uirum deos accommodasse rebus hu-
manis. Quarum sorte completa cito repeteret eum stirpi
sue. Proinde quia nihil aliud exinde superest quam semper a
mortalitate seducitur: corpori nominique quam primum iusta
soluamus. haud oblitum qua urbe iter quos simus. quam per-
de ac rege spoliati. Tractandum est comilitones & cogi-
tandum quoque ut uictoriam paratam iter hos de quibus par-
ta est obtineri possimus. Capite opus est. Hoc me uno an-
pluribus in uestra potestate est. Illud scire debetis militare
sine duce turbam corpus esse sine spiritu. Sexto mensis
est Roxane pregnans est. Captamus ut marem enita-
tur. Cuius regnum diis approbantibus futurum. quando
cumque adoleuerit. Interim a quibus regi uelitis destinare
Hec Perdica. Tum Nearchus Alexandri modo sanguinem ac
stirpem regie maiestati conuenire neminem ait posse
imitari. Ceterum expectari nondum ortum regem & qui
iam sit preteriti nec animis macedonum conuenire: nec tem-
pori. uerum esse ab Arsine filii regis. hinc diadema danda
dum. Nulli placebat oratio. Itaque suo more hastis scuta
quatiētes obstrepere pseuerabant. Itaque prope ad sediti-
onem peruenerant Nearchus puicatio tuente sententiam. Tum
Ptolomeus digna prorsus est Soboles inquit que ma-
cedonum imperet genti Roxanis ex barsine filio. cuius
nomen quoque Europam dicere pigebit. Maior ex parte
captiui est. Cur Persas uicerimus ut stirpi eorum seruiamus.
quos iusti illi reges Darius & xerxes tot milium
agminibus tantisque classibus ne quicquam petiuerunt? Mea
sententia hec est ut sede Alexandri in regia posita que
consiliis eius adhibebantur cohereant quotiens in comuni

lib. 9.³
consultu opus fuerit eo quod maior pars decreuerit stet.
Duces perfectique copiarum his pareant Ptolomeo quidam
pauciores Perdice assentiebat. Tum Ariston orsus
est dicere Alexandrum consultu cui relinqueret regnum
uoluisse deligi optimu. Iudicatu autem ab ipso optimu
Perdicam cui anulum tradidisset. Neque enim unum affuisse
moriendi. Sed circumferenti oculos ex turba amicorum delegi
sse cui traderet. Placere igitur summam imperii ad Per-
dicam deferri. Nec dubitauere quoniam uera censeret. Itaque
uniuersi procedere in medium Perdicam & regis anulum
tollere iubebant. Herebat inter cupiditatem pudoremque &
quo modestius quam expectabat expeteret: puicatus
oblatturos esse credebat. Itaque cunctatus diuque quod age-
ret incertus ad ultimum tandem recessit & post eos qui sede-
rant proximi consistit. At Meleager unus e ducibus confir-
mato animo quem Perdice cunctatio erexerat nec dii ferant
inquit ut Alexandri fortuna tantique regni fastigium in
istos humeros ruat. homines certe non ferent. Nihil dico
de nobilioribus quam hic est sed de uiris tamen quibus iuris
nihil propterea necesse est. Nec uero interest Roxanis fi-
lium quoniamque genitus erit an Perdicam regem habeatis cum iste
sub tutelae specie regnum occupaturo sit. Itaque nemo ei
rex placet nisi qui nondum natus est. & in tanta omnium fe-
stinatio non iusta modo sed et necessaria exactos menses
solus expectat. & iam diuinat mare esse conceptum quem
uos dubitatis patiri esse uel subdere. Si mediisfidius
Alexander hunc nobis pro se regem reliquisset id solum ex
his que impasset non faciendum esse censere quoniam ad di-
rapiendos thesauros discurretis. harum enim operum regiarum
utique proprius est heres. hec locutus per medios armatos
erupit. Et qui abeunti uiam dederant ipsum ad pronun-
tata predam sequebantur. Iamque armatorum circa Meleagrum

frequēs globus erat. In seditionē ac discordiā uersa
contio. Cū quidā plerisq; macedonū ignotus ex infi
ma plebe Quid opus est inquit armis ciuiliq; bello
habētibus regē quē queritis Arydeus Philippo ge
nitus Alexandri paulo ante regis frater sacraꝝ ceri
moniaꝝ confors mō nūc solus p̄terit a uobis: Quo
merito suo quidue fecit cur eē gentiū cōi iure frau
det? Si Alexandro similē queritis nunq̄ repletis.
Si p̄ximū hic solus est. His auditis contio p̄meq; si
lentiū uelut iussa habuit. Cōclamant deinde p̄riter
Arydeū uocandū esse mortēq; meritos qui cōtione
sine eo habuissent. Tū Phytō plenus lacrimaꝝ or
dit̄ dicere nūc uel maxime miserabilē esse Alexādꝝ
qui tam bonoꝝ ciuū militūq; fructu & p̄ntia frau
datus esset. Nomē enim memoriāq; regis tum intue
tes ad cetera caligare eos haud ambigue iuuenē cui
regnū destinabat̄ imp̄se p̄bra que obiecerat magis
sibi odiū q̄ Arydeo ḡtēptū attulerunt. Quippe dū
miserent̄ eē fauere ceperūt. Igit̄ nō aliū se q̄ eū qui
ad hāc spem genitus esset passuros p̄tinaci acclama
tioē declarāt. uocariq; Arydeū iubēt quē Meleager
infestus inuisusq; Perdice strenue pducit in regiā &
milites Philippū q̄salutatū regē. Ceterꝝ h̄ uulgi erat
uox. p̄ncipū alia sn̄ia. quibꝫ Phytō q̄siliū Perdice
exeq̄ cepit. Tutoresq; destinat filio ex Rosane futu
ro Perdicā & Leonatū stirpe regia genitos Adiecit
ut i Europa Cratberg & Antipater res administrarēt
Tū iusiuradū a singulis exactū futuros in pt̄ate regis
geniti Alexādꝝ. Meleager haud i iuria metu suppli
cii territꝫ cū his seceſserāt. Rursꝫ Philippū trahēs
secū irrupit in regiā clamitās suffragari rei. p. de no
uo rege pauloā ḡcepto. robur etatis expirēt modo

lib. 9.
stirpē Philippi & fratrem regū duorum sibi metipsis potissimum crederet. Nullū profundū mare nullū vastū fretū & pcellōsum tantos ciet fluctus quātos multitudo motus habet. Vtiq; & si noua & breui duratura libertate luxuriat. Pauci Perdice mō electo plēs Philippo q̄ spauerāt dabāt imperiū. nec uelle nec nolle q̄ diu poterāt penitebat mō consilii mō penitēte ipius. Ad ultimum tñ stirpē regiā clamauere studiis. Cesserat ex contione Arydeus principū auctoritate cōterritus & abeūte illo oticuerat militaris fauor. Itaq; reuocatus ueste fr̄is eū ipsa que in sella posita fuerat induit & Meleager torace sumpto capit arma noui regis satellites. Sequit̄ phalanx hastis clipeos quatiēs exple tura se sanguine illoꝝ qui affectauerāt nihil ad ip̄os pertinēs regnū. In eadē domo familiaq; imperii uires remansuras esse gaudebāt. hereditariū imperiū stirpē regiā uēdicatur. Assuetos esse nomē ip̄m colere uenerariq;. Nec quē id capet nisi genitū inde regnaret. Igit̄ p̄dica territus gclauē i quo Alexādr̄i corp⁹ iacebat obseruari iubet. Sexcēti cū ip̄o erāt spectate uirtutis. Ptolome⁹ quoq; se adiūxerat ei. pueroꝝq; regia cohors. Ceter⁹ haud difficulter a tot milib⁹ armatoꝝ claustra p̄fracta sunt. & rex irruerat stipat⁹ satellitū turba quoꝝ p̄nceps Meleager. Iratusq; Perdica hos q̄ Alexādr̄i corp⁹ tueri uellēt se uocat. Sed qui irruerāt eming tela in ip̄m iaciebāt. multisq; uulneratis tandē seniores dēptis galeis quo facili⁹ nosci possent p̄cari qui cū p̄dica erāt cepe ut absisterēt bello regi⁹ & p̄lib⁹ cederēt. p̄m⁹ Perdica arma deposuit ceteriq; idē fecere. Meleagro deīn suadēte ne a corpore Alexandri discederent insidiis locū queri rati diuersa regie parte ad Eufratē fugam intendunt.

Equitatus quia ex nobilissimis iuuenū cōstabat Per
dicā & Leonatū frequēs sequebat̃. placebatq; exce
dere urbe & tendere in campis. Sed Perdicā ne per
dites quidē ipsos secuturos desperabat. Itaq; ne ab
ducēdo equites abrupisse a cetero exercitu uideret̃
in urbe subsistit. At Meleager regē monere nō desi
stit eius imperiū Perdicā morte sanandū esse: ne oc
cuparet̃ animus rex nouaꝝ. Meminisse eū quid de
rege meruisset. Neminē aut̃ satis ei fidū esse quē me
tuat. Rex patiebat̃ magis q̃ assentiebat̃. Itaq; Me
leager silentiū regis .p imperio habuit. Misitq; re
gis noīe qui Perdicā arcesserēt. hisdē mādātū ut oc
ciderēt si ueuire dubitabat. Perdicā satellitū aduētū
quindecim oīo pueris regie cohortis in limine domo
sue cōsistit. castigatosq; & Meleagri mancipia idēti
dem appellās sic animi uultusq; cōstancia terruit ut
uix mētis opotes fugerēt. Perdicā pueros equos ius
sit q̃scēdere & cū paucis aīcoꝝ ad Leonatū puenit
iam firmiore q̃silio uim .ppulsaturus siq; inferret. Po
stero die indigna res macedonib; uidebat̃ Perdicā
ad mortis periculū adductū & Meleagri temeritatē
ultū ire decreuerāt. Atq; ille seditione p̃uīsa cū regē
adisset interrogare eū cepit an Perdicā cōprehēdi
ipse iussisset Meleagri instructū se iussisse respōdit
Ceteꝝ nō debere tum̃tuari eos Perdicā enī uiuere:
Igit̃ contione dimissa Meleager maxie defectioē p
territis inopisq; q̃siliū. Quippe in ipm periculū incide
rat qđ inimico pauloañ intēderat triduū fere q̃sump
sit incerta q̃silia uoluēdo & p̃stina quidē regie spēs
manebat. Nam & legati gentiū regē adibāt & copi
aꝝ duces aderāt & uestibulū satellites armatiq; q̃ple
uerāt. Sed ingēs mesticia ultīe desp̃atiōis index erat

lib. 9.

Suspectiq; inuicem non adire propius: non colloqui
audebāt secrete cogitationes intra se quoq; uoluētes.
Et comparatione r̄gis noui desiderium excitabatur
amissi. Vbi ille esset cuius imperium cuius auspitium
secuti erant requirebant. Destitutos se iter infestas
& indomitas gētes expetituras tot suarū cladium pe
nas quandoq; oblata eēt occasio. His cogitationibus
animos exedebāt. cū nuntiāt equites q; sub Perdica
erāt. occupatis circa Babylloniā campis frumentum
quod i urbē uehebat retinuisse. Itaq; inopia primum
deinde fames esse cepit. Et q; in urbe erāt aut recon
ciliandā cum Perdica gratiā aut armis certandum eē
censebāt. Forte ita acciderat ut qui in agris erant &
populationē uillarū uicorūq; ueriti cōfugerēt i urbē.
oppidani cum ipsis alimenta deficerent urbi & utiq;
generi tutior aliena sedes q̄ sua uideretur. Quorum
cōsternationē macedones ueriti in regiam coeunt.
Queq; ipsorū sententia esset exponūt. Placebat aut
legatos ad equites mitti p diffiniēda discordia armisq;
ponēdis. Igit a rege legātur Pafas Thessalq; & Ami
sus megalopolitanq; & Perylaus. Qui cū mādata re
gis edissent nō aliter posituros arma equites q̄ si rex
discordie auctores dedisset tulere responsum. His re
nuntiatis sua sponte arma milites capiunt. Quorum
tumultu e regia Philippiꝑ excitus nihil iquit seditiōe
ē opus. Nā iter se certatiū p̄mia q; quieuerit occupa
bunt. Simul memōtote rem esse cum ciuibus. quibus
spe gratie cito abrumpere ad bellum ciuile prepara
tum est. Altera legatione an mitigari possint experi
amur. Et credo non dum regis corpore sepulto ad
prestanda ei iusta omnes esse costuros. Quod ad me
attinet reddere hoc imperium malo q̄ exercere ciuiū

sanguine. Et si nulla alia cōcordie spes ē oro quesoq;
eligite potiozem. Obortis deinde lacrimis diadema de
trahit capiti dexterā que id retinebat protendens ut
si quis se dignior profiteretur acciperet. Ingentem
spem idolis ante eum diem fratris claritate sup̄ssam
ea moderata excitauit oratio. Itaq; cuncti instare ce
perunt ut que agitasset exequi uellet. Eosdem rursus
legat petituos ut Meleagrum tertium ducē accipe
rēt. Haud egre id impetratum est. Nam & abducere
Meleagrum a rege Perdica cupiebat. & unū duobus
imparem esse censebat. Igitur Meleagro cum Pha
lange obuiam egresso Perdica equitum turmas an
tecedens occurrit. Vtrunq; agmen mutua salutatiōe
facta coit in perpetuum ut arbitrabantur concordia
& pace firmata. Sed iam fatis admovebantur mace
donum genti bella ciuilia. Nam & insatiabile est reg
num. & a pluribus expetebatur. Primū ergo colliger
uires deinde disperse runt. Et cum pluribus corpus q̄
capiebat onerassent: cetera mēbra deficere ceperūt.
Quodq; iperū sub uno stā potuisset. dū a p̄sib; susti
nēt ruit. Proinde iure meritoq; popul9 Roman9 salu
tem se principi suo debere profitetur. qui noctis quā
pene supremum habuimus nouum sydus illuxit. h9
Hercule non solum ortus lucem caliganti reddidit
mundo cū sine capite discordia trepidaret. Quot ille
tum extinxit faces: quot condidit gladios? quantā tē
pestatem subita serenitate discussit? Non ergo reui
rescit solum. sed etiam floret imperium. Absit modo
inuidia excipient seculi tempora eiusdem domus u
tinam perpetua certe diuturna posteritas. Ceterum
ut ad ordinem a quo contemplatio publice felici
tatis auerterat redeam. Perdica quidē unicam spem

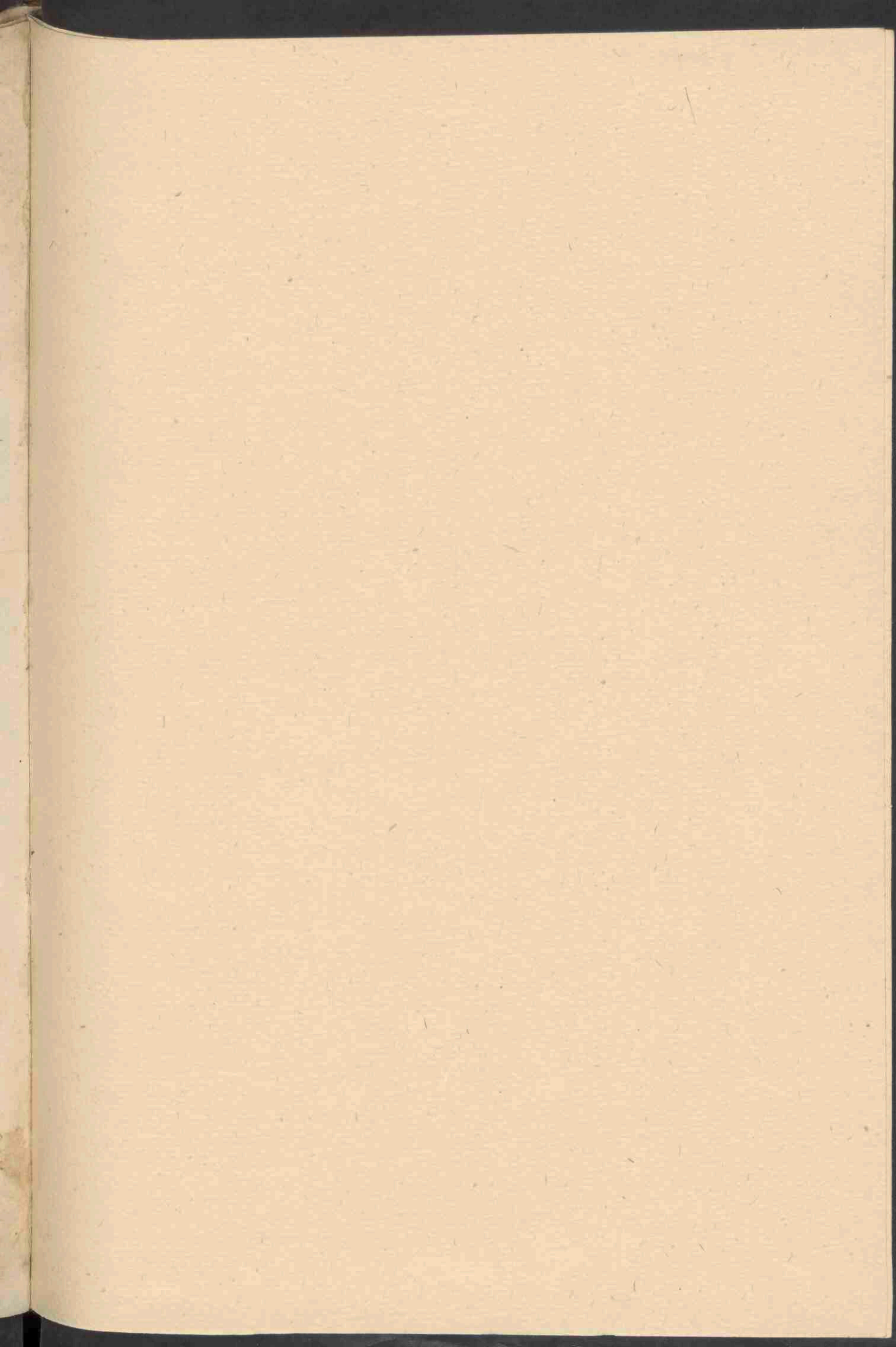
salutis sue i Meleagri morte deponebat. Vanū eūde
& infidum celeriterq; res nouaturum & sibi maxime
ifestum occupandum esse. Sed dissimulatione cōsiliū
premebat ut opprimeret incautū. Ergo clam quosdā
ex copiis quibus p̄erat subornat ut quasi ignoraret
ipse quererētur palam Meleagrum equatū esse Per
dice. Quorum sermone Meleager ad se relato furēs
ira Perdice que comperisset exponit. Ille uelut noua
re excitus admirari queri dolentisq; spetiem ostētare
ei cepit. Ad ultimum conuenit ut comprehenderent
tā seditiose uocis auctores. Agit gratias Meleager.
Amplexasq; ferdicam fidem eius ac in se beniuolentiā
collaudat. Tum comuni consilio rationem opprimē
di noxios ineant. Placet exercitū patrio more lustra
ri. Et probabilis causa uidebatur preterita discordia.
Macedonum reges ita lustrare soliti erāt milites. ut
discisse canis uiscera ultimo in campo in quem dedu
ceretur exercitus ab utraq; parte abiicerent. Intra id
spatium armati omēs starent. Hinc milites equitesq;
illinc phalanx. Ita eo die sacra destinauerāt. Rex cū
equitib; elephātisq; constiterat. Contra pedites quis
Meleager preerat. Iam equestre agmen mouebatur.
Et pedites subita formidine ob recentē discordiam
haud pacati quicq; expectātes parump addubitauiere
an in urbē subducerēt copias. Quippe p eqtib; pla
nities erat. Ceterū ueriti ne temere cōmilitonū fidē
damnarent: subistere preparatis ad dimicandum ani
mis siquis uim inferret. Iam agmina coibant. paruūq;
interuallum erat quod aciem utranq; diuideret. Itaq;
rex cum ala una obequitare peditib; cepit: discordie
auctores quos tueri debebat iſtictu Perdice ad suppli
cia deposceas. Minabatq; omēs turmas cū elephātis

inducturū se. Stupebāt īprouiso malo pedites. nec pl⁹
in ipso Meleagro erat aut osili aut animi. Tutissimū
ex presentib⁹ uidebat expectare poti⁹ q̄ mouere for-
tunā. Tū Perdica ut torpētes & obnoxios uidit tre-
cētos fere q̄ Meleagrū erūpentē ex cōtiōe que p̄ma
habita ē post mortem Alexādrī secuti erāt a ceteris
discretos elephantis in conspectu toti⁹ exercit⁹ ob-
iecit. om̄sq; beluarū pedib⁹ obtritī sunt. nec phibēte
Phylippo nec auctore. Apparebatq; id modo p se uē
dicaturū quod approbasset euentus. Hoc bellorū ci-
uiliū macedonib⁹ & omē & p̄ncipiū fuit Meleager
sero intellecta fraude Perdice tū quidē quia neq; ip⁹
corpori uis afferebat ī agmīe quiet⁹ stetit. Et mox
dānata spe salutis cū ei⁹ nomine quē ip̄e fecerat regē
in pernitie suā abeuntē uideret inimicos: cōfugit ī tē-
plum. Ac ne loci quidē religione defens⁹ occiditur.
Perdica perducto in urbē exercitu cōsiliū principum
uirorū habuit. ī quo imperiū ita diuidi placuit. ut rex
quidē summā eius obtineret. Satrapes Ptolome⁹ E-
gypti & Afryce gētiū que in ditione erat. Leo uidēti
Syria cū Phenice data ē. Phylote Cibicia destinata
Cyliciā cū Pamphylia & maiore Phrygiā obtinere
iussus Antygen⁹. In Cariā Cassander Menander in
Lydiā missi. Phrygiā minorē Hellepontio adiūctā
Leonati puinciā esse iusserunt. Capadocia Eumeni
cū Pasphagonia cessit. preceptū ē regionē eam usq;
ad Tarpē defenderet. bellū cū Arbace gereret. Solus
hic detractabat īperiū. Phytō Medyā. Leonat⁹ tra-
ciā appositāsq; Tracie pōthicas gētes obtinēre iussu.
Qui Indie. q;q; battris & Sogdianis ceterisq; aut oc-
ceani aut rubri maris accolis p̄erāt q;q; q;sq; finibus
habuisset imperium his obtineret. Decretum est ut

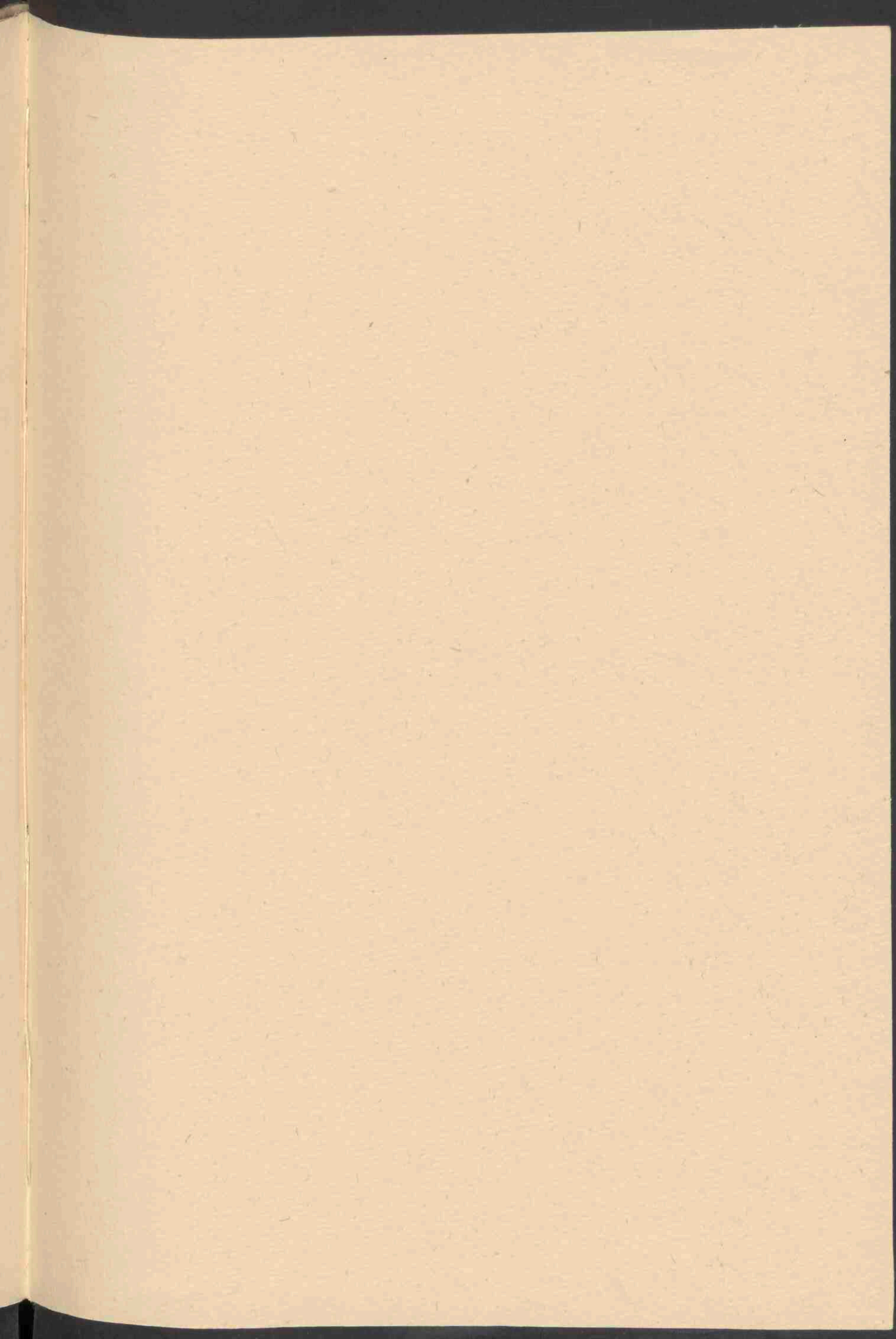
46.9. 50
Perdyca cum rege esset copiisq; preesset. que regem
sequebantur. Credidere quidam testamento Alexan
dri distributas esse prouincias. Sed famam eius rei
q̄q̄ ab auctoribus tradita est uanam fuisse comperi
m9. Equidem suas quisq; opes diuisis imperii partib9
tuebatur quas ipsi fundauerant. Nunq̄ aduersus im
modicas cupiditates termin9 stat. Quippe paulo ante
regis ministrispe imperii alieni procuraandi singuli i
uaserant regna sullatis certaminum causis. cū & oēs
eiusdem gentis essent & a ceteris suis quisq; imperii
regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse
quod optulerat occasio. Quippe sordēt prima quoq;
cum maiora sperantur. Ita omnibus expeditius uide
batur augere regna q̄ fuisset accipere. Septim9 dies
erat ex quo corpus regis iacebat i solio: curis omniū
ad firmandum publicū statum a tam solemnī munerē
auersis. Et non aliis q̄ Mesopotamie regioni ferui
dior estus existit. Adeo ut pleraq; animalia que i nu
do solo deprendit extinguat tantus est uapor solis &
celi quo cuncta uelut igne torrentur. Fontes aquarū
& rati sunt & incolentium fraude celantur. ipsis usq;
patet. ignotis aduenis. ut tandem curare corpus ex
anime amicis uacauit nulla tabe minimo quidē liuorē
corruptum uidere qui intrauerāt. Virgor quoq; cō
stans ex spiritu non destituerat multum. Itaq; Egyp
tis caldeiq; iussi corpus suo more curare primo non
sunt ausi admouere uelut spiranti manus. Deinde pre
cati: ius fasq; mortalibus attrectare eum: purgauere
corpus. repletumq; est odoribus aureum solium. &
capiti adiecta fortune eius insignia. Veneno neca
tum esse dixerunt. Credidere pleriq; filium Anti
patri inter ministros yolā nomine pr̄is iussu dedisse.

Sepe certe audita erat uox Alexandri Antipatrum
regium affectare fastigium. moremque perfecti opibus
ac titulo sparthane uictorie inflatum omnia a
se delata asserentem sibi. Credebant etiam Crathe-
rum cum ueterum militum manu ad interficiendum
eum missum. Vim autem ueneri quod in Macedo-
nia gignitur talem esse constat ut ferrum quoque
exurat. Ungulam iumentis dumtaxat patientem esse
constat. Sustigen appellant fontem ex quo pesti-
ferum emanat. Hoc per Cassandrum allatum tradi-
tumque fratri Iole. & ab eo supreme regis potioni
inditum. Hec utcumque tradita eorum quos rumor
aspererat mox potentia extinxit. Regnum enim
Macedonie Antipater & Greciam quoque inua-
sit. Soboles deinde excepit. interfectis omnibus qui
cumque Alexandrum etiam longinqua cognatione con-
tingerant. Ceterum corpus eius a Ptolomeo cui E-
gyptus cesserat Memphim. Et inde paucis per annis
Alexandriam translatum est. Omnisque memorie &
nomini bonos habetur.

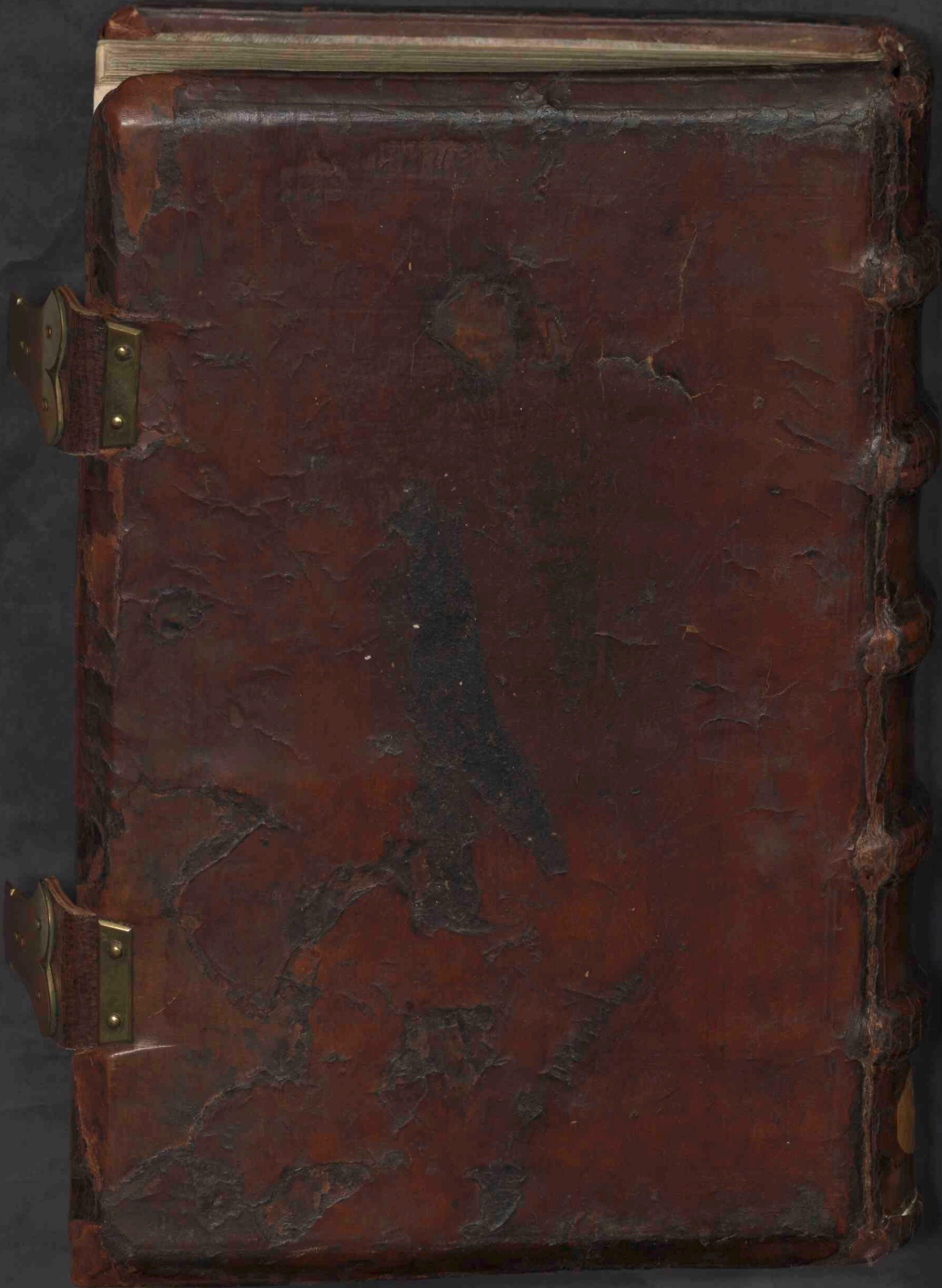
Finis gestorum Alexandri magni que. Q. Curtius
Rufus uir Romanus litteris mandauit. Et Pöponius
nō tēpore correxit. Ac Georgius Lauer impressit.



A 977072



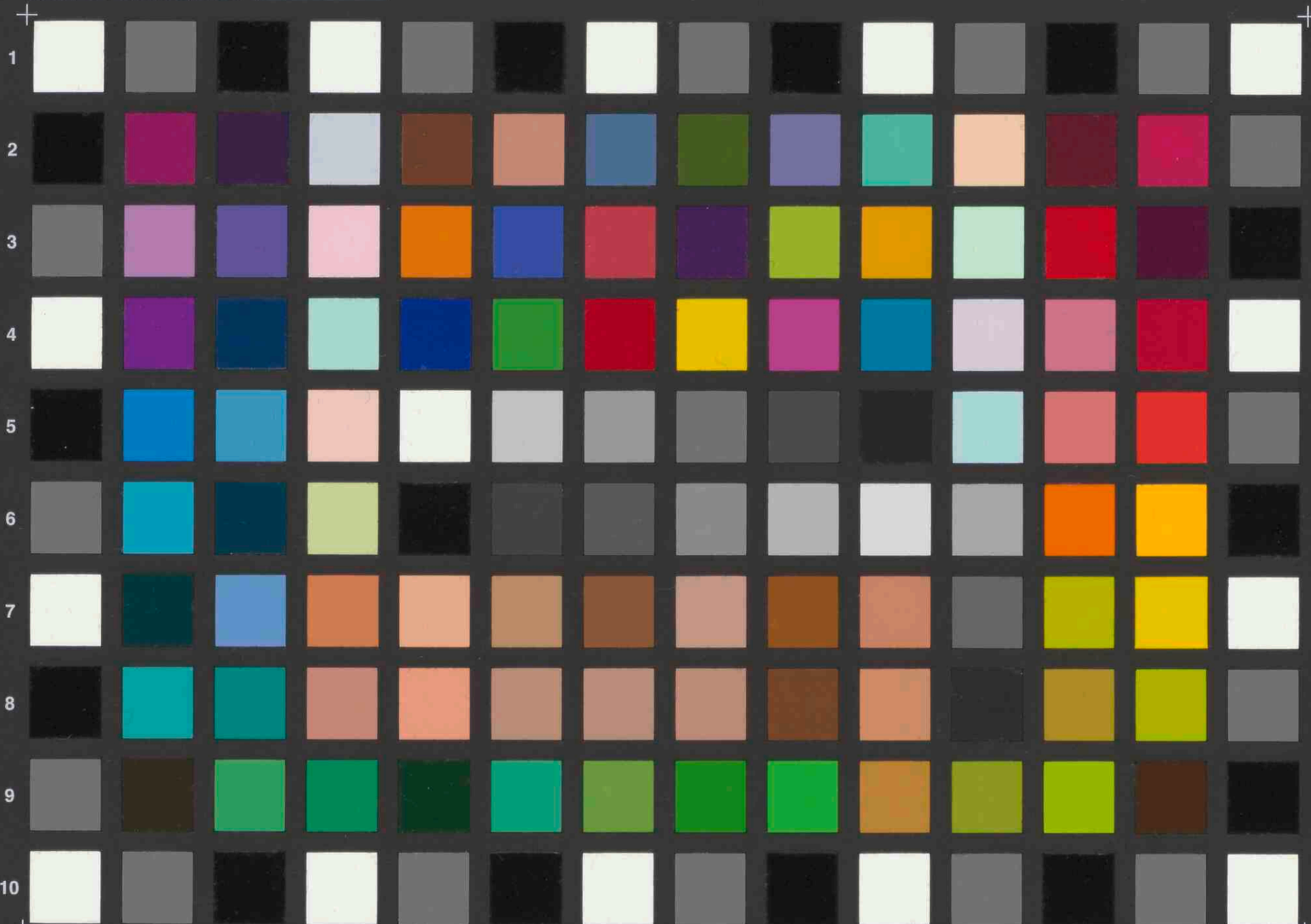




Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181



x-rite

0 1 2 3 4 5 6 mm